

”Kaikki ei oo ilmasta ja – on se aika rankkaa se – aikuisten elämä”

Tapaustutkimus kuudesluokkalaisten työelämätaitojen oppimiskokemuksista Yrityskylässä

Helsingin yliopisto
Käyttäytymistieteellinen tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Luokanopettajankoulutus
Pro gradu -tutkielma
Kasvatustiede
huhtikuu 2017
Heidi Lindholm

Ohjaajat: Kirsi Tirri, Auli Toom &
Elina Kuusisto

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Käyttätymistieteellinen		Laitos - Institution - Department Opettajankoulutuslaitos	
Tekijä - Författare - Author Heidi Lindholm			
Työn nimi - Arbetets titel "Kaikki ei oo ilmasta ja – on se aika rankkaa se – aikuisten elämä" Tapaustutkimus kuudesluokkalaisten työelämätaitojen oppimiskokemuksista Yrityskylässä			
Oppiaine - Läroämne - Subject Kasvatustiede			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma / Kirsi Tirri, Auli Toom & Elina Kuusisto		Aika - Datum - Month and year 4/ 2017	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 135 s + 5 liitettä.
Tiivistelmä - Referat – Abstract <p>Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuudesluokkalaisten oppilaiden oppimiskokemuksia Yrityskylä-oppimisympäristössä. Tutkimustehtävää lähestytään mielekkään oppimisen kriteereiden avulla, joita on käytetty teoreettisena viitekehyksenä esimerkiksi suomalaisessa oppimisympäristötutkimuksessa. Aikaisemmat tutkimustulokset ovat osoittaneet, että mielekkään oppimisen kriteereitä on löydettävissä erilaisista oppimisympäristöistä. Tutkimuksessa selvitetään erityisesti, mitä työelämätaitoja oppilaat oppivat Yrityskylän työelämä ja yhteiskuntasimulaatiossa. Yrityskylään kohdistuvaa tutkimusta on tehty hyvin vähän, joten tarve tutkimukselle on suuri. Oppimisympäristöihin kohdistuvassa tutkimuksessa on huomattu, että ymmärrys ja tutkimus erilaisten oppimisympäristöjen hyödyllisyydestä on tarpeellista, koska tutkimustietoa on vielä melko vähän. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa Yrityskylän oppimisympäristöstä sekä siitä, mitä työelämätaitoja sen avulla voidaan oppia. Tutkimuksen tuloksia voidaan myös hyödyntää esimerkiksi Yrityskylän kehitystyössä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena. Tutkimusaineistona toimi yhden Yrityskylässä keväällä 2016 vierailleen vantaalaisen luokan oppilaiden sekä opettajan teemahaastattelut sekä oppilailta kerätyt kirjoitelmat (2kpl/ oppilas). Yhteensä tutkimusaineistoa oli 19 oppilaan teemahaastattelut, 38 kirjoitelmaa sekä opettajan teemahaastattelu. Aineisto analysoitiin deduktiivisesti käyttäen mielekkään oppimisen kriteereitä sekä tähän tutkimukseen koottua työelämätaitorunkoa.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittivat, että Yrityskylästä oli löydettävissä kaikki mielekkään oppimisen kriteerit. Konstruktiivisuuden kriteeri toteutui tutkimusaineiston perusteella kuitenkin melko vähän, joten Yrityskylän oppimisympäristöä voisi kehittää esimerkiksi tukemaan enemmän oppilaiden oman oppimisen reflektointia. Työelämätaitoja Yrityskylässä opittiin vaihtelevasti. Tutkimustulosten mukaan joitain työelämätaitoja ei opittu lainkaan Yrityskylässä. Näitä tutkimustuloksia voi esimerkiksi soveltaa Yrityskylän pedagogisessa materiaalissa sekä sen kehittämisessä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös tavanomaisessa kouluopetuksessa ja sen avulla pohtia, miten koulutyössä voidaan tukea oppilaiden työelämätaitojen oppimista sekä miten kouluympäristöön voidaan rakentaa esimerkiksi oppimista tukeva autenttinen oppimisympäristö. Tutkimustuloksia voidaan soveltaa myös siihen, miten hyvä oppimista tukeva oppimisympäristö voidaan rakentaa myös muiden taitojen sekä tietojen oppimisen tueksi.</p>			
Avainsanat - Nyckelord oppimisympäristö, työelämätaidot, tulevaisuuden taidot, simulaatio, mielekäs oppiminen			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto, keskustakampuksen kirjasto, käyttätymistieteet / Minerva			

Faculty Behavioural Sciences		Department Teacher Education	
Author Heidi Lindholm			
Title " Not everything's free and – it's pretty tough – life as an adult" A case study of sixth-graders' working life skills learning experiences in Me & MyCity			
Subject Education			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Master's Thesis / Kirsi Tirri, Auli Toom & Elina Kuusisto		Aika - Datum - Month and year	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 135 pp. + 5 appendices
Tiivistelmä - Referat – Abstract <p>The purpose of this study is to explore learning experiences of sixth grade students in the Me & MyCity learning environment. The research task is approached through the criteria of meaningful learning, which have been used as a theoretical framework in a Finnish learning environment study, among others. Previous research has shown that criteria of meaningful learning can be found in different kinds of learning environments. The study focuses on what working life skills the students learn in the Me & MyCity working life and society simulation. Very little research has been conducted on Me & MyCity, so the study is much needed. Research on learning environments shows that understanding and studying the usefulness of different learning environments is necessary, since there are few studies available on the topic. The goal of this study is to generate new information about the Me & MyCity learning environment, and also about which working life skills it can help students learn. The results of this study can also be used, for example, in the development of Me & MyCity.</p> <p>The study was carried out as a case study. The data consists of thematic interviews of a class of students and a teacher from a school in Vantaa who visited Me & MyCity in the spring of 2016, and papers the students wrote (two per each student). Altogether there were thematic interviews of 19 students, 38 papers, and one thematic interview of a teacher. The data was analyzed deductively, using the criteria of meaningful learning and a framework of working life skills that was compiled for this study.</p> <p>The results show that all criteria of meaningful learning can be found in Me & MyCity. However, based on the research data, the criterion of constructive learning was fulfilled only to a small extent, so the learning environment of Me & MyCity could be developed to support students' reflection of their own learning more, for example. There is variation in how working life skills are learnt in Me & MyCity. According to the results, some working life skills were not learnt at all. These results can be applied, among other things, in the pedagogical material of Me & MyCity, and its development. The results can also be put to use in ordinary school teaching to consider how school work can support students in learning working life skills and how, for example, an authentic learning environment that supports learning can be built in a school environment. The results can also be applied to building a good learning environment that supports the learning of other skills and information as well.</p>			
Keywords learning environment, working life skills, skills for the future, simulation, meaningful learning			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited City Centre Campus Library/Behavioural Sciences/Minerva			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TYÖELÄMÄTAITOJEN OPPIMINEN	3
2.1 Tulevaisuuden työelämätaidot osana muuttuvaa yhteiskuntaa ja koulutusta	3
2.2 Mitä ovat tulevaisuuden työelämätaidot - Työelämätaidot moniulotteisena kokonaisuutena.....	9
2.3 Mielekkään oppimisen kriteerit näkökulmana työelämätaitojen oppimiseen	22
3 YRITYSKYLÄ KOULUJEN JA TYÖELÄMÄN KOHTAAMISPAIKKANA.....	29
3.1 Koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt osana perusopetusta	29
3.2 Yrityskylä oppimisympäristönä - tavoitteet ja pedagogiset lähtökohdat31	
3.3 Yrityskylä tutkimuskohteena.....	35
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	39
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	40
5.1 Laadullisen tapaustutkimuksen tutkimusprosessin kuvaus	40
5.2 Tutkimushenkilöt	44
5.3 Tutkimusaineistona kirjoitelmat ja teemahaastattelut	45
5.4 Aineiston analyysi	50
6 TUTKIMUSTULOKSET	53
6.1 Mielekkään oppimisen kriteerit oppilaiden ja luokanopettajan kokemina Yrityskylässä	53
6.2 Työelämätaitojen oppiminen Yrityskylässä	79
6.3 Tutkimustulosten arviointi ja johtopäätökset.....	105
6.4 Luotettavuustarkastelu	113
7 TYÖELÄMÄTAITOJEN RAKENTUMISEN SEKÄ KONTEKSTISIDONNAISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN SUUNNITTELUN JA TOTEUTUKSEN MALLIT116	
8 POHDINTA.....	119
10 LÄHTEET	130
11 LIITTEET	136

TAULUKOT

Taulukko 1. Työtehtävään liittyvän ammattitaidon kehittyminen Yrityskylässä. (mukaillen Aarnikoivu 2010; Tynjälä & Virtanen 2013).....	17
Taulukko 2. Muut työtehtävästä riippumattomat työelämätaidot. (mukaillen Virtanen & Tynjälä 2013; Wagner 2008; Trilling & Fadel 2009, 73-86)	18
Taulukko 3. Mielekkään oppimisen kriteerien esiintyminen tutkimusaineistossa	53
Taulukko 4. Intentionaalisuuden alakategoriat.	59
Taulukko 5. Yhteistoiminnallisuuden alakategoriat.	63
Taulukko 6. Autenttisuuden alakategoriat.	69
Taulukko 7. Aktiivisuuden alakategoriat.	74
Taulukko 8. Siirtovaikutuksen alakategoriat.....	78
Taulukko 9. Konstruktiivisuuden alakategoriat.	79
Taulukko 10. Mielekkään oppimisen kriteerit ja alakategoriat tutkimusaineistossa.	
Taulukko 11. Työelämäntuntemuksen alakategoriat 1	83
Taulukko 12. Työelämäntuntemuksen alakategoriat 2	88
Taulukko 13. Työnhakutaitojen alakategoriat.	91
Taulukko 14. Uranhallintataitojen oppimiskokemukset.	94
Taulukko 15. Työyhteisötaitojen oppimiskokemukset.	98
Taulukko 16. Muut työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt -pääteeman rakentuminen.	99
Taulukko 17. Muiden työtehtävästä riippumattomien taitojen ja kykyjen oppimiskokemukset.	104
Taulukko 18. Työelämätaitorunko. (mukaillen Aarnikoivu 2010; Trilling & Fadel 2009; Tynjälä & Virtanen 2013; Wagner 2008).....	144

KUVIOT

Kuvio 1. Muuttuvat työtehtävät. (mukaillen Aalto ym. 2008; Heinonen ym. 2012; Lankinen 2010)	4
Kuvio 2. Peruskoulussa tarpeellisten opetettavien työelämätaitojen rakentuminen.....	9
Kuvio 3. Uranhallintataidot. (Aarnikoivu 2010, 43)	11
Kuvio 4. Mielekkään oppimisen kriteerit. (mukaillen Jonassen 1999/2003; Kuusisto 2011)	25
Kuvio 5. Yrityskylän oppimiskokonaisuus. (TAT/ Yrityskylä 2017).....	32
Kuvio 6. Yrityskylän oppimistavoitteet. (TAT/ Yrityskylä 2017.....	35
Kuvio 7. Tutkimukseen osallistuneen luokan yritykset sekä oppilaiden ammatit	45
Kuvio 8. Aineistonkeruuprosessi.....	46
Kuvio 9. Työtehtäväkohtainen ammattitaito eri yrityksissä.....	84
Kuvio 10. Työelämätaitojen opetuksen suunnittelu ja uusien taitojen syntymiseen vaikuttavat tekijät.	114
Kuvio 11. Kontekstisidonnaisen opetuksen ja oppimisympäristötyöskentelyn suunnittelu ja toteuttaminen.....	116

1 Johdanto

Nopealla tahdilla muuttuva ja vaikeasti ennustettava tulevaisuus muokkaa jatkuvasti yhteiskuntamme. Esimerkiksi talouden taantuma, globalisaatio sekä digitalisaatio ovat luoneet monille yhteiskunnille paineita muutokseen. Muutosten myötä uudenlaiset osaamistarpeet ovat alkaneet viitoittaa tietä tulevaisuudessa pärjäämiselle. ”Uuden ajan kansalaistaidot ” (Lankinen 2010, 4; ks. myös esim. Heinonen, Ruotsalainen ja Kurki 201; Trilling & Fadel 2009; Wagner 2008) ovat muodostuneet tärkeäksi osaksi yhteiskunnallista keskustelua ja ne ovat nousseet myös tärkeäksi osaksi työelämää: tulevaisuuden työntekijöiltä vaaditaan paljon erilaisia taitoja sekä kykyjä selviytyä jatkuvasti muokkautuvassa sekä epävarmuuden siivittämässä maailmassa. Lisäksi koulutuksen ja työelämän välinen kuilu on kasvanut ja sen kaventamiseksi esimerkiksi Suomessa on ryhdytty tekemään erilaisia tukitoimia. Muuttuvassa maailmassa on tärkeää kehittää uudenlaisia toimintatapoja esimerkiksi uran- ja elämänsuunnittelun tueksi (Onnismaa & Pasanen 2000).

Muun muassa peruskoulutuksen kentällä on alettu pohtimaan, miten tulevaisuuden kansalais- ja työelämätaitoja tulisi opettaa lapsille ja nuorille. Suomessa syksynä 2016 voimaanastuneessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa velvoitetaan opettamaan esimerkiksi monia uusia taitoja ja osaamisalueita uusien oppimiskäsitysten mukaisesti (ks. POPS 2014). Työelämän lisäksi myös käsitykset oppimisesta ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä. Nykyisin esimerkiksi koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen on otettu keskeisemmin huomioon kouluopetuksessa. Tämän myötä erilaiset koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt ovat otaneet jalansijaa perusopetuksessa ja niiden hyödyntämistä opetuksessa edellytetään myös uudessa opetussuunnitelmassa (ks. POPS 2014). Tutkimustietoa moninaisista oppimisympäristöistä on vielä vähän ja siksi tarve niiden tutkimukselle on suuri (ks. esim. Kumpulainen ym. 2010). Uudet oppimisympäristöt ovat tulleet keskeiseksi osaksi peruskouluopetusta ja niiden käyttöä pyritään jatkuvasti lisäämään perinteisen luokkaopetuksen tueksi. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman (POPS 2014) mukaisesti oppimisympäristöjä tulisi käyttää osana opetusta ja koulujen tulisi toimia vuorovaikutuksessa erilaisten oppimisympäris-

töjen kanssa. Niiden avulla tavoitellaan parempaa opetusta sekä oppimista ja uudenlaisia oppimiseen tarkoitettuja ympäristöjä kehitetään jatkuvasti (ks. esim. Manninen ym. 2010). Erilaisten oppimisympäristöjen tutkimus onkin ajankohtaista sekä tärkeää niin perusopetusta kuin oppimisympäristötyöskentelyäkin kehittäessä.

Tässä tutkimuksessa lähestytään työelämätaitojen opetusta uudessa koulun ulkopuolisessa oppimisympäristössä. Tutkimuksessa tarkastellaan tulevaisuuden osaamistarpeita työelämätaitojen näkökulmasta ja pohditaan, miten koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt voivat tukea peruskoulun opetus- sekä kasvatustehävää tästä näkökulmasta. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita uuden oppimisympäristön mahdollisuuksista valmentaa nuoria kansalaisia haasteelliseen ja moninaiseen tulevaisuuteen. Tutkimuksen kohteena on Yrityskylä, joka on peruskoulun kuudesluokkalaisille suunnattu oppimiskokonaisuus sekä oppimisympäristö. Tässä tutkimuksessa pääpaino on Yrityskylän oppimisympäristössä, joka on todellista yhteiskuntaa sekä työelämää jäljittelevä pienoiskaupunki, jossa oppilaat työskentelevät, toimivat kuluttajina sekä osallistuvina kansalaisina (TAT/Yrityskylä 2015). Yrityskylä simuloi esimerkiksi todellisen työelämän sekä todellisten yritysten toimintaa.

Yrityskylän oppimisympäristöä tarkastellaan tässä tutkimuksessa mielekkään oppimisen kriteereiden (Jonassen 1995; Jonassen ym. 1999/2003) kautta. Tutkimuksessa selvitetään, miten mielekkään oppimisen kriteerit toteutuvat Yrityskylässä. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä työelämätaitoja oppilaat oppivat Yrityskylän oppimisympäristössä opiskellessaan. Tutkimuksessa tarkastellaan sitä, minkälaisia merkityksellisiä oppimiskokemuksia kuudesluokkalaiset oppilaat saavat Yrityskylässä.

2 Työelämätaitojen oppiminen

2.1 Tulevaisuuden työelämätaidot osana muuttuvaa yhteiskuntaa ja koulutusta

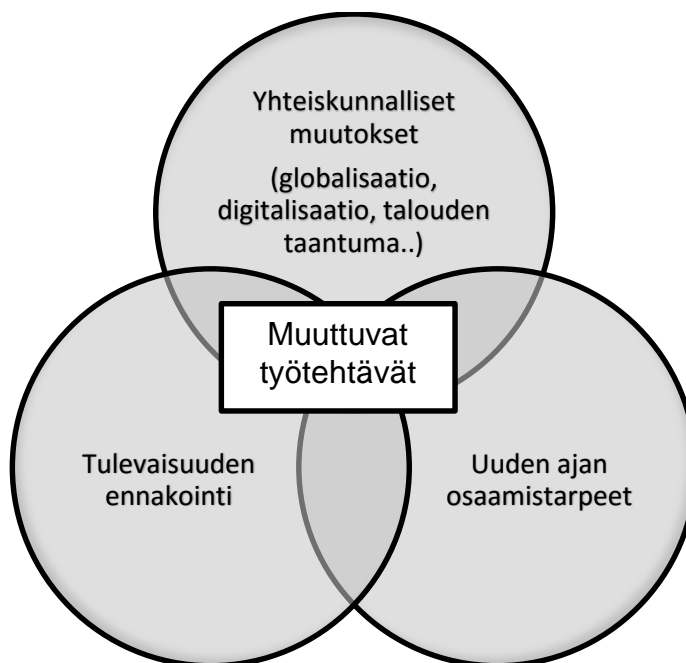
Elämme jatkuvan muutoksen keskellä olevassa yhteiskunnassa, jossa esimerkiksi digitalisaatio, globalisaatio sekä talous muokkaavat jatkuvasti maailmaamme. Muutostahti on viimevuosikymmeninä ollut nopeaa eikä muutoksiin aina pystytä vastaamaan samalla vauhdilla. Nopeasti tapahtuvat muutokset ovat luoneet monia yhteiskunnallisia haasteita eikä kaikkia sen tuomia muutoksia osata vielä edes ennustaa. Esimerkiksi Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa on tarkasteltu näitä muutoksia ”Luova tulevaisuuden tila -hankeen” kautta (Heinonen, Ruotsalainen ja Kurki 2012). Hankkeessa on kartoitettu tulevaisuustutkimuksen näkökulmasta muun muassa tulevaisuuden yleisiä osaamistarpeita sekä erityisesti tulevaisuuden työelämässä tarvittavaa osaamista. Heinosen ym. (2010, 133) mukaan esimerkiksi ”talouden ja yhteiskunnan muutos muuttaa työtä, työssä vaadittavia taitoja sekä työympäristöjä”. Myös esimerkiksi Opetushallituksen tieto- ja viestintäteknologian kautta tapahtuvaan muutokseen pureutuvassa julkaisussa Lankinen (2010, 4) esittää, että esimerkiksi digitaalisten teknologioiden myötä on ollut pakko määritellä ”uuden ajan kansalaistaitoja”, joita ovat esimerkiksi erilaiset ”ajattelemisen taidot” kuten ongelmanratkaisun ja kriittisen ajattelun taidot, ”työskentelyn taidot”, kuten viestintätaidot ja yhteistyötaidot, ”työskentelyn välineiden hallinnan taidot” kuten tieto- ja viestintäteknologian käyttö sekä ”aktiivisen kansalaisuuden taidot” kuten muun muassa yhteisön jäsenenä toimiminen, yrittäjäyys sekä vastuu. Näihin taitoihin sekä niiden kehittämiseen on kiinnitetty monilla tieteenaloilla sekä yhteiskunnallisesti yhä enemmän huomiota. Tulevaisuus on herättänyt monitieteisesti useita pohdintoja ja sitä on myös pyritty tutkimaan sekä ymmärtämään usealla eri tieteen alalla. Tulevaisuus ja sen tuomat haasteet ovat nousseet poikkitieteisesti yhä tärkeämmäksi osaksi esimerkiksi erilaisia tutkimuksia.

Työn tekeminen sekä työtehtävät kokivat ensimmäisen suuren muutoksen teollistumisen aikakautena, jolloin erilaiset koneet alkoivat korvata ruumiillista työtä.

Sen jälkeen muutostahti on kiihtynyt muun muassa digitalisaation sekä informaatio- ja kommunikaatioteknologioiden myötä, jolloin tietokoneet, internet ja esimerkiksi puhelimet ovat muuttaneet yhteiskuntaamme sekä työtehtäviä. Monet työpaikat sekä työtehtävät ovat muutoksen mukana muuttuneet tarpeettomiksi, kun samanaikaisesti syntyy täysin uusia työtehtäviä, joiden sisällöistä ei vielä ole tarkkaa tietoa: tulevaisuuden uusia työnkuvia ei myöskään pystytä täysin edes ymmärtämään. Myös monet olemassa olevat työtehtävät ovat kokeneet suuria muutoksia eikä niiden kehityssuunnistakaan ei ole tarkkaa tietoa. (Trilling & Fadel 2009.)

Muuttuviin työtehtäviin vaikuttavat keskeisesti monet aikamme kohtaamat haasteet kuten talouden taantuma, globalisaatio ja kansainvälistyminen (esim. Aalto ym. 2008; Heinonen ym. 2012; Lankinen 2010). Työtehtävät ovat muuttuneet erityisesti kehittyneimmissä yhteiskunnissa rutiininomaisesta työskentelystä esimerkiksi luovaksi ongelmanratkaisuksi, jota voidaan toteuttaa vaikkapa tiimityönä (Trilling & Fadel 2009, 7-11). Tulevaisuuden työntekijöiltä, eli etenkin lapsilta ja nuorilta, vaaditaan monia tietoja ja taitoja, joiden avulla pärjätään tulevaisuuden työelämässä.

Kuvio 1. Muuttuvat työtehtävät. (mukaillen Aalto ym. 2008; Heinonen ym. 2012; Lankinen 2010)

Nuorten työelämävalmiuksia on tutkittu viime aikoina paljon ja tutkimuksen keskiössä ovat olleet erityisesti korkeakouluopiskelijoiden työelämätaidot sekä -valmiudet (ks. esim. Badcock, Pattison & Harris 2010; Crebert ym. 2004; Lairio & Penttinen 2011; Trilling & Fadel 2009; Virtanen & Tynjälä 2013). Viime vuosikymmeninä on huomattu, että toiselta asteelta ja korkeakouluista valmistuneilla nuorilla on puutteita työelämässä tarvittavissa perustaidoissa sekä erilaisten taitojen soveltamisessa (ks. esim. Aarnikoivu 2010, 39; Lairio & Penttinen 2011; Trilling & Fadel 2009, 7). Aarnikoivu (2010, 39) esittää, että työnantajat ovat jo 1980-luvulla ilmaisseet huolensa nuorten puutteellisista työelämätaidoista, työelämä-tuntemuksesta sekä kokemuksesta. Myös Trilling & Fadel (2009, 7) ovat työnantajille kohdennetun tutkimuksen myötä nostaneet esille työnantajien kokevan, etteivät nuoret ole valmistuttuaan valmiita työelämään. Nuoret itse myös kokevat puutteita esimerkiksi yliopistokoulutuksen hyödyntämisessä työelämässä. Esimerkiksi Lairion & Penttisen (2011, 17) teettämän tutkimuksen mukaan opiskelijat eivät välttämättä osaa nähdä opintojen sovellettavuutta tulevaisuuden työhön tai he eivät osaa soveltaa korkeakouluopintojaan käytännössä. Nämä taidot ovat heikompia eteenkin, jos nuorilla on vähän käytännön kokemusta varsinaisen työn tekemisestä.

Nuorten puutteelliset työelämän taidot sekä työtehtävien nopea muutostahti ovat herättäneet tarpeen pohtia tulevaisuudessa tarvittavia tietoja sekä taitoja, jotka luovat edellytykset nykymaailmassa sekä tulevaisuudessa pärjäämiselle. Yhteiskunnalliseen tarkasteluun ovat nousseet niin kutsutut *2000-luvun/ tulevaisuuden taidot*, jotka käsittävät sekä nykyajan että tulevaisuuden yleisiä osaamistarpeita (ks. esim. Norrena 2013; Lankinen 2010). Termi tulee englanninkielisestä vastineesta *21st century skills/ learning* ja sitä on käytetty niin opetussuunnitelmatyössä kuin kansainvälisestikin esimerkiksi koulutusta sekä tulevaisuuden osaamistarpeita koskevassa tutkimuksessa (ks. esim. Norrena 2013; Trilling & Fadel 2009; Rotterham & Willingham 2010). 2000-luvun taidot rakentuvat moniulotteisista osaamistaidoista kuten kriittisestä ajattelusta, ongelmanratkaisutaidoista, teknologian sekä medioiden hallintaan ja yleisiin elämän sekä työelämän taitoihin (vrt. myös Lankinen 2010).

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan erityisesti tulevaisuuden työelämätaitoja, jotka ymmärretään kuuluvaksi 2000-luvun taitoihin. Esimerkiksi Trillingin & Fadelin (2009) mukaan työelämätaidot ovat 2000-luvun taitojen yksi osa-alueista. Työelämätaitojen korkeakoulukontekstiin asettuvassa tutkimuksessa (ks. esim. Tynjälä ja Virtanen 2013) käytetään usein termiä *geneeriset taidot* (*generic skills*), jossa keskiössä ovat erityisesti yleisesti työelämässä tarpeelliset tiedot sekä taidot. Tynjälän & Virtasen (2013) mukaan geneeriset taidot ovat ”kompleksinen käsite” ja tätä termiä on käytetty eri tutkimuksissa eri tavoin. Geneeriset taidot on voitu luetella esimerkiksi vain neljään suureen taitokokonaisuuteen tai hyvin useisiin pieniin taitoihin. Tarkkaa määritelmää ei tutkimuksen kentältä olekaan näistä taidoista tehty vaan taitojen kokonaisuus vaihtelee ja usein työelämätaitojen kokonaisuus on koottu useita eri lähteitä hyödyntäen. Tynjälä & Virtanen (2013) ovat päätyneet käyttämään omassa tutkimuskontekstissaan termiä työelämätaidot, koska se heidän mukaansa käsittää paremmin myös erilaiset alakohtaiset taidot. Geneeriset taidot voidaan enemmän ymmärtää heidän mukaansa kaikkia aloja koskeviksi yleisiksi taidoiksi. Tässä tutkimuksessa käytetään termiä työelämätaidot, koska perusopetuksen kontekstissa se on yleisemmin käytetty termi (ks. esim. POPS 2014). Tässä tutkimuksessa tulevaisuuden taitoja tarkastellaan työelämätaitojen näkökulmasta ja työelämätaidot ymmärretään osaksi 2000-luvun taitoja.

Tarkasteluun on viime aikoina noussut koulutuksen sekä työelämän välinen kuilu. Erityisesti vastavalmistuneiden toisen asteen ja korkeakouluopiskelijoiden sekä työelämän välillä on monissa tutkimuksissa huomattu olevan ongelmakohtia sekä nuorten osaamistaidoissa useita puutteita. Näihin haasteisiin on vastattu esimerkiksi erilaisten hankkeiden sekä tutkimusten kautta ja korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittämiseen, opetukseen sekä oppimiseen on keskitytty yhä enemmän (ks. esim. Badcock, Pattison & Harris 2010; Crebert ym. 2004; Lairio & Penttinen 2011). Esimerkiksi yliopistokontekstissa työelämätaitoja huomioivaa pedagogiikkaa on pyritty kehittämään ja tällä tavoin parantamaan korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksia (ks. esim. Virtanen ja Tynjälä 2013).

Myös peruskoulun merkitys on näiden haasteiden kohtaamisessa sekä edistämisessä korostunut: esimerkiksi perusopetuksen sekä koulutuksen suunnittelussa näihin ongelmakohtiin on kiinnitetty enenevässä määrin huomioita. Peruskoulu on

myös ymmärretty tarpeelliseksi näiden valmiuksien kehittämisessä: peruskoulun asemaa työelämätaitojen opetuksessa sekä nuorten työelämätaitojen ja -osaamisen parantamisessa on korostettu yhä enemmän. Nykyään peruskoulun vastuu esimerkiksi yleisesti elämän ja työelämätaitojen opetuksessa on korostunut. Peruskouluikäisiä lapsia ja nuoria sekä heidän valmiuksiaan näissä taidoissa on tutkittu vähemmän, joten siksi tutkimustietoa myös tästä kontekstista on tärkeä saada.

Perusopetuksen tavoitteena on opettaa oppilaille valmiuksia, joiden avulla he oppivat pärjäämään yhteiskunnassa sekä kasvavat täysipainoisiksi yhteiskunnan jäseniksi (ks. POPS 2014). Koulutuksessa sekä perusopetuksessa keskitytään nykyisin myös niihin tietoihin sekä taitoihin, joita hyödyntämällä lapset ja nuoret selviytyvät esimerkiksi muuttuvassa sekä haasteellisessa työelämässä. Työnantajien sekä korkeakoulujen lisäksi myös peruskoululaiset nuoret kokevat, että koulu sekä työelämä eivät kohtaa. Esimerkiksi Taloudellinen tiedostustoimisto TATin teettämien tutkimusten mukaan yläasteikäisten nuorten kokemukset kertovat, ettei koulu heidän mielestään juurikaan valmista tulevaisuuden työelämään (TAT 2013; TAT 2014; TAT 2015; Hietanen & Kesälahti 2015, 6). Yleissivistävän koulutuksen ja työelämän väliseen kuiluun on ryhdytty etsimään ratkaisuja ja jo peruskoulutusta sekä opetetusta kehitetään jatkuvasti enemmän tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi (ks. esim. Hietanen & Kesälahti 2015; Saveedra & Opfer 2012; POPS 2014).

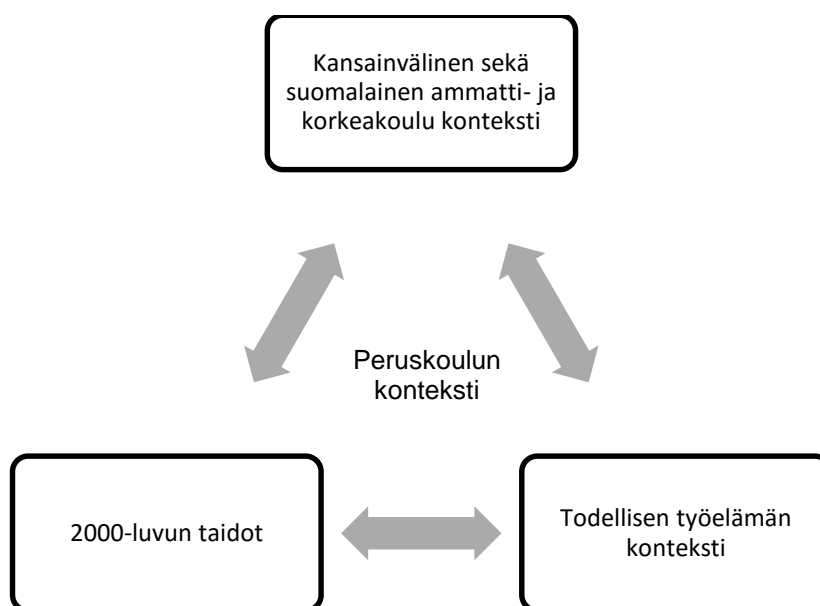
Työelämätaidot, niiden merkitys sekä huomiointi perusopetuksessa ja sen suunnittelussa on varsin uutta. Esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelmissa työelämä sekä työelämätaidot ovat ottaneet keskeisemmän roolin vasta vuonna 2016 voimaantuneessa opetussuunnitelmassa. Vuoden 2004 perusopetuksen opetussuunnitelmassa (POPS 2004) työelämä liitetään vahvasti oppilaan ohjaukseen ja sitä huomioidaan enimmäkseen vasta yläkouluikäisten työelämään tutustumisjaksolla (TET) (ks. esim. POPS 2004, 255-259). Työelämätaito -käsiteestä ei löydy vuoden 2004 opetussuunnitelmasta mainintoja lainkaan vaan opetuksen katsotaan liittyvän enemmän esimerkiksi työelämään tutustumiseen sekä yrittäjyyskasvatukseen. Vuoden 2004 opetussuunnitelmassa työelämän voidaan katsoa sisältyvän aihekokonaisuuden "*Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys*" yhtey-

teen (POPS 2004, 40-41). Sen keskeiset tavoitteet voidaan ymmärtää jollain tasolla myös työelämätaitoja sivuavaksi kuten esimerkiksi *“Oppilas oppii kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti* (POPS 2004, 40)”. Pääpaino on kuitenkin yrittäjyydessä ja yrittäjyyskasvatuksessa eikä yleisesti tärkeissä työelämässä tarvittavissa taidoissa sekä niiden opetuksessa. Vanhasta 2004 vuoden opetussuunnitelmasta löytyy monia 2000-luvun taitoja, kuten muun muassa itsetuntemuksen kehittämistä sekä ongelmanratkaisu- ja vuorovaikutustaitoja, mutta niitä ei eksplisiittisesti liitetä työelämässä tarvittaviin taitoihin.

Syksyllä 2016 voimaan astuneessa opetussuunnitelmassa (POPS 2014) työelämätaidot ja niiden opettaminen sekä oppiminen ovat tärkeämmässä roolissa. Uudessa opetussuunnitelmassa paneudutaan muuttuvan maailman haasteisiin ja erityisesti työelämätaitojen kannalta se on hyvin merkityksellistä. Opetussuunnitelma rakentuu seitsemästä laaja-alaisen osaamisen alueesta, joita toteutetaan kaikilla luokka-asteilla soveltuvasti. Tämän tutkielman kannalta merkittävin on laaja-alaisen osaamisen alue *“Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)”*, joka vastaa esimerkiksi työelämän ja koulutuksen välisen kuilun poistamisen haasteisiin. Opetussuunnitelman mukaan oppilaiden tulee esimerkiksi *“perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan* (POPS 2014, 23).” Keskeistä tässä laaja-alaisessa osaamisalueessa on työelämätaitojen ja yrittäjyyden tuomat mahdollisuudet sekä yhteiskunnallisesti että koulutuksessa. On tärkeää, että tulevaisuuden työntekijöillä on valmiuksia toimia vastaantulevissa haasteissa. Esimerkiksi tulevaisuuden epävarmat työpaikat lisäävät yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa (ks. mm. Lankinen 2010) ja myös vaikeasti ennustettavan tulevaisuuden sietäminen vaatii lapsilta ja nuorilta yhä enemmän kykyä sietää epävarmuutta sekä erilaisia paineita. Seuraavassa luvussa esitellään tarkemmin, minkälaisista tiedoista sekä taidoista nykyiset työelämätaidot sekä tulevaisuudessa tarvittavat työelämätaidot rakentuvat ja miten niitä lähestytään tässä tutkimuksessa.

2.2 Mitä ovat tulevaisuuden työelämätaidot - Työelämätaidot moniulotteisena kokonaisuutena

Työelämätaidot ovat moniulotteinen kokonaisuus, jotka on huomioitu niin kansainvälisesti kuin keskeisenä osana myös nykyistä suomalaista perusopetusta. Työelämätaidot ovat nousseet viime aikoina osaksi yhteiskunnallista sekä koulutuspoliittista keskustelua, mutta vähemmän mainintoja on siitä, mitä työelämätaidot todella tarkoittavat ja mitä kaikkea ne pitävät sisällään. Tässä tutkimuksessa työelämätaitoja tarkastellaan peruskoulun kontekstissa ja ne ymmärretään yleisinä työelämässä tarvittavina taitoina, jotka muodostuvat monien eri taitojen, kykyjen sekä osaamisen kokonaisuudesta. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sekä kansainvälisessä että suomalaisessa ammatti- ja korkeakoulututkimuksessa kehitettyjä ja listattuja työelämätaitoja sekä todellisen työelämän kontekstista lueteltuja työelämätaitoja (ks. esim. Aarnikoivu 2010; Virtanen & Tynjälä 2013). Tutkimuksessa tarkastellaan myös niitä tulevaisuuden ja 2000-luvun taitoja, jotka katsotaan liittyväksi työelämään (ks. esim. Trilling & Fadel 2009; Wagner 2008). Näitä kaikkia osa-alueita peilataan tässä tutkimuksessa peruskoulun kontekstiin. Kuviossa 2 esitetään, mistä osa-alueista perusopetuksessa opetettavien tarpeellisten työelämätaitojen ymmärretään rakentuvan tässä tutkimuksessa.

Kuvio 2. Peruskoulussa tarpeellisten opetettavien työelämätaitojen rakentuminen.

Eri tutkimuksissa on lueteltu useita erilaisia työelämän osaamistarpeita, mutta niille ei ole luotu esimerkiksi kasvatustieteessä yhtenevää mallia, jota käytettäisiin yleisesti työelämätaitoja koskevassa tutkimuksessa (ks. esim. Virtanen ja Tynjälä 2013). Suoraan peruskouluun soveltuvaa mallia ei ole tällä hetkellä raportoitu lainkaan. Virtanen ja Tynjälä (2013) esittävät oman korkeakoulukontekstiin sijoituvan tutkimuksensa yhteydessä, että myöskään sillä kentällä ei ole käytössä yhtenevää mallia ja siksi myös heidän tutkimuksensa listaus erilaisista työelämätaidoista ”perustuu viimeaikaiseen tutkimukseen työelämätaitojen, tai geneeristen taitojen, kehittymisestä korkeakoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa -- sekä taitokuvauksiin ja luonnehdintoihin eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä”. Siksi tässäkin tutkimuksessa työelämätaitojen kokonaisuutta hahmotetaan eri lähteistä käsin ja niiden avulla luodaan peruskouluun soveltuva työelämätaitojen kokonaisuus. Koska tämän tutkimuksen kontekstina toimii alakoulun kuudesluokkalaisille suunnattu oppimisympäristö, on kaikkia raportoituja työelämätaitoja peilattava perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

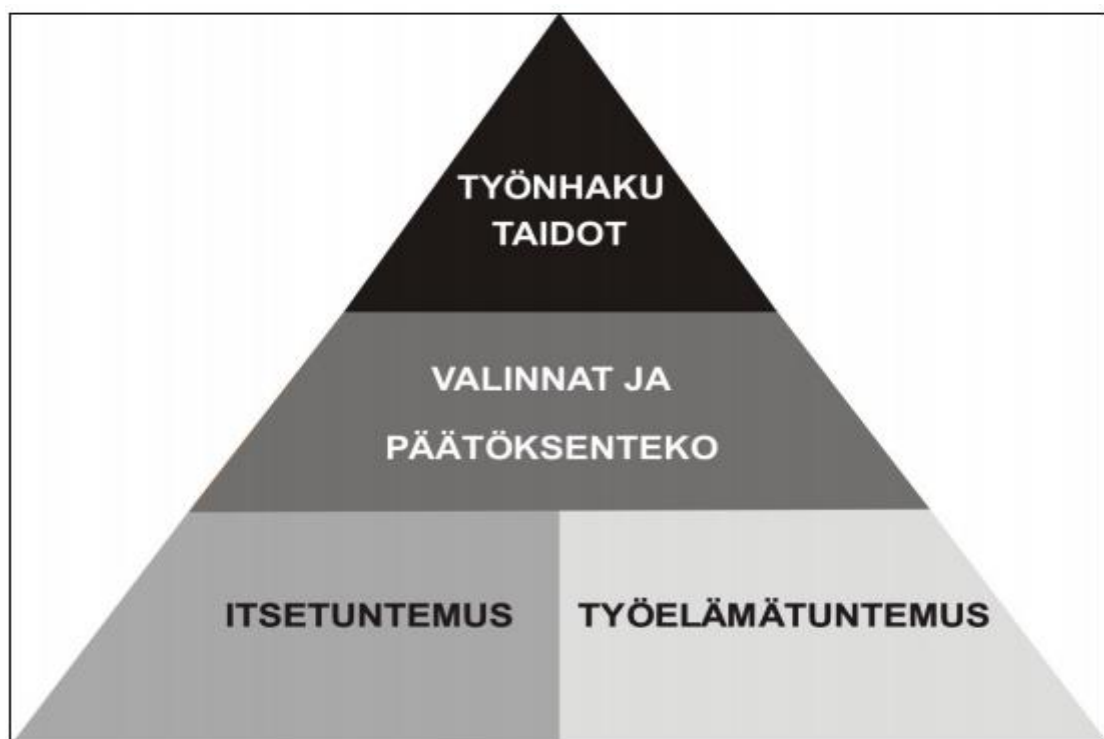
Tämän tutkimuksen työelämätaitorungon pohjana toimii Aarnikoivu (2010) todelliseen työelämään pohjautuva työelämätaitojen kokonaisuus. Aarnikoivu (2010, 39; 39-95) jakaa työelämätaidot ”kolmeen pääteemaan”, jotka rakentuvat erilaisista osaamisen osa-alueista. Pääteemat, joiden mukaan Aarnikoivu tarkastelee työelämätaitoja kokonaisuutena ovat:

1. **”Uranhallintaan liittyvät taidot/ Uranhallintataidot”**
2. **”Työtehtävään liittyvä osaaminen eli ammattitaito”**
3. **”Yleiset työtehtävästä riippumattomat valmiudet, taidot ja kyvyt”**

Oman uran suunnittelu ja siihen tarvittavat valmiudet sekä taidot ovat korostuneet nyky-yhteiskunnassa sekä työelämässä. Uranhallinta on muodostunut tärkeäksi taidoksi, jossa yksilö joutuu itse pohtimaan oman työuransa sekä tulevaisuutensa kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Pitkät työurat ovat esimerkiksi vaihtuneet useiksi lyhyemmiksi uriksi ja työn jatkuvuus on epävarmempaan kuin ennen. (Aarnikoivu 2010, 39-41.) Yksilön merkitys yhteiskunnassa on viime aikoina korostunut ja siksi myös yksilön vastuu esimerkiksi oman tulevaisuuden sekä uran suunnittelussa on kasvanut. Siksi myös opetuksessa huomioidaan yhä enemmän oppilaiden yksilöllisiä tarpeita ja oppilaita tuetaan yksilölliseen kasvuun (ks. esim.

POPS 2014). ”Oman uran suunnittelutaidot” luettelevat lisäksi Virtanen ja Tynjälä (2013) osana korkeakoulussa opetettavien työelämätaitojen kokonaisuuttaan.

Aarinkoivun mukaan ”ammatinvalinta- sekä urasuunnittelutaitojen” toteutukseksi tarvitaan monia tietoja ja taitoja, joiden mukaan omaa uraa sekä tulevaisuutta voidaan arvioida (Aarinkoivu 2010, 39). Nämä **uranhallintataidot** Aarnikoivu (2010) jakaa neljään pienempään teemaan, joista uranhallintataitojen kokonaisuus rakentuu. Kuten kuvio 3 havainnollistaa, Aarnikoivu (2010, 40-64) katsoo uranhallinnan muodostuvan ”itsetuntemuksesta”, ”työelämäntuntemuksesta”, ”valinnoista ja päätöksenteosta” sekä ”työnhakutaidoista”, jotka muodostavat perustan yksilöllisen uran suunnittelulle. Uran sekä tulevaisuuden suunnittelu on jatkuva elämän mittainen prosessi, jossa yksilö tarkastelee itseään suhteessa vallitsevaan toimintaympäristöön (Aarnikoivu 2010, 41; Pilli-Sihvola 2000, 34-46). Peruskoulussa tätä teemaa lähestytään tukemalla esimerkiksi oppilaita ”tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen” (POPS 2014, 24).

Kuvio 3. Uranhallintataidot. (Aarnikoivu 2010, 43)

Itsetuntemus on Aarinkoivu (2010, 43-50) mukaan yksi tärkeimmistä elementeistä oman uran- ja ammatinsuunnittelussa. Aarinkoivu esittää, että itsetuntemus rakentuu omien vahvuuksien, kiinnostuksen kohteiden, arvojen sekä kehittämis-kohteiden tunnistamisesta. Tärkeä osa työelämään liittyvää itsetuntemusta on tiedostaa ja tunnistaa omia heikkouksiaan ja vahvuuksiaan työelämässä, jotta tulevaisuuden suuntautumisvaihtoehdot sekä tietämys itselleen sopivista mahdollisuuksista lisääntyy. Hyvä itsetuntemus helpottaa omien realististen mahdollisuuksien kartoittamista, lisää itseluottamusta ja -varmuutta sekä osaamista suunnitella tulevaisuuttaan osatavoitteiden avulla. Erityisesti työelämän lisääntynyt epävarmuus saattaa aiheuttaa ahdistusta työntekijöissä, mutta hyvin itsensä tunteva ihminen sietää myös sitä paremmin (Aarinkoivu 2010).

Myös opetussuunnitelmassa (POPS 2014, 157) korostetaan itsetuntemuksen kehitystä. Koulussa halutaan tukea oppilaita esimerkiksi omien vahvuuksien sekä kiinnostuksen kohteiden kartoittamisessa. Peruskoulussa huomioidaan nykyisin enemmän myös koulun ulkopuolella opittuja taitoja sekä valmiuksia ja niiden liittämistä kouluarkeen painotetaan myös enemmän (ks. POPS 2014). Virtanen & Tynjälä (2013) liittävät itsetuntemuksen työelämätaitojen pääteemaansa ”itseluottamus ja itsenäistyminen”. He esittävät itsetuntemukseen kuuluvan ”itsenäistymisen kokemuksen” ja ymmärtävät sen tärkeäksi taidoksi kehittää korkeakouluopetuksessa. Pääteeman alle on lueteltu myös muita erilaisia itsetuntemukseen liittyviä taitoja, joita he tarkastelevat tutkimuksessaan. Näitä taitoja ovat esimerkiksi: ”itseluottamus”, ”vastuullisuus” sekä ”oman osaamisen tuntemus”.

Aarinkoivu (2010, 43-47) korostaa motivaation osuutta itsetuntemuksessa: omien motiivien arviointi sekä tiedostaminen auttavat lisäämään ymmärrystä itsestämme. Motivaatio määrää muun muassa sitä, miten sitoutuneita olemme toimintaamme sekä kuinka päämäärätietoisesti pyrimme tavoitteisiimme. Omien motiivien tunnistaminen ja motiivien taustalla olevien tekijöiden tiedostaminen ovat tärkeitä, jotta voimme arvioida toimintaamme, lisätä itsetuntemustamme sekä ymmärrystä itsestämme. Motiivien tunnistaminen auttaa myös omassa kehityksessä. Esimerkiksi tavoittelenko sitä, mitä muut haluavat vai sitä mitä koen itseleni merkitykselliseksi. Tärkeää itsetuntemuksen kehittämisessä on lisätä tietoisuutta omista tarpeista sekä toimintatavoista, omista tavoitteista sekä siitä miten omalla toiminnalla saavutetaan haluttuja tavoitteita.

Aarnikoivun (2010, 51) mukaan uranhallintataitoihin liittyy lisäksi **työelämätuntemus**. Työelämätuntemus pitää sisällään ymmärryksen työelämästä sekä työmarkkinoista. Työntekijän tulee olla tietoinen omista mahdollisuuksistaan sekä tiedostaa työmarkkinoiden yleisiä osaamisvaatimuksia. Työelämätuntemukseen liittyy myös keskeisesti omien taitojen peilaaminen vallitseviin työelämässä vaadittaviin ominaisuuksiin sekä erilaisiin tarjolla oleviin työtehtäviin. Myös opetussuunnitelmassa (POPS 2014) oppilaiden työelämätuntemuksen lisäämiseen kiinnitetään huomioita. Opetussuunnitelman mukaisesti esimerkiksi ”koulutyö tulee järjestää niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta” (POPS 2014, 23).

Työelämätuntemuksessa on tärkeää olla tietoinen työmarkkinoiden vastavuoroisesta luonteesta työntekijän ja työnantajan välillä: työntekijällä ja työnantajalla on yhteinen tavoite, jonka mukaan toimitaan (Aarnikoivu 2010, 51). Esimerkiksi ”yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi” (POPS 2014, 157). Työntekijän on myös oltava tietoinen siitä, mitä työn tekeminen vaatii sekä tiedostaa työhön liittyvät mahdollisuudet sekä rajoittavatkin tekijät (Aarnikoivu 2010, 51). Virtanen ja Tynjälä (2013) korostavat työelämätaitojen kokonaisuudessaan pääteemaa ”oman alan perustaidot”. He esittävät niiden rakentuvan ”työelämätietämyksestä”, ”oman alan/ammatin perustaidoista”, ”kokonaiskuvan muodostumiseen alasta” sekä ”yleistiedoista”.

Tämän tutkimuksen kohteena ovat peruskouluikäiset kuudesluokkalaiset oppilaat, jotka eivät vielä ole valinneet tulevaisuuden urapolkuaan. Siksi tässä tutkimuksessa on tärkeää keskittyä yleisempiin työelämätaitoihin ja omaa alaa tarkastellaan oppilaiden Yrityskylä-ammatin näkökulmasta (ks. tarkemmin luku 3.2 Yrityskylä oppimisympäristönä - tavoitteet ja pedagogiset lähtökohdat). Oppilaiden on tärkeä saada monipuolisesti tietoa eri aloista, joten siksi Aarnikoivun luettelemat ”työelämätuntemus” sekä ”itsetuntemus” ovat keskeisemmässä roolissa tässä tutkimuksessa. Kuitenkin näitä Virtasen ja Tynjälän (2013) esittämiä ”oman alan perustaitoja” käytetään kokonaisvaltaisen ymmärryksen muodostamisessa sekä tulkitaan Yrityskylä-ammatin näkökulmasta. Nämä taidot liitetään

tässä tutkimuksessa työtehtävään liittyvän ammattitaidon pääteemaan (vrt. Aarinkoivu 2010).

Valintojen tekeminen ja päätöksentekokyky ovat Aarinkoivun (2010) mukaan myös tärkeä osa työelämässä tarvittavia uranhallintataitoja. Työntekijän on tärkeää osata tunnistaa sekä tiedostaa omaan päätöksentekoonsa vaikuttavia tekijöitä, rajata erilaisia vaihtoehtoja, priorisoida niitä sekä tehdä niiden pohjalta omaa toimintasuunnitelmaa. Aktiivinen ja tavoitteellinen tiedostava toiminta on uranhallinnan kannalta olennaista. Valintojen ja päätöksen teon taustalla vaikuttavat esimerkiksi itsetuntemus sekä omien tarpeiden tiedostaminen, joiden avulla voidaan asettaa omia tavoitteita sekä pyrkiä aktiivisesti saavuttamaan niitä oman toiminnan avulla. (Aarnikoivu 2010, 52-54.)

Perusopetuksen tavoitteena on opettaa oppilaita tunnistamaan omia kiinnostuksen kohteitaan esimerkiksi ammatillisesti ja jatkokoulutusvalintoihin peilaten. Nykyään kiinnitetään myös enemmän huomioita siihen, että oppilaiden ymmärrys esimerkiksi eri ammatteihin liittyvistä sukupuolirooleista tai muista esikuvista tiedostetaan ja näitä ennakko-odotuksia sekä normeja harjoitellaan arvioimaan kriittisesti. (ks. POPS 2014, 24.) Tähän teemaan liittyy myös Wagnerin (2008, 14-22) luettelemat seitsemän 2000-luvun ”selvitymistaitoa” (*Survival Skills*), joista yhdeksi hän lukee ”kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun” (*Critical Thinking and Problem Solving*). Myös Virtanen ja Tynjälä (2013) pitävät ”ongelmanratkaisu-, päätöksenteko- ja muita akateemisia taitoja” tärkeinä työelämää varten kehitettävissä taitoina. Tämän pääteemaan alle he luettelevat esimerkiksi ”ongelmanratkaisuntaidot”, ”pätöksentekotaidot”, ”oman toiminnan arviointitaidot”, ”suunnittelutaidot”, ”kyvyn käsitellä ristiriitaista informaatiota” sekä ”kriittisen ajattelun taidot”. Nämä kaikki taidot katsotaan liittyvän Aarnikoivun esittämiin ”valinnan ja päätöksenteon taitoihin” ja niiden ymmärretään ohjaavan esimerkiksi oman uran ja tulevaisuuden suunnittelua.

Aarnikoivu (2010, 54) lukee **työnhakutaidot** myös osaksi uranhallintataitoja. Niiden merkitys on kasvanut erityisesti nykypäivänä, jossa työnhakeminen on työelämän rinnalla kokenut muutoksen. Työnhaku ei enää liity pelkästään esimerkiksi nuoriin työnhakijoihin vaan työtä on osattava hakea myös myöhemmin työuralla, koska muun muassa samassa työpaikassa koko työuran tekeminen on

harvinaisempaa. Aarnikoivu (2010, 54-63) esittää, että työnhaku vaatii nykypäivänä erityisesti "tiedonhakutaitoja". Hakiessaan työtä, työntekijän on tiedostettava työelämän muutokset ja osattava muokata myös työnhakemisen taitojaan muutoksia vastaaviksi. Tiedonhakutaitoja tarvitaan esimerkiksi avointen työpaikkojen sekä niin kutsuttujen "piilotyöpaikkojen" (Aarnikoivu 2010, 54) löytämiseen, jotka ovat yleistyneet avointen työpaikkojen rinnalla. Piilotyöpaikkoja ei julkisesti ilmoiteta vaan niihin on osattava hakea esimerkiksi verkostoitumisen avulla.

Verkostoituminen on Aarnikoivun (2010, 54) mukaan tärkeä työnhakutaito nyky-yhteiskunnassa: erilaisia kontakteja sekä verkostoja on osattava rakentaa ja niitä on osattava myös hyödyntää tulevaisuuden työelämässä. Verkostoitumiseen liittyvät taidot huomioidaan myös opetussuunnitelmassa: "koulutyössä opitaan" muun muassa "verkostoitumista" (POPS 2014, 23). Opetussuunnitelmassa mainitaan myös itsensä työllistämisen taidoista (POPS 2014, 23), joka liittyy enemmän yrittäjyyteen. Kuitenkin itsensä työllistämisen taidot ovat tärkeitä tulevaisuuden taitoja ja tässä tutkimuksessa ne katsotaan kuuluvan työnhakutaidoiksi. Yrittäjyys voi olla muun muassa vaihtoehtona itsensä työllistämiseen tulevaisuudessa (ks. esim. Lankinen 2010). Tulevaisuuden työntekijöiden on osattava työllistää itseään esimerkiksi perustamalla uusia yrityksiä tai etsimällä piilotyöpaikkoja (Aarnikoivu 2010; Lankinen 2010).

Työnhakutaitoihin liittyy myös *työhakemuksen ja ansioluettelon eli CV:n tekeminen* sekä *työhaastatteluun* osallistuminen. Työnhakijan on tärkeää osata työhakemuksen sekä ansioluettelon perusohjeistukset sekä myös ymmärtää mahdollisuudet persoonallisen hakemuksen tekemiseen. Haastatteluun liittyy keskeisesti siihen osallistumisen yleiset periaatteet, kuten hyvät käytöstavat, vuorovaikutustaidot sekä esimerkiksi työtehtäväkohtainen asianmukainen pukeutuminen. Nykypäivänä myös erilaiset soveltuvuuskokeet ovat lisääntyneet ja työnhakijalla on oltava valmius toimia myös niissä. Usein soveltuvuuskokeisiin ei voi valmistautua etukäteen, joten esimerkiksi rauhallinen asenne sekä positiivinen panostaminen ovat avainasemassa. (Aarnikoivu 2010, 54-63.) Myös Virtanen ja Tynjälä (2013) esittävät työelämätaitokonaisuutensa yhtenä pääteemana "tilanteissa toimista luovasti ja ennakoiden", jonka alle he luettelevat muun muassa "taidon toimia uusissa tilanteissa" sekä "opitun soveltamisen erilaisissa tilanteissa". Nämä ovat

tärkeitä taitoja muun muassa uusissa työhaastattelu tai soveltuvuuskoe tilanteissa. POPSin (2014, 30) mukaan koulussa käytettävien työtapojen tulisi sisältää ”kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista erilaisissa tilanteissa”.

Toinen työelämätaitoihin liittyvä pääteema on Aarinkoivun (2010) mukaan **työtehtävään liittyvä ammattitaito**. Se voidaan ymmärtää eri tavoin tarkastelunäkökulmasta riippuen ja ammattitaidolle onkin esitetty monia erilaisia määritelmiä (ks. mm. Aarnikoivu 2010; Helakorpi 2010). Aarnikoivu (2010, 65) esittää ammattitaidon olevan yksilön ominaisuus, joka muodostuu tietojen ja taitojen kokonaisuudesta. Esimerkiksi eri aloilla voi olla erilainen käsitys ammattitaidoista sekä siitä minkälaisia tietoja tai taitoja ammattitaitoon milloinkin liitetään. Hänen mukaansa eri tieteenaloilla muun muassa tutkijat käyttävät hyvin erilaisia ammattitaidon kriteereitä ja malleja, joiden mukaan ammattitaitoa ymmärretään. Omaa ammattitaitoa voidaan kartuttaa esimerkiksi hiljaista tietoa omaksumalla tai kirjallisuuden avulla. Ammattitaito sekä sen kehittäminen nähdään nykyään yksilön omana vastuualueena. Omaa ammattitaitoa voidaan kehittää esimerkiksi koulutuksen avulla, harrastuksissa tai oppimalla vapaamuotoisesti erilaisissa tilanteissa.

Perusopetuksessa (POPS 2014) oppilaita opetetaan ottamaan yhä enemmän vastuuta itsestään ikätasoon sopivalla tavalla sekä huomioimaan niin koulussa kuin vapaa-ajallakin hankittuja omia osaamis- ja vahvuusalueita osana itseä, omaa toimintaa sekä omaa tulevaisuuden työuraa. Tässä tutkimuksessa työtehtävään liittyvä ammattitaito ei ole niin suuressa roolissa kuin muut työelämätaidot, koska tutkimushenkilöinä toimivat kuudesluokkalaiset oppilaat, joiden tulee kuitenkin oppia useita eri taitoja tulevaisuuden varalta. Työhön liittyvää ammattitaitoa tarkastellaan tässä tutkimuksessa Yrityskylän (ks. tarkemmin luku 3) kontekstissa. Ammattitaidoksi katsotaan kuuluvan kaikki Yrityskylän ammattiin tarvittavat erityistaidot, joita ei lueta yleisiksi työelämätaidoiksi. Tässä tarkastelussa käytetään apuna Virtasen ja Tynjälän (2013) esittämää ”oman alan perustaidot” pääteemaa. Yrityskylän ammattitaitoa tarkastellaan alakohtaisen ”työelämä tietämyksen lisääntymisen”, ”oman alan perustaitojen” kehittymisen, ”alasta muodostuvan kokonaiskuvan” hahmottumisen sekä alakohtaisten ”yleistietojen” kehittymisen

näkökulmasta. Työtehtäväkohtaisen ammattitaidon kehittyminen tässä tutkimuksessa on esitelty taulukossa 1. Tutkimuksessa tarkastellaan sitä, mitä oppilaat oppivat omasta ammatistaan sekä sitä, oppivatko oppilaat Yrityskylä-kokonaisuuden aikana myös muiden ammattialojen keskeisiä sisältöjä.

Työtehtävään liittyvän ammattitaidon sekä perustaitojen kehittyminen		
Yrityskylä-ammatti		
Työelämä tietämyksen lisääntyminen	Alasta muodostuvan kokonaiskuvan kehittyminen	Alakohtaisten yleistietojen kehittyminen

Taulukko 1. Työtehtävään liittyvän ammattitaidon kehittyminen Yrityskylässä. (mukaillen Aarnikoivu 2010; Tynjälä & Virtanen 2013)

Yleiset työtehtävästä riippumattomat valmiudet, taidot ja kyvyt Aarnikoivu (2010) esittää työelämä taitokokonaisuuden kolmanneksi pääteemaksi. Tähän osa-alueeseen sisältyy työelämässä tarvittavat yleiset taidot, jotka eivät määrydy työtehtävän mukaan vaan koskevat kaikkia työtehtäviä ja työntekijöitä. Aarnikoivu (2010, 69) jakaa nämä kahteen osa-alueeseen: ”tiedollisiin ja oppimiseen liittyviin valmiuksiin, taitoihin ja kykyihin” sekä ”työyhteisötaitoihin”, joihin Aarnikoivu lukee ”esimies- ja alaistaidot”.

Tiedollisiin ja oppimiseen liittyviin valmiuksiin, taitoihin sekä kykyihin Aarnikoivu (2010, 69) liittää ”yleissivistyksen, teknologioiden hallinnan, oppimiskyvyn, kyvyn hallita kokonaisuuksia, kielitaidon sekä tiedonhankintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen liittyvät taidot ja kyvyt”. Hänen mukaansa ”ne luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle sekä asiantuntijuuden kehittymiselle” (Aarnikoivu, 2010, 69). Myös Virtanen ja Tynjälä (2013) lukevat tietotekniikan käyttämisen sekä jatkuvan oppimisen taidot osaksi työelämä taitojen kokonaisuutta. Tiedonhankintaan sekä elinikäiseen oppimiseen liittyvät taidot huomioidaan lisäksi opetussuunnitelmassa (POPS 2014) ja niihin katsotaan keskeisesti liittyvän muun muassa kriittisen ajattelun taidot ja niiden kehitys. Myös esimerkiksi Wagner (2008, 14-22) lukee kriittisen ajattelun taidot ja ongelmanratkaisun (*Critical Thinking and Problem Solving*) yhdeksi tärkeäksi tulevaisuudessa selviämisen taidoiksi. Lisäksi Virtanen ja Tynjälä (2013) esittävät tiedonhankitaitaidot

osaksi pääteemaansa ”tiedonhankinnan ja -analysoinnin taidot”. Myös Trilling ja Fadel (2009, 10-11) nostavat työelämän kahdeksi keskeisemmäksi taidoksi kyvyn omaksua ja soveltaa uutta tietoa sekä soveltaa keskeisiä 2000-luvun taitoja, kuten ”luovaa ongelmanratkaisukykyä”, ”kommunikaatiotaitoja” sekä ”teknologian käyttöä työelämässä”. Virtasen ja Tynjälän (2013) työelämätaitorungossa sekä Trillingin ja Fadelin (2009) mukaan toisen kotimaisen tai vieraankielentaidot liittyvät myös keskeisesti työelämätaitoihin, kuten myös Aarinkoivu esittää. Perusopetuksessa tulisi ohjata oppilaita huomaamaan kielitaidon merkitys muun muassa työelämässä (ks. POPS 2014, 24). Informaation vastaanottamisen ja analysoinnin taidot (*Accessing and analyzing information*) listaa myös Wagner (2008, 36-38) sekä tiedon analysoinnin taidot Virtanen & Tynjälä (2013).

Trilling ja Fadel (2009), Wagner (2008) sekä Virtanen ja Tynjälä (2013) luettelevat tärkeiksi työelämään ja tulevaisuudessa selviytymiseen (ks. Wagner 2008; Saavedra & Opfer 2012) tarvittavaksi taidoiksi samankaltaisia ja toisiaan täydentäviä taitoja, joita Aarnikoivun mallista ei löydy. Taulukossa 2 esitetään muut tämän tutkimuksen työelämätaitoymmärrykseen liitettävät yleiset työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt, jotka voidaan nähdä liittyvän myös tiedollisiin ja oppimiseen liittyviin valmiuksiin, taitoihin ja kykyihin (ks. Aarnikoivu 2010). Ne liitetään mukaan tähän tutkimukseen, koska näiden taitojen opetus huomioidaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) esimerkiksi seuraavasti: ”Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti -- sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. “(POPS 2014, 24.)

Joustavuus ja mukautumiskyky (<i>Flexibility and Abaptability</i>)	Trilling & Fadel (2009)
Aloitekyky ja itseohjautuvuus (<i>Initiative and Self-Direction</i>)	Trilling & Fadel (2009); Virtanen & Tynjälä (2013)
Ketteryys ja oma-aloitteisuus (<i>Agility and Adaptability</i>)	Wagner (2008, 30-32)
Aloitekyky ja yritteliäisyys (<i>Initiative and entrepreneurialism</i>)	Wagner (2008, 32-34)
Uteliaisuus ja mielikuvitus (<i>Curiosity and imagination</i>)	Wagner (2008, 38-42)
Kekseliäisyys, uusien ideoiden kehittäminen ja luovuus	Virtanen & Tynjälä (2013)

Taulukko 2. Muut työtehtävästä riippumattomat työelämätaidot. (mukaillen Virtanen & Tynjälä 2013; Wagner 2008; Trilling & Fadel 2009, 73-86)

Opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudessa (L6) ”Työelämätaidot ja yrittäjyys” otetaan huomioon myös muita työelämässä tarvittavia, peruskoulussa opetettavia taitoja, joita ei löydy lainkaan tutkielmassa käytetyistä malleista. Näiden taitojen ymmärretään kuitenkin olevan keskeisiä peruskouluikäisille opetettavia työelämässä tarvittavia taitoja. Esimerkiksi seuraava lainaus koostuu opetussuunnitelmassa luetellut tärkeät peruskoulussa harjoiteltavat työelämätaidot: ”*Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. -- Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.* (POPS 2014, 24.)

Työyhteisötaidot Aarnikoivu (2010) jakaa ”esimies- ja alaitaitoihin”. Aarnikoivun mukaan esimies- ja alaitaidot liittyvät vahvasti toisiinsa ja ne pitävät sisällään samoja elementtejä. Kuitenkin esimies- ja alaitaidoissa on spesifimpiä osaamisalueita, jotka ovat tärkeitä näissä rooleissa toimimiselle. Esimerkiksi esimiestaitoihin voidaan nähdä kuuluvan muun muassa delegointitaito, ristiriitojen hallinnan taito, reflektiotaidot sekä hyvät vuorovaikutustaidot. Alaitaidoissa tärkeää on esimerkiksi toimia positiivisena ja hyvät vuorovaikutus- ja viestintätaidot omaavana työyhteisön jäsenenä sekä sitoutua yhteisiin tavoitteisiin. Nykyään monissa työtehtävissä toimitaan sekä esimies- että alaisroolissa, joten molem-

pien ymmärtäminen on keskeistä työelämätaitojen hallinnassa. Esimies ja alainen toimivat myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa sekä saman tavoitteen ja päämäärän saavuttamiseksi, joten molemmat roolit ovat tärkeä ymmärtää työelämässä pärjäämisen vuoksi. (Aarnikoivu 2010, 71-145.)

Trilling ja Fadel (2009, 73-86) esittävät yhdeksi tärkeäksi työelämän taidoksi ”johtajuuden ja vastuun (*Leadership and Responsibility*)”. Lisäksi Virtanen ja Tynjälä (2013) esittävät yhdeksi pääteemakseen ”yhdessä tekemisen taidot”, jonka alle he lukevat ”johtamistaidot”. Myös Wagnerin (2008) mukaan johtajuus (*Leadership*) on tärkeä tulevaisuuden taito. Wagner (2008, 27) kuitenkin esittää, että auktoritaarisen johtajuuden tilalle on tullut käsitys pehmeämmästä johtajuudesta ja nykyisen johtajuuden tulisi olla ennemminkin vaikutukselle perustuvaa (*Leading by Influence*). Tässä tutkielmassa johtamistaitoja tarkastellaan kokonaisvaltaisesti huomioiden myös uudenlaisen johtamistavan elementit.

Yleisiin työyhteisötaitoihin liittyy keskeisesti *vuorovaikutustaidot*, jotka ovat esimerkiksi tärkeä osa Trillingin ja Fadelin (2009, 80-81) esittämiä 2000-luvun taitoja. Niihin liittyy esimerkiksi kommunikaatio- ja viestintätaidot sekä yhteistoiminnallisuus. Perusopetuksen keskeisenä roolina on kasvatustyö, joten tärkeää on osata myös toimia asianmukaisesti työyhteisössä. Hyviä käytöstapoja sekä asianmukaista käyttäytymistä harjoitellaan monipuolisesti eri luokka-asteilla. Perusopetuksessa tulisi harjoitella esimerkiksi ”työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomata vuorovaikutustaitojen merkitys.” (POPS 2014, 23). ”Koulutyössä opitaan myös ryhmätoimintaa” ja ”projektityöskentelyä -- Yhteisissä työskentelytilanteissa jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta.” (POPS 2014, 24.) Itsenäisen työskentelyn lisäksi on osattava myös toimia yhteistyössä muiden kanssa (POPS 2014, 24).

Virtanen ja Tynjälä (2013) esittävät ”projektityöskentelytaidot” osaksi itseluottamusta sekä itsenäistymistä, mutta tässä tutkimuksessa ne liitetään osaksi työyhteisötaitoja. Lisäksi hyvät suulliset ja kirjalliset viestintätaidot (*Effective oral and written communication*) (ks. Wagner 2008, 34-36) liitetään tässä tutkimuksessa osaksi työyhteisötaitoja. Nämä luetaan sekä Wagnerin että Virtasen ja Tynjälän

mukaan tärkeiksi työelämätaidoiksi. Wagner (2008, 22-30) esittää, että yhteistoinnallisuus virtuaalisesti (*Collaboration Across Networks*) on myös osa tulevaisuudessa tarvittavia selviytymistaitoja. Trilling ja Fadel (2009, 73-86) lisäävät vuovaikutuksen yhteyteen myös monikulttuurisen vuorovaikutuksen sekä ymmärryksen (*Social and Cross-Cultural Interaction*). Lisäksi myös Virtasen ja Tynjälän (2013) mukaan ”alojen välisen yhteistyön ja kansainvälistymiseen liittyvät taidot” ovat tärkeitä tulevaisuuden työelämätaitoja. Heidän mukaansa tämän pääteeman alle kuuluvat ”kansainvälistymiseen liittyvät taidot” sekä ”monikulttuurisuustaidot”. Nämä taidot liitetään tässä tutkimuksessa myös osaksi työyhteisötaitoja. Tässä tutkimuksessa työyhteisötaitojen rakentumisessa otetaan huomioon myös Virtasen ja Tynjälän (2013) esittämät ”yhteistyötaidot”, joiden he katsovat rakentuvan esimerkiksi seuraavista taidoista: ”asioiden katsominen muiden näkökulmista”, ”taito arvioida muiden toimintaa”, ”vuorovaikutustaidot” sekä ”eettisen näkemyksen kehittyminen”.

Työelämätaidoista kattavan teoksen kirjoittanut Aarnikoivu (2010) lähestyy työelämätaitoja varsinaisen työelämän näkökulmasta. Hän on koonnut työelämätaidoista kokonaisvaltaisen rungon, jota käytetään tämänkin tutkimuksen työelämätaitoymmärryksen pohjana. Aarnikoivun työelämätaidokokonaisuutta sovelletaan tässä tutkimuksessa yhdessä uusimman opetussuunnitelman (POPS 2014) laaja-alaisen osaamisen alueen ”Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)” alta löytyvien tulevaisuuden sekä 2000-luvun taitojen kanssa. Lisäksi työelämätaitoihin liitetään osa Trillingin sekä Fadelin (2009) listaamia työelämän sekä elämänhallinnan taitoja (*“Career and Life Skills”*), jotka täydentävät Aarnikoivun listausta opetussuunnitelmaa mukailevammaksi. Tutkimuksen työelämätaitorungon hahmottamista tukevat myös Wengerin (2008, 1-43) ”tulevaisuuden selviytymistaidot”, joita hän listaa yhteensä seitsemän. Sen lisäksi tässä tutkimuksessa sovelletaan Virtasen ja Tynjälän (2013) listaamia 43 työelämätaitoa, jotka he ovat koonneet useista lähteistä. Virtanen ja Tynjälä kokoavat työelämätaidot kahdeksaan pääteemaan ja niiden alta löytyviin osa-alueisiin.

Tähän tutkimukseen on koottu keskeiset työelämätaidot, jotka ovat perusopetuksen kannalta merkityksellisiä. Tutkimukseen on koottu myös lisäksi opetussuunnitelmaa täydentäviä työelämätaitoja muun muassa todellisen työelämän kon-

tekstistä, joita myös peruskoulussa olisi hyvä opettaa. Perusopetusta sekä työelämää pyritään jatkuvasti tuomaan lähemmäs toisiaan, joten niiden välinen vuorovaikutussuhde on siksi tässä tutkielmassa tärkeää huomioida. Tämän teoreettisen ymmärryksen pohjalta koottu työelämätaitorunko löytyy liitteistä (LIITE 5). Työelämätaidotaulukko muodostui hyvin suureksi, joten se sijoitettiin selkeyden vuoksi liitteisiin.

2.3 Mielekkään oppimisen kriteerit näkökulmana työelämätaitojen oppimiseen

Oppimista on tutkittu paljon ja eteenkin kasvatustieteessä on pyritty löytämään sekä luomaan malleja ja teorioita kuvaamaan hyvää oppimista. Tässä tutkimuksessa työelämätaitojen oppimista tarkastellaan oppimisympäristön kontekstissa mielekkään oppimisen teorian sekä situationaalisen oppimisen teorian viitekehityksessä. Tarkemmin oppimisympäristöä lähestytään mielekkään oppimisen kriteereiden kautta, joita on käytetty erityisesti viime vuosikymmeninä suomalaisissa oppimisympäristöihin liittyvissä tutkimuksissa (ks. esim. Kuusisto 2011; Nevgi & Tirri 2003; Ruokamo & Pohjolainen 1999; Tirri, Sorri & Pruuki 2006) sekä yleisesti kuvaamaan hyvää oppimisympäristöä.

Hyvä oppiminen voidaan ymmärtää esimerkiksi ”merkitykselliseksi ja mielekkääksi toiminnaksi”, jonka mukaan oppimiseen liittyy keskeisesti oppijan kokemukset sekä oma ymmärrys ja ajattelu omasta oppimisestaan (Nevgi & Tirri 2003, 29). David Ausubelin (1968, 37) mielekkään oppimisen (*Meaningful Learning*) teorian mukaan mielekäs oppiminen perustuu uusien ”merkitysten” hankintaan. Ausubelin teorian mukaisesti oppija oppii vain itselleen merkityksellisiä asioita, joista hänellä on jo kokemuksia sekä tietojärjestelmiä entuudestaan (Ausubel 1968, 37; Nevgi & Tirri 2003, 29; Novak 1998, 49). Mielekkään oppimisen taustalla on konstruktivismiin verrattava ajatus, jonka mukaan oppija rakentaa ymmärrystään suhteessa vanhoihin tietojärjestelmiin. Novak (1998) on esittänyt näkökulman, jossa mielekäs oppiminen ymmärretään kokonaisvaltaiseksi toiminnaksi, jossa ajattelu, tunteet sekä toiminta toimivat yhdessä. Siinä on keskeistä, että oppija on itse vastuussa oppimisestaan sekä sitoutunut omaan oppimistoitintaansa. Mielekkäässä oppimisessa on tärkeää, että oppija kokee oppimisen

olevan merkityksellistä hänen omassa elämäntilanteessaan: oppimisen ja oppimistehtävien tulisikin olla oppijalle ajankohtaisia sekä todellisia (Duffy & Jonassen 1992).

Mielekkään oppimisen käsitteestä on esitetty erilaisia ehdotelmia, joista kaikki perustuvat oppimisen merkityksellisyyteen. Nevgi ja Tirri (2003, 30) ovat esittäneet, että englanninkielisen termin "*Meaningful Learning*" voisi paremmin suomentaa merkitykselliseksi oppimiseksi, koska se kuvaisi paremmin oppimisen merkityksellistä luonnetta, mutta koska termi "mielekäs" on vakiintunut esimerkiksi suomalaisessa tutkimuskirjallisuudessa (ks. esim. Kuusisto 2011, 31), sitä käytetään myös tässä tutkimuksessa.

Nykyistä koulujärjestelmää on kritisoitu muun muassa oppimisen irrallisuudesta sekä siitä, että oppiminen on irrotettu sen kontekstista. Lave & Wenger (1991 & 1999) ovatkin esittäneet näkökulman situationaalisesta eli tilannesidonnaisesta oppimisesta (*Situated Learning*), jossa oppiminen ymmärretään kontekstisidonnaisena toimintana. Situationaalinen oppiminen perustuu oppipoika-ajatukseen, jossa oppijat oppivat työssä tarvittavia tietoja ja taitoja mestarin alaisuudessa. Laven ja Wengerin näkemyksen mukaan oppiminen on tiettyyn paikkaan sidottu sosiaalinen prosessi, jossa oppija oppii vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa todellisen elämän tilanteissa. Tarkemmin tässä sosiaalisen oppimisen teoriassa on kyse asteittain syvenevästä osallisuudesta (*Legitimate peripheral participation*), jossa oppija oppii vuorovaikutuksessa käytännön yhteisöissä. Oppijat harjoittelevat yhteisössä tarvittavia tietoja ja taitoja eli toimivat osana käytäntöyhteisöjä (*communities of practice*). Vähitellen oppijat omaksuvat yhteisön käytäntöjä sekä toimintakulttuuria ja siirtyvät yhteisön täysivaltaisiksi jäseniksi. (Kuusisto 2011, 28-30; Lave & Wenger 1991, 27-42; Lave & Wenger 1999, 21-30.)

Asteittain syvenevään osallisuuteen liittyy keskeisesti tiedonrakentaminen erilaisissa tilanteissa (Lave & Wenger 1999, 23). Situationaalisen näkemyksen mukaan oppiminen ymmärretään tilannesidonnaiseksi eli oppimiseen liittyy keskeisesti käsitys oppimisen kontekstuaalisuudesta. Oppiminen tapahtuu aina jossakin ympäristössä eikä sitä tämän näkemyksen mukaan voida irrottaa siitä. (Lave & Wenger 1991; Lave & Wenger 1999; Nevgi & Tirri 2003, 31.) Oppimisen sosi-

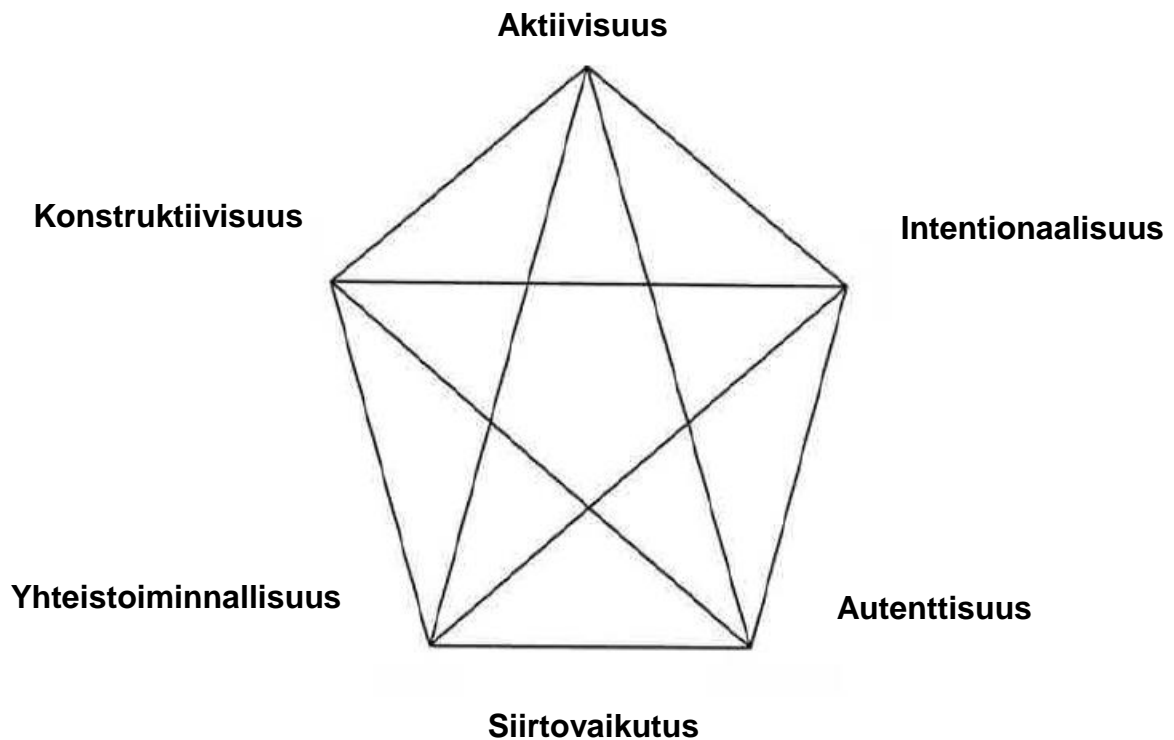
aalisuus on muodostunut kognitiivisten teorioiden rinnalle huomiomaan oppimiseen vaikuttavia sosiaalisia tekijöitä: oppimiseen ja kehitykseen vaikuttavat aina ympäröivän maailman sosiaaliset yhteisöt (Lave & Wenger 1991, 11).

Tämän tutkimuksen kannalta tilannesidonnaista ja sosiaalista oppimista on tärkeää hahmottaa, koska ne liittyvät keskeisesti myös mielekkään oppimisen kriteereiden teoreettiseen ymmärrykseen sekä oppimisympäristön käsittämiseen tämän tutkimuksen kannalta. Nevgi ja Tirri (2003, 31-32) esittävät, että situationaalisen oppimisen mukaan oppimistilanteet olisi tärkeää järjestää todellisen elämän kaltaisiksi ja esimerkiksi käyttää simulaatioita opetuksen tukena. Nykyisin oppiminen käsitetään enemmän konteksti- ja tilannesidonnaiseksi: monipuoliset ympäristöt sekä kontekstit vahvistavat oppimista (Heikkilä 2006, 67). Uudet oppimisympäristöt sekä erityisesti teknologia mahdollistavat entistä paremmin esimerkiksi simulaatioiden käytön opetuksessa (ks. esim. Nevgi & Tirri 2003, 31-32). Rajala ym. (2010) huomioivat, että oppimisympäristöillä pyritään usein esimerkiksi autenttisuuteen, joka tarjoaa mahdollisuuden oppimiseen todellisissa tai todellisen kaltaisissa ympäristöissä. Tulevaisuuden oppimisympäristöissä näitä tekijöitä voidaan ottaa yhä enemmän huomioon.

Mielekästä oppimista lähestytään tässä tutkimuksessa tarkemmin Jonassenin sekä hänen tutkimusryhmänsä kehittämien mielekkään oppimisen kriteereiden avulla (ks. Jonassen ym. 1999/2003). David Jonassen (ks. Jonassen 1995) on alun perin lähestynyt mielekästä oppimista erityisesti hyvän verkko-oppimisympäristön näkökulmasta ja kehittänyt mielekkään oppimisen kriteerit, joiden kautta hyvää oppimisympäristöä voidaan tarkastella. Jonassenin kriteerit perustuvat mielekkään oppimisen teoriaan sekä Laven & Wengerin tilannesidonnaiseen oppimiseen ja käsitykseen oppimisesta sosiokonstruktivistisena ilmiönä (Jonassen 1995, 60; Jonassen ym. 1999/2003; Nevgi & Tirri 2003, 32). Mielekkään oppimisen kriteereitä on käytetty aikaisemmin esimerkiksi suomalaisessa oppimisympäristötutkimuksessa (ks. esim. Kuusisto 2011; Nevgi & Tirri 2003; Ruokamo & Pohjolainen 1999; Tirri, Kuusisto & Aksela 2013; Tirri, Sorri & Pruuki 2006). Jonassenin mielekkään oppimisen kriteerien toteutumista on tutkittu erilaisissa tutkimuksissa ja konteksteissa. Kriteereitä on aikaisemmassa tutkimuksessa käytetty kuvaamaan hyvää oppimisympäristöä, koska se esimerkiksi huomioi oppi-

misen sekä oppimisympäristön moniulotteisuuden. Sen avulla voidaan myös kokonaisvaltaisesti tarkastella käsityksiä esimerkiksi oppijan roolista, oppimisen sosiaalisuudesta sekä ympäristön merkityksestä oppimisprosessissa. Jonassenin mallia on käytetty erityisesti erilaisten verkko-oppimisympäristöjen tutkimuksen teoreettisessa tarkastelussa (esim. Nevgi & Tirri 2003), mutta kriteereitä on sovellettu erilaisiin tutkimuksiin sekä oppimisympäristöihin sopiviksi. Viiden kriteerin toteutumista (Jonassen ym. 1999/2003) on tutkittu esimerkiksi aikuisopiskelijoiden verkko-oppimisympäristössä (Nevgi & Tirri 2003) sekä nuorten matemaattisluonnontieteellisesti lahjakkaiden 16-19 -vuotiaille opiskelijoiden leirillä (Tirri, Kuusisto & Aksela 2013). Lisäksi niitä on käytetty esimerkiksi Tirrin, Sorrin ja Pruukin (2006) tutkimuksessa, jossa on haastateltu soveltavan teologian opettajia. Näiden tutkimusten mukaan eri kriteerit ovat olleet löydettävissä useista tutkimusaineistoista. Jonassenin mielekkään oppimisen kriteerit toimivat tämän tutkimuksen keskeisimpänä teoreettisena lähtökohtana ja niiden kautta tarkastellaan tämän tutkimuksen kontekstina toimivaa Yrityskylä-oppimisympäristöä.

Mielekkään oppimisen kriteerit kuvaavat oppimista sekä oppimisympäristöä toisistaan riippuvaisten sekä keskenään vuorovaikutuksessa olevien ominaisuuksien kautta, joista on esitetty kaksi erilaista mallia. Ensimmäinen, alkuperäinen malli (Jonassen 1995) pitää sisällään seitsemän mielekkään oppimisen kriteeriä: *aktiivisuus, kollaboratiivisuus, keskustelumuoitoisuus, reflektiivisyys, kontekstuaalisuus, intentionaalisuus sekä konstruktivisuus*. Näistä kriteereistä Jonassen, Howland, Moore ja Marra ovat tiivistäneet kriteerit viiteen (ks. esim. Kuusisto 2011). Tässä tutkimuksessa käytetään uusinta mallia, koska tutkielmassa halutaan käyttää tuoreinta tutkimustietoa. Uudempi, viiden kriteerin malli (Jonassen ym. 1999/2003) kuvaa oppimista seuraavien oppimisen kriteerin kautta: *aktiivisuus, konstruktivisuus, yhteistoiminnallisuus, autenttisuus ja intentionaalisuus*. Tässä uudessa mallissa kriteereitä on yhdistelty sekä muokattu kuvaamaan paremmin mielekästä oppimista. Esimerkiksi kollaboratiivisuus ja keskustelumuoitoisuus ovat tässä mallissa yhdistetty *yhteistoiminnallisuudeksi* ja kontekstuaalisuus on muutettu *autenttisuudeksi*. Lisäksi Jonassen malliin lisätään suomalaisessa tutkimuksessa kehitetty *siirtovaikutuksen* kriteeri (Ruokamo & Pohjolainen 1999). Kuviossa 4 esitetään kaikki tässä tutkimuksessa käytettävät mielekkään oppimisen kriteerit.

Kuvio 4. Mielekkään oppimisen kriteerit. (mukaillen Jonassen 1999/2003; Kuusisto 2011)

Aktiivisuudella (Active) tarkoitetaan oppijan aktiivista sitoutumista omaan oppimisprosessiin. Tässä tutkimuksessa oppilas ymmärretään aktiiviseksi ja itseenäiseksi toimijaksi, joka on itse vastuussa omasta oppimisprosessistaan sekä toiminnastaan. Oppilas toimii aktiivisena jäsenenä osana oppimisympäristöä sekä sen muodostamia yhteisöjä ja on vastuussa omasta oppimistoiminnastaan. Oppilas harjoittelee tarttumaan omatoimisesti hänelle annettuihin tehtäviin sekä pyrkii suorittamaan niitä aloitteellisesti. Oppilas on myös sitoutunut omaan oppimisprosessiinsa ja pyrkii aktiivisesti harjoittelemaan sekä omaksumaan uutta tietoa.

Konstruktiivisuudessa (Constructive) oppiminen ymmärretään tiedon rakentamiseksi, jonka mukaan oppija rakentaa uutta tietoa suhteessa vanhoihin tietojärjestelmiin. Tässä huomioidaan erityisesti merkitykset, jotka liittyvät tietojen yhdistämiseen: oppija sovittaa sekä rakentaa itselleen merkityksellistä uutta tietoa suhteessa vanhoihin tietojärjestelmiin. Yrityskylässä oppilas kokeilee ja harjoittelee toiminnallisesti koulussa oppimiaan asioita esimerkiksi työelämästä, yrittäjyydestä, taloudesta ja yhteiskunnasta. Oppilas pyrkii ymmärtämään ja harjoittelemaan uusia asioita sekä yhdistämään niitä vanhoihin tietorakenteisiinsa. Hän

harjoittelee rakentamaan ja muokkaamaan uutta tietoa sekä ymmärrystä muun muassa työelämästä.

Yhteistoiminnallisuudessa huomioidaan oppimisen sosiaalisuus sekä yhteisöjen merkitys oppimisessa. Tämä kriteeri perustuu olettamukseen, että ihminen on luonnostaan sosiaalisuuteen taipuvainen ja pyrkii toimimaan sekä ratkomaan ongelmia ryhmässä. Yhteistoiminnallisuudessa korostetaan oppimisen yhteisöllistä luonnetta. Oppilaat toimivat sekä oppivat osana yhteisöjä tukemalla toisiaan, mallioppimisen kautta sekä observoimalla yhteisön muita jäseniä. Yrityskylässä pienet yhteisöt muodostavat suuremman kokonaisuuden. Oppilaat toimivat sekä pienyhteisöissä omissa yrityksissään, että pienoisyhteiskuntana koko Yrityskyläyhteisön voimin. Oppilaat ratkovat yritysten sisäisiä sekä eri yritysten välisiä ongelmatilanteita yhteistoiminnallisesti yhdessä muiden oppilaiden ja ohjaavien aikuisten kanssa. Oppilaat myös oppivat observoimalla muiden yritysten sekä Yrityskylässä toimivien ihmisten toimintaa. Oppiminen ymmärretään myös sosiaaliseksi prosessiksi, jonka mukaan oppiminen tapahtuu esimerkiksi keskustelun kautta. Oppilaat ovat osa Yrityskylän eri oppimisyhteisöjä, joiden kautta he oppivat erilaisissa tilanteissa toimimista. Dialogin avulla oppilaat ratkovat erilaisia ongelmatilanteita sekä etsivät yhdessä ratkaisuja. Keskustelemalla ohjaajien tai muiden oppilaiden kanssa, he etsivät apua ongelmiinsa.

Autenttisuus liittyy keskeisesti oppimisen kontekstuaalisuuteen sekä todenmukaisissa tilanteissa oppimiseen. Tässä kriteerissä painotetaan oppimisen kontekstisidonnaisuutta sekä siihen liitettäviä merkityksiä. Oppimisen merkityksellisyys nähdään muodostuvan esimerkiksi todellisen elämän tilanteissa ja todellisuutta vastaavat oppimisympäristöt sekä esimerkiksi simulaatiot nähdään oppimisen edistäjinä. Yrityskylän oppimisympäristö toimii todenmukaisena yhteiskunnan sekä työelämän simulaationa. Oppimista Yrityskylässä ymmärretään kontekstisidonnaisena. Autenttisuuden kriteerissä oppimisen ymmärretään olevan myös tilannesidonnaista ja sen tulisi olla sidoksissa oppijalle merkityksellisiin tilanteisiin: opiskeltavien asioiden tulisi olla ajankohtaisia oppijalle. Kriteerin mukaan oppisisältöjä tulisi simuloida tapaus- tai ongelmaperustaisissa oppimisympäristöissä. Yrityskylässä yhteiskunta ja työelämäsimulaatiota rakennetaan esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävien kautta.

Intentionaalisuus (Intentional) tarkoittaa oppijan tavoitteellista oppimistoimintaa. Oppija pyrkii aktiivisesti saavuttamaan tavoitteitaan ja kehittää näin kognitiivisia taitojaan. Oppilas opettelee tietoisesti harjoittelemaan itselleen tärkeitä taitoja suhteessa hänen omiin oppimistavoitteisiinsa. Yrityskylän oppimiskokonaisuudessa oppilas pyrkii tavoitteellisesti saavuttamaan omia päämääriään ja toimii motivoituneesti omien suunnitelmiensa tavoittelemiseksi. Yrityskylän oppimisympäristössä oppija toimii tavoitteellisesti omien sekä opettajan avulla hahmoteltujen tavoitteiden mukaisesti.

Jonassenin mielekkään oppimisen kriteereiden lisäksi tähän tutkimukseen otetaan mukaan myös suomalaisissa tutkimuksissa kehitetty ja käytetty kriteeri *siirtovaikutus* eli *transfer*, jonka Ruokamo ja Pohjolainen (1999) ovat määritelleet. Sitä on käytetty useassa suomalaisessa oppimisympäristötutkimuksessa Jonassenin mallin täydennykseksi (esim. Nevgi & Tirri 2003; Kuusisto 2011).

Siirtovaikutuksessa huomioidaan oppimisen soveltaminen uusissa tilanteissa. Tämän kriteerin mukaan oppija soveltaa oppimiaan tietoja sekä taitoja uusissa tilanteissa ja ympäristöissä. Esimerkiksi simulaatiot ja autenttiset oppimisympäristöt edesauttavat sekä tukevat oppisen sovellettavuutta (Ruokamo ja Pohjolainen 1999). Harjoitellessaan uusia tietoja ja taitoja autenttisessa oppimisympäristössä, esimerkiksi Yrityskylässä, oppija oppii soveltamaan sekä hyödyntämään niitä paremmin uusissa tilanteissa kuin esimerkiksi kontekstista irrallaan olevassa opetuksessa. Yrityskylässä oppija soveltaa myös koulussa oppimiaan asioita oppimisympäristössä toimiessaan. Siirtovaikutuksen kriteeri liittyy myös keskeisesti ymmärrykseen oppimisen tilannesidonnaisuudesta.

Mielekkään oppimisen kriteerit saavat tukea useista suomalaisista tutkimuksista ja niitä on tutkittu Suomessa melko paljon. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuoda uutta näkökulmaa ja ymmärrystä todenmukaisista oppimisympäristöistä tutkimuskontekstin avulla erityisesti peruskoulukontekstista. Mielekkään oppimisen kriteereitä ei ole aikaisemmin käytetty juuri tämän tyyppisessä oppimisympäristössä kuin Yrityskylä (ks. tarkemmin luku 3). Siksi se tuo varmasti lisäymmärrystä erityisesti simulaatioista sekä autenttisista oppimisympäristöistä peruskouluopetuksen tukena.

3 Yrityskylä koulujen ja työelämän kohtaamispaikkana

3.1 Koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt osana perusopetusta

Erilaiset koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt ovat muodostuneet osaksi nykypäivän peruskoulutusta ja niiden merkitys osana koulutyöskentelyä on lisääntynyt. Niiden pedagogisia lähtökohtia sekä niiden vaikutusta oppimiseen pyritään jatkuvasti ymmärtämään ja niitä onkin tutkittu viime aikoina yhä enemmän. Suomessa on tehty useita selvityksiä sekä tutkimuksia erilaisista oppimisympäristöistä (ks. esim. Kumpulainen ym. 2010; Rajala ym. 2010; Vähähyyppä 2007) ja niiden avulla moninaisten oppimisympäristön merkitystä esimerkiksi tulevaisuuden taitojen opettamiseen ja oppimiseen halutaan ymmärtää enemmän.

Monessa suomalaisessa tutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat olleet muun muassa tieto- ja viestintäteknologiset oppimisympäristöt (ks. esim. Kumpulainen & Lipponen 2010; Mattila & Miettunen 2010; Nevgi & Tirri 2003). Tieto- ja viestintäteknologian on osoitettu useissa tutkimuksissa lisäävän esimerkiksi oppilaiden opiskelumotivaatiota, sitoutumista omaan oppimiseen sekä yhteistoiminnallisuutta oppimisessa (ks. Kumpulainen & Lipponen 2010, 7-8). Tutkimusten myötä oppimisympäristöpedagogiikka on huomioitu myös vuonna 2016 voimaanastuneessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (POPS 2014). Nyt kouluja veloitetaan sisällyttämään monipuolisia oppimisympäristöjä kouluopetukseen ja opetusta tulisi järjestää myös luokkahuoneen ulkopuolella. Vaikka oppimisympäristöjä on tutkittu paljon, niitä ei esimerkiksi Kumpulaisen ja Lipposen (2010, 8) mukaan ymmärretä vieläkään tarpeeksi. Siksi erilaisten oppimisympäristöjen tutkimus on edelleen yhteiskunnallisesti tärkeää.

Oppimisympäristö on itsessään laaja käsite, jota voidaan määritellä monin eri tavoin. Se voidaan nähdä esimerkiksi luokkahuoneena, mutta nykykäsityksen mukaan oppimisympäristö ymmärretään laajempänä kokonaisuutena, joka rakentuu esimerkiksi fyysisestä paikasta, sosiaalisesta yhteisöstä tai virtuaalisesta ympäristöstä. (Manninen ym. 2007; Rajala ym. 2010.) Oppimisympäristö kuvaa yksinkertaisimmillaan sitä ympäristöä, jossa oppimista tai opiskelua tapahtuu. Manninen ja Pesonen (1997, 267) ovat todenneet, että oppimisympäristön käsitteen

määrittely ei ole yksiselitteistä: oppimisympäristö- käsitteen sijasta olisi parempi käyttää esimerkiksi termiä “opiskeluympäristö”. Kuitenkin oppimisympäristön käsitteen käyttö on vakiintuneempaa esimerkiksi suomalaisessa tutkimuskirjallisuudessa (ks. Manninen & Pesonen 1997, 267) ja siksi sitä käytetään myös tässä tutkimuksessa. Mannisen ja Pesosen mukaan “oppimisympäristö on paikka, tila, yhteisö tai toimintakäytäntö, jonka tarkoitus on edistää oppimista” (Manninen & Pesonen 1997, 268; Manninen ym. 2007, 15). Monenlaisia oppimisympäristöjä käytetään yhä enemmän opetuksen tukena ja niiden avulla harjoitetaan uudenlaista pedagogiikkaa.

Nykyisessä oppimiskäsityksessä oppimisen ymmärretään olevan “kaikkiallista” (Rajala ym. 2010, 13) toimintaa, jossa oppimista ei voida rajata esimerkiksi pelkästään muodolliseen koulutukseen. Oppimisen nähdään nykyisin tapahtuvan jatkuvasti erilaisissa ympäristöissä ja niiden vuorovaikutuksessa (esim. Kumpulainen ym. 2010; Rajala ym. 2010). Opetushallituksen julkaisussa (2002, 9) Kari Nyyssölä esittää, että epäviralliset (*non-formaalit*) koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt sekä arkioppiminen (*informaali*) ovat muodostuneet tärkeiksi osiksi muodollisen (*formaali*) koulutuksen rinnalle. Tätä ymmärrystä oppimisesta ovat tukeneet myös jo hyvin aikaiset tutkimustulokset jopa 1900-luvun alkupuolelta asti ja koulun ulkopuoliseen oppimiseen on kiinnitetty huomiota erilaisissa tutkimuksissa (ks. Rajala ym. 2010, 14; Bransford ym. 2006; Hull & Schultz 2001; Vadeboncoeur 2006). Nyyssölän (2002, 10-12) mukaan tähän “koulun ulkopuolella opitun tunnistamiseen” liittyy keskeisesti nykykäsitys elinikäisestä oppimisesta, joka nähdään koko yksilön elämän mittaiseksi oppimisprosessiksi erilaisen ympäristöjen sekä kontekstien välillä. Opetussuunnitelmassa veloitetaan, että opetuksessa tulisi huomioida myös koulun ulkopuolella opittuja taitoja esimerkiksi huomioiden oppilaiden harrastuksia ja vahvuuksia sekä tukea oppilaita harrastuneisuuteen myös vapaa-ajalla (ks. POPS 2014).

Elinikäinen erilaisissa ympäristöissä tapahtuva oppiminen on noussut keskiöön myös koulutuspoliittisessa tarkastelussa 1990-luvulta lähtien. Muun muassa OECD sekä Euroopan Unioni ovat kiinnittäneet huomiota sen merkitykseen. (Nyyssölä 2002, 10.) Sekä EU että OECD painottavat informaalien sekä non-formaalien oppimisympäristöjen merkitystä perusopetuksessa (EU 2000; Nyyssölä 2002, 10; OECD 2001, 11). Suomessa muun muassa Opetushallitus (2013) on

tukenut erilaisten oppimisympäristöjen kehittämistä ja on mukana monissa oppimisympäristöjen tutkimus - sekä kehityshankkeissa.

Monenlaisten oppimisympäristöjen sisällyttäminen opetukseen on keskeinen osa uutta perusopetuksen opetussuunnitelmaa (POPS 2014). POPSin mukaan, kouluopetuksen tukena on käytettävä monipuolisia oppimisympäristöjä ja niiden avulla oppilaita pyritään kannustamaan esimerkiksi luovaan ja aktiiviseen toimintaan (POPS 2014, 29-30). Opetuksessa on hyödynnettävä sekä tunnistettava myös muissa muualla kuin koulussa saatuja oppimiskokemuksia ja erilaiset oppimisympäristöt nähdäänkin osana koulun toimintakulttuuria (POPS 2014, 19, 26). Niiden avulla tulisi POPSin (2014, 30) mukaan myös pyrkiä lisäämään oppilaiden innostusta oppimiseen sekä saada esimerkiksi onnistumisen kokemuksia. Oppimisympäristöjen tulisi olla oppilaslähtöisiä ja niitä olisi tärkeää kehittää myös yhdessä oppilaiden kanssa.

3.2 Yrityskylä oppimisympäristönä - tavoitteet ja pedagogiset lähtökohdat

Tämän tutkimuksen kontekstina sekä tarkastelun kohteena toimii Yrityskylä-oppimiskokonaisuus sekä oppimisympäristö. Yrityskylä on tarkoituksenmukaisesti yhteiskunnan, talouden, työelämän sekä yrittäjyyden opetukseen kehitetty oppimiskokonaisuus, jonka tavoitteena on opettaa monipuolisesti näitä opetussuunnitelmassakin (POPS 2014) lueteltuja taitoja koululaisille (ks. TAT/Yrityskylä 2016b). Se on Taloudellinen tiedotustoimisto TATin koordinoima peruskoulun kuudesluokkalaisille suunnattu oppimiskokonaisuus, jossa perehdytään muun muassa yhteiskunnan rakenteisiin, kansalaisena toimimiseen sekä työntekeymiseen. Yrityskylä on varsin uusi pedagoginen innovaatio, jonka idean takana on Yrityskylän toiminnanjohtajanakin toiminut Tomi Alakoski. Yrityskylä on aloittanut toimintansa vuonna 2009, minkä jälkeen se on kehittynyt nopeasti nykyiseen muotoonsa. Oppimiskokonaisuuden taustalla toimii moniammatillinen yhteisö, joka suunnittelee, toteuttaa sekä kehittää Yrityskylää jatkuvasti. Se koostuu esimerkiksi pedagogeista, kaupallisen alan osaajista sekä talousosaamisen ja kasvatuksen alojen ammattilaisista. Läheisessä yhteistyössä toimivat myös Yrityskylän toiminnassa mukana olevat yritykset ja heidän työntekijänsä. TATilla (TAT/

Yrityskylä 2016b) on tällä hetkellä Suomessa kahdeksan Yrityskylä-oppimisympäristöä, joissa jokaisessa on erilaisia työpaikkoja tarjolla oppilaille. Kylät edustavat aina paikallista elinkeinorakennetta ja oppimisympäristöön valitut yritykset on valikoitu sen mukaisesti. Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena on Helsinki-Vantaan Yrityskylä, jossa on edustettuna yrityksiä esimerkiksi maa- ja metsätalouden, koulutuksen, terveydenhuollon, kaupan sekä IT-aloilta.

Yrityskylän oppimiskokonaisuus rakentuu nykyisin luokanopettajien koulutuksesta, kymmenestä Yrityskylä-oppiaiheesta, päivän vierailusta Yrityskylän oppimisympäristöön sekä jälkireflektiosta (TAT/ Yrityskylä 2016a; TAT/ Yrityskylä 2016b). Yrityskylän oppimiskokonaisuus, joka on esitetty kuviossa 5, alkaa luokanopettajien koulutuksella, jossa opettajat perehdytetään Yrityskylän oppisisältöihin, -tavoitteisiin sekä materiaaleihin. Tämän jälkeen luokanopettajat pitävät koulussa vähintään kymmenen oppituntia, joilla käsitellään Yrityskylän oppisisällöt. Oppituntien tarkoituksena on valmistaa oppilaita Yrityskylän sisältöihin sekä itse Yrityskylä-päivään. Oppitunneilla käsitellään esimerkiksi yhteiskunnan ja talouden toimintaperiaatteita sekä erilaisia käsitteitä ja harjoitellaan työnhakua. Oppituntien tukena toimii oppimateriaali, johon kuuluu sekä opettajanopas että oppilaan tehtäväkirja. Jokaisella opettajalla on oma tapansa aikatauluttaa sekä toteuttaa oppituntien sisällöt: Yrityskylän opettajien koulutus antaa opetukselle reunaehdot sekä keskeiset tavoitteet.

Kuvio 5. Yrityskylän oppimiskokonaisuus. (TAT/ Yrityskylä 2017)

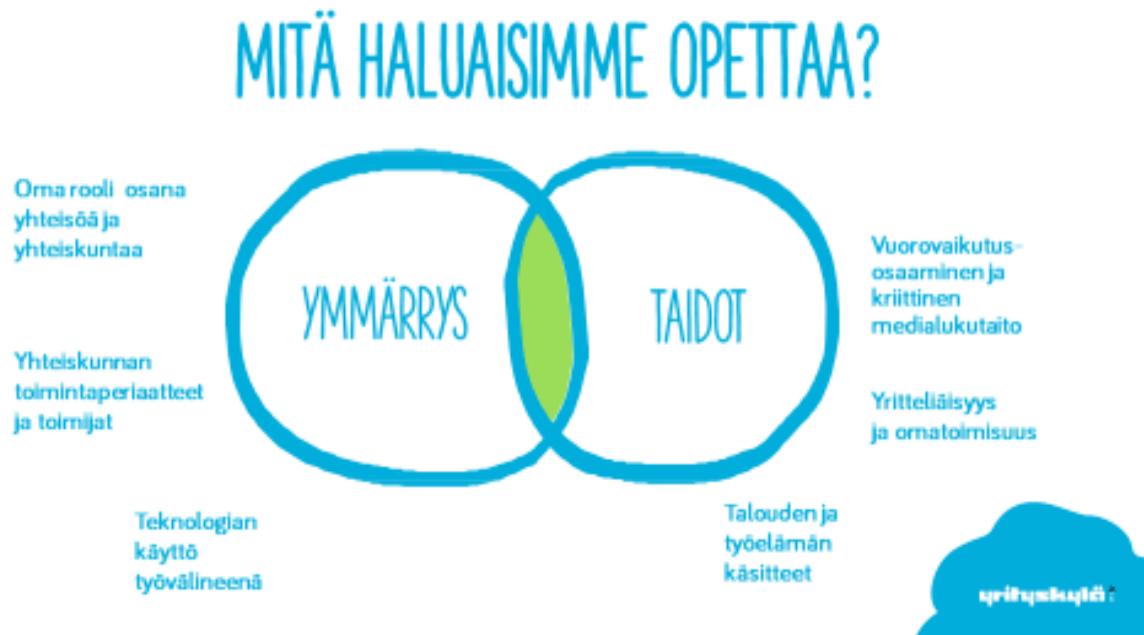
Yrityskylän oppimisympäristö on ”pienoiskaupunki”, joka on rakennettu pienoyrityksistä, joita voivat olla yksityiset yritykset tai julkiset palvelut (TAT 2016b). Päivän aikana oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja tekevät erilaisia tehtäviä. TATin (TAT/ Yrityskylä 2017) mukaan oppilaat toimivat päivän aikana työntekijöinä, kuluttajina sekä kansalaisina. Erilaisiin Yrityskylän rooleihin valmistaudutaan ennen kyläpäivää oppituntien aikana. Kuitenkin työntekijän rooli muodostuu oppilaille keskeisimmäksi kyläpäivän aikana. Myös tässä tutkimuksessa perehdytään oppilaiden kokemuksiin työelämässä toimimisesta ja niitä tarkastellaan työelämätaitojen oppimisen näkökulmasta.

Oppituntien aikana ennen Yrityskylä-päivää oppilaiden yksi keskeisimmistä tehtävistä on hakea töihin Yrityskylään: oppilaat tekevät oman CV:n sekä osallistuvat opettajan järjestämään työhaastatteluun. Yrityskylässä on tarjolla erilaisia ammatteja, kuten esimerkiksi toimitusjohtajia, lääkäreitä, mylläreitä, myyjiä tai virkailijoita, joihin oppilaat hakevat oman kiinnostuksensa mukaan. Yrityskylästä toimitetaan opettajille jokaisen yrityksen sekä eri ammattien kuvaukset, jotka toimivat myös työpaikkailmoituksina. Opettajan tehtävänä on järjestää työnhaku ja jakaa oppilaat sekä CV:n että haastattelun perusteella eri ammatteihin. Ammatissa toimitaan koko Yrityskyläpäivän ajan ja jokainen työtehtävä on omanlaisensa. Yrityskylässä tarjolla olevat ammatit vaihtelevat kylittäin: oppilas toimii esimerkiksi Nordeassa pankinjohtajana, Metsänhoitoyhdistyksessä metsäneuvojana tai Terveystalossa fysioterapeuttina.

Päivä Yrityskylässä järjestetään klo 9.30-14.00 välisenä aikana ja oppilaiden päivän rakenne muodostuu työ- sekä vapaavuoroista ja erilaisista kokouksista. Kaikilla oppilailla on päivän aikana neljä työvuoroa sekä kaksi vapaavuoroa. Työvuorolla oppilaat suorittavat työtehtäviä tabletilta löytyvien tehtäväkorttien mukaisesti ja saavat työstään palkkaa henkilökohtaiselle pankkitilille. Jokaisessa ammatissa on omia spesifejä työtehtäviä sekä esimerkiksi yhteistyötehtäviä oman yrityksen työntekijöiden tai muiden yritysten kanssa. Vapaavuorolla oppilaat voivat käydä tutustumassa toisiin yrityksiin ja tehdä esimerkiksi ostoksia omalla palkallaan. Päivän aikana yrityksissä on kokouksia, joissa yrityksen henkilökunta pohtii yhdessä yrityksen yhteisiä asioita toimitusjohtajan johdolla. Esimerkiksi heti ensimmäinen tehtävä Yrityskylässä on osallistua omassa yrityksessä henkilökuntakokoukseen, jossa valmistaudutaan päivään ja sovitaan muun muassa yhteisistä

pelisäännöistä. Päivän lopussa yrityksessä taas pidetään lopetuskokous, jossa pohditaan päivän teemoja, oppimiskokemuksia, haasteita sekä onnistumisia. Lisäksi kyläpäivän aikana on myös kaikkien yrityskyläläisten yhteisiä kokouksia, jotka pidetään Yrityskylän vastuuhjaajien johdolla. Esimerkiksi aamupäivän kokouksessa toimitusjohtajat esittelevät oman yrityksensä muille yrityskyläläisille ja iltapäivällä taas kootaan yhteen yritysten lopetuskokouksessa esiinnousseita asioita. Luokanopettajan rooli Yrityskyläpäivän aikana on olla pääosin sivusta seuraajana ja oppilaiden päivän kulusta ovat vastuussa Yrityskylään koulutetut erilliset vastuuhjaajat sekä ohjaajat.

Yrityskylän oppimiskokonaisuus perustuu uuteen perusopetuksen opetussuunnitelmaan sekä sen laaja-alaisen osaamisen alueeseen (L6) ”*Työelämätaidot ja yrittäjyys*” (POPS 2014). Yrityskylän oppimiskäsitys mukailee opetussuunnitelman näkemystä aktiivisesta elinikäisestä oppimisprosessista, jossa yksilön tiedot ja taidot karttuvat erilaisissa ympäristöissä (ks. POPS 2014; TAT 2016a). Yrityskylässä (TAT 2016a) toteutetaan kokemuksellista sekä tutkivaa ja ilmiöpohjaista oppimista, jossa oppilas toimii aktiivisena sekä vastuullisena osana yhteisöä. Yrityskylässä oppilaille halutaan opettaa kokonaisvaltaista ymmärrystä yhteiskunnan, työelämän, talouden sekä yrittäjyyden teemoista sekä erilaisia tietoja ja taitoja näihin liittyen. Esimerkiksi oppilas ”ymmärtää oman roolinsa osana yhteisöä ja yhteiskuntaa sekä yhteiskunnan toimintaperiaatteita” (TAT 2016a). Yrityskylässä oppilaan tulisi oppia myös muun muassa ”kriittistä medialukutaitoa, yritteliäisyyttä, oma-aloitteisuutta, vuorovaikutusosaamista, työelämän ja talouden käsitteitä sekä teknologiankäyttöä” (TAT 2016a). Yrityskylän oppimistavoitteissa korostuvat erityisesti ymmärryksen ja erilaisten taitojen oppimisen merkitykset sekä niiden väliset suhteet. Erilaiset taidot sekä ymmärrys on eritelty kuviossa 6, joka on Yrityskylän opettajakoulutuksessa esitettävästä materiaalista. Tämä kuva esitetään opettajille oppimistavoitteiden kartoittamisen yhteydessä.

Kuvio 6. Yrityskylän oppimistavoitteet. (TAT/ Yrityskylä 2017)

Itse Yrityskyläpäivä toteutetaan simulaationa, jossa oppilaat toimivat yhden päivän todellista yhteiskuntaa ja työelämää simuloivassa oppimisympäristössä. Yrityskylän oppimis- ja osaamistavoitteet muodostavat laajan kokonaisuuden, josta tässä tutkimuksessa perehdytään työelämätaitojen oppimiseen sekä oppimisympäristön tapaan opettaa niitä. Erityisesti tarkastellaan sitä, miten Yrityskylän avulla opitaan työelämätaitoja. Tarkastelun kohteena tässä tutkielmassa on, miten Yrityskylän ja uuden opetussuunnitelman (POPS 2014) tavoitteet työelämätaitojen oppimisesta toteutuvat oppilaiden sekä luokanopettajan kokemina, oppimiskokemusten kautta Yrityskylän oppimisympäristössä.

3.3 Yrityskylä tutkimuskohteena

Yrityskylä on varsin uusi tutkimuskohde ja siitä on ehditty tekemään ainoastaan yksi laajempi tutkimus Vaasan yliopistossa. Taloustieteen professori Panu Kalmi (2016a; 2016b) on tutkinut Yrityskylän vaikuttavuutta kuudesluokkalaisten talousosaamiseen. Kalmin tutkimuksessa Yrityskylää lähestyttiin talousoppimisen sekä talouteen liittyvien oppimistulosten näkökulmasta. Kalmin tutkimuksen tulokset

osoittavat, että Yrityskylän oppimiskokonaisuus vaikuttaa oppilaiden talousosaamiseen positiivisesti. Tutkimus osoitti merkittävän kasvun oppilaiden taloustietämyksessä (ks. Kalmi 2016a, 10). Oppilaiden säästämiskäyttäytymisessä ei tämän tutkimuksen mukaan havaittu merkittäviä muutoksia. Kuitenkin tutkimuksessa nousi esiin, että positiivinen käsitys taloudesta lisääntyi tutkimukseen osallistuneilla oppilailla. Näihin tutkimustuloksiin on kuitenkin suhtauduttava myös kriittisesti, koska tutkimusta Yrityskylästä on tehty melko vähän ja tulosten toistettavuutta ei ole vielä testattu muissa tutkimuksissa.

Yrityskylästä on ehditty tekemään muutamia pro gradu -töitä eri yliopistoille erilaisista tarkastelukulmista. Esimerkiksi Helsingin yliopistossa pro gradun kirjoittanut Nelli Roine on tutkinut Yrityskylää uusliberalistisessa viitekehyksessä, yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten Yrityskylä toteuttaa yrittäjyyskasvatusta opettajien näkökulmasta (ks. Roine 2013). Roineen esittämien tulosten myötä, yrittäjyyskasvatus on opettajille uusi, monimuotoinen sekä monitulkintainen ilmiö (Roine 2013, 71). Roineen tutkimuksen tuloksissa esitetään, että Yrityskylässä toteutetaan ”toiminnallista, konkreettista, elämyksellistä ja sosiaalista, sekä luokkahuonemiljööön että oppiaineiden rajoja ylittävää yrittäjyyskasvatusta, -- johon myös luokanopettajat suhtautuvat positiivisesti” (Roine 2013, 71).

Oppilaiden oppimiskokemuksista pro gradunsa Itä-Suomen yliopistossa kirjoittaneet Anne-Mari Ikonen sekä Pia Pyykkönen (2014) ovat tarkastelleet Yrityskylässä syntyneitä kokemuksia kokemuksellisen oppimisen näkökulmasta. Oppilaita tutkittiin kaksi vuotta Yrityskylä-vierailun jälkeen ja siinä tarkasteltiin myös työelämävalmiuksia sekä niiden oppimista. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös yrittäjyyskasvatusta, jota tässä tutkimuksessa ei nosteta keskiöön. Näkökulmana oppimiseen on ymmärrys kokemuksellisesta oppimisesta. Tätä tutkielmaa voi käyttää tutkimustulosten tarkastelussa apuna, vaikka se onkin opinnäytetyö. Tutkimustuloksia voi esimerkiksi peilata tässä tutkimuksena saatuihin tuloksiin. Opinnäytetöitä on käytettävä, koska Yrityskylästä ei vielä ole muuta tutkimusmateriaalia.

Helsingin yliopistosta vasta valmistuneessa Pyry Nikarmaan (2016) opinnäytetyössä Yrityskylää tarkasteltiin taloudellisen toimintakyvyn näkökulmasta ja miten

se kehittyy erityisesti Yrityskylän kymmenen oppitunnin aikana. Nikarmaan pro gradu on vahvemmin yhteydessä Panu Kalmin tutkimukseen, koska siinä painotetaan talousosaamista.

Aikaisemman tutkimuksen vähäisyyden vuoksi, Yrityskylä on tutkimuskohteena sekä kiinnostava että haastava. Tutkimustuloksia ei voida kovinkaan peilata aikaisempiin tuloksiin, koska niitä ei vielä ole tarpeeksi. Tämä tutkimus tuo kuitenkin paljon uutta tietoa Yrityskylän oppimiskokonaisuudesta oppilaiden työelämätaitojen oppimiskokemusten näkökulmasta. Vaikka pro gradujen käyttäminen lähdäaineistona ei aina ole relevanttia, tässä tutkimuksessa kuitenkin voidaan pohtia esimerkiksi oppilaiden oppimiskokemusten näkökulmasta, löytyykö tämän tutkielman tuloksista yhteneväisyyksiä muihin Yrityskylästä tehtyihin tutkielmiin. Tarve uudelle tutkimusmateriaalille onkin suuri, jotta Yrityskylää voitaisiin paremmin ymmärtää sekä kehittää tieteellisen tutkimuksen valossa. Tällä hetkellä Yrityskylän toiminta perustuu pääosin palautteelle, sen keräämiselle sekä sen pohjalta kehittämiseen.

Oppimisen sillat -hankkeessa Kumpulainen ym. (2010) ovat tarkastelleet kuutta erilaista oppimisympäristöä, joiden perusteella on koottu kehitysehdotuksia tulevaisuuden oppimisympäristöille. Vaikka Yrityskylä ei olekaan ollut hankkeen tutkimuskohteena, sen näkökulmia muista oppimisympäristöstä voidaan osittain peilata myös Yrityskylään. Esimerkiksi Kumpulainen ym. ovat esittäneet kehitysehdotuksia oppimisympäristöjen kehittämiseksi hankkeensa pohjalta. Kehitysehdotukset kattavat esimerkiksi koulujen verkostoitumisen eri toimialojen kanssa, kuntien osuuden oppimisympäristötyöskentelyn tukemisessa sekä opetussuunnitelmatyön kehittämisen oppimisympäristöjä tukevaksi. Yrityskylässä toteutuvat esimerkiksi kaikki nämä asiat. Siellä tehdään vahvasti yhteistyötä eri toimialojen sekä kuntien kanssa. Pääosin yritykset sekä kunnat rahoittavat Yrityskylän toimintaa. Yrityskylän sisällöt löytyvät opetussuunnitelmasta ja esimerkiksi Helsinki-Vantaan Yrityskylään osallistumiseen veloitetaan tällä hetkellä useassa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Yrityskylä on kehittynyt näiden ajankohtaisten ajatusten pohjalta tarjoamaan yhdenlaisen näkemyksen oppimisympäristöistä. Se on mielenkiintoinen tutkimuskohde, koska siellä todentuu monipuolisesti nykyäsitys hyvän oppimisympäristön peruselementeistä. Hyvää oppimisympäristöä on kuvattu esimerkiksi mielekkään oppimisen kautta ja erityisesti autenttiset oppimisympäristöt edustavat nyky-ymmärrystä hyvästä oppimisympäristöstä. Yrityskylä on autenttinen oppimisympäristö ja siksi se tarjoaa hyvät lähtökohdat oppimisympäristötutkimukseen.

Tässä tutkimuksessa pyritään ymmärtämään oppimisympäristöjä erityisesti oppilaiden näkökulmasta. Koululaisten näkökulmaa ja kokemuksia on tutkittu vähemmän, mutta esimerkiksi opetussuunnitelmassa (2014) painotetaan oppilaiden ottamista mukaan oppimisympäristöjen suunnittelutyöhön. Oppilaiden omat kokemukset nousevat tässä tutkimuksessa keskiöön ja niiden tarkastelu on myös tärkeää oppimisympäristöistä muodostuvan kokonaisvaltaisen näkemyksen kannalta. Tärkeää on kuulla myös oppimisympäristöissä työskentelevien oppilaiden näkemyksiä oppimisympäristötyöskentelystä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarjota tietoa siitä, mitä oppilaat kokevat oppivansa Yrityskylän oppimisympäristötyöskentelyssä. Tämän tutkimuksen tuloksia voi siten hyödyntää esimerkiksi oppimisympäristöjä kehittäessä ja erityisesti tämä tutkimus tarjoaa Yrityskylälle mahdollisuuden kehittää ja peilata omia oppimistavoitteitaan sekä toimintaansa oppilaiden kokemusten perusteella.

4 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten mielekäs oppiminen sekä opiskelu toteutuvat Yrityskylä-oppimisympäristössä ja minkälaisia oppimiskokemuksia oppilaat saavat Yrityskylän oppimiskokonaisuuden aikana. Tarkemmin Yrityskylää sekä sen tarjoamaa opetusta lähestytään teoriaohjaavasti mielekkään oppimisen kriteereiden avulla ja oppimista tarkastellaan erityisesti työelämätaitojen oppimisen näkökulmasta. Oppilaiden oppimiskokemusten tarkastelu painottuu erityisesti oppilaan rooliin työntekijänä sekä työssä/työn oppijana. Oppimiskokemuksia tarkastellaan oppilaiden oppimiskokemusten näkökulmasta: niitä lähestytään sekä oppilaita että luokanopettajalta kerätyn aineiston perusteella.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten mielekäs oppiminen toteutuu oppilaiden oppimiskokemuksissa Yrityskylä-oppimisympäristössä?
2. Mitä työelämätaitoja oppilaat oppivat Yrityskylä-oppimisympäristössä?

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Laadullisen tapaustutkimuksen tutkimusprosessin kuvaus

Tutkimusprosessi lähti liikkeelle syksyllä 2015. Intressi tutkimusaiheeseen sai alkunsa vastuuohjaana työskentelystä Yrityskylän oppimisympäristössä. Vastuuohjaajan työnkuvaan kuului Yrityskylässä vierailevien oppilaiden ohjaaminen ja samalla työssä pääsi tutustumaan muun muassa Yrityskylän pedagogiseen materiaaliin. Työskentelyn yhteydessä havaittiin Yrityskylän pedagogisen materiaalin paikoittainen epäjohdonmukaisuus sekä oppimistavoitteiden epäselvyys. Yrityskyläpäivän käytännönmateriaalissa huomattiin myös, että yhteys opetussuunnitelmaan oli paikoitellen hatara. Nämä ongelmakohdat innostivat paneutumaan Yrityskylään tutkimuksen avulla, jolla haluttiin erityisesti lähteä selvittämään, mitä oppilaat todella oppivat Yrityskylässä ja mitä lisäarvoa tällainen uusi oppimisympäristö voi tuoda opetukseen. Lisäksi se, voisiko esimerkiksi pedagogista materiaalia sekä oppimistavoitteita kehittää tutkimustulosten pohjalta innosti tutkimuksen tekemiseen.

Tutkimuksen toteutus lähti liikkeelle Yrityskylän sen hetkisen apulaisjohtajan Tiina-Maija Toivolan tapaamisella (syksy 2015). Tutkimukselle suunniteltiin tavoitteita ja pohdittiin, minkälaisia materiaaleja on mahdollista saada tutkimukselliseen käyttöön. Myöhemmin tutkimussuunnitelmavaiheessa sovittiin tapaaminen Yrityskylän sen hetkisen tuotepäällikön Minna Ala-Outisen kanssa (kevät 2016). Tapaamisen jälkeen tutkimuskäyttöön saatiin Yrityskylän pedagogiset tavoitteet ja periaatteet, joiden pohjalta ryhdyttiin rakentamaan ymmärrystä tutkimuksen kontekstin taustoista.

Yrityskylässä vierailee vuosittain tuhansia oppilaita (ks. TAT 2016), joten tutkimusjoukon rajaaminen oli erityisen tärkeää. Koska satunnaisotanta suuresta oppilasmäärästä ja alle 18-vuotiaiden koulukohtaisten sekä vanhemmilta pyydettyjen tutkimuslupien hankkiminen olisivat olleet hyvin työläitä järjestää, tämä tutkimus rajattiin yhteen kuutosluokkaan. Tutkimus päädyttiin toteuttamaan tapaustutkimuksena, jossa tutkimuksen kohteeksi valikoitui yksi Yrityskylä Helsinki-Vantaalla kevään 2016 aikana vierailut ja tutkimukseen osallistumisesta kiinnostunut

luokka. Tutkimusaineiston kerääminen onnistui myös aikataulullisesti hyvin tämän luokan aikatauluihin ja tutkimusaineisto päästiin keräämään keväällä 2016 pian tutkimusluokan Yrityskylä-vierailun jälkeen. Aineistonkeruun aikana tutkija vieraili tutkimusluokassa useina päivinä noin kuukauden ajan. Tutkija oli luokalle entuudestaan tuttu, koska hän oli ollut Yrityskylässä myös vastuuhjaajana luokan Yrityskylä-päivässä.

Tutkimuksen tarkastelun kohteeksi haluttiin nostaa erityisesti oppilaat ja heidän näkemyksensä Yrityskylästä sekä oppimisesta, joten tutkimus päädyttiin toteuttamaan laadullisen tutkimuksen keinoin. Kvalitatiivista lähestymistapaa käytetään, koska tutkimuskohteena on oppilaiden oppiminen ja tutkimuksen tarkoituksena halutaan ymmärtää syvällisesti oppilaiden oppimiskokemuksia sekä löytää niille merkityksiä (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 17-54). Tutkimuksessa haluttiin muun muassa päästä todelliseen vuorovaikutukseen oppilaiden kanssa sekä ymmärtää syvällisesti tutkittavaa ilmiötä (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 17-54). Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä antaa mahdollisuuden todelliseen vuorovaikutukseen sekä syvällisemmän ymmärryksen muodostumisen kohtaamalla todelliset ihmiset (Hirsjärvi & Hurme 2000; Tuomi & Sarajärvi 2009; Yin 2011, 7- 15). Tutkimuksessa haluttiin päästä kasvokkain tapaamaan Yrityskylässä vierailleet oppilaat ja luokanopettaja sekä keskustelemaan heidän kanssaan oppimiskokemuksista mahdollisemman monipuolisen ymmärryksen muodostumiseksi. Tähän esimerkiksi pelkät määrälliset tutkimusmenetelmät eivät olisi antaneet mahdollisuutta, koska oppilaiden ajatuksia ei olisi päästy moniulotteisesti kuulemaan (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2009).

Koska kyseessä on tapaustutkimus, riittävän ja relevantin aineiston saamiseksi oppilailta haluttiin kerätä monipuolista materiaalia, jotta oppilaiden kokemuksia ymmärrettäisiin mahdollisimman syvällisesti. Tapaustutkimukselle luonteenomaista on, että aineisto koostuu useammasta aineistonkeruumenetelmästä ja siksi tässä tutkimuksessa päädyttiin keräämään monen tyyppistä aineistoa (ks. esim. Laine, Bamberg & Jokinen 2007; Yin 2011). Tutkimuksessa haluttiin mahdollisemman yksityiskohtaisesti ymmärtää tapausta eli tässä tutkimuksessa yhden luokan osalta Yrityskylässä syntyneitä oppimiskokemuksia mahdollisimman yksityiskohtaisesti sekä perusteellisesti. Oppilailta kerättiin kevään 2016 aikana

kolmea erilaista aineistoa: oppilailta kerättäväksi tutkimusaineistoksi valittiin kaksi erilaista kirjoitelmaa sekä oppilaiden puolistrukturoidut teemahaastattelut.

Koska tutkimuksessa haluttiin saada kokonaiskuva koko luokasta, päädyttiin tutkimukseen mukaan ottamaan myös luokanopettaja. Vaikka keskiössä ovat oppilaiden oppimiskokemukset, oppilashaastatteluita tehdessä huomattiin, että luokanopettajaa ei voida rajata pois tutkimuksesta. Luokanopettaja on keskeisessä roolissa Yrityskylä-oppituntien pedagogisessa toteutuksessa ja hän on myös koko Yrityskylän oppimiskokonaisuuden ajan oppilaiden mukana, joten opettajan rajaaminen pois tästä tutkimuksesta olisi voinut jättää tutkijan ymmärryksen muodostumisen vajanaiseksi. Luokanopettajan näkökulma tuo lisäymmärrystä oppimiskokemuksiin oppilailta kerätyn aineiston lisäksi. Esimerkiksi luokassa käydyt opetus- ja kasvatust keskustelut Yrityskylä-päivään liittyen olisivat jääneet ilman opettajan haastattelua tutkimuksen ulkopuolelle. Nämä kaikki erilaiset aineistot täydentävät toisiaan, jolloin tutkittavasta ilmiöstä saadaan monipuolisempaa tietoa ja ilmiötä voidaan kuvailla sekä ymmärtää moniulotteisesti (Laine ym. 2007; Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158-161).

Aineistonkeruun jälkeen kesällä 2016 tutkimusaineisto litteroitiin sekä aloitettiin aineiston analyysi. Tutkija itse suoritti litteroinnin ja aineisto jaoteltiin litteroinnissa eri dokumentteihin analyysin helpottamiseksi. Sen jälkeen elokuussa 2016 aloitettiin aineiston analyysi laadullisen sisällönanalyysin mukaisesti. Molempiin tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia deduktiivisesti. Toisen tutkimuskysymyksen analyysissä tutkimusaineiston sisällöstä nousi esille muutamia merkittäviä oppimiskokemuksiin liittyviä teemoja myös deduktiivisen rungon ulkopuolelta ja deduktiivisen analyysin tukena käytettiin myös induktiivista lähestymistapaa. Aineiston analyysi suoritettiin syksyn 2016 sekä alkukevään 2017 aikana.

Tämän tutkimuksen keskiössä ovat kuudesluokkalaiset (12-13 -vuotiaat) oppilaat. Heidät voidaan ymmärtää vielä lapsiksi ja se oli otettava huomioon tämän tutkimuksen toteuttamisessa. Lasten tutkimus tuo omat elementtinsä tutkimuksen tekemiseen, joten tutkielmassa oli tärkeää huomioida myös lapsitutkimuksen "child studies" sekä lapsinäkökulmaisentutkimuksen periaatteita erityisesti tutkimuseettisistä syistä (ks. esim. Karlsson 2010 & Karlsson 2012). Lapsitutkimus on yleiskäsite tutkimukselle, joka koskee lapsia. Tässä tutkimuksessa perehdyttiin

erityisesti lapsinäkökulmaiseen tutkimukseen, joka on yksi lapsitutkimuksen alalajeista. Lapsinäkökulmaisessa tutkimuksessa lapsi nähdään aktiivisena tietoa tuottavana yhteiskunnan tasapainoisena jäsenenä. (Karlsson 2010 & Karlsson 2012). Tässä tutkimuksessa oppilaat ymmärretään yhteiskunnan tasapainoisena jäsenenä ja heidän näkökulmansa halutaan tuoda esiin erityisesti heidän omien oppimiskokemustensa kautta.

Lasten ja nuorten roolia tutkimuksessa on korostettu sekä huomioitu viime vuosikymmeninä yhä enemmän ja esimerkiksi lapsinäkökulmaisessa tutkimuksessa lasta pyritään kuuntelemaan aktiivisena tuottajana eikä vain passiivisena tutkimuskohteena (Karlsson 2012). Lasten haastatteluun on laadittu omat menetelmät (ks. Karlsson 2010 & Karlsson 2012), jotka toimivat ohjenuorana myös tässä tutkimuksessa oppilashaastattelurungon laatimisessa. Lasten haastattelussa on mahdollista löytää informaatiota heidän ”kognitiivista prosesseistaan” (ks. Hirsjärvi & Hurme 2000, 128). Oppiminen on kognitiivinen prosessi, joka on tässä tutkimuksessa keskiössä. Tutkimuksessa haluttiin selvittää kuudesluokkalaisten oppilaiden oppimiskokemuksia ja heidän oppimisprosessiaan Yrityskylän kokonaisuuden aikana haluttiin ymmärtää. Siksi tutkimuksessa haluttiin haastatella erityisesti oppilaita, jotta voidaan ymmärtää heidän näkemyksiään oppimisesta Yrityskylässä.

Erityisen tärkeä rooli lasten tutkimuksessa on tutkimusetiikalla (Karlsson 2010 & Karlsson 2012). Haastattelurunkoja tehtiin tästä syystä kaksi: oppilaille tehtiin oma haastattelurunko ja luokanopettajalle omansa. Karlssonin (2012) mukaan lapsiin kohdistuvassa tutkimuksessa on erityisen tärkeä huomioida se, että lapsi todella ymmärtää, mistä tutkimuksessa on kyse. Siksi oppilaille ja oppilaiden vanhemmille tiedotettiin hyvissä ajoin tutkielman tekemisestä ja myös oppilaat itse saivat kieltäytyä siihen osallistumisesta. Oppilaiden tutkimuskysymykset muotoiltiin heille ymmärrettävään muotoon ja siinä auttoi teemahaastattelun menetelmäymmärryksen lisäksi pilottihaastattelu, joka tehtiin ennen varsinaisten haastattelujen tekemistä. Haastattelutilanteessa jokaiselle oppilaalle kerrottiin vielä erikseen, mistä tutkimuksessa on kyse. Oppilaille kerrottiin, että kysymyksiin voi halutessaan jättää vastaamatta ja tästä tulee ilmoittaa tutkijalle.

5.2 Tutkimushenkilöt

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Helsinki-Vantaan Yrityskylässä vierailutta vantaalaista 6.-luokkaa sekä erityisesti tämän luokan oppilaiden oppimiskokemuksia. Tutkimushenkilöinä toimivat keväällä 2016 vierailleet kuudesluokkalaiset oppilaat sekä luokanopettaja.

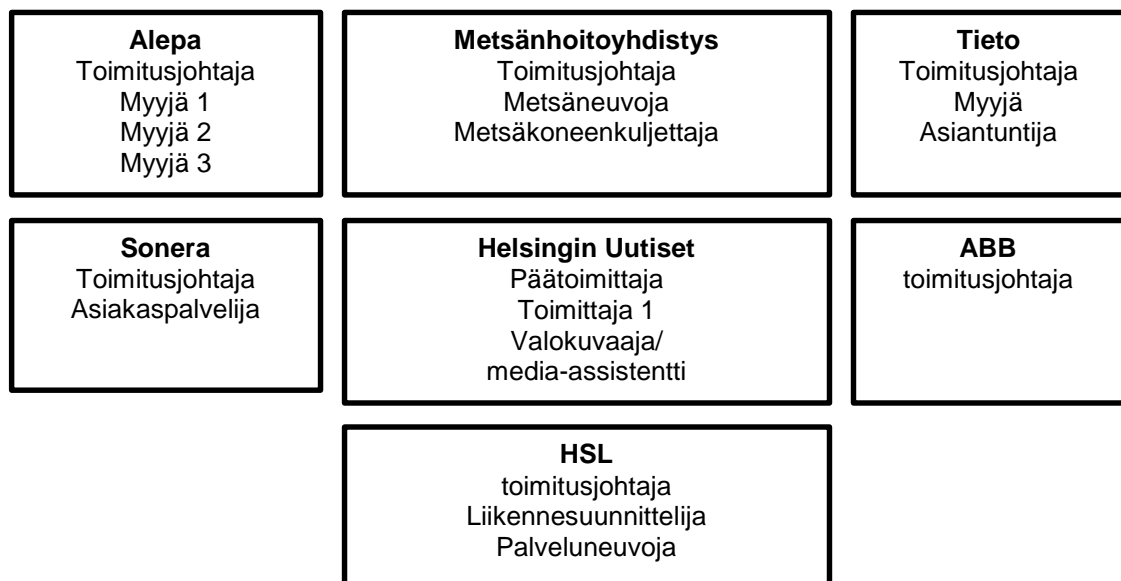
Tutkimukseen osallistui yhteensä 19 oppilasta, joista 4 oli tyttöjä ja 15 poikia. Tutkimusluokka koostui monista eri kulttuuritaustoista tulevista sekä erityisen tuen tarpeen oppilaista, mikä tulee ottaa huomioon muun muassa tutkimustulosten tarkastelussa. Luokalta seitsemän oppilasta opiskeli suomea toisena kielenä (s2), neljällä oli HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma), kahdella oppimissuunnitelma sekä kahdella tehostettu tuki. Kiinnostavaa tämän tutkimuksen kannalta on, miten sukupuoli, kielitaito ja erityisen tuen tarpeet tulevat esille tutkimustuloksissa, vaikka se ei eksplisiittisesti olekaan tutkimuksen ydintarkoitus. Mielenkiintoista tässä tutkimuksessa sekä tutkimusjoukossa on sen moniulotteisuus ja esimerkiksi se, miten oppilaiden erilaiset taustat vaikuttavat oppimiskokemuksiin.

Luokan opettaja oli toiminut opettajan tehtävissä kymmenisen vuotta ja ennen sitä työskennellyt lastentarhanopettajana. Opettaja oli työskennellyt tämän luokan kanssa kaksi vuotta ja sinä aikana luokan kokoonpano oli muuttunut paljon: luokalla oli ollut esimerkiksi paljon oppilasvaihdoksia. Tutkimushetkenä luokan kokoonpano oli toiminut melko samana noin vuoden verran.

Oppilaat työskentelivät seitsemässä pienyrityksessä Yrityskylä-päivässä. Yritykset ovat Alepa, Metsänhoitoyhdistys, Tieto, Sonera, ABB, HSL (Helsingin seudun liikenne) sekä Helsingin Uutiset. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita oppilaiden oppimiskokemuksista ja niitä voidaan tarkastella myös eri yritysten ja työtehtävien välillä. Jokaisessa yrityksessä on erilaisia työtehtäviä, joista kaikissa on omat erityispiirteensä: työtehtävät vaativat erityyppistä osaamista ja joissakin on esimerkiksi enemmän vastuuta. Tätä tarkastellaan tässä tutkielmassa erityisesti työtehtävään liittyvän ammattitaidon (ks. Aarinkoivu 2010; Tynjälä & Virtanen

2013) oppimisen näkökulmasta. Esimerkiksi minkälaisia työtehtävään liittyviä taitoja oppilaat oppivat Alepassa verrattuna Metsänhoitoyhdistykseen tai miten toimitusjohtajan oppimiskokemukset eroavat esimerkiksi myyjän kokemuksista.

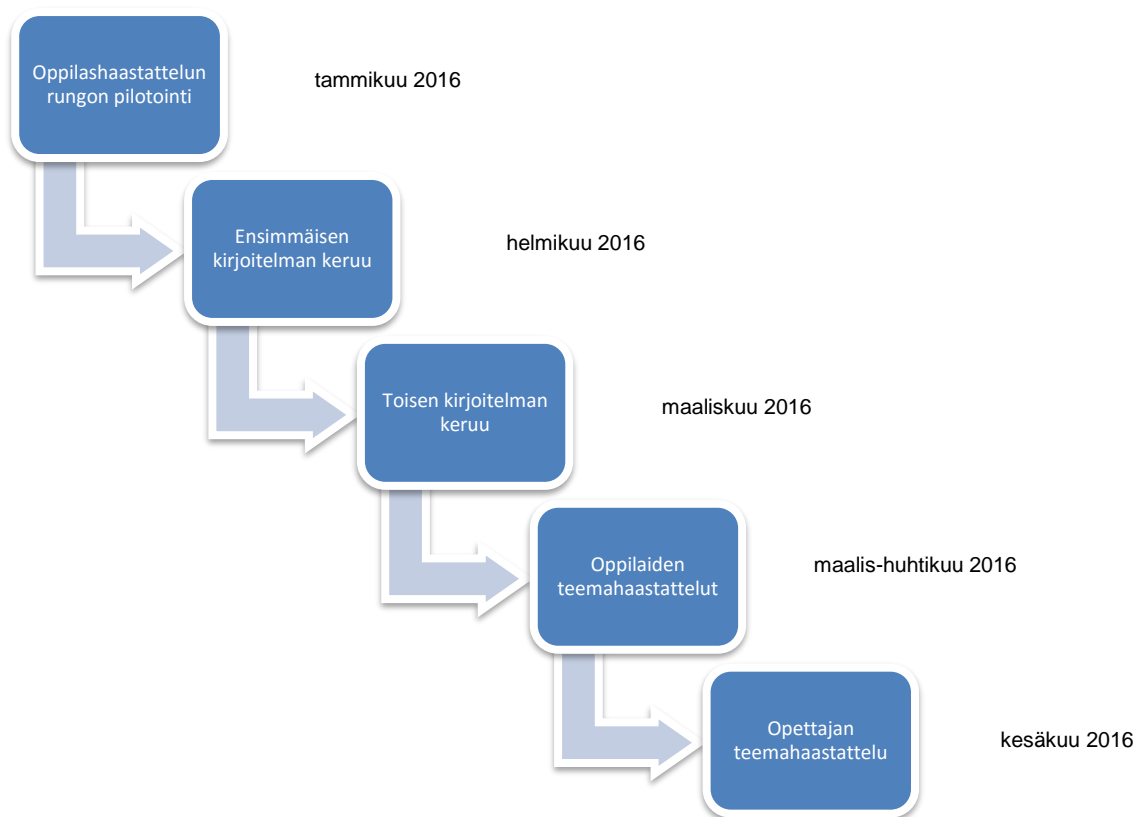
Seuraavassa kuviossa nro 7 on esitetty tutkimusluokan tutkimusluvan saaneiden ja tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden Yrityskyläpäivän ammatit ja yritykset:

Kuvio 7. Tutkimukseen osallistuneen luokan yritykset sekä oppilaiden ammatit.

5.3 Tutkimusaineistona kirjoitelmat ja teemahaastattelut

Varsinaisena tutkimusaineistona tässä tutkimuksessa toimivat oppilaiden ja luokanopettajan puolistrukturoidut teemahaastattelut sekä oppilailta kerätty kirjallinen materiaali. Aineisto kerättiin neljässä eri vaiheessa, joista on muodostettu kuvio 8. Koko tutkimusaineistoa käytettiin vastaamaan molempiin tämän tutkielman tutkimuskysymyksiin. Ainoastaan pilottihaastattelu jätettiin analyysin ulkopuolelle, koska pilottihaastatteluun osallistunut oppilas ei ollut samasta luokasta eikä samasta koulusta kuin muut oppilaat.

Kuvio 8. Aineistonkeruuprosessi.

Oppilashaastatteluiden haastattelurunko pilotoitiin ennen varsinaisten haastatteluiden tekemistä tammikuussa 2016. Haastattelu käytiin läpi yhden Yrityskylässä vierailleen oppilaan kanssa, joka ei kuulunut tutkimukseen osallistuneelle luokalle. Pilottihaastattelun jälkeen haastattelurunkoa muokattiin jonkin verran lopulliseen teemahaastattelurunkoon (ks. LIITE 3).

Ensimmäiseksi heti Yrityskylä-päivän jälkeen oppilaat kirjoittivat opettajan johdolla vapaamuotoiset kirjoitelmat omasta Yrityskylä-päivästään. Kirjoitelma on yksi laadullisessa tutkimuksessa käytettävistä aineistonkeruumenetelmistä (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009; Yin 2011; Tuomi & Sarajärvi 2002, 86). Tarkoituksena tässä kirjoitelmassa oli kirjoittaa omia muistelmia sekä kokemuksia eikä tehtävänantoa rajattu enempää. Oppilaat tekivät ensimmäiset kirjoitelmat otsikolla ”Päivä Yrityskylässä” ja apuna kirjoittamisessa oli muutamia apukysymyksiä, kuten kenen kanssa työskentelit, minkälaisia töitä teit päivän aikana, mikä oli mukavinta Yrityskylässä tai mikä ei ollut niin mukavaa (tehtävänanto liitteenä

LIITE 1). Usein narratiivisessa aineistonkeruutavassa kerätään esimerkiksi strukturoimattomia kertomuksia tai elämäkertoja, jolloin tukijalla on vapaus aineiston-tulkinnassa (ks. esim. Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2009, 218-219). Tässä tutkimuksessa ensimmäinen kirjoitelma on strukturoimaton kertomus Yrityskylä-päivästä. Tutkija ei itse osallistunut aineistonkeruun ensimmäiseen vaiheeseen, joten tätä vaihetta ei ollut mahdollista observoida. Yhteensä tutkimusaineistoa tästä aineistonkeruuvaiheesta saatiin 1-2 kirjoitelmavihon sivua per oppilas.

Seuraavaksi oppilailta kerättiin luokan omassa luokahuoneessa tutkijan johdolla toinen kirjallinen tehtävä, jossa heidän tuli kirjoittaa pienimuotoinen kertomus omasta Yrityskylä-päivästään sekä kuvailla kirjallisesti yksi tai useampi omasta mielestään tärkeä oppimiskokemus (tehtävänanto liitteenä LIITE 2). Tämä kirjoitelma oli strukturoitu tutkijan ohjaama tarina (ks. esim. Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2009, 218-219), jossa haluttiin tarinoita erityisesti oppilaiden oppimiskokemuksista. Kirjoitelman tarkoituksena oli viritellä oppilaita ajattelemaan Yrityskylä-päivää sekä alustaa heitä myöhemmin seuraavia haastatteluita varten. Kirjoitelmalla kirjoittaessa oppilaat saivat itsenäisesti pohtia tehtävänantoon sopivia vastauksia sekä kirjoittaa omia mietteitään: oppilaat saivat spontaanisti kirjoittaa tehtävänannon lukemisen jälkeen sen, mitä itse kokivat Yrityskylässä merkitykselliseksi ja mikä oli heidän mielestään merkityksellisen oppimiskokemus koko päivässä.

Oppilaat olivat toisen aineistonkeruuvaiheen aikana hieman levottomia eivätkä kaikki jaksaneet keskittyä kirjoitelman kirjoittamiseen. Osalla oppilaista oli myös selvästi kielellisiä haasteita ymmärtää tehtävänantoa sekä tuottaa tekstiä. Tavoitteena kirjoitelmassa oli kokonaisen tarinan kirjoittaminen, mutta noin puolet oppilaista kirjoittivat tekstinsä käyttäen ranskalaisia viivoja. Osa oppilaista myös yritti kysyä vieruskaverilta neuvoa kirjoittamiseen ja tutkijan oli oltava tarkkana, että jokainen kirjoittaisi ainoastaan omista kokemuksistaan. Osa oppilaista ei tuntunut täysin ymmärtävän tehtävänantoa ja tutkija joutui useampaan kertaan toistamaan sekä selkeyttämään tehtävänantoa. Kirjoitelman kirjoittaminen vei keskimäärin noin 20 minuuttia per oppilas. Näiden kirjoitelmien pituus vaihteli muutamasta rivistä A4-kokoisiin tarinoihin.

Molempien kirjoitelmien keruun jälkeen, ne litteroitiin sähköiseen muotoon kirjaimella Arial. Kirjasinkoko oli 12 ja riviväli 1,15. Yhteensä tutkimusdataa kirjoitelmista tuli 9 A4-kokoista sivua.

Kolmas aineistonkeruu vaihe oli oppilaiden yksilöhaastattelut. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidun teemahaastattelun (ks. Hirsjärvi & Hurme 2000) mukaisesti noudattaen erilaisiin teemoihin perustuvaa haastattelurunkoa (LIITE 3). Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 47) mukaan puolistrukturoidussa teemahaastattelussa haastateltavilta pyritään kysymään samat aihepiirit, mutta kysymykset ja niiden järjestys voivat esimerkiksi vaihdella eri haastatteluissa ja haastateltavilta voidaan kysyä lisäkysymyksiä. Teemahaastattelussa haastatteli perehtyy ennalta määriteltyihin teemoihin, joista haastattelutilanteessa keskustellaan eikä haastateltavia pyydetä pelkästään vastaamaan tiettyihin kysymyksiin. Tässä tutkimuksessa haluttiin mahdollisuus lisäkysymysten ja tarkennusten esittämiselle, jotta tutkija saisi mahdollisimman syvällisen ymmärryksen oppilaiden kokemuksesta (ks. esim. Hirsjärvi & Hurme 2008, 11). Tähän esimerkiksi strukturoitu haastattelu ei samassa määrin taivu. Teemahaastattelussa tutkija ja tutkittava pääsivät olemaan verbaalisessa vuorovaikutuksessa keskenään (ks. Hirsjärvi & Hurme 2000, 11), joka oli myös merkittävässä roolissa tutkimusaineiston valinnassa. Tässä tutkimuksessa oppilaiden haastattelun teemoina toimivat oppilaan rooli Yrityskylässä, oppiminen ja merkitykselliset kokemukset Yrityskylässä sekä työelämätaidot ja niiden oppiminen. Tähän haastattelumenetelmään päädyttiin, koska tutkimuskohteena olivat oppilaat ja puolistrukturoitu haastattelurunko auttoi haastatteluiden pysymistä määrättyissä teemoissa. Dialogisempi, esimerkiksi syvä teemahaastattelu ei välttämättä olisi toiminut oppilaiden kanssa. Heidän oli helpompi vastata valmiisiin kysymyksiin kuin pelkästään keskustella tietystä teemasta. Myös aloittelevalle tutkijalle tämä muodostui helpommaksi tavaksi kerätä aineistoa.

Oppilashaastattelut suoritettiin koulun ruokalassa sekä ”välihuoneessa”, jossa koulun läksypiirit esimerkiksi pidetään. Muutaman haastattelun aikana tilan läpi käveli opettajia sekä muita oppilaita. Haastateltavat oppilaat eivät kuitenkaan vaikuttaneet häiriintyvän muista ihmisistä. Oppilailta pyydettiin tutkimuseettisistä syistä haastattelun alussa lupaa haastattelun nauhoittamiseen (ks. Karlsson

2010 & Karlsson 2012). Kaikki oppilaat antoivat luvan haastattelun tallentamiseen ja kaikki haastattelut nauhoitettiin Macbook-tietokoneen äänitysohjelman avulla. Haastattelut kestivät oppilaasta riippuen 10 minuutista 40 minuuttiin. Osa oppilaista ei osannut tai jaksanut miettiä vastauksia haastattelijan kysymyksiin ja näitä haastatteluja ei haluttu turhaan venyttää niiden sisällöllisen heikkouden vuoksi. Yhtä oppilasta jännitti haastatteluun osallistuminen ja hänen vastauksensa jäivät selvästi haastattelun alussa pintapuolisiksi jännittämisen vuoksi. Tutkija joutui myös pohtimaan paljon sitä, yrittivätkö oppilaat vastata kysymyksiin sillä perusteella, mitä he olettivat tutkijan haluavan kuulla. Kaikille oppilaille painotettiin, että tutkija ei odota tiettyjä vastauksia ja heidän vastauksensa ovat sitä arvokkaampia mitä rehellisempiä he ovat omista kokemuksistaan. Yhden oppilashaastattelun nauhoitus keskeytyi ja tutkija kirjoitti siitä muistiinpanot itselleen. Nämä muistiinpanot liitettiin osaksi litteraatteja.

Nauhoitusten jälkeen oppilashaastatteluiden aineisto litterointiin sanatarkasti kirjasimella Times New Roman. Kirjasimen koko oli 12 ja riviväli 1,15. Yhteensä litteroitua haastatteludataa oppilailta saatiin 164 A4 -kokoista sivua. Litteroitavaa äänitiedataa oli alun perin 3h 57min 54s.

Viimeinen vaihe aineistonkeruussa oli luokanopettajan haastattelu. Opettajan haastattelu toteutettiin myös puolistrukturoidun teemahaastattelun mukaisesti (LIITE 4) ja siinä käsiteltiin samat teemat kuin oppilaiden haastatteluissa, mutta opettajan näkökulmasta eli mitä oppilaat opettajan mielestä oppivat ja minkälaisia oppimiskokemuksia he Yrityskylässä saivat. Lisäksi opettajan haastattelussa paneuduttiin joihinkin oppilashaastatteluiden epäselvyyksiin sekä Yrityskylä-päivän järjestämisestä koskeviin käytännön asioihin. Siinä keskusteltiin opettajan pedagogisesta päätöksenteosta sekä valinnoista Yrityskylä-vierailuun liittyen eli muun muassa siitä, miksi opettaja päätti osallistua oppilaidensa kanssa Yrityskylän opintokokonaisuuteen. Opettajan haastattelu auttoi tutkijaa ymmärtämään oppilaiden oppimiskokemuksia syvällisemmin ja moniin oppilashaastatteluihin sekä oppilaiden kirjoitelmiin saatiin tarkennuksia opettajan haastattelun avulla. Opettajan haastattelu kesti tutkijan odotusta pidempään ja nauhoitusvälineestä loppui tila kesken haastattelun, noin puolessa välissä. Haastattelu kesti melkein kolme tuntia ja nauhoitetun haastattelun litteraatit sekä loppuhaastattelun muistiinpanot

olivat yhteensä 21 A4-kokoista sivua. Opettajan aineisto litteroitiin myös kirjaimella Times New Roman koolla 12 ja rivivälillä 1,15.

5.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistoa lähestyttiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Haastattelua sekä kirjoitelmia voidaan analysoida esimerkiksi sisällönanalyysiä käyttämällä (ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 76-80, 86). Ensin aineisto litteroitiin, jotta se saatiin analysoitavampaan muotoon (ks. mm. Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 424-428). Litterointi auttaa esimerkiksi erilaisten havaintojen tekemistä aineistosta ja helpottaa esimerkiksi sen luokittelua ja koodaamista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-124). Kirjoitelmat kirjattiin WORD-dokumenttiin, jotta ne saatiin siirrettyä analyysiä varten sähköiseen muotoon. Haastatteluaineistot litteroitiin hyvin yksityiskohtaisesti, jotta mitään merkityksellistä ei rajattaisi tutkimusaineistosta ennen analyysin tekemistä. Kaikki haastateltavien sekä tutkijan kommentit kirjattiin sanataarkasti litteraatteihin. Sen jälkeen aineisto käytiin järjestelmällisesti läpi ja se jäsenneltiin systemaattisesti eri dokumentteihin (ks. Ruusuvuori ym., 2010, 424-428). Oppilaiden molemmat kirjoitelmat sekä haastatteluaineisto järjestettiin niin, että jokaisen yksittäisen oppilaan kaikki aineistot (kirjoitelmat & haastattelu) olivat samassa dokumentissa (yhteensä 19 dokumenttia) ja opettajan haastatteluaineisto oli erillisessä dokumentissa (kaikki aineistot yhteensä 20 dokumenttia). Tämän järjestelyn jälkeen lähdettiin tekemään varsinaista analyysiä (ks. Ruusuvuori ym. 2010, 424-428).

Aineiston analyysissä käytettiin erityisesti kvalitatiiviseen analyysiin kehitettyä Atlas.ti -ohjelmaa, joka mahdollistaa muun muassa aineiston tiivistämisen, luokittelun sekä koodaamisen digitaalisesti. Sähköiset dokumentit siirrettiin Atlas.ti -ohjelmaan kahteen identtiseen kokonaisuuteen. Tämä tehtiin siksi, jotta molempiin tutkimuskysymyksiin voitiin analyysin selkeyttämiseksi etsiä vastauksia erikseen. Analyysi suoritettiin kahdessa vaiheessa. Ensin koko tutkimusaineisto luokiteltiin deduktiivisesti mielekkään oppimisen kriteereiden avulla: mielekkään oppimisen kriteeristö toimi analyysin ohjenuorana ja aineistoa luokiteltiin teoriaohjaavasti tähän tutkimukseen valittujen kriteereiden alle. Esimerkiksi Ruusuvuoren (2010) mukaan analyysiin vaikuttavat aina teoreettiset käsitteet sekä tutkijan ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. Erityisesti tämän tutkimuksen deduktiivisessa analyysissä

vaikuttavat ymmärrys mielekkästä oppimisesta sekä oppimisen tilannesidonnaisesta ja sosiaalisesta ulottuvuudesta. Tarkemmin mielekkään oppimisen kriteerit ja tutkijan ymmärrys niistä vaikuttivat analyysin merkittävästi.

Kriteereihin liittyvät kuvailut merkittiin eriväristen koodiluokkien alle niin, että dokumenteista maalattiin hiiren avulla tiettyyn kriteeriin liittyvä kuvailu ja se tiivistettiin omin sanoin lyhyempään muotoon. Tutkimusaineistoa ei tarvinnut pysyvästi jaotella vaan tietokone tarjosi mahdollisuuden koodiluokkien muuttamiseen analyysin kaikissa vaiheissa. Maalattu kuvailu jäi dokumenttiin erivärisenä näkyviin analyysin selkeyttämiseksi. Sen jälkeen tiivistetty kuvailu koodattiin siihen sopivaan mielekkään oppimisen kriteeriin. Tiivistykseen lisättiin myös lisätunniste, joka kertoi, oliko aineistosta löytynyt kuvailu negatiivinen vai positiivinen. Aineistosta löytyi eri kriteereihin liittyviä mainintoja sekä positiiviseen että negatiiviseen sävyyn. Tämä tarkoittaa sitä, että aineistossa kuvailtiin ja perusteltiin sitä, löytyikö kriteereihin liittyviä asioita Yrityskylästä vai ei. Tähän perehdytään enemmän tulosluvussa 1 (luku 6.1 Mielekkään oppimisen kriteerit oppilaiden ja luokanopettajan kokemina Yrityskylässä). Deduktiivisen luokittelun jälkeen jokaiselle mielekkään oppimisen kriteerille luotiin tiivistysten perusteella omat alakategoriat.

Analyysin toisessa vaiheessa aineistoa lähestyttiin työelämätaitojen oppimisen näkökulmasta. Sama tutkimusaineisto luokiteltiin myös deduktiivisesti tähän tutkimukseen koottua työelämätaitorunkoa hyödyntäen. Kaikki ennalta määritellyt työelämätaidot koodattiin omiksi erivärisiksi luokikseen. Aarnikoivun malli jo itsessään sisältää pääteemoja sekä niiden alta löytyviä alakategorioita ja tämä toimi ohjenuorana aineiston luokittelussa. Aarnikoivun pääteemoja sekä valmiita alakategorioita käytettiin analyysin pohjana ja muut aikaisemmissa tutkimuksissa käytetyt työelämätaidot jäsenneltiin tutkimusaineiston sekä tutkimustulosten perusteella uudelleen pää- ja alakategorioiksi. Tutkimustulosten perusteella luotiin uusi työelämätaitorunko, jossa pää- ja alakategoriat muodostettiin tutkimusaineistosta nousevista teemoista deduktiivisen rungon avulla. Analyysiprosessissa huomattiin, että valmiit mallit eivät riitä kattamaan peruskoulussa opetettavia työelämätaitoja. Aineistosta nousi esille muutamia teemoja deduktiivisen rungon ulkopuolelta ja sisällön analyysissä käytettiin apuna myös induktiivista lähestymistapaa. Aineistosta nousseiden teemojen ja tutkimustulosten pohjalta luotiin myös

ehdotus muutamien teemojen lisäämiseksi aikaisemmin luotoihin malleihin vastaamaan peruskouluopetusta sekä sen tueksi. Valmiita teoreettisia malleja arvioitiin myös suhteessa toisiinsa ja ehdotettiin esimerkiksi mallien täydentämistä hyödyntäen toisten mallien osa-alueita, tämän tutkimuksen tulosten perusteella. Tuomen ja Sarajärven (2008) mukaan sisällönanalyysissä on tavanomaista löytää tutkimusaineistosta myös uusia asioita. Tässä tutkimuksessa uudet asiat auttoivat täydentämään jo olemassa olevia malleja. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella ehdotetaan mallia, joka kattaisi paremmin, minkälaisia työelämätaitoja peruskoulussa sekä Yrityskylässä tulisi opettaa oppilaille.

Aineiston analyysissä huomattiin, että oppilailta kerätty kirjallinen materiaali oli vähempisisältöistä kuin haastatteluaineisto. Osalla oppilaista oli vaikeuksia kirjallisen kielen tuottamisessa, joten joistain kirjoitelmista oli haasteellista löytää vastauksia molempiin tutkimuskysymyksiin, koska niissä ei oltu käytetty esimerkiksi kokonaislauseita. Haastattelun osuus nousi siksi keskeisemmäksi osaksi aineiston analyysiä. Osaa tai osioita kirjoitelmista pystyttiin hyödyntämään aineiston analyysissä. Kaikissa tapauksissa kirjallinen materiaali kuitenkin tuki analyysiprosessia. Kirjoitelmista ei löytynyt ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastauksia kuin yhdestä teemasta. Toisen tutkimuskysymykseen löytyi vastauksia kirjoitelmista enemmän.

6 Tutkimustulokset

6.1 Mielekkään oppimisen kriteerit oppilaiden ja luokanopettajan kokemina Yrityskylässä

Tässä luvussa vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: **Miten mielekäs oppiminen toteutuu oppilaiden oppimiskokemuksissa Yrityskylä-oppimisympäristössä?** Kysymykseen saadut tulokset esitellään ja niitä tulkitaan mielekkään oppimisen teorian sekä mielekkään oppimisen kriteereiden kautta.

Opettajan ja oppilaiden haastatteluista löytyi kaikkia tutkimukseen valittuja mielekkään oppimisen kriteereitä, joita ovat autenttisuus, intentionaalisuus, aktiivisuus, konstruktivisuus, yhteistoiminnallisuus sekä siirtovaikutus. Erona eri kriteereiden esiintymisessä tässä tutkimusaineistossa oli se, missä aineistossa ne toistuivat sekä miten usein eri kriteerit esiintyivät aineistossa: esimerkiksi jotkut kriteerit toistuivat aineistossa huomattavasti useammin kuin toiset. Kaikki kriteerit esiintyivät luokanopettajan haastattelussa. Kaikissa oppilashaastatteluissa esiintyivät intentionaalisuus, siirtovaikutus sekä yhteistoiminnallisuus. Aktiivisuus ei esiintynyt yhden oppilaan haastattelussa (oppilas 2) ja autenttisuus ei esiintynyt yhden oppilaan haastattelussa (oppilas 17). Konstruktivisuus esiintyi ainoastaan yhdeksän oppilaan haastattelussa sekä opettajan haastattelussa. Oppilaiden kirjoittamista kirjoitelmista oli löydettävissä kriteereistä ainoastaan yhteistoiminnallisuus. Taulukossa 3 on esitetty kriteereiden esiintyminen koko tutkimusaineistossa ja lukumäärät kuvaavat sitä, kuinka monta kertaa ne ovat esiintyneet koko aineistossa (luokanopettajan haastattelu, oppilaiden haastattelut sekä kirjoitelmat) yhteensä.

Aktiivisuus	Autenttisuus	Intentionaalisuus	Konstruktivisuus	Siirtovaikutus	Yhteistoiminnallisuus
76	93	107	13	51	101

Taulukko 3. Mielekkään oppimisen kriteerien esiintyminen tutkimusaineistossa.

Osa kriteereistä tai niille muodostuneista alakategorioista esiintyi tutkimusaineistossa negatiivisena. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaat tai opettaja kokivat, että

kyseistä asiaa ei ollut Yrityskylässä tai kuvailut teemaan liittyen olivat negatiivis-sävytteisiä. Negatiiviset ja positiiviset kriteerit sekä alakategoriat esitellään jokai-sen kriteerin yhteydessä erikseen. Tutkimustulosten raportoinnissa ei käytetä op-pilaiden anonymiteetin säilyttämiseksi nimiä. Suorissa aineistolainauksissa käy-tetään seuraavia lyhenteitä raportoinnin selkeyttämiseksi O=oppilas T=tutkija, luokanopettajan aineistot merkitään luokanopettajana. Oppilaat erotellaan nume-roin 1-19. ja kerrotaan, onko kyseessä tyttö vai poika sekä minkä ikäinen oppilas on.

Intentionaalisuus esiintyi mielekkään oppimisen kriteereistä eniten koko tutki-musaineistossa (yhteensä 107 mainintaa). Se näkyy sekä oppilaiden että luo-kanopettajan haastatteluissa monin eri tavoin. Intentionaalisuudelle muodostui tämän tutkimusaineiston perusteella neljä alakategoriaa, jotka on koottu tauluk-koon 4. Tutkimusaineiston perusteella kaksi näistä intentionaalisuuden alakate-gorioista toteutuvat Yrityskylässä hyvin eli positiivisesti. Yksi kategorioista esiintyi aineistossa negatiivisesti eli tämän tutkimusaineiston perustella se ei näyttäisi tä-män luokan kokemusten perusteella toteutuneen niin hyvin. Yksi kategorioista esiintyi ristiriitaisena sekä positiivisesti että negatiivisesti tässä tutkimusai-neisossa eikä tämän tutkimusaineiston perusteella sitä voida todentaa toteutu-vaksi Yrityskylässä. Negatiivinen sekä positiivinen esiintyminen esitellään jokai-sen alakategorian kuvailun kohdalla.

Intentionaalisuus			
Yrityskylä-päivään motivoituminen	Tavoitteellinen työnhakuprosessi	Oppimistavoitteet	Yrityskylän pedagoginen toteutus

Taulukko 4. Intentionaalisuuden alakategoriat.

Oppilaiden motivoitumisesta Yrityskylä-päivään kertoo erityisesti luokanopettajan haastattelu. Motivoituminen Yrityskylä-päivään esiintyi opettajan haastattelussa yhteensä yhdeksän kertaa. Haastattelun mukaan opettaja ei ollut koskaan aikai-semmin nähnyt oppilaitaan niin motivoituneena kuin ennen Yrityskylä-päivää. Oppilaat olivat opettajan mukaan olleet innostuneita sekä kiinnostuneita niin Yri-tyskylä -oppitunneilla kuin itse Yrityskylä-päivässä. Erityisesti työnhakeminen

sekä työhaastattelut olivat opettajan mukaan motivoineet oppilaita. Opettaja kertoi haastattelussa esimerkiksi seuraavasti:

“Oppilaat oli aina ihan innoissaan et koska on taas yrityskylätunti -- ne odotti aivan niinku hulluna sitä ku ne oli sit kuullu isommilta sisaruksilta jotka oli ollu siellä ja oli juttu kiertäny et se oli paras juttu ni, siis et ne oli NIIN motivoituneita ettei mihinkää jo etukäteen--lähinnä ne odotti et koska alkaa ne työhaastattelut.”

Luokanopettaja, haastattelu

Opettajan kuvauksen mukaisesti hänelle tuli täytenä yllätyksenä se, miten hyvin oppilaat käyttäytyivät heti Yrityskylä-päivän aamun bussikuljetuksesta lähtien ja olivat valmistautuneina Yrityskylä-päivään. Opettaja oli ollut ihmeissään oppilaiden hyvästä käytöksestä sekä keskustellut asiasta myös kouluavustajan kanssa. Molemmat heistä olivat olleet yllättyneitä siitä, miten hienosti oppilaat käyttäytyivät verrattuna normaaleihin koulupäiviin. Lisäksi opettaja kertoi haastattelussaan, että he olivat keskustelleet kouluavustajan kanssa siitä, miten eri tavalla oppilaat toimivat myös työhaastatteluissa. Opettajan mukaan erityisesti kouluavustaja oli ollut hämmästynyt, miten eri tavalla sekä hienosti oppilaat käyttäytyvät avustajan pitämässä työhaastatteluissa. Kouluavustaja oli pitänyt opettajan ohjeistuksen mukaisesti kaikille luokan oppilaille työhaastattelut Yrityskylän ammatteihin. Oppilaat itse kuvasivat Yrityskylä-päivää kivaksi ja erilaiseksi koulupäiväksi, jossa sai toimia erilaisessa ympäristössä kuin koulussa. Oppilaat eivät osanneet haastatteluissaan kertoa erityisiä syitä Yrityskylä-päivään motivoitumiseen.

Oppilaiden motivoitumiseen ei tästä tutkimusaineistosta löytynyt yksiselitteistä syytä tai vaikuttavia tekijöitä. Tutkimusaineiston perusteella voidaan kuitenkin tehdä joitain päätelmiä siitä, mistä vahvasta motivoitumisesta on kyse. Opettaja kuvasi oppilaiden olleen erityisesti kiinnostuneita työhaastatteluista sekä työpaikoista. Motivoituminen näkyi erityisesti työnhakuprosessissa esimerkiksi omien tavoitteiden asettamisena haluttuun työpaikkaan pääsemiseksi. Oppilaat tavoittelivat itseään kiinnostavia ammatteja sekä halusivat päästä kokeilemaan niissä toimimista Yrityskylässä. Intentionaalisuuden kriteerin mukaan merkitykselliset, mielekkäät sekä oppilaita kiinnostavat tehtävät ja tavoitteet parantavat oppimista sekä sen tavoitteellisuutta (Jonassen 1995; Jonassen ym. 1999/2003). Tämän perusteella voidaan päätellä, että oppilaiden suuri motivoituminen johtui heitä kiinnostavista työpaikoista ja se aiheutti halun päästä itselle merkitykselliseen

ammattiin. Tavoitteelliselle työnhakuprosessille muodostettiin tämän tutkimusaineiston perusteella oma alakategoria, joka esitellään seuraavaksi.

Tavoitteellinen työnhakuprosessi ilmeni erityisesti oppilaiden kokemuksissa. Kaikilla oppilailla oli jonkinlainen perustelu siihen, mihin ammattiin tai yritykseen he halusivat hakea. Oppilailla oli erilaisia syitä sekä perusteluita sille, missä yrityksessä tai työtehtävässä he halusivat toimia Yrityskylä-päivän aikana. Perustelut vaihtelivat esimerkiksi omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteista, tuttuun yritykseen tai missä yrityksessä he uskoivat päivän sujuvan mukavimmin tai itselle sopivimmin. Lisäksi syynä saattoi olla kavereiden hakukohteet ja kavereiden kanssa saman yrityksen valitseminen. Yksi oppilas kuvasi haastattelussaan, että halusi päästä päivän töistä mahdollisimman helpolla ja valitsi hakukohteensa sen perusteella. Hän kertoi, ettei halunnut olla toimitusjohtaja, jottei joutuisi tekemään niin kovasti töitä. Seuraavista aineistolainauksista löytyy muutama esimerkki oppilaiden perusteluista Yrityskylä-ammatin hakemiseen liittyen:

T: millä perusteella sä hait siihen ammattiin

O: noku mä en tykänny niist mistää muista niistä paikoista ja sitte mä hain kaikki sinne ja se mun eka oli se toimitusjohtaja ja mä halusin olla niitten pomo

Oppilas 11, 13 v. tyttö, haastattelu

T: millä perusteella sä hait niihin ammatteihin mihin sä alunperin hait

O: no mä oisin halunnu samsungille koska mua kiinnostaa puhelimet

Oppilas 14, 13 v. poika, haastattelu

Oppilaiden sekä luokanopettajan haastatteluissa ilmeni, että toivetyöpaikkaan pääseminen oli oppilaille hyvin tärkeää ja merkityksellistä. Se myös näyttäisi tutkimusaineiston perusteella vaikuttavan myös aktiivisuuden kriteerin toteutumiseen eli oppilaan omaan rooliin sekä työpaikkaan sitoutumiseen. Opettaja kertoi haastattelussaan, että yksi oppilas kieltäytyi ensin tulemasta Yrityskylään, koska ei päässyt haluamaansa ammattiin. Lopulta itse Yrityskylä-päivässä oppilas motivoitui opettajan mukaan omaan roolinsa kuitenkin heti, kun oli pukeutunut työvaatteet päällensä. Opettaja kuvasi oppilaan olleen ”ihan polleana”, kun oppilas oli tullut esittelemään työvaatteitaan opettajalle. Opettaja myös kertoi yhden oppilaista olleen hyvin pettynyt, koska heidän luokalleen ei oltu jaettu tiettyä yritystä. Oppilaalla oli selkeä unelma ja tavoite toimia lääkärinä Terveystalossa, jonka oli

kuullut olevan yrityksenä Yrityskylässä. Se ei kuitenkaan ollut heidän luokan vaihtoehtoisissa, joten oppilaan oli valittava jokin muu ammatti. Samainen oppilas kertoi haastattelussaan, että hän oli ollut pettynyt, koska ei voinut hakea tähän ammattiin, mutta oli kuitenkin ollut ihan tyytyväinen saamansa työpaikkaan. Työpaikan valinta oli kuitenkin mennyt opettajan toiveiden mukaisesti, koska oppilaalla ei ollut niin suurta kiinnostusta heidän luokallensa jaettuihin yrityksiin. Monet oppilaista olivat toivoneet pääsevänsä Alepaan, koska se oli tuttu yritys sekä työtehtävät olivat tuttuja. Vaikeampaa oli hakea sellaisiin yrityksiin, joista ei ollut niin hyvää etukäteistietoa. Osalla vaikuttavana tekijänä oli nähdä, mitä vanhemman työpaikassa tehdään.

Jonassenin ym. (1999/2003) mallissa intentionaalisuuden kriteerissä tärkeitä ovat oppimisen tavoitteet, tavoitteisiin pääsemiseen liittyvä tietoinen ponnistelu sekä oman oppimisen reflektointi. Tässä tutkimuksessa niitä tarkasteltiin opettajan asettamien tavoitteiden sekä oppilaiden omien tavoitteiden asettamisen kautta. Tavoitteellisuus esiintyi työnhaussa, mutta se ei kuitenkaan näyttäytynyt oppilaiden tai opettajan vastauksien perusteella niin vahvasti enää itse Yrityskyläpäivässä. Tutkimusaineiston perusteella oppilaiden itse asettamat *oppimistavoitteet* toteutuivat tutkimusaineiston perusteella heikosti.

Aineistossa esiintyy merkittävästi se, että oppilaat eivät olleet pohtineet omia oppimistavoitteitaan päivälle eikä opettajankaan kuvauksen mukaan niitä ei oltu sen enempää mietitty. Opettajan mukaan he eivät olleet yhdessä asettaneet eivätkä oppilaat olleet asettaneet itselleen oppimistavoitteita päivälle. Monet (10 kpl) oppilaista kertoivat, ettei heillä ollut minkäänlaisia tavoitteita Yrityskylä-päivälle eikä tutkimusaineistosta löydetty erityisiä asioita, joita oppilaat olisivat tavoitteellisesti päivän aikana halunneet oppia. Vain kahdella oppilaista oli oma tavoite oppia päivän aikana. Toinen heistä halusi oppia rahankäyttöä ja toinen tietää, miten pankissa työskennellään. Kaksi muuta oppilaista kertoivat oppimisen halun syntymisestä päivän aikana. Toinen oppilaista kertoi, että hänelle muodostui päivän aikana halu oppia enemmän rahasta. Lisäksi toinen oppilas kertoi, että Yrityskyläpäivässä hänelle muodostui halu oppia, miten Alepaan voidaan tilata lisää tuotteita. Oppilaiden sekä luokanopettajan kuvauksien perusteella näyttää siltä, että oppimistavoitteiden tietoinen asettaminen ei ollut merkittävässä roolissa tämän

luokan Yrityskylä-kokemuksissa. Omia henkilökohtaisia oppimistavoitteita oppilailla oli melko vähän, mutta esimerkiksi oppilas 10 halusi oppia rahankäyttöä:

T: mimmosii asioita sä ite halusit oppii päivän aikana et oliko jotain mitä sä olit etukätee miettiny et mitä sä halusit oppia

O: no ehkä sitä rahankäyttöä

T: miks se oli tärkeetä just se rahankäytön oppiminen

O: etten mä tuhlaa mun kaikkii rahoi heti

T: tulevaisuudessa vai nytki jo

O: ehkä vähän nytki

Oppilas 10, 13. v, poika, haastattelu

Yksi oppilaista kertoi, että Yrityskylässä on sen vuoksi mukavaa, koska siellä ei opita mitään verrattuna koulupäivään. Tässä kuvailussa voidaan nähdä esimerkiksi se, ettei kyseinen oppilas omasta mielestään edes välttämättä tullut Yrityskylään oppimaan.

T: Millä tavalla se yrityskylä-päivä eros tavallisesta koulupäivästä?

O: No koska koulussa opitaan ja muualla ei varmaan opita yhtään mitään.

Oppilas 1, 12v., poika haastattelu

Opettajan haastattelussa intentionaalisuus esiintyi *Yrityskylän pedagogisen toteutuksen* kautta. Luokanopettajan kuvailun mukaan Yrityskylä oli erittäin hyvin valmisteltu, suunniteltu sekä organisoitu kokonaisuus. Opettaja kertoi haastattelussaan siitä, että hän oli ihannoinut Yrityskylän kokonaisuutta sekä pieniä yksityiskohtia, joita oli selvästi mietitty huolella. Opettaja kertoi päivästä seuraavasti:

Siis se oli ihan mieletön organisointi koko se systeemi ja niinku jo etukäteen plus siellä se systeemi toimi niinku tosi hienosti et oli tableteilla ne ohjeet annettu kaikille ja se oli jotenki niin selkeä niille oppilailleki ja mitä mä ihailen sitä organisointiaki et ite ei tommoseen pystys --et se oli se organisointi mikä siin on tehty että, se oli ku mä ajattelin et noin paljon oppilaita et tulee joku kaaos mut ei mitää, jotenki tota ni, emmä nähny et miten ne oli tehty ne ohjeet sinne tabletille mut jotenki seki oli niin hienosti et ne kaikki niinku valmiina ja sit niinku tää koko rahahomma, et se palkan maksu, miten kaikki oli.

Luokanopettaja, haastattelu

Lisäksi opettaja kuvasi Yrityskylän pedagogiikkaa hyvänä mallina tulevaisuuden opetukseen:

No ehkä just sitä et tota se pitäis just olla ja tulevaisuudessa eli ton tyyppistä eli ei enää kirjojen kanssa ja just vapaata liikkumista eikä luokahuoneessa ja ryhmätöitä ja itsenäistä ja talettien kanssa, mut ainakaan noin hyvin organisoitua en ainakaa minä pystyis ikinä.

Luokanopettaja, haastattelu

Opettajan kuvausten mukaisesti Yrityskylä oli hyvin suunniteltu pedagoginen kokonaisuus. Kuitenkaan luokanopettaja ei esimerkiksi maininnut mitään siitä, millaisten asioiden oppimista Yrityskylän oppimisympäristössä hänen mielestään tavoitellaan. Esimerkiksi sitä ei ollut löydettävissä tutkimusaineistosta, että opettaja olisi pohtinut, mitä tällä oppimisympäristöllä halutaan opettaa. Siksi tätä kategoriaa ei voida täysin todentaa tästä tutkimusaineistosta ja sen nähdään toteutuvan osin myös negatiivisesti. Opettaja esimerkiksi kuvasi sitä, miten hienoa tablettien hyödyntäminen Yrityskylän oppimisympäristössä oli, mutta tarkkaa kuvausta eikä tietoa opettajalla ollut siitä, mitä tableteilla tehtiin. Esimerkiksi Jonassenin ym. (1999/2003, 8) mukaan teknologioiden tulisi sitouttaa oppilaita oman oppimisprosessin tarkasteluun sekä auttaa esimerkiksi omassa päätöksen teossa. Tähän ajatukseen liitettäviä kuvailuja ei ollut löydettävissä tästä tutkimusaineistosta.

Yhteistoiminnallisuus esiintyi tutkimusaineistossa toiseksi eniten (yhteensä 101 kuvailua) ja sen kuvailut ovat pääosin positiivisia. Yhteistoiminnallisuudelle muodostui tämän tutkimusaineiston perusteella neljä alakategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 5. Yksi alakategorioista esiintyi tutkimusaineistosta ristiriitaisena eikä sitä siksi voitu todentaa koko tutkimusaineistoa kattavaksi.

Yhteistoiminnallisuus			
Monitasoinen yhteistyö	Ongelmatilanteiden sekä haasteiden ratkominen yhdessä	Yhteisön toimintaan sitoutuminen	Mallioppiminen

Taulukko 5. Yhteistoiminnallisuuden alakategoriat.

Oppilaat kuvasivat yhteistyötä monella eri tasolla yrityksen sisäisestä yhteistyöstä muiden yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Myös luokanopettaja kuvasi, että yhteistoiminnallisuus, yhteistyö sekä tiimityöskentely olivat keskinen osa Yrityskylä-päivää. Kaikkien oppilaiden oppimiskokemuksissa esiintyy ainakin

yrittäjien sisällä tehtävä yhteistyö. Jokaisessa yrityksessä oli päivän aikana tehty yhteistyötä oman yrityksen työntekijöiden kanssa ja työskennelty yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Useimmat oppilaat (14 oppilasta) olivat myös tehneet yhteistyötä päivän aikana toisten yritysten kanssa ja toimineet yhdessä myös en-tuudestaan tuntemattomien oppilaiden kanssa. Oppilaat kuvasivat yritys-yhteistyön olevan pääosin myymistä tai erilaisten sopimusten tekemistä. Esimerkiksi oppilas 6 kirjoitti kirjoittelussaan tehneensä yhteistyötä netin oston yhteydessä.

"Tein yhteistyötä Soneran kanssa kun ostin netin."

Oppilas 6, 12v. poika, kirjoitelma 1

Oppilas 10 kuvasi tutkijan johdolla kerätyssä kirjoittelussa oppineensa päivän aikana, että yhteistyön tekeminen muiden yritysten kanssa on keskeistä Yrityskylässä.

"Opin Yrityskylässä että pitää tehdä yhteistyötä muiden yritysten kanssa."

Oppilas 10, 13 v, poika, kirjoitelma 2

Oppilas 11 kirjoitti opettajan keräämässä tarinassa, että hänen työtehtäviinsä toimitusjohtajana kuului muiden yritysten kanssa tehtävä yhteistyö, jota tehtiin usean yrityksen kanssa.

"Yhteistyötä teimme monen yritysten kanssa esim. Samsungin, Nokian ja Nordean. Ammatissani piti pitää huolta yrityksen toiminnasta omista ja alaisten toiminnasta, -- ilmapölystä sekä yritysten yhteistyöstä."

Oppilas 11, 13v. tyttö, kirjoitelma 1

Yrityskylässä yhteistoiminnallisuus toteutui oppilaiden ja opettajan kokemusten mukaan *monitasoisena yhteistyönä* oman yrityksen sisäisestä yhteistyöstä yritysten väliseen yhteistyöhön.

Useat oppilaista kuvasivat sitä, miten he tekivät yhteistyötä jonkin työtehtävän parissa tai auttoivat työkaveria kiireessä. Erityisesti Helsingin Uutisissa, että Alepassa esiintyivät vahvasti työkaverin auttaminen sekä tiimityö. Esimerkiksi Helsingin Uutisissa päivän aikana oli vajausta oppilaista ja siksi oppilaat olivat kek-

sineet auttaa toisiaan. He olivat myös päivän aikana pohtineet, miten vajaamiehityksellä päästään yhteiseen päämäärään eli saadaan päivän lehti valmiiksi. Esimerkiksi yhden tyttöoppilaan kirjoitelmassa yhteistyötä kuvattiin näin:

“Meitä piti olla aluksi 5 mutta 2 jäi pois joten me jaettiin tehtävät toisillemme”

Oppilas 18, 13v. tyttö, haastattelu

Alepassa yhteistyö esiintyi esimerkiksi toisen tuuraamisena hänen vapaavuorolaan sekä työkaverin auttaminen kiireen keskellä. Oppilaat myös kuvasivat, miten työilmapiiri tai työkaverin työskentely voi vaikuttaa koko yrityksen yhteishenkeen ja toimintaan. Myös esimerkiksi HSL:ssä oppilaat olivat päivän aikana ratkoneet yhdessä yritykseen saapunutta erikoista laskua, jonka he olivat saaneet yhden työntekijän suorittamasta työtehtävästä ja pohtineet, miten tilanteen voisi yhteistuumin ratkaista. Lopulta yrityksen kaikille työntekijöille oli selvinnyt, mistä kyseisen lasku oli tullut, kenen työtehtävään se liittyi, jonka jälkeen asia oli ratkennut. Soneralla toiminut toimitusjohtaja kertoi yhteistyön olleen jokseenkin haasteellista päivän aikana. Muut oppilaat olivat toimitusjohtajan mukaan ”karkailleet” yrityksestä sekä ”laittaneet yrityksen kesken päivää kiinni”. Toimitusjohtaja oli ottanut nämä asiat puheeksi yrityksen yhteisessä kokouksessa ja muut oppilaat oli saatu toimimaan yrityksen toiminnan kannalta paremmin. Toimitusjohtaja oliertonut työntekijöilleen, että yritys ei saa esimerkiksi rahaa, jos asiakkaat eivät pääse kiinni olevaan yritykseen.

Metsänhoitoyhdistyksessä työskennelleet työntekijät kertoivat, että olivat auttaneet metsäneuvojaa työtehtävissään. Metsäneuvojalla oli omasta mielestään sekä muiden oppilaiden mukaan haasteita ymmärtää työtehtäviään ja siksi muut samassa yrityksessä toimineet työntekijät olivat auttaneet häntä esimerkiksi asiakastilanteiden hoitamisessa.

Nämä esimerkit kuvaavat *ongelmatilanteiden sekä haasteiden ratkomista yhdessä*. Yhteistoiminta ja toisen auttaminen ovat esimerkiksi Jonassenin ym. (1999/2003) mukaan ihmisen luonnollista toimintaa. Tämän tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että oppilaat ajautuivat toimimaan yhdessä sekä auttamaan muita hyvin spontaanisti. Oppilaat olivat näissä edellä kuvatuissa tilanteissa keksineet itse auttaa toisiaan sekä ratkomaan ongelmia yhdessä.

Oppilashaastatteluiden oli löydettävissä myös oman roolin merkitys osana yhteisöä. Melkein jokainen (16) oppilaista koki, että heidän roolinsa oli yrityksen toiminnan kannalta tärkeä sekä merkityksellinen eli oppilaat olivat *sitoutuneita yhteisön toimintaan*. Oppilaiden oppimiskokemuksista on selkeästi havaittavissa se, että he kokivat yhteistyön tärkeäksi osaksi Yrityskylä-päivää. Oman roolin merkitys osana koko yrityksen sekä Yrityskylä-päivän toiminnan onnistumista koettiin myös tärkeäksi. Luokanopettaja kertoi haastattelussaan, että Yrityskylässä oppilaat kokivat myös ryhmäpainetta. Opettajan mukaan suurin osa oppilaista yritti päivän aikana parhaansa ja heitä harmitti, jos muut oppilaat eivät ottaneet vakavissaan päivään liittyviä asioita.

Laven ja Wengerin (1999) mukaan oppimisessa on kyse asteittain syvenevästä sosiaalisesta prosessista, jossa yksilö osallistuu vähitellen käytännön yhteisöjen toimintaan. Tämän tutkimuksen perusteella yhteisöön sitoutuminen näyttäytyy syvänä osallisuutena, jota oppilaat kokevat erityisesti omassa pienyrityksessään. Oppilaat toimivat oman yritysyhteisön eteen ja myös oppivat osana sen toimintaa. Esimerkiksi oppilaat pitivät omaa rooliaan tärkeänä yhteisön toimimisen sekä yhteisen toiminnan onnistumisen kannalta. Kuitenkaan tässä tutkimuksessa ei voitu selvästi osoittaa sitä, että oppilaat olisivat oppineet yhteisön avulla esimerkiksi osana oman pienyrityksensä toimintaa muun muassa mallioppisen kautta.

Kahdessa haastattelussa oppilaat kertoivat seuranneensa muiden oppilaiden tai yritysten toimintaa, minkä voidaan nähdä liittyvän yhteistoiminnallisuuteen mallioppimisen kautta. Oppilaat kuvasivat observoineensa esimerkiksi, mitä muut oppilaat tekivät päivän aikana ja mitä heidän työtehtäviinsä kuului. Mallioppimista ei kuitenkaan voida todentaa ainakaan tämän otoksen perusteella ja siksi tämä alakategoria on negatiivinen, koska suurin osa oppilaista kuitenkin kertoi enimmäkseen keskittyneensä omiin työtehtäviin. Oppilaat kertoivat seuranneensa joko hyvin vähän tai eivät ollenkaan muita oppilaita tai muiden yritysten toimintaa Yrityskylässä.

Autenttisuus näkyy oppilaiden sekä opettajan haastatteluissa todenmukaisuutta vastaavana kokemuksena. Siitä löytyi kuvailuja kolmanneksi eniten koko tutkimusaineistosta (yhteensä 93 kuvailua). Yhden oppilaan aineistosta ei löytynyt

autenttisuuteen liittyviä kuvailuja. Autenttisuuden kriteeriin liitettävät kuvailut olivat sekä positiivisia että negatiivisia. Autenttisuudelle muodostui tässä tutkimuksessa kolme alakategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 6.

Autenttisuus		
Todenmukainen kokemus	Realistiset vuorovaikutustilanteet	Opiskellun sisällön ajankohtaisuus

Taulukko 6. Autenttisuuden alakategoriat.

Oppilaiden kokemusten mukaan Yrityskylässä toimiminen tuntui todellisen työelämän kaltaiselta. Muun muassa fyysinen ympäristö, oppilaiden tehtävät, työnhakeminen sekä vuorovaikutustilanteet tuntuivat oppilaista todellisilta. Sekä opettaja että oppilaista viisitoista kuvasivat oppimisympäristöä todellisuutta vastaavaksi: erityisesti työtehtävät sekä oppilaiden väliset vuorovaikutustilanteet vaikuttivat näiden kokemusten mukaan todenmukaisilta. Oppilas 7 kertoi esimerkiksi Yrityskyläpäivän tuntuneen oikealta työpäivältä.

T: Mimmosii ajatuksii se herättää sussa toi yrityskyläpäivä ylipäätänsä

O: tuntu vähän et ois oikeesti jossain työssä, oikeessa työssä

Oppilas 7, 12v., poika, haastattelu

Myös esimerkiksi oppilaan 12 mukaan Yrityskylästä löytyvät todelliset yritykset lisäsivät autenttisuutta.

“T: Vastasko se yrityskylä todellista maailmaa ja työelämää sun mielestä

E: kyl se aika paljo

T: mikä siel oli semmosta mikä vastas sun mielestä

E: emmä tiä, aika moni asia

T: sano vaikka kaks, mitkä oli semmosii mitkä vastas todellist elämää

E: no esim yritykset oli niinku ihan sellasii mitä ne niinku oikeessaki elämäs on --

T: entäs sitte työelämää, vastasko se sun mielestä oikeeta työelämää

E: kyl se aika pitkälle varmaa vastas”

Oppilas 12, 13v. haastattelu

Luokanopettaja pohti, että yksi Yrityskylän ansioista oli se, että siellä oli *“linkkejä oikeisiin yrityksiin ja työtehtäviin”*. Opettaja pohti todenmukaisuutta myös yrityksistä löytyvien roolivaatteiden merkitystä ja kertoi yhden oppilaan suhtautumisen muuttuneen päivään täysin, kun hän puki työvaatteet päälleen. Aluksi poika oli jopa vastustanut Yrityskylään lähtemistä, koska ei ollut saanut hakemaansa työtehtävää. Työvaatteet saatuaan oppilas oli opettajan mukaan eläytynyt rooliinsa täysillä.

Oppilaista neljä koki, että Yrityskylä ei vastannut todellisuutta. Heidän mukaansa esimerkiksi todenmukaista vaikutelmaa häiritsi se, että yritykset olivat niin lähellä toisiaan, niiden rakenteet olivat heikkoja ja tehtävät olivat paljon helpompia kuin todellisessa työelämässä. Oppilaiden mukaan myöskään työelämässä ei välttämättä saisi niin paljon ohjeistusta tai apua kuin Yrityskylässä sai. Esimerkiksi oppilaan 11 kokemuksen mukaan Yrityskylä oli epätodellisen oloinen ja siellä tuntui olevan vähemmän tekemistä kuin oikeassa työelämässä todellisuudessa olisi.

“T: vastasko se sun mielestä todellist maailmaa se yrityskylä

J: no ei

T: millä taval ei

J: no ne oli kaikki siel kiinni toisissaan ne yritykset ja siit siin oli semmonen tosi ohut seinä välissä sitte muutenki se oli semmonen epätodellisen näkönen mikä ei vois olla niinku totta”

T: entäs ne työtehtävät, vastasko ne sun mieltä semmosii todellisii työtehtävii sun mielestä?

J: no ei sillee

T: millä tavalla ne ei vastannu

J: no et sä tehny niin paljoo ku sä joutuisit oikeesti tekee

Oppilas 11, 13v., tyttö, haastattelu

Kolme oppilaista kertoi, että jotkut luokan oppilaat pelleilivät Yrityskylässä päivän aikana. Oppilaat kuvasivat pelleilyn johtuvan muun muassa siitä, että työntekoa ei otettu tosissaan, koska Yrityskylässä saatavien seurausten ei koettu olevan yhtä vakavia kuin todellisessa työelämässä ne olisivat. Päivän aikana Yrityskylässä oli ollut esimerkiksi varastamistilanne, jota monet oppilaat kuvasivat haastatteluissaan. Myös oppilaiden kirjoitelmista löytyi mainintoja varastamisesta. Eriytyisesti Alepassa työskennelleet työtekijät kertoivat haastattelijalle tapahtuneista tilanteista. Esimerkiksi Alepan toimitusjohtajana toiminut tyttö kertoi haastattelusaan, että oman luokan oppilaat olivat varastaneet paljon tavaraa päivän aikana.

Varastamisesta puhuneet oppilaat kertoivat haastattelijalle, että tiesivät varastamisen olleen väärin, mutta Yrityskylässä sen ei ajateltu olevan iso asia. Oppilaiden mukaan tuntui siltä, että tällaisia asioita ei tarvitse ottaa niin vakavasti, koska kyseessä ei ollut todellinen työpaikka. Kuitenkin tunne muuttui todenmukaiseksi, kun asiaan puututtiin todenmukaisuutta vastaavalla tavalla. Oppilas 19 kuvasi tilannetta esimerkiksi haastattelussaan seuraavasti:

T: Mitä työn tekeminen ylipäättänsä vaatii työntekijältä sun mielestä

O: emmä tiää, keskittymistä

--

T: miks se keskittyminen olis tärkeätä

O: no se menis ihan lörinäks, aika pelleilyks

T: oliko se sit sillee et sä huomasit siellä yrityskylässä et toi ei käy toi tommonen pelleily vai tiesitsä sen jo etukäteen

O: no ei sellanen käy missään, aikuisena

T: tiesitsä sen jo etukätee et se ei käy vai tajusitsä sen siellä vasta

O: siellä

T: mikä sut herätti siihen ajatukseen et tommonen ei käykkää et mistä sul tuli semmonen olo et toi ei oookkaa ok ku ne muut esim siel pelleili

O: no ne sai suunnilleen potkut

T: mistä sä semmosen ajatuksen sait, muistatko

O: no esim, no se ykshän sai, meidän luokkalainen

T: alepassa vai

O: joo

T: tuliks siitä siis semmonen fiilis että jos pelleilee niin voi oikeesti saada potkut

O: joo

Oppilas 19, 12v. poika, haastattelu

Oppilas 9 taas kertoi varastamistilanteesta hauskana tilanteena. Oppilaan mukaan Yrityskylässä saadut seuraukset voisivat ehdottomasti tapahtua myös oikeassa elämässä.

T: Mikä tilanne teki suhun päivän aikana suuren vaikutuksen, joku tilanne mihin olis vaikka liittynyt muita oppilaita

O: noh, no hauskin, se oli semmonen joka tuli mieleen eniten oli se ku se yks alepan työntekijä potkastiin sen työstä pihalle tilapäisesti

T: ai siel kävi semmonen

O: joo, se jäi mieleen eniten

T: mikä siitä erityisesti jäi mieleen siitä tilanteesta

O: no se koska sitä ei ollu ennen tapahtunut ni se jäi siitä

T: voisko sillee sun mielest käydä oikeessaki elämässä

O: voi, tietenki voi

Oppilas 13v. poika, haastattelu

Koska autenttisuuteen liittyvät positiiviset kuvailut todenmukaisuuden kannalta olivat enemmistössä, sen katsotaan toteutuvan Yrityskylässä positiivisesti. Tässä tutkimusaineistossa oli vain muutama negatiivinen kuva todenmukaisuuteen liittyen.

Autenttisuuden kriteeri sisältää myös oppimisen ajankohtaisuuden (vrt. esim. Jonassen 1999/2003). Tässä tutkimusaineistossa ajankohtaisuus esiintyi jokseenkin negatiivisena eli oppilaiden mielestä Yrityskylässä opetettavat sisällöt eivät olleet heille vielä niin ajankohtaisia. Monet oppilaista eivät olleet vielä ajatelleet työtä tai sitä minkä ikäisenä töihin voisi mennä. Esimerkiksi poikaoppilas (oppilas 3) kertoi haastattelussaan, että tulevaisuus ja eteenkin työelämä tuntuvat melko kaukaisilta ajatuksilta. Kuitenkin hän menisi töihin omasta mielestään ehkä 16-vuotiaana ”ettei tarvitsisi koko ajan lainata rahaa vanhemmiltaan”. Hän ei kuitenkaan osannut sanoa minkälaista työtä haluaisi tehdä eikä myöskään Yrityskylä ollut ainakaan vielä auttanut häntä tulevaisuuden pohdinnoissaan.

Useat oppilaista kokivat, etteivät opetettavat sisällöt olleet heille ajankohtaisia, vaikka itse Yrityskylä-päivään osallistuminen olikin mukava kokemus. Useassa oppilashaastattelussa tutkijalle kerrottiin, että työelämä ei vielä tunnu heistä ajankohtaiselta. Siksi myöskään Yrityskylä-päivässä opiskeltavat asiat eivät tuntuneet niin ajankohtaisilta. Esimerkiksi oppilas 19 kertoi haastattelussaan, että kuudesluokkalaisena työhön tutustuminen ei tuntunut ajankohtaiselta, mutta myöhemmin se voisi olla enemmän ajankohtaista.

T: Miks sun mielestä sinne yrityskylään ylipäänsä tullaan?

O: tutustuu töihin

T: onks sun mielestä se tärkeetä -- tässä vaiheessa tutustuu niihin töihin

O: emmä tiä oikee kutosluokkalaisena vielä

T: tuntuuks susta et se vois olla joskus myöhemmin ajankohtasta

O: joo

Oppilas 19, 12v. poika, haastattelu

Kaksi oppilaista kertoivat, että sisällöt olivat siltä osin ajankohtaisia, että kesätöihin ei ole enää pitkä aika ja kesätyönhaku tuntui heistä jokseenkin ajankohtaiselta.

H: miten ajankohtaisena sä pidät yrityskylää sun oman elämän kannalta

A: no on se aika hyvin koska ää esim nykypäivänä on sellanen et kesätöitä voi hakee seiskalla, kesällä

Oppilas 12, 13v. poika, haastattelu

Yksi oppilaista piti Yrityskylä-päivää ajankohtaisena, koska seuraavaksi on siirryttävä yläkouluun ja siellä on tutustuttava uusiin ihmisiin.

T: Miten ajankohtaisena sä pidät tätä yrityskyläpäivää ja niitä asioita mitä opit sun oman elämän kannalta tällä hetkellä? Onks sun mielestä ajankohtaista opetella tämmösiä taitoja?

O: Ohan se iha

T: mitä varten se olis sun mielestä ajankohtaista?

O: noo, koska koht pääsee yläkouluun ja siel tulee uusii tyyypei

Oppilas 1, 12v., poika haastattelu

Oppilaat kuitenkin selvästi haastatteluaineiston perusteella kokivat, että vaikkei työelämä ja sen edellyttämien asioiden opettelu tunnukaan ajankohtaiselta on niitä tärkeä oppia. Oppilaat eivät kuitenkaan osanneet kovin hyvin perustella sitä, miksi asioiden oppiminen on heidän mielestään tärkeää. Yksi tyttö kertoi haastattelussaan, että Yrityskylään hänen mielestään tultiin, jotta oppilaat osaisivat paremmin toimia omassa tulevaisuudessaan.

T: mitä varten sä uskot että yrityskylään ylipäättään tultiin?

O: no ku elämä jatkuu ni pitää kokee siis käydä töissä ja kaikkeen ni pitää oppii käydä töissä ja maksaa laskut ja käyttää rahaa sillei

Oppilas 18, 13v. tyttö, haastattelu

Luokanopettajan mielestä ajankohta Yrityskylälle oli hyvä erityisesti siksi, että se motivoi oppilaita koulun käytiin tulevaisuudessa. Opettaja uskoo, että Yrityskylän avulla oppilaat voivat huomata koulun merkityksen itselleen ja se voisi esimerkiksi pienentää ala- ja yläkoulun välisen notkahduksen riskiä.

Ajankohta oli todella hyvä, koska seiskalla tulee usein notkahdus, tämän avulla oppilaat näkevät, että käyvät itseään varten koulua, ei muita varten.

Luokanopettaja, haastattelu

Luokanopettajan mukaan Yrityskylä oli myös hyvä konkreettinen esimerkki siitä, miksi koulua käydään ja tarjoaa oppilaille mahdollisuuden myös nähdä, että monet muutkin taidot ovat tulevaisuudessa tärkeitä kuin vaikka matematiikka.

Se oli hyvä konkreettinen esimerkki siitä mihin koulua tarvitaan ja tarvitaan myös eri asioita kun matikkaa ja äikkää.

Luokanopettaja, haastattelu

Kuitenkaan oppilaiden omien kokemusten mukaan oppisisällöt eivät olleet niin ajankohtaisia, vaikka luokanopettajan mukaan ajankohta oli hyvä. Tämä voi vaikuttaa esimerkiksi oppilaiden oppimistuloksiin heikentävästi. Oppilaat eivät kokeneet oppisisältöjä vielä ajankohtaisiksi ja siksi he eivät välttämättä osanneet hyödyntää oppimistilannetta ja oppisisältöjä täysin. Esimerkiksi Jonassenin ym. (1999/2003) mukaan oppilaille merkityksellinen ja ajankohtainen tieto parantavat oppimistuloksia ja tässä tutkimuksessa ne eivät toteutuneet yhtä hyvin kuin muut autenttisuuden osa-alueet. Tämän tutkimusaineiston perusteella on hyvin vaikeaa todentaa, oliko oppiminen oppilaille ajankohtaista vai ei. Oppilaiden kuvailujen perusteella kuitenkin näyttäisi siltä, että vaikka Yrityskylää ei koettu ajankohtaiseksi, sen sisällöt tuntuivat merkityksellisiltä.

Kontekstissa tapahtuvan oppimisen nähdään edesauttavan oppimista sekä erityisesti opitun soveltamista todellisissa tilanteissa. Todelliseen elämään perustuvat oppimistehtävät myös parantavat autenttisuuden kriteerin mukaan oppilaita ymmärtämään oppisisältöjä syvällisemmin. (ks. esim. Jonassen ym. 1999/2003.) Tämän tutkimuksen tulosten perusteella näyttää siltä, että autenttinen oppimisympäristö auttoi oppilaita erityisesti kokemuksen tasolla ymmärtämään esimerkiksi työelämää paremmin. Todellisuutta simuloivassa tilanteessa oppilaat pääsivät oppimaan esimerkiksi työelämätaitoja kontekstisidonnaisesti.

Tutkimusaineiston perusteella Yrityskylässä oppimisessa sekä opiskelussa oli löydettävissä myös **aktiivisuuden** kriteeri. Aktiivisuuteen liittyviä kuvailuja löytyi

tästä tutkimusaineistosta yhteensä 76. Aktiivisuus näyttäytyy pääosin positiivis-sävytteisenä oppilaiden sekä opettajan kokemuksissa. Yhdessä alakategoriassa oli kolmen oppilaan mukaan myös negatiivisia elementtejä. Sekä luokanopettajan että oppilaiden mielestä oppilaita aktivoiva toiminta sekä vapaamuotoisempi opiskelutapa, olivat mielekkäitä ja aktiivisuus korostui haastatteluissa pääosin hyvänä asiana. Liki kaikista haastatteluista (18 kpl) löytyi aktiivisuuteen liittyviä kuvailuja ja vain yhdessä aktiivisuuteen liittyviä kuvailuja ei havaittu lainkaan. Aktiivisuudelle muodostui tämän tutkimusaineiston pohjalta kolme alakategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 7.

Aktiivisuus		
Toiminnallisuus	Itsenäinen toiminta	Omaan oppimisprosessiin ja työtehtäviin sitoutuminen

Taulukko 7. Aktiivisuuden alakategoriat.

Toiminnallisuus pitää sisällään oppilaiden aktiivisen toiminnan Yrityskylässä. Oppilaiden sekä opettajan kokemusten mukaan, koululaiset pääsevät Yrityskylässä toimimaan itsenäisesti sekä liikkumaan vapaasti erilaisten tehtävien parissa. Oppilaat kuvasivat Yrityskylä-päivää mukavaksi, koska siellä sai vapaasti liikkua sekä tehdä omassa tahdissaan tehtäviä: oppilaista yhdeksän kertoi opiskelun olleen paljon vapaampaa kuin koulussa. Monissa (9kpl) oppilaiden haastatteluissa tuli esille, että Yrityskylä-päivä erosi tavallisesta koulupäivästä juuri siksi, että siellä ei tarvinnut istua paikallaan koko päivää tai kuunnella opettajaa passiivisesti. Monet oppilaat kuvasivat Yrityskylässä vietettyä päivää hauskaksi sekä kivaksi kokemukseksi eikä kenenkään mielestä päivä ollut epämieluisa. Esimerkiksi oppilas 15 kertoo haastattelussaan, että Yrityskylässä pääsee itse tekemään erilaisia asioita.

No koulussa istutaan oppitunti penkillä ja kuunnellaan opettajaa ja Yrityskylässä saa tehdä niinku ite kaiken.

Oppilas 15, 12 v., tyttö, haastattelu

Toiminnallisuus näkyy oppilaiden haastatteluissa erilaisina toiminnasta syntyneinä kokemuksina, joiden avulla oli mukava opiskella sekä oppia. Toiminnallisuus on

tässä tutkimusaineistossa vahvasti yhteydessä autenttisuuden kriteeriin. Aktiivinen toiminta todellisuutta simuloivassa ympäristössä on tämän tutkimusaineiston perusteella synnyttänyt oppilaille erilaisia kokemuksia. Oppilaista kolme kuvasi esimerkiksi Yrityskylää opettavaisena kokemuksena, joka auttoi ymmärtämään erilaisia työelämään liittyviä asioita, kun niitä pääsi itse tekemään sekä kokeilemaan. Esimerkiksi Silja totesi haastattelussaan, että kokemuksellisen toiminnan avulla hän jopa oppi paremmin kuin koulussa.

No sä saat oikeesti mennä tekee niit töitä ja kaikkee ni kyl siin oppii niinku paremmin ku mitä kirjassa lukee sillee ja saa kokee siellä
Oppilas 18, 13 v., tyttö, haastattelu

Aktiivisuuteen liitettävä toiminnallisuus tuli esille myös oppilaan 6 haastattelussa, kun hän kertoi haastattelijalle, että Yrityskylässä oli hänen mielestään kiinnostavampaa, koska ei tarvinnut istua pöydän ääressä ja sai oppia myös muita asioita kuin esimerkiksi matematiikkaa.

T: onks se opiskelu jotenki erilaista muualla kun koulussa
O: o
T: millä tavalla
O: no siel on paljon kiinnostavampaa ja sillee
T: mikä siit yleensä tekee kiinnostavampaa ku koulusta
O: no siin ei tarvii istuu vaa pulpetin ääres tekemäs kirjaa
T: oliko tässä yrityskyläpäivässä jotain sellasta mikä eros just kouluopetuksesta
O: joo se kaikki
T: millä tavalla se kaikist eniten sun mielestä eros
O: no sillee just ettei tarvii siinä pöydän ääressä vaa istuu ja kirjottaa jotain matikkaa
T: oliko se hyvä asia
O: oli
Oppilas 6, 12 v., poika, haastattelu

Aktiivisuuden toiseksi alakategoriaksi muodostui *itsenäinen toiminta*. Itsenäisen toiminnan alakategoriaan kuuluu tässä tutkimuksessa oma-aloitteinen toiminta, itsenäinen tekeminen sekä vastuunottaminen. Nämä teemat esiintyivät myös oppilaiden kokemuksissa. Oppilaat kuvasivat Yrityskylä-päivän sisältäneen itsenäistä toimintaa sekä itsenäisiä valintoja. Oppilaista yksitoista kertoi, että Yrityskylä-päivä sisälsi itsenäistä toimintaa ja kuusi mainitsi itsenäisestä päätöksenteosta omien tehtävien tekemisessä. Vastuusta keskusteltiin neljän oppilaan sekä

luokanopettajan kanssa. Oppilaat pitivät itsenäisemmästä sekä vastuullisesta roolistaan Yrityskylässä.

Oppilaiden omatoiminen sekä itseohjautuva rooli korostui haastatteluissa erityisesti tekemisen kautta. Oppilaista viisi kertoi päivän aikana olleen hyvin paljon tekemistä, kolmen mielestä ehkä jopa liikaakin. Oppilaat olivat hyvin yllättyneitä päivän vaatimasta työmäärästä. Osa kertoikin tekemisen määrän olleen odottamatonta. Esimerkiksi yksi poikaoppilas kuvasi haastattelussaan sitä, miten Yrityskylä opetti hänelle omatoimisuutta.

T: Mitä ne sun työtehtävät opetti sulle? Mitä asioista opit niitä työtehtäviä tehdessä?

E: No ettei kaikki oo niin helppoo vaa sun pitää mennä ite löytää niit asioita ettei kukaa anna niitä valmiiks sun kädelle tai ilmatteeks vaa pitää itte löytää ne

Oppilas 13, 12v., poika, haastattelu

Omaan oppimisprosessiin ja työtehtäviin sitoutuminen liittyy keskeisesti aktiivisuuden kriteeriin (vrt. Jonassen ym. 1999/2003) ja se näkyi tässä tutkimusaineistossa, kun oppilaat kuvasivat omaa työskentelyään Yrityskylässä. Tässä tutkimuksessa omaa oppimisprosessia sekä siihen sitoutumista tarkasteltiin oppilaan yrityskyläroolin ja erityisesti työntekijän rooliin sitoutumisen kautta. Oppilaista kymmenen koki roolinsa tärkeäksi päivän aikana ja he olivatkin kuvailuidensa mukaan olleet tärkeässä työtehtävässä Yrityskylä-päivän aikana ja työtehtävä oli myös heidän mukaansa tärkeä päivän onnistumisen kannalta. Muun muassa oppilaan 9 mukaan hänen roolinsa oli tärkeä yrityksen pyörimisen kannalta:

T: Oliko se sun rooli sun mielestä tärkeä päivän aikana siellä Yrityskylässä ja kuinka tärkeeksi tunsit ne sun työtehtävät?

V: No mun mielestä se oli aika tärkeä ku mun piti kirjoittaa paljon siihen lehtee mikä tulee sen päivän päätteeksi, mun mielestä mun työ oli aika tärkeä.

Oppilas 9, 13v., poika, haastattelu

Yhdeksän oppilaista ei kokenut omaa rooliaan niin tärkeäksi tai he eivät osanneet kertoa sen merkityksestä tai se ei merkinnyt heille mitään. Kuitenkin näiden oppilaiden mukaan Yrityskylässä oli kuitenkin mukavaa, vaikka he eivät kokeneetkaan omaa työntekijän rooliaan niin tärkeäksi. Näistä oppilaista kuusi oli sitä mieltä, että heidän työtehtävänsä olivat kuitenkin tärkeitä koko Yrityskylä-päivän

onnistumisen sekä toimimisen kannalta. Sekä positiivisia että negatiivisia kuvailuja esiintyi melkein sama määrä eikä tämän tutkimusaineiston perusteella oman roolin merkitystä ei voida täysin todentaa tästä tutkimusaineistosta.

Aktiivisuus esiintyi tässä tutkimusaineistossa vahvana sitoutumisena työtehtäviin: oppilaat olivat päivän aikana hyvin sitoutuneita omiin työtehtäviinsä sekä työpaikkaansa. Oppilaat kertoivat haastatteluissaan tehneensä päivän aikana paljon töitä sekä suorittaneensa reippaasti annettuja työtehtäviä. Oppilaat kuvasivat työnteon merkitystä itselleen ja heistä Yrityskylässä oli mukava päästä kokeilemaan aikuisten elämää sekä oikean työn tekemistä. Esimerkiksi Helsingin Uutisissa oli päivän aikana ollut oppilaiden mukaan liian vähän henkilökuntaa, koska osa oppilaista oli kipeänä, joten heidän oli tehtävä enemmän töitä. Siellä työskennelleet oppilaat (3 kpl) kertoivat haastattelijalle, että he olivat itse päättäneet tehdä enemmän töitä, jotta saisivat päivän lehden ajoissa valmiiksi. Myös oppilaiden ohjaaja oli kannustanut oppilaita tässä. Luokanopettajankin mukaan oppilaat olivat päivän aikana tehneet tehtäviä hyvin sekä innokkaasti.

Oma työpaikka oli oppilaille tärkeä ja kaikki oppilaista muistivat hyvin, missä olivat päivän aikana työskennelleet. Kuitenkin kolmen oppilaan mielestä Yrityskylässä tehtävät eivät tuntuneet kovin merkityksellisiltä. He tekivät päivän aikana annetut tehtävät, vaikka eivät olleetkaan niin motivoituneita päivään. Yksi oppilaista kertoi haastattelijalle, että työpäivä tai rooli Yrityskylässä ei merkinnyt hänelle mitään, koska hän ei pitänyt yrityksestä lainkaan. Oppilaiden mukaan Yrityskylä-päivään osallistuminen oli mukavampaa kuin koulussa oleminen, mutta se ei merkinnyt heille oikeastaan mitään. Nämä oppilaat kuvailivat päivään osallistumisen merkitystä itselleen sanoilla ”ihan sama”.

Toiminnallisuus ja tekemisen kautta oppiminen esiintyvät tässä tutkimusaineistossa hyvin keskeisesti. Tämä tukee tutkimuksen teoreettista ymmärrystä oppisen aktiivisesta luonteesta (ks. Jonassen 1999/ 2003). Toiminnan kautta oppiseen liitetään keskeisesti myös oppijan ja ympäristön välinen vuorovaikutus: oppija voi esimerkiksi halutessaan reflektoida sekä muuttaa omaa toimintaansa ympäristöön sopivaksi esimerkiksi tarkkailemalla ympäristöään. Tässä tutkimusaineistossa ei ollut havaittavissa tämän kaltaista oppimista.

Siirtovaikutuksen kriteeri esiintyy tutkimusaineistossa selvästi vähemmän (51 kuvailua) kuin esimerkiksi yhteistoiminnallisuus, aktiivisuus ja intentionaalisuus, mutta siihen liittyvät kuvailut ovat positiivissävytteisiä. Siirtovaikutukseen liittyviä kuvailuja löytyi vähintään yksi kaikista oppilashaastatteluista sekä luokanopettajan haastattelusta. Oppilaat arvioivat haastatteluissa, että Yrityskylässä opittuja asioita voi hyödyntää ja soveltaa tulevaisuudessa todellisen elämän tilanteissa. Esimerkiksi työhaastattelua, työnhakemista sekä sitä, miten ollaan töissä eli yleiset työelämän etiketit sekä käytöstavat ovat oppilaiden mukaan hyödyllisiä tulevaisuudessa. He myös uskovat osaavansa soveltaa näitä oppimiaan taitoja myöhemmin elämässään.

T: tuntuuks et niist yrityskylässä opituista asioista on hyötty elämään tai ylipäättänsä tulevaisuuteen

O: joo oikeestaa on

T: millä tavalla

O: noku oikees elämässä aikuisen pitää käydä töissä ja nuorena jo oppii sillee käydä töissä

T: uskotsä et sä tarviit noit taitoja mitä sä opit siellä ni joskus tulevaisuudessa

O: joo uskon

T: mitä vois olla kaks tärkeintä taitoo jotka uskot että on tärkeimpiä tulevaisuudessa

O: no ei stressaa hirveesti ja tulla toimeen ihmisten kanssa

Oppilas 18, 13v. tyttö, haastattelu

H: uskotko että voit soveltaa näitä yrityskylässä oppimias asioista tulevaisuudessa

O: kyllähän mä niitä johonki voin hyödyntää jos tulee vastaan

H: mihin esimerkiksi, tuleeks sulle joku esimerkki mieleen

O: esimerkiksi työhaastatteluu

Oppilas 7, 12v., poika, haastattelu

Osa oppilaista koki, että Yrityskylässä opitut asiat ovat hyödyllisiä, mutta eivät osanneet sanoa esimerkiksi, missä niitä voisi soveltaa myöhemmin. Kukaan oppilaista ei osannut sanoa, miten Yrityskylässä opittuja taitoja voisi hyödyntää koulussa. Kolmen oppilaan mielestä Yrityskylässä opittuja asioita ei voi lainkaan soveltaa eikä hyödyntää missään tulevaisuudessa.

Luokanopettaja kertoi hyvin vaikuttavan tilanteen, jossa yksi oppilas sovelsi Yrityskylän oppimiskokonaisuuden aikana opittuja hyviä käytöstapoja, kuten esimerkiksi sitä miten kätellään, yläkouluopiskeluun liittyvässä haastattelutilanteessa. Paikalla oli ollut vieras aikuinen, jota oppilas oma-aloitteisesti kätteli sekä noudatti

samoja hyvien käytöstapojen sääntöjä, joita esimerkiksi työhaastatteluun liittyvällä oppitunnilla oli harjoiteltu. Samainen oppilas myös kätteli haastattelun jälkeen tutkijaa, mikä saattaa myös olla uuden tiedon soveltamista.

Oppilaiden kokemuksista ei käynyt ilmi, että oppilaat olisivat soveltaneet koulussa oppimiaan Yrityskylä-tuntien asioita tai muita koulussa opittuja asioita Yrityskylässä. Esimerkiksi kukaan oppilaista ei maininnut, että olisi hyödyntänyt Yrityskylässä oppitunneilla opittuja asioita päivän aikana. Oppilaat eivät myöskään kuvanneet esimerkiksi koulussa aiemmin opittujen muiden sisältöjen soveltamisesta Yrityskylässä.

Oppilaat eivät haastatteluissa kertoneet, että he olisivat vielä konkreettisesti soveltaneet esimerkiksi Yrityskylä-tunneilla tai Yrityskylässä opittuja asioita käytännössä omassa elämässään. Kuitenkin he uskoivat, että näitä asioita on mahdollista soveltaa tulevaisuudessa ja he uskoivat osaavansa soveltaa niitä tarvittaessa. Yksi poika kertoi haastattelussaan, että uskoo osaavansa äänestää tulevaisuudessa presidentinvaaleissa, koska Yrityskylässä harjoiteltiin äänestämistä. Lisäksi kaksi oppilasta kertoivat voivansa soveltaa rahan käyttöä sekä laskujen maksamista todellisessa elämässä. Siirtovaikutuksen alakategorioiksi muodostettiin haastatteluaineiston perusteella neljä kategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 8.

Siirtovaikutus			
Työnhakemisen hyödyntäminen	Työelämän etiketin soveltaminen	Muiden elämäntaitojen soveltaminen tulevaisuudessa	Koulussa opitun soveltaminen Yrityskylässä

Taulukko 8. Siirtovaikutuksen alakategoriat.

Autenttisen ja kontekstisidonnaisen oppimisen ymmärretään parantavan oppimisen soveltamista uusissa tilanteissa (vrt. Jonassen 1999/2003). Tämän tutkimustulosten yhteydessä tulee pohtia, millä tavoin esimerkiksi autenttisuuden kriteerin toteutuminen vaikuttaa opitun siirrettävyyteen ja sovellettavuuteen. Autenttisuuden kriteeri esiintyi aineiston perusteella pääosin positiivisena ja sen voidaan nähdä löytyvän Yrityskylästä. Teoreettisen ymmärryksen valossa voidaan olettaa, että oppilaat osaavat soveltaa Yrityskylässä oppimiaan taitoja todellisessa

elämässä paremmin autenttisen oppimiskokemuksen jälkeen. Kuitenkaan tätä ei eksplisiittisesti löydetty tästä tutkimusaineistosta.

Konstruktiivisuus esiintyi aineistossa selvästi vähiten (yhteensä 13 kuvailua). Yhdeltätoista oppilaalta ei löytynyt konstruktiivisuuteen liittyviä mainontoja lainkaan. Luokanopettajalta löytyi sekä yksi positiivinen, että negatiivinen kuvailu konstruktiivisuuteen liittyen. Konstruktiivisuus osoittautui haastavaksi kriteeriksi tutkia, koska kuudesluokkalaisten kognitiiviset kyvyt ovat vielä rajalliset eikä omaa oppimisprosessia osata välttämättä tiedonrakentumisen kannalta kuvata niin hyvin. Tämän otoksen perusteella on haastava tehdä tulkintoja siitä, toteutuiko konstruktiivisuus Yrityskylässä tämän luokan kokemusten perusteella vai ei. Kuvailujen määrä viittaisi siihen, että se ainakin toteutui melko vähän.

Konstruktiivisuuteen liitetyt kuvailut ovat myös tutkijan tulkinnanvaraisia, koska oppilaat itse eivät osanneet kovin hyvin kuvata eivätkä tiedostaa uuden oppimista suhteessa vanhoihin tietojärjestelmiinsä. Kuitenkin konstruktiivisuus kriteerinä kuvaa uuden oppimista uuden merkityksellisen tiedon omaksumisena sekä rakentamisena. Kaikki oppilaat kuvasivat itselleen merkityksellisiä oppimiskokemuksia, joten siltä osin konstruktiivisuuden voitaisiin nähdä toteutuvan. Kuitenkaan oppilaat eivät osanneet ainakaan itse kovinkaan tarkasti tai monipuolisesti kertoa, mitkä ovat ne tiedot, taidot tai kyvyt, jotka olivat heille merkityksellisiä ja joita he olivat oppineet Yrityskylässä. Tutkimuksessa ei pystytty täysin selvittämään esimerkiksi, kuinka paljon uutta tietoa rakennettiin ja mitä kaikkea uutta tietoa oppilaat todellisuudessa omaksuivat Yrityskylässä. Erityisesti sen selvittäminen oli hankalaa siksi, koska oppilaiden oli haasteellista reflektoida omaa oppimisprosessiaan. Tässä tutkimuksessa oppimisen tarkastelu myös rajattiin työelämätaitojen oppimiskokemuksiin.

Konstruktiivisuuteen tutkimusaineistosta löydetty sekä siihen liitettävät kuvailut olivat sekä positiivisia että negatiivisia. Kuusi kuvailuista oli negatiivisia ja niiden mukaan Yrityskylästä ei löytynyt konstruktiivisuutta. Luokanopettaja esimerkiksi kertoi haastattelussaan, että ”ei kukaan oo sanonu sellasta”, kun haastattelussa kysyttiin, miten Yrityskylä-päivä vahvisti tai auttoi oppilaita ymmärtämään aiemmin esimerkiksi koulussa opittuja asioita. Opettaja kuitenkin pohti, että yhteistyö

voi olla sellainen asia, jota on koulussa harjoiteltu ja sen merkitys ymmärrettiin Yrityskylän myötä paremmin.

Yhdeksän oppilaista kuvasi konstruktivisuutta uusien asioiden oivaltamisen ja sitä kautta ymmärryksen vahvistumisen kannalta. Nämä oppilaat kertoivat, että Yrityskylä-päivä auttoi ymmärtämään asioita paremmin. Heidän kokemustensa mukaan Yrityskylä vahvisti tai auttoi ymmärtämään esimerkiksi työelämää hieman paremmin. Yrityskylä-päivä myös muutti oppilaiden käsityksiä työelämästä. Oppilaat kertoivat haastatteluissaan, että oivalsivat ja ymmärsivät uusia asioista, mutta eivät osanneet välttämättä eritellä niitä. Ne oppilaat, jotka osasivat kuvata ymmärryksen syvenemistä, kertoivat, että ymmärrys vahvistui tai muuttui yrityksen toimintaan, työelämään, laskujen maksuun sekä pankissa asioimiseen liittyen. Esimerkiksi oppilas 10 kertoi haastattelussaan, että Yrityskylä-päivä auttoi ymmärtämään yrityksen toimintaa muun muassa laskujen maksun ja pankissa asioimisen kautta. Hän kertoi ymmärtäneensä Yrityskylä-päivän aikana paremmin, miten yritykset toimivat.

H: auttoks toi yrityskyläpäivä jotenki sua ymmärtää tai oivaltaa semmosii asioita paremmin mitä sä tiesit jo etukäteen ennen ku sä tulit sinne yrityskylään

A: joo

H: mimmosii asioita

A: no niit kaikee yrityksen juttuja

H: joo esimerkiks mikä sul tulis mieleen

A: et oo et pitää maksella kaikkia laskuja ja öö pitää käydä siel pankis tekee aika paljonki kaikkee ja muissa yrityksissä

H: oliko ne semmosii et sä tiesit että semmost kuuluu siihen työn tekemiseen ja sit se vahvistu viel päivän aikana vai

A: joo

Oppilas 10, 13v. poika, haastattelu

Myös oppilas 9 kertoi tomerasti haastattelussaan, että hänen etukäteiskäsityksensä työelämässä tehtävästä yhteistyöstä sekä työpaikkojen määrästä pysyivät samana ja ehkä jopa vahvistuivat päivän ansiosta.

H: oliko yrityskylässä sit jotain sellasii asioita joita sä ennen yrityskylään tulemistä tiesit mut yrityskylässä viel vahvisti jotenki sun käsitystä joistain asioista

V: öööööömmm, no se et siel on paljon työpaikkoja ja se et sun pitää tehdä yhteistyötä toisten työpaikkojen kanssa, se mul oli käsitys siitä

H: joo ja se vahvisti sitä vielä

V: kyllä

Oppilas 9, 13v. poika, haastattelu

Oppilas 7 kertoi haastattelussaan, että ymmärtää työelämää paremmin, muttei osannut kertoa millä tavalla. Tämä lainaus kuvaa hyvin sitä, että oppilas ei ainaakaan haastattelutilanteessa kyennyt tiedostamaan, mitä todella ymmärsi paremmin.

H: auttoks toi yrityskylä päivä jotenki sua ymmärtää sellasii asioita joita sä tiesit jo ehkä vähä etukäteen ja sit ku sä tulit yrityskylään ni se vahvisti sun jotain käsitystä

O: nooo kyllä mä sitä työelämää paljon enemmän ymmärrän ku ennen sitä yrityskylää ja kaikkea

H: millä tavalla

O: vaikee sanoo

Oppilas 7, 12v. poika, haastattelu

Kahdessa haastattelussa tuli esille, että Yrityskylä-päivä muutti oppilaiden käsitystä työelämästä ja se voidaan ymmärtää konstruktivisuudeksi. Oivalluksessa vanha käsitys työelämästä ja Yrityskylä-päivän kokemus ovat aiheuttaneet oppilaan ajattelussa ristiriidan, josta he ovat tehneet uuden tulkinnan työelämästä. Oppilas 16 kertoi esimerkiksi, ettei ajatellut työelämän olevan niin kiireistä.

H: auttoks se yrityskyläpäivä sua ymmärtämään semmosii asioita mitä sä oot esimerkiks aikasemmin koulussa oppinu mitä ei oo ehkä ihan tajunnu ja sit et sä tulit yrityskylään ni sä olit sillee et aa tälle tää menee tai oliko jotain muita sellasii asioita elämästä tai jostain

A: no ehkä vähä

H: mikä semmonen asia sul tulis mieleen

A: no et niit on aika paljon niit työtehtävii

H: oliko se sillee yllättävää

A: joo ku mä luulin et niit ei niin paljoo

Oppilas 16, 12v., poika, haastattelu

Aineistosta ei ollut löydettävissä selviä mainintoja esimerkiksi siitä, että oppilaat olisivat tietoisesti pyrkineet yhdistelemään uutta Yrityskylässä opittua tietoa vanhaan oppimaansa tietoon tai pohtineet kovasti uuden tiedon merkitystä itselleen tai uusia opittuja asioita. Kuitenkin oppilaiden ajatusmaailman voidaan jokseenkin nähdä muuttuneen esimerkiksi työelämän ymmärryksen kautta. Jonassenin ym. (1999/ 2003) mukaan oppija integroi ja omaksuu koko ajan näkemäänsä sekä

kokemaansa tietoa ja näin muokkaa käsitystään maailmasta. Tätä ei kuitenkaan voitu tässä tutkimuksessa täysin todeta aineiston perusteella. Kuitenkin voidaan varovasti teoreettisen tiedon valossa päätellä, että näin on saattanut tapahtua.

Tästä tutkimusaineistosta konstruktivisuudelle muodostettiin kaksi alakategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 9. Nämä alakategoriat pitävät sisällään eri teemat, joiden oppilaat kuvasivat joko esimerkiksi vahvistuneen tai muuttuneen päivän aikana. Vaikeaa on olla kuitenkaan täysin varma konstruktivisuuden toteutumisesta, koska oppilaiden oli haastavaa pohtia oma oppimisprosessiaan tiedon rakentumisen näkökulmasta. Ainakaan tutkimusaineistosta ei löytynyt vahvistusta sille, että oppilaat olisivat tietoisesti rakentaneet itselleen merkityksellistä tietoa Yrityskylässä. Kukaan oppilaista ei esimerkiksi maininnut, että halusi ymmärtää jotain asiaa Yrityskylässä paremmin, koska koki sen kiinnostavaksi.

Konstruktivisuus	
Ymmärryksen vahvistuminen	Vanhoiden käsitysten muuttuminen

Taulukko 9. Konstruktivisuuden alakategoriat.

Taulukossa 10 on esitetty kaikki tästä tutkimusaineistosta johdetut alakategoriat aineiston luokittelun perusteella. Kaikille mielekkään oppimisen kriteereille muodostettiin 2-4 alakategoriaa tämän tutkimusaineiston perusteella. Jokaisen kategorian yhteydessä on merkintä (pos) = positiivinen tai (neg) = negatiivinen, joka merkitsee sitä, toteutuiko kategoria oppilaiden ja luokanopettajan kokemuksissa vai ei. Jokainen näistä teemoista oli löydettävissä tutkimusaineistosta ja tähän taulukkoon on raportoitu, millä tavalla teema esiintyi tutkimusaineistossa. Negatiivinen kuvailu tarkoittaa sitä, että tutkimustulosten perusteella ei voida täysin varmasti tai varmasti osoittaa alakategorian tai kriteerin toteutumista tutkimusaineistossa.

<i>Intentionaalisuus</i>	Yrityskylä-päivään motivoituminen (pos)	Oppimistavoitteet (neg)	Tavoitteellinen työnhaku-prosessi (pos)	Yrityskylän pedagoginen toteutus (pos/neg)
<i>Yhteistoiminnallisuus</i>	Monitasoinen yhteistyö (pos)	Ongelma-tilanteiden/ haasteiden ratkominen yhdessä (pos)	Yhteisön toimintaan sitoutuminen (pos)	Malli-oppiminen (neg)
<i>Autenttisuus</i>	Todenmukainen kokemus (pos)	Realistiset vuorovaikutustilanteet (pos)	Opiskelun sisällön ajankohtaisuus (pos/neg)	-
<i>Aktiivisuus</i>	Toiminnallisuus (pos)	Itsenäinen toiminta (pos)	Omaan oppimisprosessiin/ työtehtäviin sitoutuminen (neg/pos)	-
<i>Siirtovaikutus</i>	Työnhakemisen hyödyntäminen (pos)	Työelämän etiketin soveltaminen (pos)	Muiden elämäntaitojen soveltaminen (pos)	Koulussa opitun soveltaminen Yrityskylässä(neg)
<i>Konstruktivisuus</i>	Ymmärryksen vahvistuminen (pos/ neg)	Vanhojen käsitysten muuttuminen (pos/neg)		-

Taulukko 10. Mielekkään oppimisen kriteerit ja alakategoriat tutkimusaineistossa.

6.2 Työelämätaitojen oppiminen Yrityskylässä

Tässä luvussa esitellään toiseen tutkimustehtävään saadut tulokset. Toiseen tutkimuskysymykseen: **Mitä työelämätaitoja oppilaat oppivat Yrityskylä-oppimisympäristössä?** saadut vastaukset raportoidaan hyödyntämällä tähän tutkimukseen laadittua työelämätaitorunkoa.

Erilaiset työelämätaidot sekä niiden oppiminen esiintyvät tutkimusaineistossa vaihtelevasti. Ne näkyvät sekä oppilaiden ja opettajan haastatteluissa, että oppilaiden kirjoitelmissa. Luokanopettajan haastattelussa esiintyi eniten mainintoja työelämätaitojen oppimisesta (35 mainintaa yhteensä) kun taas oppilaiden haastatteluissa sekä kirjoitelmissa eri työelämätaitojen esiintymisessä oli suuria eroja. Työelämätaitojen oppiminen esiintyi oppilailta kerätyssä koko aineistossa 9-30 maininnan välillä per oppilas. Osa työelämätaidoista esiintyi useassa haastatte-

lussa tai kirjoitelmassa ja osa esiintyi vain muutamassa haastattelussa tai kirjoitelmassa ja jotkut työelämätaidot eivät esiintyneet joissain aineistoissa lainkaan. Osa työelämätaidoista toistui selvästi useammin sekä useammissa haastattelussa kuin toiset.

Tämän tutkimusaineiston perusteella oppimiskokemukset jakautuivat deduktiivisesti kolmeen selkeään pääteemaan: **uranhallintataitoihin** (209 mainintaa), **työyhteisötaitoihin** (131 mainintaa) ja **työtehtävästä riippumattomiin muihin taitoihin ja kykyihin** (117 mainintaa). Jokaiselle teemalle muodostui sekä teorialähtöisiä deduktiivisia että aineistolähtöisiä induktiivisia eritasoisia alakategorioita, jotka raportoidaan erikseen kunkin teeman kohdalla.

Tämän tutkimusaineiston perusteella merkittävimmäksi työelämätaitojen oppimiskokemusten pääteemaksi muodostui **uranhallintataidot**. Uranhallintataitojen oppimiskokemukset jakautuivat deduktiivisiin alakategorioihin, joita on yhteensä neljä: *työelämäntuntemus*, *työnhakutaidot*, *valinnat ja päätöksenteko* sekä *itsetuntemus* (ks. Aarinkoivu).

Työelämäntuntemus muodostui tämän tutkimusaineiston perusteella merkittävimmäksi uranhallintataitojen alakategoriaksi. Siitä löytyi koko aineistosta yhteensä 98 kuvailua ja niitä löytyi yhteensä 17 oppilaan sekä luokanopettajan aineistoista. Opettaja kertoi haastattelussaan, että Yrityskylän oppimiskokonaisuuden aikana oppilaiden tietoisuus työelämästä lisääntyi. Hän kertoi, että oppilaat saivat kokonaisuuden aikana tietoa esimerkiksi oikeista yrityksistä sekä niiden työtehtävistä. Koko luokka oli muun muassa yhdessä tutustunut luokalle jaettuihin yrityksiin ja ammatteihin. He olivat yhdessä katsoneet yhdellä Yrityskylä-tunnilla videotykin avulla, mitä kaikkia firmoja luokalle oli jaettu sekä tutustuneet niihin yhdessä. Opettaja oli myös tulostanut luokan seinälle Yrityskylästä saamansa yritys- ja ammattikuvaukset, joihin oppilaat olivat saaneet itsenäisesti tutustua kahden viikon ajan ennen työhakemusten tekemistä. Opettajan mukaan kaikki muut luokalle jaetut yritykset tulivat oppilaille hyvin tutuksi paitsi Tieto. Opettaja kertoi haastattelussaan, että hänelle itselleen sekä oppilaille tuntui jäävän epäselväksi, mitä Tiedon yrityksessä tehdään. Yrityskylä-päivän jälkeisissä haastatteluissa kuitenkin Tiedon työntekijät kertoivat ymmärtäneensä yrityksen toiminnasta päivän aikana. Luokan muut oppilaat eivät maininneet Tiedon yrityksestä

mitään haastatteluissaan eikä kirjoitelmissaan. Näiden kuvailujen perusteella on siis mahdollista, että muille oppilaille jäi tämä yritys epäselväksi.

Luokanopettaja kertoi, että Yrityskylä-päivä oli erittäin hyvä konkreettinen esimerkki oppilaille siitä, mihin koulua tarvitaan ja että se toimii myös hyvänä motivaationa koulunkäyntiin tulevaisuudessa. Opettajan mukaan ala- ja yläasteen siirtymävaiheessa koulunkäynnissä voi tapahtua notkahdus, jolloin esimerkiksi kouluarvosanat huononevat. Opettajan mukaan Yrityskylässä saatu kokemus oikeasta työelämästä voikin toimia oppilaille apuna koulumotivaation ylläpitämisessä yläasteella. Opettaja kertoi haastattelussaan, että Yrityskylän ajankohta oli todella hyvä, koska oppilaat huomasivat, että koulua käydään itseä ja omaa tulevaisuutta eikä muita varten. Opettajan mukaan erityisesti erityisoppilaat huomasivat Yrityskylässä, että tulevaisuuden työelämässä voi pärjätä hyvin, vaikka ei esimerkiksi osaisi niin hyvin äidinkieltä tai matematiikkaa. Tämän kuvailun perusteella työelämätuntemuksen sekä omien tulevaisuuden mahdollisuuksien ymmärtäminen tulevassa työelämässä lisääntyvät mahdollisesti Yrityskylän oppimiskokonaisuuden avulla.

Kaikki haastatteluun osallistuneet oppilaat kertoivat haastattelussa ymmärtävänsä, miksi Yrityskylään tultiin. Jokainen oppilas kertoi haastattelijalle, että Yrityskylään tullaan tutustumaan työelämään. 17 oppilasta kertoivat haastattelijalle, että Yrityskylässä opitaan yleisesti työelämästä. Oppilaat kuvasivat työelämätuntemusta sekä todellisesta työelämästä oppimista erityisesti kokemuksina. Esimerkiksi oppilas 16 kertoi haastattelussaan, että kokemuksellisuus auttoi oppimaan työelämästä paremmin.

T: oisko siinä ollu jotain eroa jos niitä samoja juttuja ois harjoteltu vaikka kirjasta lukemalla kun yrityskylässä olemalla?

O: no joo jos me oltais harjoteltu kirjast ni ei me oltais opittu niin paljoo mut tost jäi semmonen niinku kokemus

Oppilas 16, 12v. poika, haastattelu

Oppilaat kuvasivat päivän aikana tutustuneensa työelämään, ymmärtävänsä työelämää Yrityskylän jälkeen paremmin, oppineensa päivän aikana, miten työpaikalla ollaan, miten työtä tehdään ja miltä tuntuu olla töissä. Oppilaista yksi jopa kertoi, että Yrityskylän jälkeen on helpompi mennä töihin, koska Yrityskylä-päivä

antoi mahdollisuuden tutustua ennalta työelämään. Yksi oppilas kuvasi merkityksellisimmäksi kokemuksekseen, että pääsi Yrityskylässä tutustumaan eri työpaikoihin. Oppilaat myös kertoivat Yrityskylä-päivän muuttaneen jonkin verran heidän käsitystään työelämästä. Opettajan haastattelun mukaan tärkein oppi oppilaille koko Yrityskylä-päivässä oli kokemus siitä, että työn tekeminen voi olla kivaa. Opettaja kertoi, että monet oppilaista olivat olettaneet työn olevan kamalaa, mutta Yrityskylä-päivän jälkeen innostuneet tulevaisuuden mahdollisuuksista. Oppilaiden omien kokemusten ja käsitysten mukaan työssä yllätti erityisesti se, että työn tekeminen ei ole helppoa ja se on kiireistä. Tämä tuli esille sekä oppilaiden haastatteluissa, että kirjoitelmissa. Esimerkiksi oppilas 5 kirjoitti kirjoittelmassaan:

Opin työelämästä uusia asioista. Opin sen, että työ on kiireellistä eikä niin helppoa kuin luulisi.
Oppilas 5, 13v., tyttö, kirjoitelma 2

Myös oppilas 7 kertoi haastattelussaan, että ”työ ei oo ihan kauheen helppoo ja se vaatii kärsivällisyyttä”. Erityisesti Helsingin Uutisissa sekä Alepassa työskennelleet oppilaat kertoivat työpäivän kokeneensa kiirettä sekä yllättyneensä, että työpaikalla voi olla niin kova kiire.

Tämän tutkimusaineiston perusteella oppilaat oppivat pääosin siitä yrityksestä ja ammatista, jossa päivän aikana työskentelivät. Vain oppilaista kolme kertoi oppineensa jostakin muusta ammatista tai yrityksestä seuraamalla muiden työtehtäviä.

Muutaman oppilaan käsitys työelämästä muuttui päivän aikana eikä työelämä ollutkaan sitä, mitä oli odottanut. Esimerkiksi Helsingin Uutisissa työskennellyt tyttö kertoi etukäteen ajatelleensa päivän olevan helpompi kuin se todellisuudessa oli.

Luulin ekaksi että kuvaajana tuleminen ei olisi tarvinnut tehdä hirveesti mitään, mutta olin VÄÄRÄSSÄ! Jouduin juosta kaikkialle ja en pysynyt ajan tasalla”
Oppilas 18, 13v., tyttö, Kirjoitelma 2

Oppilas 10 kertoi, että huomasi työnteon olevan vaikeaa. Ainakin se, kun menee ensimmäistä kertaa töihin, on oppilaan mukaan hankalaa. Kuitenkin oppilas kertoi Yrityskylä-päivän aikana käsityksensä muuttuneen työelämästä ja nyt tietää jonkin verran, minkälaista se on.

T: millä tavoin sä nyt yrityskyläpäivän jälkeen suhtaudut työelämään ja tulevaisuuteen

O: no et se on aika vaikeeta

T: mikä siin on vaikeeta

O: no se ku menee ekaa kertaa esim työhön

T: muuttuks jotenki sun käsitys työelämästä ton päivän aikana

O: joo

T: millä tavalla

O: no emmä oikee osaa selittää, mä ainaki nyt niinku tiedän ees vähän mimmosta se niinku on

Oppilas 10, 13v., poika, haastattelu

Tämän tutkimusaineiston perusteella työelämätuntemukselle muodostui yksi alakategoria, jolle johdettiin kaksi kolmannen tason alakategoriaa. Nämä aineiston perusteella muodostetut kategoriat on esitetty taulukossa 11.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Uranhallintataidot	Työelämätuntemus	Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääntyminen tai muuttuminen työelämästä	Tiedon lisääntyminen oikeista yrityksistä ja ammateista
			Omien mahdollisuuksien ymmärtämisen lisääntyminen tulevaisuuden työelämässä

Taulukko 11. Työelämätuntemuksen alakategoriat 1.

Työelämätuntemukselle muodostui myös toinen alakategoria 2, joka esitellään seuraavassa kappaleessa.

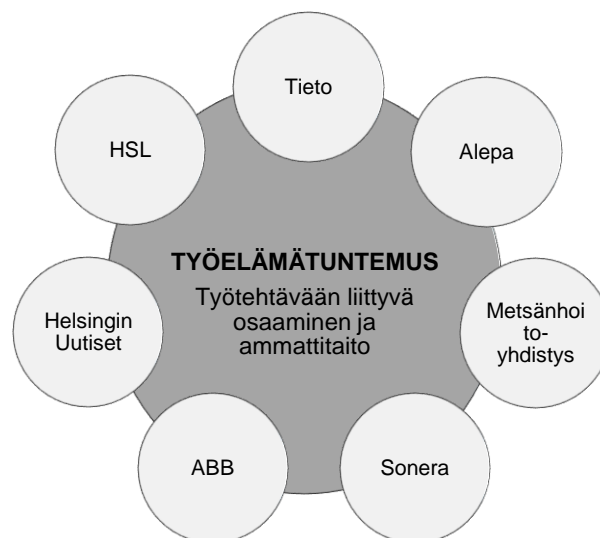
Työtehtävään liittyvän osaamisen ja ammattitaidon oppiminen ymmärretään tässä tutkimuksessa Yrityskylän ammatissa tarvittavaan ammattitaitoon. Tämä liitetään työelämätuntemuksen alakategoriaksi 2, koska oppimalla Yrityskylä-ammattistaan oppilaat myös kartuttavat työelämätuntemustaan. Tähän alakategoriaan liittyviä oppimiskokemusten mainintoja oli yhteensä 46. Näitä kuvailuja tar-

kastellaan oman asiantuntijuuden ja työtehtävien ymmärtämisen, ammatin kokonaisvaltaisen hahmottamisen sekä niistä oppimisen kautta. Omaan ammattitaitoon liittyvät tutkimustulokset raportoidaan oppimiskokemuksina eri yrityksissä sekä sen eri tehtävissä.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet oppilaat osasivat kuvailla omaa työtehtäväänsä vähintäänkin välttävästi ja osa enemmän. Omien tehtävien kuvaileminen katsotaan tässä tutkimuksessa jo jonkinlaiseksi ymmärrykseksi. Monet oppilaat eivät esimerkiksi tienneet minkälaista työ missäkin ammatissa tulee olemaan ja jo osaamalla kertoa omista tehtävistään heidän voidaan katsoa ymmärtäneen osittain, mitä heidän Yrityskylän työtehtävänsä piti sisällään. Varsinaisesti eksplisiitisti oppimiseen liittyviä kuvailuja kertoi yhteensä 14 oppilasta. Tutkimustuloksiksi raportoidaan lisäksi kaikki oppilaiden kertomat, heille mieleen jääneet työtehtävät, vaikka oppilaat eivät itse liittäneet kuvailua suoraan oppimiseen. Luokanopettaja ei osannut sanoa mitä oppilaat oppivat eri yrityksissä tai ammattiteissa. Perusteluna tälle oli erityisesti se, että hän ei ehtinyt niin syvällisesti seuraamaan oppilaiden työtehtäviä päivän aikana.

Työtehtävään liittyvät oppimiskokemukset poikkesivat paljon toisistaan eri yrityksissä. Oppilaiden työtehtäväkohtaiset oppimiskokemukset on raportoitu yrityksittäin. Kuviossa 9 kuvataan yritykset, joita tässä tutkimuksessa tarkasteltiin. Jokaisen yrityksen työntekijän oppimista tarkastellaan työelämäntuntemuksen lisääntymisenä oman ammatin näkökulmasta.

Kuvio 9. Työtehtäväkohtainen ammattitaito eri yrityksissä.

Tiedolla työskennelleistä oppilaista kaikki kertoivat omaan työtehtäväänsä liittyvän oppimiskokemuksen. Tiedon toimitusjohtaja kertoi oppineensa maksamaan laskuja. Tiedon asiantuntija taas kertoi, että hän oppi ratkaisemaan ongelmanratkaisutehtävän liittyen pankkikortin käyttöön sekä tekemään kassajärjestelmäsovimuksia muille yrityksille. Tiedon myyjä kuvasi oppineensa, miten kameroita piti asentaa ja minne tietokoneet päivän aikana pitää viedä. Myyjän oppimiskokemukset ovat tämän tutkimusaineiston perusteella hieman hataria. Tietokoneen vieminen paikasta toiseen ei esimerkiksi ole pedagogisesti tarkasteltuna niin merkittävä oppimiskokemus kuin tietokoneen käytön oppiminen olisi esimerkiksi ollut.

Alepassa työskennelleistä oppilaista kaikki muut työntekijät paitsi yksi myyjistä kertoivat oppineensa jotakin työtehtävistään. Toimitusjohtaja kertoi oppineensa, miten haetaan lainaa, miten lounaseteleitä ostetaan sekä miten laskuja maksetaan. Yksi Alepan myyjistä kertoi oppineensa myymistä sekä sen, että myyjän tulee olla tarkka sekä tietää paljon myynnissä olevat tuotteet maksavat. Toinen myyjistä kertoi myös oppineensa myymistä sekä palvelemista ja uskoo, että myyminen on myös yleisesti työelämässä hyödyllinen taito. Kolmas myyjistä ei maininnut mitään oppimiseen liittyvää haastattelussaan eikä kirjoitelmassaan. Hän kuitenkin mainitsi, että omassa työssään *”kivointa oli ollut kassalla oleminen”*. Tässä tapauksessa voitaisiin kuitenkin olettaa, että hän ainakin Yrityskylässä pääsi harjoittelemaan sekä tutustumaan, minkälaista kassalla oleminen on.

Metsänhoitoyhdistyksessä sekä toimitusjohtaja että metsänkoneenkuljettaja kertoivat oppineensa, miten metsänhoitosuunnitelma tehdään. Kuitenkaan kumpikaan heistä ei tarkemmin kuvaillut sitä, miten tämä todellisuudessa tapahtuu. Yllättävää oli, että metsäneuvoja, jonka työtehtäviin metsäneuvonta Yrityskylässä kuuluu, kertoi, ettei oikein ymmärtänyt täysin, mitä metsäneuvonnassa olisi pitänyt tehdä. Hän kirjoitti kirjoitelmassaan neuvoneensa metsänomistajia ja haastattelussaan, että neuvoi kaikkia ihmisiä, miten metsää pitää hoitaa, mutta haastattelussa kävi ilmi, ettei hän ollut kokonaisuudessaan sisäistänyt tehtäviään. Myös työkaverit kertoivat auttaneensa häntä metsäneuvonnan tekemisessä. Metsäkoneenkuljettaja kertoi oppineensa päivän aikana, miten metsäkonesimulaattoria käytetään. Hän kuvaili sen aluksi olleen hankalaa ja kysyneen apua ohjaajalta, minkä jälkeen hän oli oppinut käyttämään sitä.

Soneran yrityksessä molemmat tutkimukseen osallistuneet työntekijät kertoivat oppineensa työtehtävistä. Siellä toiminut asiakaspalvelija kertoi oppineensa lisää myymisestä, jota oli jo osannut vähän ennen Yrityskylä-vierailua. Soneran toimitusjohtaja kuvasi omaa työtehtäväänsä kirjoitelmassaan monipuolisesti. Toimitusjohtaja kertoi oppineensa myymisestä sekä erityisesti johtamiseen tarvittavia taitoja.

Ammatissani piti pitää huolta yrityksen toiminnasta, omista ja alaisten toiminnasta, palkoista, ilmapiiristä sekä yritysten yhteistyöstä. Työssäni oli helppoa se, että kaikki luki valmiiksi työtehtävissäni. Työssäni vaikeaa oli kirjoittaa puheita sekä keksiä tekemistä kun ei ollut tehtävää. Palkkaa sai kaksi kertaa päivässä. sain palkkaa noin 11 euroa palkan maksoin itselleni ja alaisilleni. - Palkkaa maksoin kaksi kertaa päivässä toiselle työntekijälle noin 9.94 ja toiselle noin 9.2 verojen kanssa.

Oppilas 11, 13v. tyttö, kirjoitelma 1

Yrityskyläpäivän aikana opin. mm. tienaamaan voittoja, käymään pankissa, rahan käsittelyä virtuaalisesti ja pitämään puheen yleisesti – sekä hoitamaan kaikki asiat kuntoon.

Oppilas 11, 13v. tyttö, kirjoitelma 2

HSL:n yrityksessä työskennelleistä oppilaista kaksi kertoi työtehtävään liittyvien taitojen oppimisesta ja yksi kertoi, ettei oppinut mitään niihin liittyvää. Liikennesuunnittelija kertoi haastattelussa oppineensa päivän aikana, miten bussireittejä suunnitellaan. Palveluneuvoja ei osannut sanoa erityisesti mitään työtehtävään liittyvää oppimiskokemusta, mutta hänen mielestään omat työtehtävät opettivat erityisesti sitä, että mikään ei ole ilmaista ja että työn teko on aika rankkaa ja vaikeaa. Tätä hän kuvasi myös merkityksellisimmäksi oppimiskokemuksekseen. Toimitusjohtaja kertoi hakeneensa päivän aikana lainaa sekä maksaneensa laskut, mutta kertoi haastattelijalle, ettei kuitenkaan oppinut mitään työtehtävistään.

Helsingin Uutisissa päivä oli ollut hieman erilainen kuin normaalisti. Työntekijöitä oli päivän aikana normaalia Yrityskylä-päivää vähemmän ja siksi kaikki siellä työskennelleet oppilaat olivat joutuneet tekemään myös muita tehtäviä kuin omiaan. Tämä näyttäytyi erityisesti oppilaiden haastatteluissa. Päätoimittaja kertoi haastattelussaan, että mielestään oppi jotain omista työtehtävistään, mutta ei osannut sanoa mitä. Hän kertoi kuitenkin, että päivän aikana piti tehdä lehteä, maksaa laskut sekä tehdä haastatteluja, joita ei ainakaan kertonut eikä kirjoitta-

nut tehneensä aikaisemmin. Toimittaja kertoi haastattelussaan, että oppi Yrityskylä-päivässä, miten lehti tehdään. Valokuvajana toiminut työntekijä kertoi päivän aikana joutuneensa hoitamaan myös media-assistentin tehtäviä. Hän ei osannut sanoa, mitä työtehtävät opettivat erityisesti vaan oppimiskokemukset liittyivät enemmän yleisiin työelämätaitoihin

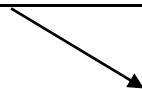
ABB:ltä tutkimukseen osallistui ainoastaan yksi oppilas. Toimitusjohtajana toiminut oppilas kertoi oppineensa Yrityskylä-päivän aikana, että ”pitää myydä paljon, jos haluaa voittoa”.

Näiden eri yrityksissä ja ammateissa toimineiden oppilaiden kuvailujen perusteella voidaan todeta, että oppilaiden ammattikohtainen ymmärrys ja eri ammateista oppiminen vaikuttaa pirstaleiselta. Vaikka oppilaat osasivat kertoa oppimiskokemuksistaan sekä kuvata työtehtäviään, ei ainakaan tämän aineiston perusteella näytä siltä, että oppilaille olisi muodostunut kokonaiskuva omasta ammatistaan. Ammattitaidon määritelmiä on monia ja eri ammattialoilla ammattitaitoa ymmärretään eri tavoin (ks. mm. Aarnikoivu 2010; Helakorpi 2010). Tässä tutkimuksessa ammattitaitoa määritellään oman Yrityskylä-ammattitaidon kehittymisenä. Kaikissa Yrityskylän ammateissa näyttäisi oppilaiden vastausten perusteella olevan omia erityispiirteitään ja oppilaiden vastausten perusteella he ovat tehneet erilaisia tehtäviä päivän aikana. Monet oppilaista kuitenkin kuvaavat yksittäisiä tehtäviä eivätkä kokonaisvaltaisesti sitä, mitä omaan ammattiin kuuluu. Tämän tutkimusaineiston perusteella ei voida siksi täysin todentaa, että kaikki oppilaat oppisivat Yrityskylän ammateissa tiettyjä eri ammatteihin liittyviä spesifejä taitoja.

Työtehtävään liittyvän ammattitaito liitetään tässä tutkimuksessa työelämäntuntemukseen. Tämän tutkimusaineiston perusteella työtehtävään liittyvälle ammattitaidolle muodostettiin kaksi alakategoriaa, joita ovat: *Yrityskylä-ammattiin liittyvän osaamisen ja ammattitaidon ymmärtäminen* sekä *Yrityskylä-ammattiin tarvittavien tietojen ja taitojen oppiminen*. Kokonaisvaltainen ymmärrys näyttää toteutuvan tässä tutkimusaineistossa heikommin. Yksittäisten tietojen ja taitojen oppiminen esiintyy vahvemmin tämän tutkimusaineiston perusteella. Osa yksittäisistä tiedoista ja taidoista vaikuttavat kuitenkin hyvin pintapuolisilta eikä välttämättä

syvällisestä oppimista ole tapahtunut niin paljoa. Taulukossa 12 esitetään työelämätuntemukselle muodostettu kokonaisuus alakategorioineen.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Uranhallintataidot	Työelämätuntemus	Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääntyminen tai muuttuminen työelämästä,	tiedon lisääntyminen oikeista yrityksistä ja ammateista
			omien mahdollisuuksien ymmärtämisen lisääntyminen tulevaisuuden työelämässä.

Alakategoria 2	Alakategoria 3
Työtehtävään liittyvä osaaminen ja ammattitaito	Yrityskylä-ammattiin liittyvän osaamisen ja ammattitaidon ymmärtäminen
	Yrityskylä-ammattiin tarvittavien tietojen ja taitojen oppiminen

Taulukko 12. Työelämätuntemuksen alakategoriat 2.

Uranhallintataidoista tutkimusaineistossa esiintyi toiseksi eniten **työnhakutaidot** ja niiden oppiminen. Työnhakutaitojen oppimiseen liittyviä mainintoja löytyi aineistosta yhteensä 29 ja sekä opettaja että oppilaista 16 kertoi työnhaun harjoittelemisesta, kertaamisesta tai oppimisesta Yrityskylän oppimiskokonaisuuden aikana. Luokanopettaja kertoi haastattelussaan, että oppilaat oppivat Yrityskylän kokonaisuuden aikana ainakin *"työnhakua sekä haastatteluun osallistumista"*. Suurimmalla osalla tutkimukseen osallistuneista oppilaista (13 kpl) ei tämän tutkimusaineiston perusteella ollut ennakkotietoa työnhakemisesta. Nämä oppilaat kertoivat oppineensa yleisesti työnhausta, työhakemuksen tekemisestä sekä työhaastatteluun osallistumisesta. Kaikki oppilaat eivät kertoneet tai kirjoittaneet oppineensa kaikista näistä, mutta mainitsivat oppineensa vähintään yhdestä. Useat oppilaat mainitsivat haastattelussaan, että työnhaku oli haasteellista ja yksi oppilas kuvasi sen olleen jopa *"rankkaa"*, koska työnhaussa joutui ponnistelemaan sekä pohtimaan paljon erilaisia asioita. Useat oppilaat mainitsivat tutkimushaastattelussaan työnhaastattelun ja monelle haastattelutilanne olikin ollut aivan uusi kokemus. Osa näistä oppilaista kertoi haastattelun olleen vaikea tilanne ja osa

oppilaista kertoi jopa jännittäneensä sitä. Esimerkiksi oppilas 14 kertoi haastattelussaan, että työnhakeminen oli ollut vaikeaa, mutta työhaastattelussa hän oli oppinut, miten kysymyksiin vastataan.

T: mimmosta se työnhakeminen ja työhakemuksen tekeminen oli

O: aika vaikeeta

T: mikä siin oli vaikeeta

O: se selittäminen tai se puhuminen

--

T: mitä sä opit sitä työhakemusta tehdessä

O: et mitä sielt tulee kysymyksiä

T: mitä kysymyksiä siel oli esimerkiksi

O: no vaikka no miks sä haet tähän tai miks sä haluat tähän työhön

T: oliko niitä just niinku hankala miettiä

O: joo

--

T: no mimmosta se työhaastatteluun osallistuminen oli

O: emmä tiää, välil tuli, aika vaikeeta

T: mikä siin oli sun mielest vaikeeta

O: no just se puhuminen

--

T: mitä siin työhaastattelussa sä opit, opiksä siinä jotain

O: no just sitä et miten niihin vastataan

T: millä tavalla sä opit sen et miten niihin pitää vastata et miten sä sen opin sait tavallaa

O: no emmä oikee tiää

T: tuliks se siinä niinku et opettaja kerto miten niihin kannattaa vastata vai oppiks siinä niinku siinä haastattelussa että tähän kannattaa vastata näin tai

O: joo

T: vai millä tavalla sust tuntu

O: työhaastattelu oppi

Oppilas 14, 13v. poika, haastattelu

Kolme työnhakemiseen liittyvistä oppimiskokemuksistaan kertoneista oppilaista kertoi haastattelussaan, että he tiesivät jo etukäteen, miten työnhakemus tehdään tai miten työhaastattelussa kuuluu toimia, mutta oppivat siitä lisää tai heidän käsityksensä pysyi samana tai vahvistui koulussa tehdyn työnhakuprosessin myötä. Esimerkiksi yksi oppilaista kertoi, että työhakemuksen tekeminen oli hänelle helppoa ja etukäteen tuttua, mutta työhaastattelutilanne oli uusi sekä opettavainen. Oppilas kertoi muun muassa oppineensa, miten haastattelun kysymyksiin vastataan ja, että haastattelussa tulee olla rehellinen itsestään ja omista taidoistaan.

Työnhakutaitoja oppineista oppilaista kolme muuta kertoi oppineensa työnhausta jopa niin paljon, että kokevat voivansa hyödyntää työnhakukokemusta tulevaisuudessa työtä hakiessa. Erityisesti nämä oppilaat kertoivat työnhaun harjoittelamisen auttavan kesätyön haussa tulevaisuudessa.

Tutkimusaineiston mukaan kolme oppilasta kertoivat haastattelussaan, että eivät oppineet mitään työnhakemisesta. Oppilaat eivät kokemuksensa mukaan olleet oppineet työnhakemuksen tekemisestä eivätkä työhaastattelusta mitään. Näistä oppilaista yksi oli sitä mieltä, että haastattelutilanne ei ollut todenmukainen ja siksi hän ei oppinut työnhakemuksesta eikä haastattelusta lainkaan. Toinen oppilas taas kertoi haastattelutilanteen olleen ”*inhottava*” eikä se ollut opettanut hänelle mitään. Oppilas ei haastattelun mukaan oppinut myöskään työnhakemuksen tekemisestä.

Aarnikoivun (2010) mukaan verkostoituminen on tärkeä työnhakuun liittyvä taito. Tässä tutkimuksessa verkostoituminen näyttäytyi opettajan haastattelussa. Opettaja kertoi muutaman oppilaan ”hoidelleen kaverisuhteita” päivän aikana. Yrityskylässä samaan aikaan oli tutkimukseen osallistuneen luokan lisäksi kahden muun koulun oppilaat, joihin oppilaat olivat päivän aikana tutustuneet. Oppilaista kolme kertoi haastattelussaan saaneensa päivän aikana kavereita sekä tutustuneensa erityisesti vapaa-ajalla muiden koulujen oppilaisiin. He olivat muun muassa jakaneet yhteystietoja keskenään ja olleet yhteydessä toisiinsa myös Yrityskylä-päivän jälkeen. Tämän pohjalta voidaan todeta, että Yrityskylässä voidaan oppia myös **verkostoitumiseen** liittyviä taitoja. Kuitenkaan tämä ei esiintynyt aineistossa niin merkittävästi kuin muut työnhakutaidot. Verkostoituminen tuo tutustumiseen hyötynäkökulman: verkostoituessa ihmiset tutustuvat toisiinsa tulevien mahdollisuuksien toivossa, esimerkiksi urapolulla. Tällaista toimintaa ei kuitenkaan ollut havaittavissa. Oppilaat pääosin halusivat saada vain uusia kavereita.

Koska verkostoitumisen oppimista ei voida täysin todentaa tästä tutkimusaineistosta siitä ei muodostettu omaa alakategoriaa osaksi tämän tutkimuksen tuloksia. Työnhauille muodostettiin kuitenkin kaksi muuta alakategoriaa, jotka on esitetty taulukossa 13.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Uranhallintataidot	Työnhakutaidot	Työhakemuksen tekemisen oppiminen	-
		Työhaastatteluun osallistumisen oppiminen	

Taulukko 13. Työnhakutaitojen alakategoriat.

Tästä tutkimusaineistosta löytyi myös uranhallintataidoista **itsetuntemukseen** liittyviä oppimiskokemusten kuvailuja. Niitä löytyi tästä tutkimusaineistosta yhteensä kymmenen oppilaan sekä luokanopettajan haastatteluista (yhteensä 29 mainintaa). Opettaja kertoi oppilaiden saaneen itseluottamusta ja itsevarmuutta Yrityskylä-päivästä sekä löytäneensä itsestään uusia puolia. Erityisesti opettaja painotti erityisoppilaiden kyvykkyyttä ja pärjäämistä Yrityskylässä. Opettaja kuvasi haastattelussaan, miten hienolta hänestä tuntui, kun huomasi kaikkien oppilaidensa pärjäävän niin hyvin Yrityskylässä ja oppilaiden myös itsensä huomaavan sen. Itsenäisyyden kokemukset ja niiden lisääntyminen ovat tämän tutkimuksen teoreettisen ymmärryksen mukaan tärkeitä itsetuntemukseen liittyviä työelämätaitoja.

Opettaja kertoi yhden tytön olleen hieman arempi sekä varovaisempi koulussa. Yrityskylässä hänen piti toimitusjohtajana pitää puhe kaikille muille oppilaille. Opettaja kertoi tytön jännittäneen puhetta kovasti etukäteen. Puheen pitäminen oli kuitenkin sujunut hyvin onnistuneesti. Yrityskylä-päivän jälkeen tyttö oli ilmoittanut opettajalle, että halusi toimia juontajana keväthuhlassa. Esimerkiksi tämä esimerkki kuvaa hyvin uusien kykyjen sekä puolien löytämistä itsestään sekä itsevarmuuden lisääntymistä Yrityskylässä.

Oppilaat itse kuvasivat itsetuntemusta lähinnä oman kiinnostuksen tai osaamisen myötä. Kymmenen oppilasta kertoi, että Yrityskylä auttoi tunnistamaan omia heikkouksia tai vahvuuksia tai vahvistamaan käsitystä itsestään. Yhdeksän oppilaan mukaan Yrityskylä ei taas auttanut omien heikkouksien tai vahvuuksien tunnistamisessa tai he eivät osanneet sanoa autoiko se vai ei. Yksi oppilas (oppilas 17) kertoi, että työhakemusta tehdessään hän oppi kirjoittamaan itsestään sekä pohtimaan omia vahvuuksiaan ja mihin työhön sopisi. Yksi oppilaista kuvaili haastattelussaan sitä, että Yrityskylä-päivä auttoi tunnistamaan itsessään esimerkiksi

sitä, millaista työtä osaa itse tehdä ja millaista ei. Hän myös kertoi Yrityskylä-päivän auttaneen muun muassa huomaamaan, minkälainen työ itseä kiinnostaa ja millainen taas ei.

T: auttoks yrityskyläpäivä jotenki tunnistaa omii heikkouksia tai vahvuuksia siihen työelämään liittyen tai jotenki muute

O: joo

T: millä tavoin

O: no niinku tietää mitä työtä osaa tehdä ja mitä ei

T: auttoks se myös siihen et minkälainen työ kiinnostaa esimerkiksi tulevaisuudessa

O: joo

T: millä tavoin se autto

O: koska sit mä ainaki tiän millast kaikis yrityksissä on tehdä

T: auttoks se myös tunnistaa niit omia heikkouksia ja vahvuuksia jotenki enemmän ku ennen sitä yrityskyläpäivää

O: joo

T: millä tavoin

O: no just et mä tiedän et mikä niinku kiinnostaa sillee

Oppilas 10, 13v. poika, haastattelu

Sekä opettaja että kolme oppilasta kertoivat haastatteluissaan Yrityskylä-päivän aikana **vastuullisen** toiminnan oppimisesta. Esimerkiksi Soneralla työskennellyt toimitusjohtaja kertoi haastattelussa, että uskoo myös yleisesti yrityskylässä opittavan vastuuta. Vastuunottaminen ja vastuullinen toiminta olivat näiden oppilaiden mukaan hyvä asia ja sen harjoitteleminen oli tärkeää. Myös luokanopettaja uskoi monien oppilaiden oppineen Yrityskylä-päivässä vastuunottamisen taitoja erityisesti itsenäisen toiminnan kautta.

Itsetuntemus liittyy myös keskeisesti työnhakuun: omien kiinnostuksen kohteiden tai vahvuuksien tunnistaminen ja sitä kautta itselle sopivan työpaikan löytäminen ovat myös tärkeitä työelämätaitoja (vrt. Aarnikoivu). Omien kiinnostuksen kohteiden sekä vahvuuksien ja heikkouksien pohtiminen näyttäytyvät tässä tutkimusaineistossa erityisesti oppilaiden sekä opettajan haastatteluissa erilaisten työnhakuperusteluiden muodossa. Suurin osa itsetuntemukseen liittyvistä kuvailuista löytyivät haastatteluaineistosta työnhakuprosessista keskustellessa. Jokaiselta oppilaalta löytyi jonkinlainen perustelu omaan työnhakukohteeseen. Perusteluina olivat muun muassa yrityksen tuttuus, vanhempien työpaikkaan tutustuminen, omat kiinnostuksen kohteet, omat vahvuudet tai kaverien mukaan meneminen.

Opettajan haastattelussa kävi ilmi, että luokalla oli ollut muutamia työpaikkoja, jonne melkein kaikki halusivat hakea. Monet oppilaista hakivat opettajan mukaan

töihin joko Alepaan tai Soneraan, koska ne olivat tuttuja yrityksiä. Myös yksi oppilaista kertoi useiden oppilaiden hakeneen Alepaan töihin. Tämän oppilaan perusteluna Alepan suosiolle oli ”ehkä kaikkien mielest on kivaa ku saat myydä asioita ja tällee”.

Opettajan sekä oppilaiden haastatteluiden mukaan kaikki eivät päässeet haluamiinsa ammatteihin ja tämä oli aiheuttanut erilaisia tilanteita luokassa. Opettaja oli viime kädessä valinnut oppilaille ammatit sekä samalla perustellut joillekin oppilaille, miksi heidät oli laitettu esimerkiksi eri ammattiin kuin he olivat hakeneet. Toimitusjohtajiksi ei jostain syystä hakenut tarpeeksi oppilaita ja siksi opettaja päättikin muutamiin ammatteihin oppilaat myös haun ulkopuolelta. Yksi oppilaista kuvasi esimerkiksi omaa työnhakuprosessiaan, jossa hänet oli ylennetty Alepan myyjästä toimitusjohtajaksi, johon liittyy pohdintaa itsetuntemukseen liittyen:

T: millä perusteella sä hait sun ammattiin

O: mä hain alepan työntekijäks koska kaikki sinne, se oli hauska paikka mut sitte mut ylennettiin vaa jostain syystä toimitusjohtajaks

T: ylennettiin sut siellä paikan päällä vai jo ennen

O: ennen

T: olikse teijän opettaja joka sitte ylens

O: joo

T: olikse sä hakenu niinku myyjän tehtävään ite

O: joo

T: olikse se jotenki se työnhaku et hakiks koko luokka jotenki siihen alepaa

O: no melkein kaikki haki siihen

T: osaatko sanoo minkä takii se oli niin suosittu

O: ehkä kaikkien mielest se on kivaa ku saat myydä asioita ja tällee

--

T: millä perusteella sä hait muuten ku et se tuntu hauskalta olikse sul jotain muita perusteita

O: no mä haluun olla ihmisten kaa mahdollisimman paljon tekemisissä

T: perusteliks teijän opettaja sulle sitä ylennystä et mitä varten se tapahtu

O: ööö ei oikee

T: mitä sä ite luulet et mistä se johtu

O: no se sano kyl että oli niin paljon hakijoita ja sit sen mielest mä olin tarpeeks hyvä siinä työssä tai jotain sellasta

T: tuntuks sust ite et se oli ihan oikein päätelty opettajalta

O: joo

T: tuntuks susta että se opettaja näki sussa jotain taitoja mitkä sopis siihen toimitusjohtajan rooliin

O: joo

T: mitä ne vois olla ne taidot

O: ööö mä osaan niinku öö pitää kurii yllä ja sitte olla muitten kaa paljon tekemisissä

Oppilas 15, 12v., tyttö, haastattelu

Tämän tutkimusaineiston perusteella itsetuntemukselle muodostettiin kolme alakategoriaa, joita ovat: *itsetuntemuksen ja itseluottamuksen lisääntyminen, omien kiinnostuksen kohteiden ja vahvuuksien tunnistaminen sekä itsenäistyminen ja*

vastuu. Taulukossa 14 on esitetty kaikki uranhallintataitojen oppimiskokemusten pohjalta muodostetut teemat sekä kaikki alakategoriat.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Uranhallintataidot	Työelämäntuntemus	Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääntyminen tai muuttuminen työelämästä,	tiedon lisääntyminen oikeista yrityksistä ja ammateista
			omien mahdollisuuksien ymmärtämisen lisääntyminen tulevaisuuden työelämässä.
		Työtehtävään liittyvän osaamisen ja ammattitaidon oppiminen	Yrityskylä-ammattiin liittyvän osaamisen ja ammattitaidon ymmärtäminen
			Yrityskylä-ammattiin tarvittavien tietojen ja taitojen oppiminen
	Työnhakutaidot	Työhakemuksen tekemisen oppiminen	-
		Työhaastatteluun osallistumisen oppiminen	
	Itsetuntemus	Itsetuntemuksen ja itseluottamuksen lisääntyminen	-
		Omien kiinnostuksen kohteiden ja vahvuuksien tunnistaminen	
		Itsenäistyminen ja vastuu	

Taulukko 14. Uranhallintataitojen oppimiskokemukset.

Työyhteisötaitojen oppiminen muodostui toiseksi tärkeimmäksi oppimiskokemusten pääteemaksi. Aarinkoivun (2010) mukaan työyhteisötaidot kuuluvat pääteemaan ”Yleiset työtehtävästä riippumattomat valmiudet, taidot ja kyvyt”. Myös tässä tutkimuksessa ne ymmärretään liittyväksi tähän teemaan.

Tutkimukseen osallistuneista oppilaista 17 sekä luokanopettaja kertoivat haastatteluisaan erilaisten työyhteisötaitojen oppimisesta. Työyhteisötaitojen oppiminen esiintyi myös oppilaiden kirjoitelmissa (yhteensä koko aineistossa 131 mainintaa). Luokanopettaja korosti haastattelussaan erityisesti yhteistyötaitojen oppimista. Hänen mukaansa oppilaat oppivat Yrityskylässä muun muassa **yhteistyö- ja tiimityöskentelytaitoja, yhteen hiileen puhaltamista** sekä pienryhmätoimintaa. Myös oppilaat kuvasivat yhteistyön ja tiimityöskentelyn korostuneen

Yrityskylä-päivässä. Oppilaat kertoivat oppineensa päivän aikana, että Yrityskylässä tehdään paljon yhteistyötä. Osa oppilaista kertoi myös oppineensa yhteistyön avulla. Oppilas 5 kirjoitti sekä kirjoitelmassaan että kertoi haastattelussaan oppineensa päivän aikana, että **työilmapiiri** ja hyvä yhteishenki merkitsevät työelämässä paljon ja ovat tärkeitä.

Opin Yrityskylässä sen että työ ilmapiiri merkitsee paljon

Oppilas 5, 13v., tyttö, kirjoitelma 2

Oppilaat kertoivat saaneensa sekä antaneensa apua muille oppilaille sekä oppineensa, että Yrityskylässä on tärkeää toimia yhdessä. Eri yrityksissä yhteistyö sekä toisten auttaminen näkyivät hieman eri tavoin. Esimerkiksi Helsingin Uutisissa kaikki työntekijät tekivät enemmän töitä, jotta saisivat päivän lehden ajoissa painoon. Metsänhoitoyhdistyksessä taas muut työntekijät auttoivat metsäneuvojaa työtehtävissään, jotta saivat tuloja hänen työtehtäviinsä kuuluvista asiakaspalvelutilanteista. HSL:llä selviteltiin yhdessä virhelaskua, jotta saatiin selville, miksi yrityksen kirjanpidossa näkyi ylimääräinen menoerä. Alepassa toinen työntekijä toimi hetken toimitusjohtajana vastaten yrityksen asioista, kun varsinainen toimitusjohtaja oli vapaalla. Luokanopettaja kertoi haastattelussaan uskovansa, että oppilaat oppivat päivän aikana yhteen hiileen puhaltamista. Nämä tilanteet liitetäänkin työelämätaidoista **vastavuoroisuuteen sekä ponnisteluun yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi** ja niiden oppimiseksi.

Vuorovaikutus ja viestintätaitoja opittiin tämän tutkimuksen mukaan Yrityskylässä paljon. 15 oppilasta sekä luokanopettaja kertoivat erilaisten vuorovaikutustaitojen oppimisesta. Luokanopettajan havaintojen mukaan Yrityskylä-päivä opetti kaikille oppilaille vuorovaikutustaitoja, sosiaalisuutta sekä hyvää ulosantia. Opettajan mukaan oppilaat oppivat Yrityskylässä toimimaan erilaisten ihmisten kanssa sekä kohtaamaan myös itselleen vieraita henkilöitä. Oppilaat pääsivät opettajan mukaan hyvin monipuolisesti harjoittelemaan sekä oppimaan hyviä vuorovaikutustaitoja Yrityskylä-päivässä. Monipuolisuudella opettaja tarkoitti erityisesti sitä, että vuorovaikutuksen harjoittelu toteutui Yrityskylässä eri tasoissa. Oppilaat joutuivat toimimaan yrityksen sisällä oman luokan oppilaiden kanssa, mutta myös toisten koulujen kanssa eri yritysten välisissä kohtaamisissa.

Oppilaat itse kertoivat oppineensa kommunikaatiotaitoja sekä miten tullaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Muun muassa oppilas 4 kertoi oppineensa päivän aikana, että ihmiset ovat erilaisia. Oppilas 16 kertoi esimerkiksi, että oppi päivän aikana sen, että olemalla itse positiivinen, voi saada paremmin asiakkaatkin viihtymään sekä ostamaan tuotteita. Oppilaan mukaan koko päivä sekä erityisesti vuorovaikutustilanteet opettivat, että positiivinen asenne ja sitä kautta hyvä vuorovaikutus ovat tärkeitä työelämässä ainakin myyntityössä ja varmasti myös muutenkin. Vuorovaikutukseen liittyy keskeisesti myös yhteistyö- ja tiimityöskentelytaidot, jotka on tässä tutkimuksessa liitetty osaksi työyhteisötaitoja.

Viisi oppilasta kertoi oppineensa Yrityskylässä **asianmukaiseen käyttäytymiseen liittyviä taitoja**. Näitä taitoja ei ole lueteltu aikaisemmissa tutkimuksissa osaksi työelämätaitoja vaan poiminta tehtiin opetussuunnitelmaymmärryksen valossa. Ne liitetään tässä tutkimuksessa osaksi työyhteisötaitoja, koska asianmukainen käyttäytyminen ymmärretään työpaikalla pärjäämisen peruselementiksi. Oppilaat kertoivat oppineensa päivän aikana sekä myös koulussa tehdyssä työhaastattelussa, miten työelämässä ja työhaastattelussa tulee käyttäytyä sekä toimia. Myös luokanopettaja kertoi haastattelussaan, että uskoo oppilaiden oppineen Yrityskylässä työelämässä tarvittavaa käytöstä. Opettaja liitti asianmukaiseen käytökseen eteenkin itsensä esittelemisen taidot eli esimerkiksi sen, miten tehdään hyvä vaikutelma itsestä. Hän kertoi esimerkiksi yhden oppilaan oppineen, että esimerkiksi uusia koulun aikuisia kohdatessa on hyvä muun muassa kätellä.

Työyhteisötaidot jakautuvat Aarnikoivun (2010) mukaan esimies ja alaistaitoihin. Yleisten työyhteisötaitojen lisäksi tutkimusaineistosta oli löydettävissä **esimiestaitojen oppimiseen** liittyviä kuvailuja. Esimiestaitoihin liittyvät oppimiskokemukset liittyivät erityisesti kurinpidon harjoitteluun, muiden oppilaiden järjestyksessä sekä oikeassa toiminnassa pitämiseen. Näistä oppimiskokemuksista kertoivat sekä kolme toimitusjohtajaa, että yksi muussa ammatissa toiminut oppilas. Esimerkiksi oppilas 15 kertoi ”ragenneensa yhtiökokouksissa” ja pyrkineen näin saamaan järjestystä aikaiseksi yrityksen työntekijöiden kesken. Oppilas 5 kuvasi sekä kirjoitelmassaan että haastattelussaan kurinpidon olleen päivässä hankalaa ja että hän oli harjoitellut sitä päivän aikana. Oppilas 11 kertoi haastattelussaan

että, ei ollut itse oppinut johtamiseen liittyviä taitoja, mutta jos olisi ollut toimitusjohtaja Yrityskylä-päivässä, niin olisi oppinut, miten ollaan johtajana.

Yhdentoista oppilaan sekä opettajan aineistoista löytyi tässä tutkimuksessa keskeinen teema, jolle on tässä tutkimuksessa annettu nimi: **eettiset työelämätaidot** sekä niiden oppiminen. Tutkimusaineistosta esiintyi tämä erityisen tärkeä teema, jota ei eksplisiittisesti lueteltu aikaisemmissa tutkimuksissa eikä kirjallisuudessa (ks. Aarikoivu 2010; Trilling & Fadel 2009; Wagner 2008) työelämään liitettäviksi taidoiksi, valmiuksiksi tai kyvyiksi. Tämän tutkimuksen perusteella kuitenkin nähdään, että eettiset taidot ovat tärkeitä sekä työelämässä että tulevaisuudessa pärjäämisen kannalta. Ainoastaan Virtanen ja Tynjälä (2013) huomioivat ”eettisen näkemyksen kehittymisen” olevan tärkeä ”yhdessä tekemisen taito” korkeakoulukontekstissa.

Tutkimukseen osallistuneen luokan Yrityskylä-päivän aikana oli sattunut muutamia varastamistapauksia Alepan pienyrityksessä, joista esiintyi erilaisia ajatuksia useassa haastattelussa sekä oppilaiden tarinoissa. Yhteensä varastamisesta mainittiin 41 kertaa koko aineistossa. Useat oppilaat kuvasivat päivän mieleen jääneimmäksi asiaksi varastamistilanteen ja erityisesti Alepan työntekijät kuvasivat varastamistilanteita muun muassa haastaviksi ja vaikeiksi asioiksi päivässä. Useat oppilaat kertoivat, että varastaminen oli heidän mielestään ollut hauska tilanne, mutta sen opettaneen heille, että todellisessa työelämässä näin ei voisi toimia muun muassa vakavampien seurausten vuoksi sekä myös siksi, että se on väärin. Useimmat oppilaista tiesivät, että varastaminen on väärin, mutta eivät tienneet mitkä todellisessa työelämässä voivat olla sen seuraukset. Toisessa varastamistapauksessa yksi työntekijä oli varastanut omasta yrityksestään ja saanut sen seurauksena potkut työpaikaltaan. Tilannetta oli selvitelty sekä luokanopettajan, että usean Yrityskylän ohjaajan voimin. Lopulta selvisi, että yrityksen toimitusjohtaja oli antanut toiselle oppilaalle potkut. Luokanopettaja pyysikin toimitusjohtajaa sekä varastanutta oppilasta keskustelemaan tilanteesta sekä pohtimaan, voisiko työntekijä saada työpaikkansa takaisin. Oppilaat olivat keskustelleet keskenään ja lopulta oppilas pääsi takaisin töihin.

Helsingin Uutisissa haluttiin päivän aikana tehdä juttu varastamisesta ja siellä työskennelleiden oppilaiden kanssa olikin yhdessä aikuisten kanssa pohdittu,

onko siitä kirjoittaminen soveliaista vai ei. Lehden päätoimittaja kertoi haastattelussaan, että he olivat miettineet jutun kirjoittamista, mutta Yrityskylän ohjaajat olivat käskeneet heitä pohtimaan, onko siitä järkevää kirjoittaa vai ei. Lopulta heille oli sanottu, ettei juttua kannata kirjoittaa. Päätoimittaja kertoikin haastattelussaan, että heitä oli ensin harmittanut, ettei juttua saanut kirjoittaa. Haastattelussa oppilas kuitenkin pohti, että loppujen lopuksi lehtijutun kirjoittaminen olisi voinut olla toiselle oppilaalle loukkaavaa. Kuitenkin oppilas sanoi uskovansa, että todellisessa elämässä jossain lehdessä olisi voinut olla tämän kaltainen juttu.

Yksi oppilas kertoi varastamistilanteen ulkopuolelta eettisiin taitoihin liittyvän oppimiskokemuksen. Oppilas 10 kertoi haastattelussaan oppineensa työhaastattelussa, että ”siinä on oltava rehellinen eikä voi huijata”.

Taulukkoon 15 on koottu työyhteisötaitoille muodostetut ensimmäisen ja toisen tason alakategoriat sekä deduktiivista että induktiivista lähestymistapaa hyödyntäen.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Työyhteisötaidot	Työn vastavuoroisen luonteen ymmärtäminen	Ponnistelu yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi	-
	Vuorovaikutus ja viestintätaidot	Asianmukainen käyttäytyminen	-
		Tuntemattomien ihmisten kohtaaminen	-
	Esimiestaidot	Johtamistaidot	-
	Yhteistoiminnallisuus	Ryhmä- ja tiimityöskentely	-
		Monitasoinen yhteistyö Yrityskylän eri yhteisöissä	-
	Eettiset työyhteisötaidot	Eettisen ajattelun kehittyminen	-
		Asioiden katsominen toisen näkökulmasta	-

Taulukko 15. Työyhteisötaitojen oppimiskokemukset.

Muut **työtehtävästä riippumattomat muut valmiudet ja kyvyt** kuin työyhteisötaidot olivat löydettävissä tutkimusaineistosta 16 oppilaan sekä opettajan haas-

tatteluissa ja oppilaiden kirjoitelmissa. Tässä yhteydessä tarkastellaan Aarnikoi-vun (2010) esittämää pääteemaan ”Yleiset työtehtävästä riippumattomat valmiu-det, taidot ja kyvyt” liittyvää alakategoriaa *tiedolliset ja oppimiseen liittyvät valmiu-det, taidot sekä kyvyt* (ks. luku 2.2; LIITE 5). Työyhteisötaidot eli toinen Aarnikoi-vun luettelema *työtehtävästä riippumattomiin valmiuksiin, taitoihin sekä kykyihin* liittyvä osa-alue nostettiin tässä tutkimuksessa pääteemaksi, koska siihen liittyvät oppimiskokemukset esiintyivät merkittävämmiin tutkimusaineistossa. Taulukko 16 havainnollistaa, mihin tämä pääteema asettuu tämän tutkimuksen tuloksissa. Alemman tason kategoriat ja niiden rakentuminen esitellään seuraavaksi.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Muut työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt kuin työyhteisötaidot	Rakentuvat tutkimustulosten pe-rusteella	Rakentuvat tutkimustulos-ten perusteella	Rakentuvat tutkimus-tulosten perusteella

Taulukko 16. Muut työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt -pääteeman ra-kentuminen.

Tämän tutkimusaineiston perusteella vain osa deduktiivisen työelämätaitorun-gon muista työtehtävästä riippumattomista muista valmiuksista ja kyvyistä muodostu-vista työelämätaidoista esiintyivät oppilaiden oppimiskokemuksissa. Erilaisia val-miuksien, taitojen sekä kykyjen oppimisen kuvauksia löytyi tutkimusaineistosta yhteensä 117, mikä on kolmanneksi eniten tutkimustulosten pääteemoista. Tä-män tutkimusaineiston perusteella aineistosta oli löydettävissä työelämätaitorun-gosta puuttuvia pienempiä osa-alueita, jotka tämän tutkimuksen teoreettisen ym-märryksen mukaan liittyvät keskeisesti työelämässä tarvittaviin perustaitoihin, joita kaikkien oppilaiden olisi tärkeä oppia.

Oppilaista yhdeksän kuvasi kohdanneensa Yrityskylä-päivän aikana kiirettä. Heistä useat kertoivat yllättyneensä työelämän kiireellisestä luonteesta ja muu-tama jopa kertoi kiireen muuttaneen heidän käsitystään työelämästä. Neljä näistä oppilaista kertoi oppineensa päivän aikana työskentelemään kiireessä sekä yksi mainitsi oppineensa myös ”*ettei silti kannata stressaa hirveesti*” (oppilas 18).

Tässä tutkimuksessa kiireeseen liittyvät oppimiskokemukset ymmärretään **paineensietokyvyksi** sekä sen oppimiseksi.

Kiireestä kertoneista oppilaista kolme kertoi joutuneensa joustamaan päivän aikana. Kaikki näistä oppilaista työskentelivät Helsingin Uutisilla ja he olivat päivän aikana joutuneet työskentelemään alimiehityksellä. Oppilaat kertoivat joutuneensa joustamaan esimerkiksi omasta vapaa-ajastaan, jotta päivän työtehtävät saataisiin tehtyä. Tässä tutkimuksessa tämä ymmärretään **joustavuuden ja mukautumiskyvyn** oppimiseksi. Kiireestä puhuneista oppilaista myös kaksi kertoi haastatteluissaan myös oppineensa ”kärsivällisyyttä” sekä myös sitä, että työ vaatii kärsivällisyyttä työntekijältä. Tässä tutkimuksessa tämä liitetään **järjestelmälliseen ja pitkäjänteiseen toimintaan** sekä niiden oppimiseen. Järjestelmällisyyden sekä pitkäjänteisen toiminnan oppimiseen liittyi tässä tutkimuksessa myös kahden oppilaan kuvailu työn vaatimasta huolellisuudesta. Nämä oppilaat kertoivat oppineensa päivän aikana huolellisuutta eli sitä, miten erilaisista asioista huolehditaan. Toinen oppilaista myös kertoi oppineensa päivän aikana, että annetut työt täytyy tehdä huolellisesti loppuun asti. Myös neljä muuta oppilasta, jotka eivät maininneet kiireestä haastattelussaan, kuvailivat oppineensa tarkkuutta, joka myös tässä tutkimuksessa liitetään järjestelmälliseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Esimerkiksi oppilas 3 kertoi oppineensa erityisesti myyjänä työskennellessään, että työssä pitää olla tarkka ja tietää esimerkiksi paljon eri tuotteet maksavat. Oppilas 10 myös kertoi oppineensa, miten erilaiset paperit ja lomakkeet tulee täyttää huolellisesti.

Kahdeksan oppilaista kertoivat haastattelussaan oppineensa Yrityskylä-päivän aikana **aloitekykyyn ja itseohjautuvuuteen** liittyviä asioita. Nämä oppimiskokemukset liittyvät erityisesti siihen, että oppilaat olivat päivän aikana oppineet, että työn tekeminen vaatii esimerkiksi ahkeruutta ja oma-aloitteisuutta. Esimerkiksi oppilas 13 kertoi haastattelijalle oppineensa sen, että työelämässä asioita on tehtävä itse eikä mitään anneta valmiiksi. Hän kertoi, että Yrityskylässä ymmärsi, että kaikki ei oo niin helppoa vaan asiat pitää selvittää itse.

T: Mitä sä opit niitä sun työtehtäviä tehdessä?

O: No ettei kakki oo helppoo vaan et sun pitää mennä itte löytää niitä että ei ne anna sun kädelle vaa niinku ihan ilmatteeks vaan että sun pitää itte löytää se

Oppilas 13, 12v. poika, haastattelu

Sekä oppilas 13 että oppilas 17 kertoivat haastatteluissaan oppineensa päivän aikana, että myös oman palkan eteen on tehtävä töitä. Oppilas 17 muun muassa kertoi haastattelussaan, että oli lapsena aina ajatellut, että rahaa vain tulee, mutta Yrityskylä-päivässä ymmärsi, että rahan eteen on tehtävä töitä eikä se ole niin helppoa. Myös luokanopettaja mainitsi haastattelussaan uskovansa, että monet oppilaista oppivat päivän aikana omatoimisuutta sekä toiminaan enemmän itseenäisesti. **Oma-aloitteisuuden** oppimisesta mainitsi kaksi haastattelussaan kaksi oppilasta (oppilas 13 ja oppilas15).

Oppilailta kerätyn aineiston mukaan neljä oppilaista kuvaili oppineensa **teknologioiden hallintaan** liittyviä taitoja. Yksi heistä kertoi haastattelussaan, että oppi päivän aikana käyttämään tablet-tietokonetta. Hän kuvasi oppineensa erityisesti, miten erilaiset toiminnallisuudet toimivat tabletilla. Kaksi muuta oppilasta kertoivat oppineensa tietokoneen käyttöä. Metsäkoneenkuljettajana työskennellyt oppilas kertoi oppineensa päivän aikana, miten metsäkonesimulaattoria käytetään. Hän kuvaili sen aluksi olleen hankalaa ja kysyneen apua ohjaajalta, minkä jälkeen hän oli oppinut käyttämään sitä. Muiden oppilaiden aineistoista ei löytynyt teknologioiden hallintaan liittyvää oppimista. Kuitenkin luokanopettaja kehui Yrityskylää sen edistyksellisyydestä muun muassa tablettien käytöstä. Opettaja kuvasi päivää erityisesti niin, että ”kaikki oli niin hienosti tableteilla”. Kuitenkaan erityisesti sitä, että oppilaat olisivat oppineet esimerkiksi tablettien käyttöä enemmän, hän ei maininnut.

Kaksi oppilaista kertoivat päivän aikana oppineensa **esiintymistaitoja**. Näitä taitoja ei lueteltu missään työelämätaimallissa vaan tutkimustulos havaittiin induktiivisesti tarkasteltuna aineiston sisällöstä. Esiintymistaitojen nähdään kuitenkin olevan tärkeitä taitoja työelämässä. Molemmat oppilaista olivat toimineet Yrityskylä-päivässä toimitusjohtajina ja heidän tehtäviinsä kuuluu oman yrityksen esitleminen koko Yrityskylän väelle päivän alussa sekä lopussa. Toinen oppilaista kertoi puhuneensa Yrityskylässä ensimmäistä kertaa elämässään mikrofonin ja oppineensa, miten mikrofooniin puhutaan yleisön edessä. Toinen esiintymistaidoista maininnut oppilas kirjoitti tästä oppimiskokemuksestaan toisessa kirjoittelussa. Hän kirjoitti, että Yrityskylässä oppi, miten pidetään puhe yleisölle sekä pystyneensä sen kautta voittamaan jännityksensä. Luokanopettajan haastatte-

lussa keskusteltiin myös jännityksen voittamisesta ja opettaja kertoikin, että samainen oppilas oli ollut todella esiintymiskammoinen ennen Yrityskylä-päivää ja opettaja oli miettinyt, miten puhe päivässä tulee sujumaan. Opettajan mukaan puhe onnistui kuitenkin erittäin hyvin ja yllätyksekseen oppilas pyysi Yrityskylä-päivän jälkeen päästä esiintymään sekä toimimaan juontajana kevätkuuhlassa. Tässä oppimiskokemuksessa korostui myös siis **itsevarmuuden saaminen** onnistuneen oppimiskokemuksen myötä. Tämä liitetään tässä tutkimuksessa itse-tuntemuksen kehittymiseen.

Epävarmuuden ja pettymystensietokykyjen oppimiseen löytyi tästä tutkimusaineistosta kahden oppilaan sekä luokanopettajan kuvailuja. Toinen oppilaista kertoi oppineensa Yrityskylän kokonaisuuden aikana, että aina ei pääsee esimerkiksi siihen työtehtävään mihin haluaisi. Luokanopettaja taas kertoi haastattelussaan, miten yhden oppilaan kohdalla harjoiteltiin erityisesti pettymyksensietoa. Oppilas ei päässyt haluamaansa ammattiin ja raivoistui koulussa tässä suunnatunasti: hän oli aluksi jopa kieltäytynyt osallistumasta päivään. Opettajan mukaan ammatinvalinta unohtui heti Yrityskylä-päivän alussa ja oppilas innostuikin tehtävistään. Oppilas itse myös kuvasi haastattelussaan tätä tapahtumaa, mainitsematta kuitenkaan tarkemmin mistä oli kyse. Oppilas kertoi haastattelijalle, että oppi Yrityskylän kokonaisuuden aikana, että on tärkeää olla onnellinen eikä suuttua liikaa turhasta. Oppilas ei suoraan kertonut tämän kommentin liittyvän opettajan kertomaan tarinaan, mutta on hyvin todennäköistä kuitenkin, että oppilas oppi tässä jotain merkityksellistä.

Oppimiskyky sekä sen oppiminen osoittautuivat tässä tutkimuksessa haastavaksi työelämätaidoksi tutkia. Peruskoulussa kuitenkin oppimiskyky sekä oppimaan opettelu ovat keskeisiä taitoja, joita harjoitellaan läpi koulupolun. Oppimiskyvyn oppimisen tarkastelu on eteenkin tässä tutkimuskontekstissa haastavaa. Jokaiselle oppilaalla kuitenkin näyttää olevan suuri kyky oppia uusia asioita. Oppilaiden oppimiskokemusten mukaan useat kertoivat oppineensa erityisesti kokemuksen kautta ja voisi olla yksi raportoitavaksi saaduista tuloksista. Oppilaiden haastatteluissa keskusteltiin yleisesti oppimisesta ja kaikilta oppilailta löytyi oppimiskokemuksia. Näin ollen voidaan todeta, että oppilailla on oppimiskykyä, mutta sitä oppivatko he sitä lisää Yrityskylä-päivässä ei voida osoittaa. Oppilas 13 kertoi,

että päivän alussa ”ei osannut mitään”, mutta sitten ohjaajan avustuksella pikkuhiljaa oppi toimimaan itsenäisesti. Oppimiskykyyn liittyy myös vahvasti peruskoulun tavoite elinikäiseen oppimiseen kannustaminen. Siihen liittyviä tuloksia tässä tutkimuksessa ei saatu.

Aineistossa esiintyi myös teema, jota ei ole lueteltu aikaisemmissa työelämätaimalleissa. Kolme oppilaista kertoi oppineensa aikataulun mukaan toimimista sekä paremmin arvioimaan esimerkiksi työ- ja vapaavuorojen kestoa päivän aikana. Tässä tutkimuksessa nämä oppimiskokemukset ymmärretään liittyväksi **työhön tarvittavan ajan arviointiin**. Opetussuunnitelman mukaan koulussa oppilaat ”harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa (POPS 2014, 24)”. Tämä taito ehdotetaan lisättäväksi eteenkin peruskouluikäisille tärkeäksi opiskeltavaksi työelämätaidoksi. Oppilaat muun muassa kertoivat, että oppivat katsomaan tarkemmin kelloa sekä arvioimaan, ehtivätkö esimerkiksi tekemään kaiken haluamansa vapaa-ajallaan. Yksi oppilaista muun muassa kertoi, että oppi päivän aikana, mihin kellonaikaan asiat tapahtuvat Yrityskylässä.

Mä opin ainakin kattomaan että monelta mä meen tauolle, monelta mä alotan työn, monelta meil on nää kaikki kokoukset

Oppilas 3, 12v., poika, haastattelu

Opetussuunnitelmassa esitetään, että ”työ ja sen tulosten arvostaminen” (POPS 2014, 24) ovat tärkeitä teemoja huomioida opetuksessa. Työn arvostamiseen ei myöskään kiinnitetä huomiota muissa tässä tutkimuksessa käytetyissä malleissa. Aineistossa esiintyi yksi merkittävä oppimiskokemus, jossa yksi oppilas 10 kertoi oppineensa Yrityskylä-kokonaisuuden aikana, että ”kaikki työt ovat tärkeitä”. Tämä aineistossa esiintynyt oppimiskokemus ymmärretään liittyvän **oman sekä muiden työn arvostamiseen** ja sen katsotaan tässä tutkimuksessa liittyvän eettisiin työelämätaitoihin erityisesti eettisten ajattelutaitojen kautta.

Luokanopettajan haastattelussa esiintyi myös merkittävä teema, jonka opettaja mainitsi olevan mielestään jopa yksi merkityksellisimmistä oppilaiden oppimiskokemuksista. Opettaja kertoi usean oppilaan olleen etukäteen huolissaan siitä, että työ on raskasta ja kamalaa, mutta Yrityskylä-päivän jälkeen oppilaat olivat kertoneet opettajalle huomanneensa, että ”työ voi olla kivaa” ja, että myös itselle

voi löytyä sopiva työ tulevaisuudessa. Tätä kutsutaan tässä tutkimuksessa **positiivisen suhtautumisen muodostumiseen työelämästä**. Tämä havainto tehtiin opetussuunnitelmaymmärryksen avulla: opetussuunnitelman (POPS 2014) mukaan oppilaiden on kouluaikana tärkeää saada positiivisia kokemuksia työelämästä. Tästä johdettiin uusi kategoria, joka liitetään tukemaan aiempia työelämätaidotomalleja. Tämän katsotaan kuuluvan muihin työtehtävästä riippumattomiin taitoihin ja kykyihin (ks. taulukko 15).

Opettaja kertoi usean oppilaan kertoneen tai keksineen päivän jälkeen, mikä heitä kiinnostaa sekä miksi he haluavat tulla isoina. Osalla tulevaisuuden suunnitelmat olivat selkeitä jo ennen päivää, mutta opettajan mukaan ne vahvistuivat päivän aikana. Opettaja kertoi yhden oppilaan olleen hyvin pettynyt, kun heidän ammattilistallaan ei ollut Terveystaloa. Oppilas oli kertonut haluavansa isona lääkäriksi ja oli odottanut, että pääsisi hakemaan Terveystalon yritykseen, koska oli kuullut sen olevan Yrityskylässä ammattivaihtoehtona. Kuitenkaan tätä ei ollut heidän ammattilistassaan ja oppilas oli ollut hyvin pettynyt. Päivän jälkeen oppilas oli edelleen sitä mieltä, että hänestä tulee lääkäri ja oli käynyt kuitenkin katso-massa Terveystalon toimintaa päivän aikana. Myös tämä kertoo positiivisesta suhtautumisesta työelämään.

Seuraavassa taulukossa 17 on esitetty tulosten perusteella luotu pääteema **muut työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt** alakategorioineen.

Pääteema	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Muut työtehtävästä riippumattomat taidot ja kyvyt	Joustavuus ja mukautumiskyky	-	-
	Aloitekyky ja itseohjautuvuus	Oma-aloitteisuus	-
	Teknologioiden hallinta	Tablet-tietokoneen käyttö	-
		Tietokoneen käyttö	-
	Esiintymistaidot	-	-
	Paineensietokyky	Epävarmuuden ja petty- mystensietokyky	-
	Muut eettiset työelämätaidot	Oman ja muiden työn ar- vostaminen	-
	Positiivisen suhtautumisen muo- dostuminen työelämästä	Työ voi olla myös kivaa	-
	Järjestelmällinen ja pitkäjänteinen toiminta	Työhön tarvittavan ajan ar- viointi	-
	Oppimiskyky	-	-

Taulukko 17. Muiden työtehtävästä riippumattomien taitojen ja kykyjen oppimis-
kokemukset.

6.3 Tutkimustulosten arviointi ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten mielekkään oppimisen kriteerit toteutuvat Yrityskylän oppimisympäristössä oppilaiden sekä luokanopettajan saamien kokemusten perusteella. Tutkimuksessa selvitettiin myös, mitä työelämätaitoja kuudesluokkalaiset oppilaat oppivat Yrityskylän oppimisympäristössä.

Tutkimustulosten perusteella tässä tutkimuksessa tarkastellut mielekkään oppimisen kriteerit olivat löydettävissä tutkimusaineistosta. Kuitenkin kriteerien esiintyminen vaihteli eivätkä kaikki kriteerit toteutuneet yhtä merkittävällä tavalla. Intentionaalisuus, yhteistoiminnallisuus, autenttisuus sekä aktiivisuus esiintyivät tutkimustuloksissa merkittävimmin. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan osoittaa, että Yrityskylän oppimisympäristössä oppilaat olivat motivoituneita sekä sitoutuneita Yrityskylässä toimimiseen. Oppilaat toimivat ja oppivat myös yhteistyötä hyödyntäen sekä yhteiseen toimintaan sitoutuen. Oppimisympäristö

myös vaikutti oppilaiden ja luokanopettajan kokemusten perusteella pääosin todenmukaiselta ja se ainakin osittain auttoi oppilaita oppimisessa. Oppilaat toimivat myös aktiivisesti sekä itseohjautuvasti Yrityskylä-päivän aikana.

Siirtovaikutuksen kriteeri ei esiintynyt tutkimusaineisossa yhtä merkittävästi. Kuitenkin ainakin yksi oppilas oli jo luokanopettajan kertomuksen mukaan jo soveltanut oppimiaan taitoja Yrityskylä-päivän jälkeen. Oppilaat myös kokivat, että Yrityskylässä opittuja asioita voi hyödyntää tulevaisuudessa. Konstruktivisuuden kriteeri esiintyi tutkimustulosten perusteella vähiten ja se osoittautui myös haastavaksi kriteeriksi tutkia. Näiden tutkimustulosten perusteella oppilaat rakensivat päivän aikana uutta tietoa ja esimerkiksi muodostivat ristiriitaisesta informaatiosta uusia käsityksiä Yrityskylä-päivän perusteella esimerkiksi työelämän luonteesta. Oppilaat vaikuttivat kokevan oman oppimisprosessin kuvailemisen ja reflektoinnin haastavaksi. Tämä kriteeri ei esiintynyt merkittävästi tutkimusaineistossa eikä varmasti voida todeta, että kriteeri oli löydettävissä tutkimusaineistosta. Kuitenkin oppimista oli havaittavissa, joten siltä osin konstruktivisuuden kriteerin voidaan nähdä toteutuvan.

Tutkimuksen ennakkokäsityksenä oli, että Yrityskylästä on löydettävissä mielekkään oppimisen kriteereitä, mutta ei välttämättä kaikkia. Tutkimustulokset osoittavat, että kaikki kriteerit ja niiden kattamat sisällöt eivät toteutuneet yhtä merkittävästi. Muun muassa konstruktivisuuden kriteerin esiintymisen vähäisyys sekä intentionaalisuudessa omien oppimistavoitteiden puute voisivat olla Yrityskylän oppimisympäristön kehityskohteita.

Oppilaiden omien oppimistavoitteiden pohtiminen voisi esimerkiksi parantaa oppimistuloksia, koska esimerkiksi Jonassenin ym. (1999/2003) mukaan ne syventävät oppimista. Jonassen ym. esittävät myös, että omien oppimistavoitteiden reflektointi vaikuttaa intentionaalisuuden toteutumiseen. Tämän teoreettisen ymmärryksen valossa voitaisiin olettaa, että näitä lisäämällä saataisiin parempia oppimistuloksia. Reflektointi myös Jonassenin ym. (1999/2003) mukaan syventää ymmärrystä ja edesauttaa myös opitun tiedon soveltamisesta uusissa konteksteissa paremmin. Sen myötä voidaan myös päätellä, että siirtovaikutuksen kriteerikin voisi toteutua paremmin, mikäli omat oppimistavoitteet olisivat keskeisim-

mässä roolissa Yrityskylän oppimiskokonaisuudessa ja -ympäristössä. Yrityskylän oppimistavoitteita sekä muuta materiaalia tarkastellessa, ei löydetty selkeitä työelämätaitojen opetukseen asetettuja oppimistavoitteita. Myös näiden kehittäminen Yrityskylässä sekä lisääminen oppimateriaalin voisivat parantaa oppimistuloksia.

Mielekkäässä oppimisessa on tärkeää, että oppisisällöt ovat oppijoille merkityksellisiä sekä ajankohtaisia. Tässä tutkimuksessa oppisisällöt eivät tuntuneet oppilaista vielä niin merkityksellisiltä ja ajankohtaiselta, että niitä olisi välttämättä osattu hyödyntää oman oppisen kannalta parhaiten. Esimerkiksi konstruktivisuuden kriteerin intentionaalisuuden omien oppimistavoitteiden osa-alueen vähäinen esiintyvyys aineistossa voi johtua tästä. Oppilaat eivät välttämättä osanneet ottaa oppimisympäristötyöskentelystä kaikkea irti eikä luokanopettajakaan välttämättä osannut hyödyntää sitä parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä voi johtua myös Yrityskylän oppimateriaalin puutteista näihin teemoihin liittyen. Hyvänä esimerkkinä toimii yhden oppilaan kertomus haastattelussa. Oppilas kertoi, ettei muualla kuin koulussa opita mitään vaan siellä vain pidetään hauskaa. Tämä ajatus olisi hyvä ottaa huomioon ja miettiä oppilaille omat merkitykselliset oppimistavoitteet, jotka pyritään saavuttamaan kokonaisuuden ja päivän aikana.

Oppilaat oppivat Yrityskylässä erilaisia työelämätaitoja, mutta eivät kaikkia esimerkiksi tähän tutkimukseen muodostetun deduktiivisen rungon taitoja. Tutkimustulosten perusteella oppimiskokemukset jakautuvat seuraaviin pääteemoihin: uranhallintataitoihin (159 mainintaa), työyhteisötaitoihin (131 mainintaa) ja työtehtävästä riippumattomiin muihin taitoihin ja kykyihin (117 mainintaa), jotka jakautuivat useampiin eri tason alakategorioihin. Tutkimustulokset osoittavat, että Yrityskylän kokonaisuuden ja päivän aikana oppilaiden työelämäntuntemus lisääntyi ja he saivat uutta tietoa työelämästä sekä siihen liittyvistä asioista, kuten mil-laista töissä on olla tai mitä työpaikkoja on tarjolla. Oppilaat eivät oppineet kovin hyvin muista ammateista tai yrityksistä kuin siitä missä itse työskentelivät. Myös kokonaiskuva koko ammatista jäi monilla pintapuoliseksi ja oppimiskokemukset liittyivät pienempiin osa-alueisiin, kuten laskujen maksamisen oppimiseen tai siihen, miten sopimuksia tehtiin eri yritysten kanssa. Tutkimustulokset osoittavat, että oppilaat oppivat työnhakutaitoja, kuten työhaastatteluun osallistumista sekä työhakemuksen tekoa. Itsetuntemusta opittiin myös jonkin verran: oppilaat saivat

päivän aikana esimerkiksi itseluottamusta, pärjäämisen ja itsenäisyyden kokemuksia sekä tunnistivat omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

Oppilaat oppivat myös tiimityö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tekemään töitä yhteisen tavoitteen saavuttamiksi. Erilaiset työyhteisötaidot esiintyivät tutkimusaineistossa toiseksi eniten. Työyhteisötaitojen yhteydestä aineistossa esiintyi myös odottamattomia teemoja, joita olivat esimerkiksi eettiset työelämän taidot. Erityisesti eettisen ajattelun kehittyminen liittyen työyhteisötaitoihin sekä muut yleisiin työelämätaitoihin liitetyt eettiset taidot, kuten työn arvostaminen olivat ennalta odottamattomia tutkimustuloksia.

Oppilaat oppivat kuitenkin tutkijan odotuksiin nähden yllättävän paljon yleisiä työtehtävästä riippumattomia työelämätaitoja. Tutkimuksen ennako-oletuksena oli, etteivät oppilaat välttämättä opi kaikkia näitä taitoja, mutta kuitenkin esimerkiksi valmiiksi luetellut pääteemat (ks. luku 2.2 Mitä ovat tulevaisuuden työelämätaidot -työelämätaidot moniulotteisena kokonaisuutena) olivat löydettävissä tästä tutkimusaineistosta. Yksittäisiä työelämätaitoja oli tähän tutkimukseen lueteltu erittäin paljon ja niistä vain osa toteutui tämän tutkimusaineiston perusteella. Yrityskylän toimintaa sekä materiaaleja voisi kuitenkin kehittää tukemaan vielä enemmän työelämätaitojen opetusta sekä oppimista (ks. tarkemmin luku 9 Pohdinta).

Tutkimusaineistossa huomattiin, että esimerkiksi valintoja ja päätöksentekotaitoja opittiin vain rajatusti. Tutkimustulosten pohjalta pohdittiin, millä tavalla oppimisympäristössä käytettävät teknologiat voisivat tukea oppilaita oppimaan päätöksentekotaitoja sekä auttaa oppilaita myös seuraamaan omaan oppimistaan. Esimerkiksi Jonassenin ym. (1999/2003) mukaan teknologioiden tulisi tukea oppijoita päätöksenteossa, oman oppimisprosessin reflektoinnissa sekä tavoitteiden saavuttamisessa. Tässä tutkimusaineistossa ei ollut havaittavissa esimerkiksi sitä, että käytetyt teknologiat olisivat tukeneet oppilaiden oppimisprosessia. Teknologian on erilaisten tutkimusten mukaan havaittu parantavan esimerkiksi oppimismotivaatiota, mutta tässä tutkimuksessa ei saatu tällaisia tuloksia. Sitä ei myöskään eksplisiittisesti tutkittu.

Lisäksi tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että oppilaat oppivat melko pintapuolisesti omaan ammattiinsa liittyviä taitoja ja myös kokonaiskuva yrityksestä

sekä ammatista jäi epäselväksi. Tämän tutkimuksen perustella ehdotetaan, että Yrityskylässä pohditaan sitä, mitä eri yritysten toiminnasta halutaan opettaa oppilaille. Ammatin sekä yritysten sisällöt voisi tuoda oppilaille sekä myös luokanopettajalle selkeämmäksi (ks. myös luku 8 Pohdinta).

Tutkimustulokset vahvistivat tutkijan alkuperäistä sekä tutkimusprosessin aikana syntynyttä käsitystä siitä, että valmiit mallit eivät välttämättä riitä tarjoamaan valmista mallia peruskoulussa opettaviin työelämätaitoihin. Tutkimuksen analyysin ja tulosten myötä havaittiin, että valmiista malleista puuttuu esimerkiksi joitain opetussuunnitelmassa (POPS 2014) lueteltuja työelämään liitettäviä taitoja. Opetussuunnitelmasta huomattiin tutkimusprosessin aikana löytyvän työelämän liitettäviä taitoja myös muualta kuin laaja-alaisen osaamisen (L6) ”Työelämätaidot ja yrittäjyys” alta. Kuitenkin tässä tutkimuksessa pitäydyttiin opetussuunnitelman osalta ainoastaan työelämätaidoissa, koska tutkimuksessa haluttiin kuitenkin pääosin tarkastella tätä rajattua opetussuunnitelman kokonaisuutta ja pohtia tarjoaako se tarpeeksi kattavan tiedon työelämätaitojen opetuksen näkökulmasta. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella tehtiin ehdotelma täydennetystä ja tarkennetusta työelämätaitorungosta, jossa otetaan huomioon entistä kokonaisvaltaisemmin erilaiset tiedot, taidot sekä kyvyt (ks. tarkemmin luku 8 Pohdinta).

Yrityskylä vaikuttaa ainakin tämän tutkimusotoksen perusteella lisäävän oppilaiden tietoisuutta työelämästä sekä opettaa monia tärkeitä työelämässä tarvittavia taitoja. Yrityskylä sijoittuu yhteiskunnallisesti tärkeään asemaan myös muiden tärkeiden elämätaitojen opetuksen tueksi. Tutkimusaineistosta esiintyi myös muita oppimiskokemuksia, jotka eivät olleet työelämätaitoihin liitettäviä. Nämä oppimiskokemukset ovat tärkeitä muita osaamistaitoja ja ne liittyvät erityisesti taloustaitojen oppimiseen. Yhteensä kuusi oppilasta ja luokanopettaja kertoivat taloustaitoihin liittyvistä oppimiskokemuksista. Oppimiskokemukset muodostuivat neljän eri teeman ympärille, joita ovat: laskujen sekä palkan maksaminen, oman rahan käyttö, lainan ottaminen sekä pankissa asioiminen. Oman rahan käytön oppimisesta kertoi haastattelussaan tai kirjoitelmassaan yhteensä kuusi oppilasta. Lainan ottamisesta kertoi yhteensä kolme oppilasta. Laskujen tai palkan maksamisen oppimisesta kertoi yhteensä viisi oppilasta. Pankissa asioimisesta kertoi yhteensä kuusi oppilasta.

Tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia on arvioitava myös kriittisesti. Tutkimusaineiston vaihtelevuus on esimerkiksi yksi tutkimustuloksiin vaikuttavista tekijöistä. Esimerkiksi yksittäisten oppilaiden vastauksissa oli suuria eroja muun muassa siinä, kuinka oppilas osasi tiedostaa tai sanottaa ajatuksiaan. Oppilaiden oppimiskokemusten kuvailuissa sekä haastattelukysymysten vastauksissa oli paljon eroja. Osa oppilaista selvästi jännitti haastattelua ja senkin vaikutukset on otettava huomioon tutkimustuloksia tarkastellessa. Monilla oppilailla tuntui olevan selkeitä ajatuksia, mutta niiden pukeminen sanoiksi tuotti osalle haasteita. Kaikki oppilaat eivät osanneet esimerkiksi kuvata kaikkea oppimaansa Yrityskylässä.

Tämän tutkimuksen tulokset antavat vain tiedon siitä, mitä kokemuksia oppilaat osasivat kuvata kirjoitelmissaan tai haastatteluissaan. Mielenkiintoisen tästä tutkimuksesta tekee kuitenkin se, mitkä asiat oppilaat itse kokevat tärkeiksi sekä merkityksellisiksi oppimiskokemuksiksi ja mitkä asiat he toivat itse ilmi tutkijalle. Kiinnostavaa aineiston analyysissä sekä tutkimustulosten hahmottelussa oli huomata, miten eri tavoin eri oppilaat olivat päivän kokeneet ja millä tavoin oppilaat ajattelivat työelämästä Yrityskylä-päivän jälkeen. Varmaa tietoa tutkijalla ei kuitenkaan ole siitä, mitkä käsityksen työelämästä olivat ennen Yrityskylä-päivää.

Keskiössä tässä tutkimuksessa olivat eritysti oppilaiden oppimiskokemukset ja mielenkiintoista oli huomata sekä tutkimuksen analyysissä, että tuloksissa eroja siinä, mitä kuudesluokkalaiset kokivat itse tärkeäksi asioiksi mainita esimerkiksi haastattelussa ja mitkä asiat olivat taas opettajan mielestä esimerkiksi pedagogisesti tai kasvatuksellisesti olleet merkityksellisiä.

Opettajan haastattelu toi tutkijalle paljon lisäymmärrystä oppilaiden vastauksista ja se toi paljon lisätietoa sekä sellaisia teemoja esille, joita koululaiset eivät itse nostaneet esille haastatteluissa. Opettaja kertoi esimerkiksi monia merkityksellisiä keskusteluja, joita oppilaiden kanssa oli käyty läpi koulussa ja kiinnostavaa onkin, miksi oppilaat eivät itse nostaneet näitä asioita esille haastattelussa. Opettajan kanssa keskustellessa esiintyi esimerkiksi siirtovaikutuksen kriteeri, joka ei niin vahvasti esiintynyt oppilailta kerätyssä aineisossa. Opettaja kertoi siitä, että yksi oppilaista sovelsi Yrityskylä-kokonaisuudessa oppimiaan käytöstapoja yläkouluun siirtymiseen liittyvässä tilanteessa. Tutkija myös huomasi, että samainen oppilas kätteli tutkijaa spontaanisti haastattelun jälkeen eli siirtovaikutus tuli esille

myös tässä. Kuitenkaan samainen kokemus ei esiintynyt oppilaan omassa aineisossa. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, ettei oppilas itse tiedostanut tätä oppimiskokemusta.

Tutkimuksen analyysissä oli paljon eroja siinä, kuinka monta koodia esimerkiksi kunkin oppilaan tutkimusaineistosta saatiin. Tutkimuksessa ei tehty erikseen tyyppittelyä, koska tutkimustuloksia saatiin pelkän teemottelun avulla paljon ja tutkimustulosten raportointi päädyttiin rajaamaan pelkästään teemotteluun.

Koska kyseessä on tapaustutkimus, on tutkimustulosten yleistettävyydessä oltava kriittinen. Myös Yrityskylästä tehdyn tutkimuksen vähäisyys vaikeuttaa yleistysten tekemistä. Yrityskylässä työskennellessään tutkija on esimerkiksi huomannut, että eri luokkien Yrityskylä-päivien oppimiskokemukset päiväkohtaisesti vaihtelevat suuresti. Esimerkiksi Yrityskylässä on huomattu, että opettajan vaikutus luokan Yrityskylä-päivään valmistautumisessa on suuri. Esimerkiksi se, onko Yrityskylä-tunteihin käytetty paljon aikaa vai onko tunnit käyty kiireellä läpi ennen Yrityskylä-päivää, vaikuttavat monesti oppilaiden oppimiseen. Tästä ei kuitenkaan ole ainakaan vielä tieteellistä näyttöä. Kuitenkin tämä halutaan huomioida esimerkiksi näiden tutkimustulosten yleistettävyyttä pohtiessa. Koska käytännön työssä on huomattu, että oppimiskokemukset vaihtelevat, ei tästä tutkimusaineistosta voida ainakaan tämän ajatuksen perusteella tehdä kovin suuria yleistyksiä. Nämä tutkimustulokset kertovat erityisesti tähän tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden oppimisesta, mutta ne eivät välttämättä kata kaikkea Yrityskylässä opittua eivätkä kerro tuhansien oppilaiden oppimiskokemuksista. Tutkimustuloksiin voisi tuoda varmennettavuutta esimerkiksi suurempi tutkimusjoukko, jota ehdotetaan esimerkiksi jatkotutkimusideoiden yhteydessä (ks. luku 8 Pohdinta).

Aikaisempien tutkimusten (mm. Nevgi & Tirri 2003; Ruokamo & Pohjolainen 1999; Tirri, Kuusisto & Aksela 2013; Tirri, Sorri & Pruuki 2006) mukaan mielekkään oppimisen kriteereitä on löydettävissä erilaisista oppimisympäristöistä. Tämä tutkimus tukee myös käsitystä siitä, että mielekkään oppimisen kriteerit ovat löydettävissä erilaisista oppimisympäristöistä ja että ne toimivat hyvänä teoreettisen viitekehyksenä oppimisympäristöymmärryksessä sekä -tutkimuksessa. Erona tässä tutkimuksessa aikaisempiin tutkimuksiin oli erityisesti se, että tutkimuksen kohdehenkilöinä toimivat paljon nuoremmat oppilaat. Aikaisemmassa

tutkimuksessa on tutkittu esimerkiksi vanhempien opiskelijoiden tai aikuisopiskelijoiden oppimista. Siksi esimerkiksi aktiivisuuden ja intentionaalisuuden erottelu oli tässä tutkimuksessa haastavaa, koska tutkimuskohteena olivat alakoululaiset, joiden kognitiivinen ajattelu ei ole näin kehittynyttä kuin esimerkiksi aikaisemmissa tutkimuksissa aikuisopiskelijoilla.

Ruokamo ja Pohjolainen (1999) ovat esittäneet, että kontekstuaalisuus ja ajan-kohtaisuus tuovat opiskeluun muun muassa lisää motivaatioita ja siten intentionaalisuutta. Tämän tutkimuksen sekä tulkintojen perusteella tästä tutkimusaineistosta on löydettävissä myös samansuuntaisia tuloksia. Oppilaat olivat esimerkiksi hyvin motivoituneita Yrityskylä-päivästä ja sen uskotaan tässä tutkimuksessa lisäävän intentionaalisuuden kriteerin esiintymistä tässä aineistossa. Tässä tutkimuksessa ajankohtaisuus ei esiintynyt kuitenkaan merkittävästi tutkimusaineistossa, vaikka intentionaalisuuden esiintyi merkittävästi. Kuitenkin tutkimustulosten perusteella näyttää siltä, että oppilaat ymmärsivät työskentelyn hyödyn ja olivat motivoituneita, vaikka oppisisällöt eivät olleet heille itselleen juuri nyt ajankohtaisia. Kuitenkin oppilaita on voinut motivoida esimerkiksi se, että tulevaisuudessa tullaan olemaan oikeastikin töissä ja he ovat nähneet tämän hyödyn Yrityskylässä opiskelussa. Kontekstuaalisuus esiintyi tutkimustuloksissa erityisesti kokemuksellisuutena. Useat oppilaat kuvasivat Yrityskylä-päivän olleen todennukainen kokemus ja se lisää esimerkiksi autenttisuuden kriteerin esiintymistä tutkimusaineistossa.

Mielekkään oppimisen tutkimustulosten raportoinnin yhteydessä pohdittiin, mikä voisi olla vaikuttava tekijä konstruktivisuuden kriteeriin vähäiseen esiintymiseen. Yksi vaihtoehto voisi tämän tutkimusaineiston perusteella olla se, että oppilailla ei ollut oppimistavoitteita päivälle. Kaikki oppilaista eivät välttämättä ymmärtäneet, että Yrityskylässä voi oppia itselleen merkityksellisiä asioita, jos niin vain haluaa. Monet oppilaista kokivat Yrityskylän ehkä enemmän leikkinä kuin opiskeluna. Tämän tutkielman perusteella yksi pohdinnan aihe on, se vaikuttiko oppimistavoitteiden puute esimerkiksi siihen, että oppilaat eivät osanneet etsiä itseään kiinnostavia asioita Yrityskylästä eivätkä siten tietoisesti osanneet löytää itselleen merkityksellistä uutta tietoa.

Tämä tutkimus vahvistaa myös aikaisempaa ymmärrystä työelämätaidoista sekä tulevaisuuden taidoista. Esimerkiksi Aarnikoivun (2010) esittelemä työelämätaitojen kokonaisuus tukee tästä tutkimuksesta saatuja tuloksia. Muissa malleissa ei huomioitu esimerkiksi työnhakutaitoja ja tämän tutkimuksen perusteella nähdään, että työnhakutaidot ovat tärkeä osa työelämässä tarvittavia taitoja ja ne olisi tärkeä sisällyttää myös työelämätaitojen opetuksen suunnitteluun peruskoulussa. Tutkimustulokset vahvistavat myös Tynjälän ja Virtasen (2013) kokoamaa työelämätaitorunkoa. Erityisesti tutkimustulokset vahvistavat eettisten taitojen osuutta työelämätaitojen kokonaisuudessa. Esimerkiksi Aarnikoivun mallissa ei esitelty eettisiä taitoja osaksi työelämätaitoja ja tämän tutkimuksen tulosten perusteella Aarnikoivun runkoon ehdotetaan lisättäväksi eettiset työelämätaidot. Tässä tutkimuksessa moniulotteisen teoreettisen tiedon perusteella luotua runkoa (ks. LIITE 5) ehdotetaan käytettäväksi perusopetuksen tukena työelämätaitojen opetuksessa sekä Yrityskylän oppimistavoitteiden kartoittamisessa.

Näiden tulosten perusteella voidaan päätellä, että Yrityskylä sijoittuu yhteiskunnallisesti tärkeään kenttään. Yrityskylä toimii tämän tutkimuksen perusteella toimivana pedagogisena ratkaisuna työelämätaitojen opettamisessa. Yrityskylässä toteutuu myös yleisesti hyvän oppimisympäristön kriteerit. Lisäksi Yrityskylän toimintamalli toimii kiinnostavana näkökulmana oppimisympäristöihin. Tämän tutkimuksen avulla Yrityskylää ymmärretään paremmin ja tämän tutkimuksen tulosten sekä niiden teoreettisen ymmärryksen pohjalta voidaan myös kehittää uutta teoreettista mallia autenttisten oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä työelämätaitojen opetukseen. Tämän tutkimuksen perusteella onkin tutkijan päättelyyn perustuvan pohdinnan avulla luotu kaksi mallia, joita voidaan käyttää sekä muuttuvien työelämätaitojen kartoittamiseen sekä kontekstisidonnainen autenttisen oppimisympäristön rakentamiseen (ks. luku 7 Työelämätaitojen rakentumisen sekä kontekstisidonnaisen oppimisympäristön suunnittelun ja toteutuksen mallit).

6.4 Luotettavuustarkastelu

Erityisesti laadullisessa tutkimuksessa, tutkija joutuu jatkuvasti pohtimaan tutkimuksena kattavuutta sekä luotettavuutta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on keskeisessä roolissa ja toimii myös osin tutkimuksen välineenä. Tämä ”tutkijan

avoin subjektiviteetti” on otettava huomioon esimerkiksi tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa. (Eskola & Suoranta 1999, 209, 201.)

Tässä tutkimuksessa tutkijalla oli hyvin keskeinen rooli koko tutkimusprosessin ajan. Tutkija itse toteutti tutkimuksen alusta loppuun myös esimerkiksi litteroinnin mukaan lukien. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 232-233) mukaan tutkimuksen toteutus sekä sen tarkka selostaminen lisäävät laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Tässä tutkimuksessa koko tutkimusprosessi avattiin totuuden mukaisesti sekä yksityiskohtaisesti luvussa 5, jossa kerrottiin avoimesti kaikki tutkimuksen tekoon vaikuttaneet tekijät. Tutkimuksen toteutuksen esittelyn yhteydessä kerrottiin esimerkiksi, että kaikki oppilaat eivät jaksaneet keskittyä kirjoittelman kirjoittamiseen tai haastatteluun. Tutkimuksen toteutuksen raportoinnin yhteydessä avattiin myös sitä, että tutkimuskirjoitelman keruuhetkellä luokan oppilaat olivat levottomia, mikä saattoi esimerkiksi johtua tutkijan läsnäolosta eikä kirjoitelmaan jaksettu keskittyä täysillä. Lisäksi tutkija kertoi epäonnistuneista nauhoituksista avoimesti.

Tutkimusaineiston laatu on myös keskeinen osa tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi & Hurme 2000, 185). Tässä tutkimuksessa tutkimushenkilöinä toimivat kuudesluokkalaiset oppilaat, joista usealla oli esimerkiksi kielellisiä vaikeuksia, joten molempien aineistojen keruun yhteydessä oli väärinymmärryksen vaara. Oppilaat saattoivat tulkita kirjoitelmien tehtävänannot tai haastattelukysymykset eri tavalla kuin tutkija oli tarkoittanut tai tutkija ymmärsi oppilaiden vastauksia eri tavoin, kun he itse tarkoittivat. Luokalla oli paljon S2-oppilaita, joiden kirjoitettu kieli oli heikkoa ja omia ajatuksia oli selvästi vaikeaa tuoda kirjoitettuun muotoon. Tutkimusjoukossa oli myös paljon poikia, joiden kirjoitettu kieli todettu usein heikommaksi kuin tyttöjen. Suurin osa eteenkin tutkijan johdolla kerätyistä kirjoitelmista jäi hyvin lyhyiksi. Siksi oli hyvä, että tutkimusaineistona oli myös toiset kirjoitelmat sekä oppilas, että opettajan haastattelut, joita voitiin tulkita rinnakkain muun aineiston kanssa.

Kirjoitelmissa erona olivat tehtävänannot, mikä on myös huomioitava tässä tutkimuksessa. Opettajan johdolla kerätyt tarinat olivat esimerkiksi paljon vapaamuotoisempia kuin tutkijan johdolla kerätyt. Oppilaat kirjoittavat esimerkiksi enemmän

omista kokemuksistaan, ajatuksistaan sekä tunteistaan, joita Yrityskylä-päivä herätti, kun taas tutkijan keräämä kirjallinen tehtävä oli tarkemmin ohjeistettu ja se näkyy myös kirjoitelmissa. Ne vastaavat spesifimmin oppimiskokemuksiin ja ovat suppeampia muilta osin.

Lisäksi kuudesluokkalaisten kognitiiviset kyvyt ovat vasta kehitysvaiheessa ja siksi esimerkiksi oman oppimisen tietoinen pohdinta saattaa olla haastavaa. Tässä tutkimuksessa oppilaat eivät välttämättä osanneet kertoa tai tiedostaa, mitä kaikkea he todella oppivat Yrityskylän kokonaisuuden aikana. Siksi tämän tutkimuksen tulokset eivät välttämättä kuvaa kaikkea oppimista. Tutkimuksessa on huomioitava myös, että tutkija ei ollut aikaisemmin suorittanut tutkimushaastattelua, joten ensimmäisten haastatteluiden aineistot jäivät selvästi niukemmiksi kuin viimeisenä tehdyt. Siksi tämän tutkimuksen tutkimusaineistoon on suhtauduttava osin kriittisesti.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää aineiston monipuolisuus. Erilaisten aineistonkeruutapojen yhdisteleminen eli aineistotriangulaatio koettiin tutkimuksessa tärkeäksi muun muassa luotettavien tutkimustulosten takaamiseksi (ks. esim. Laine ym. 2007, 23-31). Aineistotriangulaatiota käytetään muun muassa tutkimustulosten luotettavuuden ja varmennettavuuden lisäämiseksi (ks. Laine ym. 2007, 23-31). Erilaiset aineistot täydentävät toisiaan, jolloin tutkittavasta ilmiöstä saadaan monipuolisempaa tietoa ja ilmiötä voidaan kuvailla moniulotteisesti (Laine ym. 2007; Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158-161). Tässä tutkimuksessa koulu- ja luokanopettajien haastattelut sekä kirjalliset tehtävät täydentävät toisiaan ja se tuo luotettavuutta sekä varmennettavuutta tutkimustuloksiin (ks. esim. Laine ym., 2007, 23-31). Tutkimustulosten yhteydessä esitetään myös aineistokatkelmia, mikä lisää tutkijan tekemien tulkintojen läpinäkyvyyttä (Eskola & Suoranta 1999, 217) ja siten luotettavuutta tutkimustuloksiin.

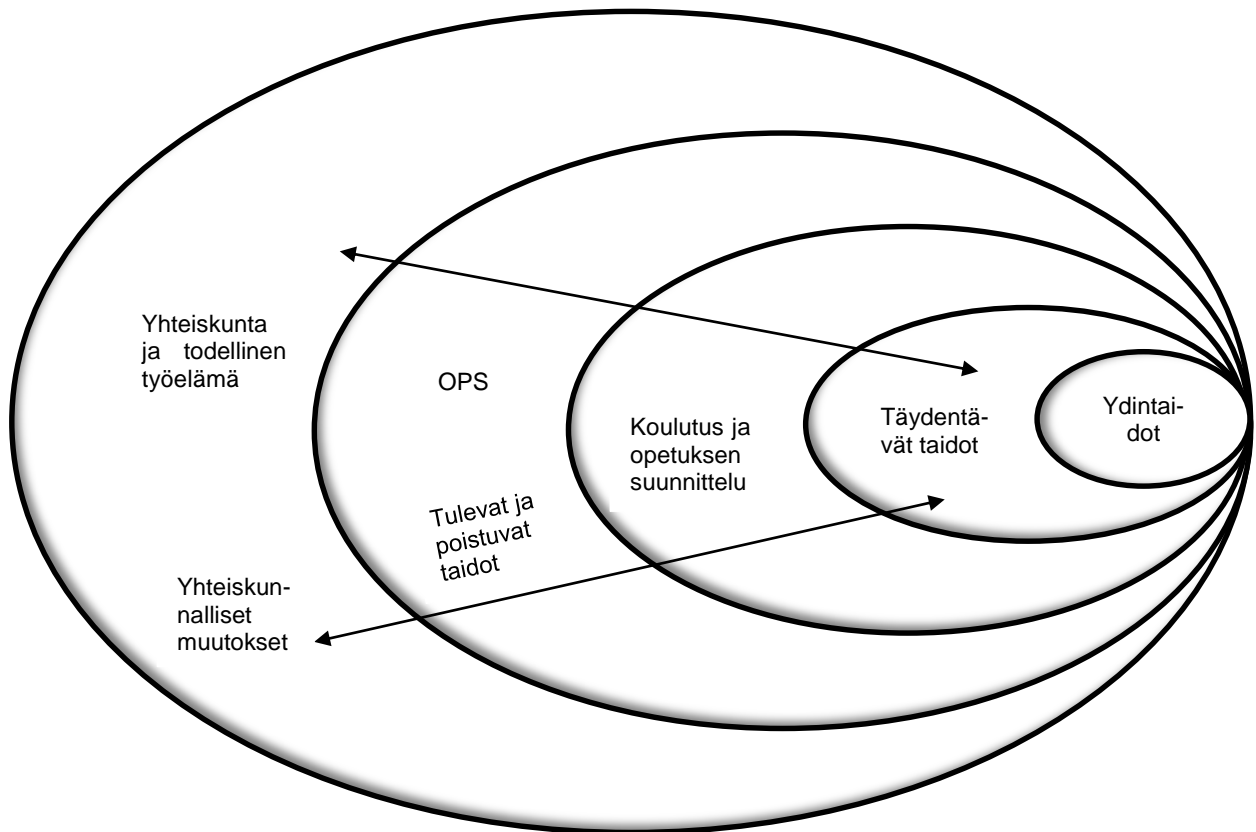
Luokanopettajan haastattelua voitiin tässä tutkimuksessa käyttää apuna tulosten varmennettavuuden tulkinnassa. Tämä takaa analyysin *kattavuutta* (ks. Mäkelä 1990). Tutkimustuloksia ei voida peilata aikaisempaan tutkimustietoon sen vähäisyyden vuoksi. Siksi tulosten *varmennettavuutta* eikä *toistettavuutta* (ks. Mäkelä 1990) voida perustellusta esittää tässä tutkimuksessa. Jatkotutkimuksen merkitys on tästä syystä erityisen tärkeää.

7 Työelämätaitojen rakentumisen sekä kontekstisidonnaisen oppimisympäristön suunnittelun ja toteutuksen mallit

Tämän tutkimuksen perusteella on luotu kaksi mallia yhteiskunnallisen ja pedagogisen tarkastelun tueksi työelämätaitojen opettamiseen sekä mielekkään oppimisen soveltamiseen erilaisissa oppimisympäristöissä. Näitä malleja voidaan soveltaa sekä Yrityskylässä että uusia oppimisympäristöjä kehittäessä. Nämä mallit ovat luotu tutkijan päättelyyn perustuvan pohdinnan avulla.

Ensimmäinen malli, kuvio 10, kuvaa sitä, mistä tekijöistä työelämätaidot rakentuvat. Mallissa kuvataan niitä vaikuttavia tekijöitä, jotka muokkaavat työelämätaitojen kokonaisuutta jatkuvasti. Kuten aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu, työelämätaidoille ei ole kyetty luomaan yhtä mallia, joka kuvaisi kaikkia yhteiskunnassa tarvittavia työelämän osaamistarpeita. Tämän tutkimuksen perusteella vahvistuu käsitys siitä, että työelämätaidot ovat kompleksinen kokonaisuus (vrt. Virtanen & Tynjälä) ja työelämässä tarvittavat taidot muuttuvat esimerkiksi yhteiskunnallisten muutosten myötä. Tässä mallissa korostuvat ydintaidot, jotka kattavat työelämässä tarvittavat perustaidot. Näitä täydentää täydentävät taidot, jotka toimivat esimerkiksi eri aloja koskevien taitojen sekä perustaitojen rajapinnalla. Nämä taidot muuttuvat todellisen työelämän sekä yhteiskunnan myötä ja osa tarvittavista taidoista myös poistuu. Tällä hetkellä muutokseen yksi merkittävä taitojen kokonaisuutta muokkaava tekijä on esimerkiksi digitalisaatio. Opetettavat taidot sekä yhteiskunnalliset muutokset vaikuttavat koulutuksen suunnitteluun sekä ylemmällä tasolla myös opetussuunnitelmatyöhön. Opetussuunnitelmaa muokataan yhteiskunnalliseen tilanteeseen sopivaksi sekä pyritään kehittämään sitä myös kattamaan tulevaisuuden osaamistarpeita. Samalla opetuksen suunnittelun tavoitteet muuttuvat, kun opetussuunnitelmaan tehdään muutoksia.

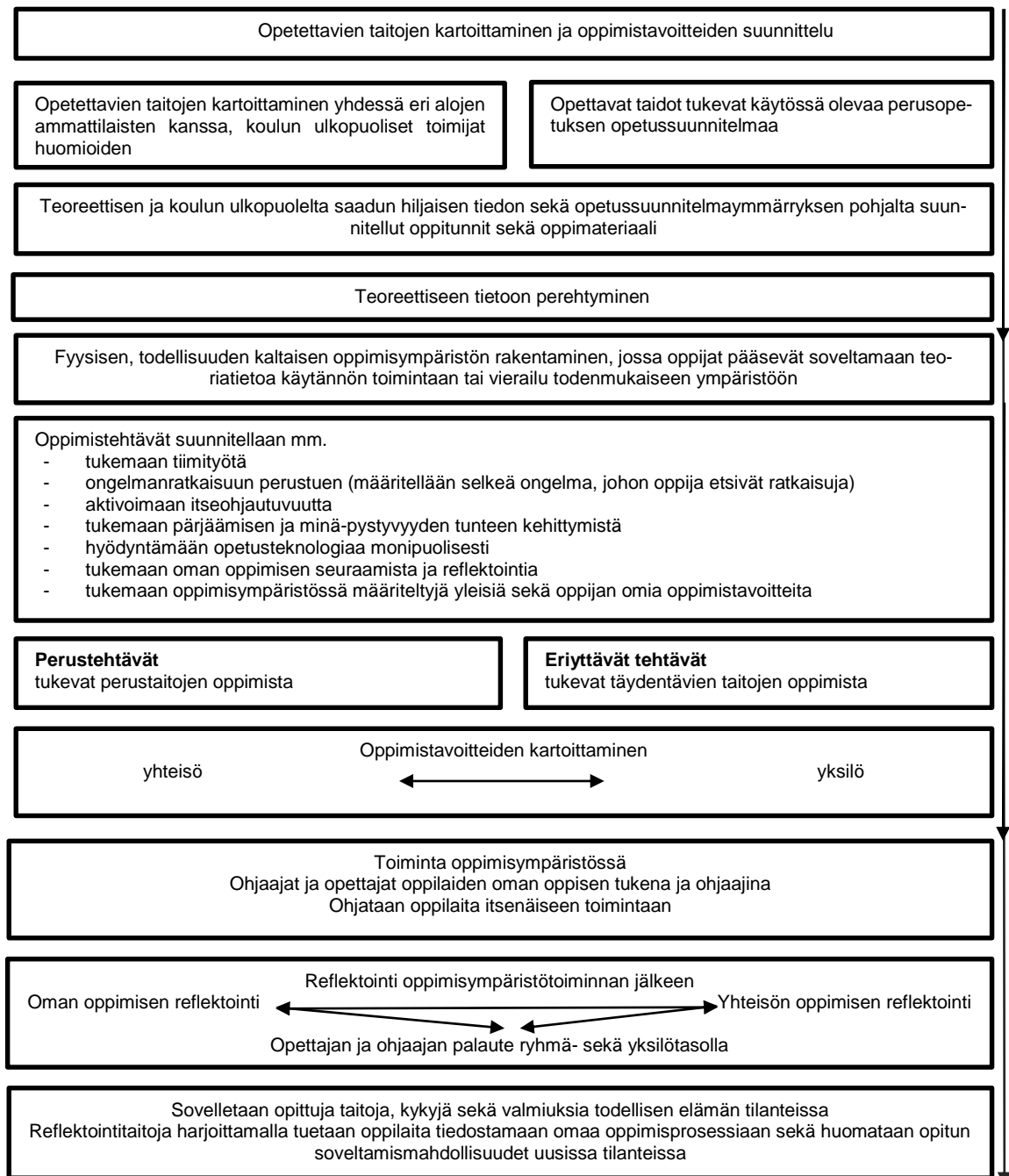

Kuvio 10. Työelämätaitojen rakentuminen ja siihen vaikuttavat tekijät.

Toinen malli, kuvio 11, on luotu kuvaamaan sitä, miten mielekkään oppimiseen teoriaan perustuva oppimisympäristö voidaan rakentaa erilaisten taitojen opetuksen tueksi. Tässä mallissa on otettu huomioon tutkimustuloksissa esiintyneet opetuksen ongelmakohdat, joiden perusteella on päätelty, miten hyvä kontekstisidonnaista oppimista tukeva oppimisympäristö voidaan rakentaa. Tämä malli voi toimia esimerkiksi opettajien sekä koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen suunnittelijoiden apuna uuden opetussuunnitelman (POPS 2016) toteuttamisessa.

Tämä malli kuvaa hyvän oppimiskokonaisuuden muodostamista. Malli on tehty kuvaamaan sitä prosessia, jossa teorian pohjalta luodaan toimiva kontekstisidonnainen oppimisympäristö. Malli toimii opetuksen ja oppimisen polkuna, jonka tarkoituksena on tukea uuden opetussuunnitelman oppimiskäsitystä sekä tavoitteita. Mallia luetaan ylhäältä alaspäin. Siinä lähdetään liikkeelle opetettavien taitojen kartoittamisesta yhteiskunnalliselta tasolta, yksittäisten taitojen opetukseen. Opetuksessa huomioidaan sen jälkeen esimerkiksi koulun ulkopuoliset eri

alojen ammattilaiset ja pyritään luomaan heidän kanssaan todellisen elämän mukaisia ongelmia, joita oppilaiden kanssa ratkotaan. Tätä näkökulmaa ei esimerkiksi mielekkään oppimisen kriteereissä ole aiemmin otettu huomioon. Koko oppimispolun ajan omaa oppimista reflektoidaan sekä peilataan suhteessa omiin oppimistavoitteisiin. Tämän jälkeen opittua tietoa osataan paremmin soveltaa uusissa todellisen elämän tilanteissa.

Kuvio 11. Kontekstisidonnaisen opetuksen ja oppimisympäristötyöskentelyn suunnittelu ja toteuttaminen.

8 Pohdinta

Tutkimusprosessin arviointi

Tämän tutkimuksen tekeminen oli kokonaisuudessa oppimisprosessi. Tutkimuksen toteutuksen edetessä tutkijan tutkimuksellinen ymmärrys lisääntyi ja myös teoreettinen ymmärrys aiheesta lisääntyi valtavasti. Tutkimusprosessissa oli painoitellen haasteita ja tutkimuksen teko muodostui vasta tutkimuksen puolivälissä johdonmukaisemmaksi, selkeämmäksi ja suunnitelmalliseksi. Tutkija kohtasi tutkimusta tehdessä yllättäviä sekä haastavia tilanteita, jotka toimivat myös oppimiskokemuksina tutkijalle itselleen. Nämä tilanteet on avattu tutkimusprosessin kuvauksessa, mikä helpottaa tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa. Näiden huomioiden avulla tutkimusta voidaan tarkastella myös kriittisesti.

Tutkijan ennakkokäsitys ennen tutkimuksen toteutusta oli, että oppilaat eivät välttämättä opi työelämätaitoja parhaalla mahdollisella tavalla Helsinki-Vantaan Yrityskylässä, vaikka Yrityskylä on esimerkiksi palkittu maailman parhaana oppimis-innovaationa. Tutkija huomasi Yrityskylässä työskennellessään esimerkiksi, että selkeät oppimistavoitteet puuttuivat ja oppisisällön kehittäminen perustui pääosin saadulle palautteelle eikä esimerkiksi tieteelliselle tutkimukselle. Muun muassa nämä asiat muodostivat tutkijalle ennakkokäsityksen oppilaiden oppimisesta Yrityskylässä. Tutkimuksen toteutusvaiheessa tästä ajatuksesta oli jokseenkin haasteellista päästä eroon. Esimerkiksi ensimmäisissä haastatteluissa oppilaat vastasivat joihinkin kysymyksiin odottamattomasti ja haasteeksi muodostuikin, miten näihin vastauksiin tulisi suhtautua haastattelutilanteessa paljastamatta omia ennakkokäsityksiään niin, että oppilaat eivät vastaa tutkija odottamalla tavalla. Kuitenkin tutkimuksessa onnistuttiin saamaan vastauksia, jotka eivät tuke-neet tutkijan ennakkokäsityksiä ja monet saaduista tuloksista olivat ristiriidassa ennako-oletusten kanssa. Siksi voidaan todeta, että tässä tutkimuksessa onnistuttiin säilyttämään tarvittava objektiivisuus ja tutkimus voidaan todeta luotettavaksi siltä osin.

Tutkimusmetodin käytössä ilmeni jonkin verran haasteita. Tutkimuksen toteutus ei sujunut täysin ongelmitta ja tutkimusprosessin myötä myös tutkijan tutkimus- taidot kehittyvät. Sen kautta syntyi myös itsekritiikkiä omaa tutkimusta kohtaan,

joka mahdollistaa myös tutkimuksen kriittisen arvioinnin. Tutkimusprosessin toteutusta voidaan tarkastella myös kriittisesti sekä pohtia, miten tätä tutkimusta voitaisiin parantaa esimerkiksi jatkotutkimusta ajatellen. Suurimmaksi itsekritiikiksi voidaan tässä tutkimuksessa todeta tutkimusaineisto ja sen keruu. Tutkija ei ollut aikaisemmin tehnyt haastattelututkimusta ja sen vaikutukset on otettava huomioon tätä tutkimusta arvioidessa. Tätä tutkimusta tarkastellessa on pohdittava esimerkiksi, miten kokeneempi haastattelija olisi vaikuttanut tutkimusaineistoon sekä sitä kautta tutkimuksen tuloksiin. Täysin varmoja ei voida olla siitä, olisivatko tutkimustulokset täysin samat, jos haastattelija olisi ollut kokeneempi.

Oppilashaastattelut olisi mahdollisesti voitu toteuttaa paremmin. Tutkimushaastattelut olivat puolistrukturoidun teemahaastattelun mukaiset ja se helpotti aloittelevan tutkijan oikeassa asiassa pysymistä. Luonteva syvällisen dialogin muodostaminen oppilaiden kanssa olisi voinut olla haastavaa ja siksi esimerkiksi strukturoimaton teemahaastattelu ei välttämättä olisi toiminut tässä tutkimuksessa. Kuitenkin haastatteluaineisto olisi voinut olla syvällisempää ja tutkimuksen teemoihin oltaisi voitu syventyä enemmän sekä kysyä vielä enemmän esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä. Haasteluissa erityiseksi haasteeksi muodostui oppilaiden vastausten johdattelemisen välttäminen. Tutkimuksen analyysissä esimerkiksi jotkin oppilaiden kommentit jouduttiin jättämään pois, koska ei oltu tehty tarvittavaa lisäkysymystä eikä tutkija voinut olla varma, mitä oppilas tarkoitti. Tämä saattaa tuoda tutkimukseen pieniä virhearviointeja tutkimustulosten suhteen.

Lisäksi kirjoitelmien osuutta tarkasteltiin myös tässä tutkimuksessa. Tutkimuksen toteutuksen jälkeen pohdittiin, olisiko esimerkiksi oppilaiden tarinat voitu kirjoittaa tietokoneella, jotta olisi saatu enemmän tutkittavaa materiaalia tutkimuskäyttöön. Kirjoitelmien kirjoittamiselle olisi voitu antaa enemmän aikaa sekä yrittää rauhoittaa oppilaat paremmin pohtimaan entistä syvällisemmin oppimiskokemuksiaan.

Tutkimusprosessin loppuvaiheessa pohdittiin, olisiko oppimistuloksia ollut helpompi hahmotella esimerkiksi kyselylomakkeen avulla. Kiinnostavaa olisi ollut hahmottaa erityisesti ennen ja jälkeen kerättyä aineistoa. Tämän tutkimuksen perusteella ei nyt voida kuitenkaan olla täysin varmoja esimerkiksi siitä, missä oppiminen on tapahtunut. Kytkökset Yrityskylä-päivään tehtiin ainoastaan korostamalla Yrityskylä-päivää kirjoitelmissa sekä haastatteluissa. Kuitenkaan varmaa

tietoa ei saatu siitä, mitkä olivat oppilaiden todelliset ennakkokäsitykset. Tässä tutkimuksessa ei voida olla varmoja esimerkiksi siitä, mitkä käsitykset todella muuttuivat ja mitä oppilaat tiesivät ennen Yrityskylä-päivää. Nyt tulokset perustuvat siihen olettamukseen, että oppilaat osasivat itse kertoa ja kuvailla muutosta erityisesti teemahaastatteluissa.

Pohdinnassa korostuu lisäksi se, olisiko tutkimuksesta saatu erilaisia tuloksia, jos oppilaille olisi esimerkiksi tehty ennen ja jälkeen kysely sekä sen pohjalta arvioitu oppilaiden oppimista. Nyt keskiössä oli erityisesti oppilaslähtöinen, spontaani ajattelu, joka ei välttämättä anna kaikkea tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Jos tutkimus aloitettaisiin nyt alusta, oppilailta pyritäisiin ainakin kysymään vielä enemmän lisäkysymyksiä. Tutkimusaineistoa tarkastellessa ja analysoidessa oli löydettävissä myös epäselviä vastauksia, joissa tutkijan olisi pitänyt syvällisemmin ymmärtää, mitä oppilas todella tarkoitti. Opettajan haastattelu auttoi kuitenkin osittain oppilaiden vastausten ymmärtämisessä, kun tutkija sai tietoonsa muun muassa erilaisia luokassa käytyjä keskusteluja. Kuitenkaan opettajakaan ei voi olla täysin varma siitä, mitä oppilaat todella tarkoittivat. Analyysissä myös haasteena oli ylianalysointi eli olivatko tutkijan johtopäätökset ja tulkinnat aineistosta juuri sitä, mitä oppilaat haastatteluissa tarkoittivat. Esimerkiksi se, mihin mikäkin kuvailu koodattiin, on täysin tutkijajohtoista tulkintaa, mikä osaltaan kuuluu sisällön analyysin luonteeseen. Tutkijalla on sisällön analyysissä vapaus erilaisten tulkintojen tekemiseen (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2002).

Vaikka tutkimusaineiston keruuta sekä laatua voidaan arvioida kriittisesti, on kuitenkin tämän tutkimuksen vahvuutena sen monipuolinen aineisto. Sen ansiosta tutkimustulokset voidaan ymmärtää luotettaviksi osittaisesta kritiikistäkin huolimatta. Tutkimusaineistot osoittautuvat toisiaan täydentäväksi eikä esimerkiksi niitä tarkastellessa saatu ristiriitaisia tuloksia. Tästä syystä voidaan todeta, että tässä tutkimuksessa aineisto ja sen avulla saadut tulokset ovat luotettavia, koska tutkija on myös osannut asettua tutkimuksessaan objektiiviseksi tarkastelijaksi.

Aineiston analyysi osoittautui jokseenkin haasteelliseksi. Esimerkiksi mielekkään oppimisen kriteereistä aktiivisuuden ja intentionaalisuuden erottelu johdonmukaisesti oli haasteellista, koska niissä on paljon samoja elementtejä. Tutkimustulos-

ten raportointivaiheessa tutkijan teoreettinen ymmärrys lisääntyi ja tutkimusaineiston koodeja muutettiin jonkin verran tutkimustuloksia raportoidessa. Tämän mahdollisti aineiston analyysissä käytetty tietokoneohjelma. Tämä osaltaan lisää tutkimustulosten luotettavuutta, koska tutkija pystyi tekemään koodien vaihdoksia ja muuttamaan koodeihin yhdisteltäviä kuvailuja helposti.

Tämän tutkimuksen perusteella luotiin myös kaksi uutta mallia. Toinen muodostettiin kuvaamaan työelämätaitojen rakentumista sekä siihen vaikuttavia tekijöitä ja toinen kontekstisidonnaisen oppimisympäristön suunnittelun ja toteutuksen malliksi. Kumpaakaan mallia ei ole vielä testattu tutkimuksen avulla. Siksi tämän tutkimuksen perusteella ei voida täysin todistaa mallien toimintaa. Kuitenkin teoreettinen, myös tutkimuksellisesti vankka tieto esimerkiksi mielekkästä oppimisesta sekä mielekkään oppimisen kriteereiden merkityksestä hyvän oppimisympäristön rakentumisesta vahvistavat erityisesti oppimisympäristön rakentumisen mallia. Myös teoreettinen tieto työelämätaitojen rakentumisesta sekä niihin vaikuttavista tekijöistä tukevat mallin oikeellisuutta. Ehdotuksena kuitenkin on, että malleja tulisi testata tutkimuksen avulla.

Ehdotukset työelämätaitorunkojen täydentämiseen

Koska tämän tutkimuksen toteutuksessa huomattiin, etteivät valmiit mallit riittä täysin kattamaan työelämätaitoja, joita peruskoulussa tulisi opettaa, tämän tutkimuksen perusteella ehdotetaan muutamia tarkennuksia sekä täydennyksiä käytettyihin työelämätaitorunkoihin. Esimerkiksi peruskoulussa on tärkeää saada tietoa useista eri ammateista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista, joten peruskoulumallissa työtehtävään liittyvä ammattitaito voitaisiin liittää esimerkiksi työelämäntuntemuksen yhteyteen alakategoriaksi. Malleista puuttui myös jotain opetussuunnitelmassa lueteltuja taitoja, jotka myös ehdotetaan lisättäväksi näihin malleihin. Näitä ovat esimerkiksi erilaisten roolien tiedostaminen ja tarkasteleminen kriittisesti, kuten eri ammatteihin liittyvät sukupuoliroolit ja mallit, työhön tarvittavan ajan arviointi ja asianmukainen käyttäytyminen. Virtanen ja Tynjälä (2013) lukevat ”eettisen ajattelun kehittymisen” osaksi yhteisen toiminnan taitoja. Esimerkiksi Aarnikoivun työelämätaitorungosta nämä taidot puuttuvat. Tämän tutki-

muksen tulosten perusteella ehdotetaan, että eettiset taidot lisätään sekä työyhteisötaitoihin että muihin eettisiin työelämätaitoihin. Työyhteisössä on tärkeää esimerkiksi osata asettua toiseen asemaan sekä pohtia muun muassa omia arvojaan suhteessa työyhteisön arvoihin. Kuitenkaan tämä ei riitä kattamaan tämän tutkimuksen perusteella kaikkia eettisiä taitoja vaan niihin kuuluu myös esimerkiksi oman työn ja muiden työn arvostaminen, jonka ei eksplisiittisesti nähdä tässä tutkimuksessa kuuluvan työyhteisötaitoihin vaan muihin työelämässä tarvittaviin yleisiin taitoihin.

Tämän tutkimuksen teoreettisen ymmärryksen mukaan epävarmuudensietokyky on tärkeä taito tulevaisuudessa pärjäämisen kannalta. Kuitenkaan tutkimuksessa käytetyissä malleissa ei puhuttu erikseen pettymysten sietämisestä. Ainoastaan Aarinkoivu (2010) esitti tämän suuntaisia ajatuksia. Tämän tutkimuksen perusteella se kuitenkin ymmärretään tärkeäksi työelämätaidoksi, koska tulevaisuuden elämässä sekä työelämässä on kohdattava pettymyksiä sekä osattava myös selviytyä niistä. Tähän perusopetuksen opetus- ja kasvatustyöllä pyritään yleisesti, mutta niitä ei eksplisiittisesti luetella työelämässä tarvittaviksi taidoiksi. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan se on kuitenkin tärkeä työelämässäkin tarvittava keskeinen taito.

Tutkimuksen malleista puuttui myös esiintymistaidot, vaikka ne ovat useassa ammatissa kuitenkin tärkeitä työelämätaitoja. Tämän tutkimuksen perusteella ne katsotaan liittyväksi muihin työtehtävästä riippumattomiin taitoihin ja kykyihin. Vaikka kaikissa ammateissa ei välttämättä tarvita esiintymistaitoja, on silti tärkeää esimerkiksi osata tuoda itseään esille, joten kaikkien peruskoululaisten hyvä harjoitella sitä ainakin jonkin verran. Eteenkin, kun kuudesluokkalaiset eivät vielä tiedä omaa urapolkuaan, on monipuolisten taitojen harjoittelu tärkeää. Omien kiinnostuksen ja vahvuuksien hahmottaminen myös helpottuu kokeilemalla erilaisia asioita ja esimerkiksi esiintymistaitoja harjoittelemalla voi löytää itsestään uusia puolia, kuten yksi tyttö tässä tutkimusaineistossa. Hän huomasi Yrityskylä-päivässä pitävänsä esiintymisestä, vaikka itse kuvitteli vihaavansa sitä jännityksen vuoksi. Kokeilemalla voi saada myös päinvastaisia kokemuksia, kuten, että ei pidäkään jostain asiasta. Sen tiedostaminen on myös tärkeää itsetuntemuksen kehittämisessä.

Tätä tutkimusta tehdessä huomattiin, että opetussuunnitelmassa (2014) luetellaan paljon työelämä- ja tulevaisuuden taitoihin liittyviä asioita. Opetussuunnitelmasta voitaisiin hyvin lisätä useita asioita eri laaja-alaisen osaamisen alueita sekä niiden sisältöjä työelämätaitojen kokonaisuuteen. Tässä tutkimuksessa haluttiin kuitenkin pääosin tarkastella rajattua opetussuunnitelman kokonaisuutta ja pohtia tarjoaako se tarpeeksi kattavan esityksen työelämätaitojen opetuksen näkökulmasta.

Ehdotukset Yrityskylän kehittämiseen

Yrityskylän oppimisympäristölle esitetään tämän tutkimuksen tulosten perusteella muutamia kehitysehdotuksia. Esimerkiksi konstruktivisuuden kriteerin osalta Yrityskylän oppimisympäristöä voisi kehittää paremmaksi. Ehdotuksena on esimerkiksi, että Yrityskylän oppimateriaalin sekä oppilaiden käsikirjoitettuihin tehtäviin voitaisiin integroida enemmän reflektiivisiä tehtäviä, joissa oppilaat joutuisivat pohtimaan omaan oppimistaan. Yrityskylä-päivän materiaaleihin voisi myös lisätä muita opetussuunnitelman sisältöjä eri aineista kuten matematiikkaa, äidinkieltä tai muita kieliä sekä tuoda näitäkin sisältöjä enemmän osaksi työelämää. Näin ehkä oppimismotivaatio myös muissa aineissa kasvaisi, kun oppilaat näkisivät niiden hyödyn tulevaisuudessa. Esimerkiksi yhteiskunnallisesti on korostettu huolta siitä, että tytöt kokevat olevansa matematiikassa huonompia kuin pojat. Yrityskylässä voitaisiin paremmin tuoda esille esimerkiksi soveltavia matematiikan tehtäviä, joiden avulla voitaisiin lisätä oppilaiden oppimis- sekä onnistumisen kokemuksia. Yrityskylässä voitaisiin myös vahvemmin korostaa sitä, että sukupuolirollit eivät määritä tulevaisuuden työuraa vaan siihen voi itse vaikuttaa.

Tutkimustulosten mukaan oppilaat eivät hyödyntäneet aikaisempaa koulussa oppimaansa tietoa Yrityskylässä. Tämän tutkimuksen perusteella voisi miettiä esimerkiksi, voisiko Yrityskylän oppimisympäristössä soveltaa enemmän koulussa aiemmin opittua tietoa käytännössä. Voisivatko esimerkiksi yrityksen sisällöt pohjautua enemmän siihen, mitä koulussa ollaan opittu ja vahvistaa eri aineiden opetusta sekä lisätä oppisisältöjen sovellettavuutta todelliseen elämään. Näin päivästä voisi saada vieläkin paremman. Nykyistä koulujärjestelmää on esimerkiksi kritisoitu siitä, että oppiminen on irrotettu sen kontekstista ja siksi Yrityskylän

avulla kontekstuaalisuuden lisääminen voisi ehkä tulevaisuudessa lisätä oppimismotivaatiota koulussa myös muiden aineiden opiskelussa sekä sitä kautta parantaa mahdollisesti myös oppimistuloksia. Yrityskylässä toteutettavaa pedagogiikkaa voisi myös varmasti soveltaa muiden taitojen sekä tietojen opetuksessa käyttämällä esimerkiksi tämän tutkimuksen teoreettista ymmärrystä mielekkään oppimisen kriteereistä. Tämän tiedon perusteella voitaisi rakentaa esimerkiksi uusia autenttisia, simulaatioon perustuvia oppimisympäristöjä. Tätä tukee myös tämän tutkimuksen yhteydessä kehitetty malli.

Tutkimustulosten perusteella huomattiin, että tutkimusluokalla ei ollut ennalta asetettuja oppimistavoitteita Yrityskylä-päivälle eikä koko oppimiskokonaisuudelle. Tutkimustulosten perusteella voitaisiin esimerkiksi ehdottaa, että opettaja pohtisi luokan kanssa yhdessä, mitä Yrityskylässä halutaan oppia. Oppilaat voisivat myös kirjata ylös omat henkilökohtaiset oppimistavoitteensa ylös ja päivän aikana sekä päivän jälkeen omaa oppimista voitaisiin reflektoida ja peilata oppimistavoitteisiin. Oppilaat voisivat myös aktiivisemmin pohtia Yrityskylä-päivän aikana, mitä he haluaisivat Yrityskylässä oppia.

Oppimiskokemuksissa ei merkittävästi esiintynyt esimerkiksi itsetuntemuksen lisääntyminen. Ehdotuksena on, että Yrityskylän ammattikuvauksiin voisi lisätä näkyvämmäksi erilaisia ominaisuuksia, joita työpaikassa tarvitaan ja siten oppilaat voisivat pohtia enemmän omia kiinnostuksen kohteitaan sekä vahvuuksiaan. Tämä voisi esimerkiksi lisätä itsetuntemuksen kehittymistä Yrityskylän kokonaisuuden aikana. Oman oppimisen pohtiminen on myös lisätty keskeisemmin opetussuunnitelmaan ja Yrityskylässä toteutettava pedagogiikka voisi myös toimia apuna oppilaiden oman oppisen sekä omien opiskelustrategioiden kehittämisessä. Yrityskylässä opiskelu perustuu erityisesti toiminnallisuuteen sekä sen kautta oppimiseen. Yrityskylä-päivän jälkeen oppilaat voisivat myös pohtia sitä, millainen oppija minä olen. Esimerkiksi, auttoiko Yrityskylä oppimaan paremmin ja jos auttoi voisiko sitä hyödyntää jotenkin omassa opiskelussa.

Tutkimustuloksissa ei myöskään ilmennyt oppimiskokemuksia esimerkiksi erilaisen roolien tiedostamisesta työmarkkinoilla. Esimerkiksi sitä, ovatko jotkut ammatit mies- tai naisvaltaisia ei ilmennyt tutkimusaineistosta. Tätä voitaisiin lähestyä Yrityskylän oppimateriaalissa esimerkiksi työnhakuun liittyvän pohdintatehtävän

avulla. Oppilaat voisivat esimerkiksi pohtia, mitkä ovat yleisiä miesten ja naisten tai tietyn tyyppisten ihmisten ammatteja. Oppilaat voisivat myös kriittisesti arvioida yhteiskunnallisia normeja sekä pohtia, voiko niihin vaikuttaa esimerkiksi omalla toiminnalla ja päätöksenteolla.

Koska ainakaan tämän tutkimusaineiston perusteella ei opittu kaikkia työelämätaitorungon työelämätaitoja, Yrityskylän toimintaa sekä materiaaleja voisi kehittää myös tämän pohjalta. Ehdotuksena on, että Yrityskylässä hyödynnetään tähän tutkimukseen luotua työelämätaitorunkoa. Yrityskylässä voidaan esimerkiksi sisällyttää rungon pääteemat sisällyttäminen kaikkien ammattien tehtäviin ja alakategorioita voidaan sijoittaa harkiten pedagogisiin käsikirjoituksiin esimerkiksi työpaikoittain tai ammateittain.

Tutkimustulosten perusteella oppilaat eivät oppineet kovinkaan paljoa muista yrityksistä tai ammateista. Tutkimuksen perusteella ehdotetaan, että Yrityskylä-päivän jälkeen pidettäisiin esitelmä muille oppilaille omasta yrityksestä ja sen ammateista. Oppilaat joutuisivat tässä myös itse refleктоimaan omaa ammattiaan sekä myös muut oppilaat saisivat enemmän tietoa eri ammateista.

Yrityskylästä on tällä hetkellä toiminnassa myös vasta pilotoitu yläkoulu malli ja näitä kehitysideoita voisi hyödyntää myös yläkoulun kehitystyössä. Yrityskylän ansioita sekä tästä tutkimuksesta saatuja tuloksia voitaisiin esimerkiksi huomioida Yläkoulumallin pohdinnassa.

Yhteiskunnallinen merkitys

Tätä tutkimuksen tekeminen oli mielenkiintoinen ja innostava projekti. Tutkimuksen avulla saatiin paljon lisäymmärrystä tutkittavasta aiheesta, mutta se herätti tutkijan myös pohtimaan paljon muitakin asioita. Esimerkiksi tämän tutkimuksen yhteiskunnallinen merkitys sekä ajankohtaisuus herättivät useita ajatuksia. Tässä tutkimusaineistossa erityisen mielenkiintoista oli se, että opettaja kertoi monien oppilaiden ajatusten työelämää kohtaan olleen negatiivisia. Oppilaat muun muassa odottivat työelämän olevan kamalaa. Kuitenkin Yrityskylä-päivän jälkeen monet olivat yllättyneitä siitä, että työ voikin olla mukavaa.

Luokanopettajan työssä sekä nuorten kanssa työskennellessä esimerkiksi Yrityskylässä on ollut havaittavissa, että monet nuoret pelkäävät tulevaisuutta. Tässä tutkimuksessa osa oppilaista kertoi epäröivänsä jonkin verran tulevaisuuttaan. Muutama oppilas kuvasi esimerkiksi vanhempiansa olevan väsyneitä töiden jälkeen ja sen vuoksi työelämä on alkanut vaikuttaa pelottavalta. Ehkä nämä oppilaat kuvittelivat, ettei omaan tulevaisuuteen voi itse vaikuttaa ja tulevaisuudessa on esimerkiksi tehtävä epämiellyttävää työtä. Tämä herätti pohtimaan myös yhteiskunnan vaikutusta lapsiin ja nuoriin.

Esimerkiksi epävarmaa tulevaisuuskuvausta sekä negatiivisia uutisia nostetaan esille yhä enemmän yhteiskunnassamme. Eri medioissa kerrotaan muun muassa ilmastomuutoksesta, talouskriiseistä sekä irtisanomisista. Tutkimusta tehdessä alettiin pohtimaan, miten myös tulevaisuuden kauhukuvien maalaaminen voi vaikuttaa nuorten tulevaisuuden ahdistukseen sekä epätoivoon. Esimerkiksi nuoruus on monelle joka tapauksessa haastavaa aikaa eivätkä yhteiskunnan luomat paineet ainakaan helpota sen vaikeutta. Esimerkiksi Aarinkoivu (2010, 14), esittää teoksessaan, että työn varmuus on laskenut. Myös työpaikkojen hyvinvointia mittaava barometri on osoittanut, että työpaikkojen pysyvyys ei ole yhtä varmaa kuin aikaisemmin. Kiinnostava ja tärkeä pohdinnan aihe onkin, miten tämä vaikuttaa lapsiin ja nuoriin. Esimerkiksi mielenterveysongelmista kärsii yhä useampi ja muun muassa masennuksesta on muodostunut jo kansantauti. Lisäksi yhä useampi nuori on syrjäytymisvaarassa. Erityisesti nuoret miehet ovat vaarassa pudota yhteiskunnan ulkopuolelle. Taantuman on todettu myös vaikuttavan lapsiin ja nuoriin. Suomessa 90-luvun taantuman todettiin esimerkiksi lisäävän sen ajan lasten ja nuorten mielenterveysongelmia. Siksi on erityisen tärkeää, että yhteiskunnallisesti pohditaan erilaisia vaihtoehtoja näiden haasteiden ratkaisemiseksi.

Tämän tutkimuksen perusteella pohdittiinkin, voiko esimerkiksi Yrityskylä toimia yhtenä vaihtoehtona tarjoamaan parempaa tulevaisuutta lapsille ja nuorille. Sen avulla voidaan esimerkiksi auttaa nuoria oppilaita tiedostamaan omia kiinnostuksen kohteitaan ja auttaa tulevaisuuden polun suunnittelussa. Tärkeää on myös harjoitella työelämän sekä tulevaisuuden taitoja, jotka erilaisten tutkimustenkin mukaan auttavat tulevaisuudessa selviytymisessä. Esimerkiksi itseänsä hyvin

tuntevien ihmisten on osoitettu sietävän epävarmuutta paremmin (vrt. Aarnikoivu). Tärkeää olisi, että jokainen nuori pääsisi pohtimaan omaa tulevaisuuttaan turvallisesti sekä kannustavassa ilmapiirissä. Nuorten olisi tärkeää saada paljon tietoa, kokemuksia sekä harjoitusta esimerkiksi tulevaisuuden työelämästä. Kiinnostavaa onkin, voiko esimerkiksi Yrityskylä tarjota mahdollisuuden nuorten parempaan tulevaisuuteen?

Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimus Yrityskylästä olisi erittäin tärkeää, esimerkiksi edelliseen kysymyseen vastaamiseksi. Kiinnostavaa voisi esimerkiksi olla tutkia, voiko Yrityskylällä olla ennaltaehkäisevä vaikutus mielenterveysongelmien syntymiseen. Esimerkiksi itsensä paremmin tuntevien sekä itseään arvostavien ihmisten on todettu sairastuvan vähemmän erilaisiin mielenterveyden sairauksiin ja heidän on todettu myös kestävän epävarmuutta paremmin (ks. esim. Aarnikoivu 2010). Kiinnostavaa olisi esimerkiksi selvittää, millainen käsitys esimerkiksi oppilailla on työelämästä ja tutkia Yrityskylän vaikuttavuutta työelämästä muodostuviin käsityksiin. Yrityskylän käyneistä oppilaista olisi myös kiinnostavaa tehdä pitkittäistutkimusta, jossa voitaisiin seurata Yrityskylässä opittujen asioiden vaikutusta esimerkiksi nuorten tulevaisuudessa ja tulevaisuuden valinnoissa.

Yrityskylän oppimisympäristöstä olisi myös tärkeää saada enemmän tieteellistä tietoa, koska sitä on tutkittu hyvin vähän. Esimerkiksi Kumpulaisen ym. (2010) mukaan kaikenlaisista oppimisympäristöistä olisi tärkeää saada lisää tutkimustietoa. Ehdotuksena jatkotutkimukselle on esimerkiksi suorittaa sama tutkimus, mutta laajemmalla otoksella. Tutkimukseen voitaisiin ottaa mukaan ympäri Suomen muissa Yrityskylissä opiskelevia oppilaita. Jatkotutkimukseen voitaisiin lisätä selvitys oppilaiden osaamisesta ennen Yrityskylä-päivää, jotta oppimistuloksia ja vaikuttavuutta voitaisiin paremmin ymmärtää ennen ja jälkeen kokemusten avulla. Tutkija voisi myös tehdä observointia sekä osallistua luokkien Yrityskylä-tunneille sekä olla luokan mukana observoimassa Yrityskylä-päivässä.

Jatkotutkimusta voisi tehdä myös vertailututkimuksen avulla. Erityisesti vertailututkimuksen avulla voitaisiin saada tietoa siitä, onko tällaisesta oppimismenetelmästä todellista hyötyä oppimisen näkökulmasta ja mitä lisäarvoa oppimisympäristö tuo opetukseen. Vertailututkimuksessa voitaisiin vertailla esimerkiksi Yrityskylän suorittaneita luokkia niihin, jotka ovat opiskelleet taitoja esimerkiksi ilman Yrityskylää. Syntyneitä oppimiskokemuksia voisi vertailla toisiinsa. Vertailututkimus voisi tuoda lisätietoa siitä, edistääkö Yrityskylä esimerkiksi talous, työelämä tai yhteiskunta tietojen tai taitojen oppimista esimerkiksi tavanomaiseen opetukseen verrattuna. Jos tutkimustulokset osoittaisivat, että se esimerkiksi tuo lisäarvoa, voitaisiin vaikuttaviin tekijöihin perehtyä enemmän. Sen jälkeen voisi paremmin ymmärtää sitä, kannattaisiko opetusmenetelmää hyödyntää tai soveltaa myös muussa opetuksessa.

Jatkotutkimusta olisi hyvä tehdä myös tässä tutkimuksessa luotujen mallien testaamiseksi. Niitä olisi tärkeää testata sekä mahdollisesti jatkokehittää uuden tutkimustiedon avulla, jotta niiden toimintaa voitaisiin ymmärtää paremmin. Malleja voisi myös uuden tutkimustiedon avulla kehittää paremmiksi.

Yrityskylän pedagoginen toteutustapa on hyvin kiinnostava ja tieteellistä tietoa sen vaikutuksesta oppimiseen on vähän. Siksi jatkotutkimusaiheita on paljon ja jatkotutkimuksen tekeminen on erittäin tärkeää. Syvemmän ymmärryksen muodostaminen erityisesti siitä, millä tavoin Yrityskylä edistää oppimista ja voisiko tämän tyyppistä pedagogiikkaa soveltaa mahdollisesti muussakin opetuksesta, olisivat tärkeitä asioita selvittää. Ne myös kiinnostavat itse tutkijaa erittäin paljon!

Pohdinnan aiheena tämän tutkielman yhteydessä on myös se, voisiko Suomi esimerkiksi koulutuksen johtomaana kehittää uudenlaista pedagogiikkaa sekä viedä sitä maailmalle. Vaikka Suomen Pisa-tulokset ovatkin laskeneet viime aikoina, on suomalainen koulutusjärjestelmä sekä pedagogiikka edelleen arvostettuja asioita kansainvälisesti. Myös koulutusviennistä on tullut uusi trendi. Mielenkiintoista onkin, voisiko Suomen kansantalous lähteä nousukiitoon esimerkiksi uusia autenttisia oppimisympäristöjä ideoimalla ja toteuttamalla. Eteenkin, jos tutkimustietoa oppimisympäristöjen hyödyistä saadaan, ne olisivat entistä arvokkaampi vientituote.

10 Lähteet

Julkaisemattomat dokumentit, tutkijan hallussa

Kalmi, P. (2016a). Yrityskylän vaikutukset kuudesluokkalaisten taloudelliseen osaamiseen. Tutkimusraportti.

Kalmi, P. (2016b). The Effects of Me and My City on Primary School Students' Financial Knowledge and Behavior. Power Point -esitys. Valmisteltu AEEE konferenssiin. Esitetty Kufstein, Austria. Vaasan yliopisto.

TAT/ Yrityskylä. (2016a). Kuinka luodaan pedagoginen kylä. Miten Yrityskylä opettaa.

TAT/ Yrityskylä (2017). Yrityskylän opettajankoulutusmateriaali.

Julkaistut lähteet

Aalto, H-K., Ahokas, I. & Kuosa, T. (2008). *Yleissivistys ja osaaminen työelämässä 2030 – Menestyksen eväät tulevaisuudessa-hankkeen loppuraportti*. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Tutu-julkaisuja 1/2008. http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/tutu-julkaisut/Documents/Tutu_2008-1.pdf [luettu 15.8.2016]

Aarnikoivu, H. (2010). *Työelämätaidot: menesty ja voi hyvin*. Verkkojulkaisu osoitteessa <http://verkkokirjahylly.talentum.fi.libproxy.helsinki.fi/teos/BAXBXATBFBCXIBA#kohta:39> [viitattu 9.1.2016]

Ausubel, D. P. (1968). *Educational psychology: A Cognitive View*. New York.

Badcock, P., Pattison, P. & Harris K-L. (2010). Developing generic skills through university study: a study of arts, science and engineering in Australia. *Higher Education* 60,441–458. doi: 10.1007/s10734-010-9308-8

Bransford, J., Vye, N., Stevens, R., Kuhl, P., Schwartz, D., Bell, P., Meltzoff, A., Barron, B., Pea, R., Reeves, B., Roschelle, J. & Sabelli, N. (2006). Learning Theories and Education: Toward a Decade of Synergy. Teoksessa P. Alexander & P. Winne (toim.) *Handbook of educational psychology*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 209– 244.

Crebert, G.; Merrelyn, B.; Bell, B.; Partick, C-J. & Cragolini, V. (2004). Developing generic skills at university, during work placement and in employment: graduates' perceptions. *Higher Education Research & Development* 32(2), 147–165. doi: 10.1080/0729436042000206636.

Duffy, T.M. & Jonassen, D. (toim.) (1992). *Constructivism and the technology on instruction*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1999). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Vastapaino.

EU 2000. Draft Memorandum on Lifelong Learning. European Commission, Brussels. http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf [viitattu 30.8.2016]

Heikkilä, K. (2006). *Työssä oppiminen yksilön lähtökohtien ja oppimisympäristöjen välisenä vuorovaikutuksena*. Akateeminen väitöskirja. Kasvatustieteen laitos Tampereen yliopisto. Tampere University Press.

Heinonen, S., Ruotsalainen, J., Kurki, S. (2012). Luova tulevaisuustila ja tulevaisuuden osaamisen ennakointi. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Tutu-julkaisuja 4/2012. http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/e-tutu/Documents/eTutu_2012-4.pdf [luettu 10.8.2016]

Helakorpi, S. (2010). *Työ ja ammattitaito*. Teoksessa S. Helakorpi, H. Aarnio & M. Majuri (toim.), *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin* (55-80). Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hietanen, L. & Kesälahti, E. (2015). *Mistä alkaisin? Miten kehittäisin?* Käsikirja yrittäjyys- ja työelämätaitojen harjoittelemiseksi peruskoulussa ja lukiossa. Kasvatustieteiden tiedekunta. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Kariston Kirjapaino Oy: Hämeenlinna.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu*. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu*. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hull, G. & Shultz, K. 2001. Literacy and Learning Out of School: A Review of Theory and Research. *Review of Educational Research*, 71, 575–611.

Ikonen, A-M. & Pyykkönen, P. (2014). *Kokemuksia Yrityskylä oppimisympäristöstä – Työelämätaitoja kokemuksellisesti*. Itä-Suomen Yliopisto. Filosofinen tiedekunta: Pro gradu -tutkielma.

Jonassen, D. 1995. Supporting Communities of Learners with Technology: A Vision for Integrating Technology with Learning in Schools. *Educational Technology* 35 (4), 60–63.

Jonassen, D. H., Howland, J., Moore, J. & Marra R. M. 1999/2003. *Learning to Solve Problems with Technology. A Constructivist Perspective*. 2. painos Columbus, OH: Merrill/Prentice Hall.

Karlsson, L. (2012). Lapsinäkökulmaisen tutkimuksen ja toiminnan poluilla. Teoksessa Karlsson, L. & Karimäki, R. (toim.) *Sukelluksia lapsinäkökulmaiseen tutkimukseen ja toimintaan*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Suomen kasvatustieteellinen seura, 17-63. Kasvatusalan tutkimuksia 57.

Karlsson, L. (2010). *Lapsinäkökulmainen tutkimus ja aineiston tuottaminen*. Teoksessa Räihä, P. & Steiner, T. (toim.) Samalta viivalta 5. Valtakunnallisen kasvatustieteen valintayhteistyöverkoston (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2011. PS-kustannus. Jyväskylä.

Kumpulainen, K., Kroksfors, L., Lipponen, L., Tissari, V., Hilppö, J. & Rajala, A. (2010). *Oppisen sillat. Kohti osallistavia oppimisympäristöjä*. Helsinki: yliopistopaino.

Kumpulainen, K. & Lipponen, L. (2010). *Koulu 3.0 - Kuinka teemme visiosta totta?* Teoksessa Koulu 3.0. Vähähyyppä, K. (toim.) Opetushallitus 2010

Kuusisto, E. (2011). *Avoimesti sitoutuneena. Lähetystyö kristillisessä kasvatuksessa ja vapaaehtoistyössä*. Väitöskirja. Teologinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (2007). *Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria*. Teoksessa M. Laine, J. Bamberg & P. Jokinen (toim.), Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Yliopistopaino. 9-41.

Lairio, M. & Penttinen, L. (2011). Tutkimusperustaiseen ohjauksen ja työelämätaitojen kehittämiseen. Teoksessa L. Penttinen (toim.). *Opinnoista (työ)elämään. Tutkimustietoa korkeakouluopiskelijoiden ohjauksen ja työelämäntaitojen kehittämiseen*. (s. 3–4). Ohjauksen ja työelämätaitojen kehittäminen korkea-asteella ESR-projekti 2008–2011. Jyväskylän yliopisto.

Lankinen, T. 2010. Esipuhe. Teoksessa K. Vähähyyppä (toim.) *Koulu 3.0*. Opetushallituksen julkaisuja. Vammalan Kirjapaino, 4-5.

Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Lave, J. & Wenger, E. (1999). *Legitimate Peripheral Participation in Communities of Practice*. Teoksessa R. McCormick and C. Paechter (toim.), Learning and knowledge (21-36). Great Britain: SAGE Publications Ltd.

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. (2007). *Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun*. Opetushallitus.

Manninen, J. & Pesonen, S. (1997). *Uudet oppimisympäristöt*. Aikuiskasvatus, 1997 (4), 267-274.

Mattila, P. & Miettunen, J. (2010). *Luokahuoneen evoluutio tulevaisuuden oppimisympäristöksi*. Teoksessa Koulu 3.0. Vähähyyppä, K. (toim.) Opetushallitus 2010

Mäkelä, K. (1990). Kvalitatiivisen aineiston arviointiperusteet. Teoksessa K. Mäkelä (toim.) Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus, 42-61.

Nevgi, A. & Tirri, K. (2003). Hyvää verkko-opetusta etsimässä: oppimista edistävät ja estävät tekijät verkko-oppimisympäristöissä: opiskelijoiden kokemukset ja opettajien arviot. Kasvatusalan tutkimuksia 15. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Nikarmaa, P. (2016). Kohti taloudellista toimintakykyä. Yrityskylä-oppituntien vaikutus taloudellisen osaamisen ja toimeliaisuuden kehittymiseen. Helsingin yliopisto: käyttäymistieteellinen tiedekunta. Pro gradu.

Novak, J. D. (1998). *Learning, Creating and Using Knowledge: Concept Maps as Facilitative Tools in Schools and Corporations*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Norrena, J. (2013). *Opettaja tulevaisuuden taitojen edistäjänä: ”Jos haluat opettaa noita taitoja, sinun on ensin hallittava ne itse”*. Jyväskylän yliopisto: Väitöskirja.

Nyyssölä, K. (2002). *Koulun ulkopuolella opitun tunnistaminen*. Moniste 13/2002. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/48926_ulkopuolella.pdf [viitattu 16.11.2015]

OECD (2001). Education Policy Analysis. Education and Skills. OECD, Paris. <http://www1.oecd.org/scripts/publications/bookshop/redirect.asp?962001031E1> [luettu 25.8.2016]

Onnismaa, J. & Pasanen, H. (2000). *Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät*. Porvoo: PS-kustannus.

Opetushallitus (2013). <http://www.oph.fi/oppimisymparistohankkeet> [viitattu 23.8.2016]

POPS (2004). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004*. Helsinki: Opetushallitus.

POPS (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Opetushallitus.

Pilli-Sihvola, M. (2000). *Urasuunnittelua internetissä*. Teoksessa Onnismaa, J., Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.) *Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät*, 34-43. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rajala, A., Hilppö, J., Kumpulainen, K., Tissari, V., Krokfors, L. & Lipponen, L. (2010). *Merkkejä tulevaisuuden oppimisympäristöistä*. Raportit ja selvitykset 2010:3. Opetushallitus.

Roine, N. (2013). *Yksilö oman elämänsä yrittäjänä? Uusliberalistista hallintaa ja sisäisen yrittäjyyden diskursseja yrittäjyyskasvatuksessa*. Pro gradu –tutkielma. Yleinen ja aikuiskasvatustiede. Helsingin yliopisto.

Rotterham, A. J. & Willingham, D. T. (2010). “21st-Century” Skills. Not new, but a Worthy Challenge. *American educator*. Spring 2010. 17, 17-20.

Ruokamo, H. & Pohjolainen, S. (1999). *Etäopetus multimediaverkoissa (ETÄKAMU) - tavoite-tutkimushanke*. Teoksessa H. Ruokamo & S. Pohjalainen (toim.) *Etäopetus multimediaverkoissa*. Helsinki: Tekes, 1–11.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (2010). Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa J. Ruusuvuori & P. Nikander. *Haastattelun analyysi*. Tampere 2010. Vastapaino.

Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. (2001). *Tapaus ja tutkimus = tapaustudkimus?* Teoksessa J., Aaltola & R., Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I - Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 158-169.

Saveedra, A. & Opfer, D. (2012). *Learning 21st-century skills requires 21st-century teaching*. Kappan, October 2012 (V94 N2), 8-13. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/003172171209400203> [viitattu 9.2.2017]

TAT. (2013). *Kun koulu loppuu -tutkimus*. Toteuttanut T-Media. https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2014/06/KKL_tulokset_2013_tiivistelma%CC%88.pdf [viitattu 15.8.2016]

TAT. (2014). *Kun koulu loppuu -tutkimus*. Toteuttanut T-Media. <https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2014/06/Kun-koulu-loppuu-2014.pdf> [viitattu 15.8.2016]

TAT. (2015a). *Kun koulu loppuu -tutkimus*. Toteuttanut T-Media. https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2015/05/KunKouluLoppuu_2015_tutkimustiiivistelma.pdf [viitattu 16.8.2016]

TAT. (2015b). *Nuoren työelämätaidot. Mitä nuoren työntekijän on hyvä tietää ja osata?* http://www.opetin.fi/wp-content/uploads/2013/11/nuoren_tyoelamataidot.pdf [viitattu 9.1.2016]

TAT/Yrityskylä. (2015). <http://yrityskylä.fi/mika-yrityskylä/> [Viitattu 15.12.2015]

TAT/ Yrityskylä (2016b). <http://yrityskylä.fi/> [Viitattu 27.7.2016]

Tirri, K., Kuusisto, E. & Aksela, M. (2013). *What kind of learning is interactive and meaningful to gifted science students? A Case Study from the Millennium Youth Camp*. Teoksessa K. Tirri & E. Kuusisto (toim.), *Interaction in Educational Domains* (131-145). The Netherlands, Rotterdam: Sense publishers.

Tirri, K., Sorri, H. & Pruuki, L. (2006). *Teacher's Views on Meaningful Learning in the Context of Applied Theological Studies*. Teoksessa K. Tirri (toim.), *Religion, Spirituality & Identity*. Bern, Switzerland: Peter Lang AG, International Academic Publishers.

Trilling, B & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills. Learning for life in our times*. San Francisco: Jossey-Bass cop.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. (2008). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Tammi.

Tynjälä, P. & Virtanen, A. (2013). Kohti työelämätaitoja kehittävää yliopistopedagogiikkaa – opiskelijoiden näkökulma. *Yliopistopedagogiikka* 20(20), 2–10. <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2013/10/02/kohti-tyoelamataitoja-kehittavaa-yliopistopedagogiikkaa-opiskelijoiden-nakokulma/> [viitattu 29.1.2017]

Vadeboncoeur, J. A. 2006. Engaging young people: Learning in informal contexts. *Review of Research in Education*, 30, 239–278.

Vähähyyppä, K. (2007). Oppimisympäristöt mukaan koulutuksen kehittämiseen. *Spektri* 3/ 2017. Opetushallituksen lehti, 10 - 11.

Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: why even our best schools don't teach the new survival skills our children need – and what we can do about it*. New York: Basic Books cop.

Yin, R. K. (2011). *Qualitative Research from Start to Finish*. The Guilford Press: United States of America: New York.

11 Liitteet

LIITE 1

Kirjoitustehtävä 1

Päivä Yrityskylässä

Kirjoita tarina Yrityskylä-päivästäsi. Kerro vapaasti esimerkiksi

- Missä työskentelit päivän aikana
- Kenen kanssa työskentelit
- Mitä päivän aikana tapahtui
- Paljon sait palkkaa työstäsi
- Millaista Yrityskylässä oli
- Kirjoita mieleen painuneita muita asioita omasta päivästäsi Yrityskylässä

LIITE 2

Kirjoitustehtävä 2

Kirjoitustehtävä oppilaille

Kirjoita tarina Yrityskyläpäivästäsi. Kerro tarinassasi, mikä teki Yrityskyläpäivästä sinulle merkityksellisen. Kuvaile siinä mahdollisimman tarkasti ja yksityiskohtaisesti millaisia asioita opit ja minkälaisissa tilanteissa **oppimista** mielestäsi tapahtui. Kerro mitkä asiat Yrityskylässä auttoivat sinua oppimisessa ja mahdollisesti myös mitkä asiat eivät olleet mielestäsi opettavaisia. Kirjoita vähintään yksi mieleesi tuleva tilanne, mutta saat kirjoittaa myös useammasta mieleesi painuneesta tilanteesta Yrityskylässä. Kerro tarinassasi ainakin seuraavista asioista:

- Millainen Yrityskyläpäivä oli ja mitä teit Yrityskylässä?
- Mikä oli merkityksellistä sinulle Yrityskyläpäivässä?
- Mitä itsellesi merkityksellistä opit Yrityskylässä?
- Minkälainen tilanne oli mielestäsi opettavainen?
- Millä tavoin muut henkilöt esimerkiksi muut oppilaat tai opettajat liittyivät sinun Yrityskyläpäivääsi? Millä tavoin he olivat mukana opettavaisissa tilanteissa?
- Minkälainen tilanne oli sellainen, jossa et tuntenut oppivasi mitään uutta?

LIITE 3

Oppilaiden teemahaastattelurunko

Taustakysymykset

- Nimi
- Ikä
- koulu
- luokka
- Aikaisemmat kokemukset opiskelusta koulun ulkopuolella
- Kuvaile millaista oppiminen on muualla kuin koulussa
- Miten päivä Yrityskylässä erosi tavallisesta päivästä koulussa
- Mikä oli samanlaista kuin koulussa

Työn hakeminen ja työtehtävät

- Missä yrityksessä/ ammatissa työskentelit päivän aikana?
- Millä perusteella hait kyseiseen yritykseen/ ammattiin?
- Mitä muita ammatteja hait?
- Miten suhtauduit saamaasi työtehtävään?
- Millaista työn hakeminen ja työhakemuksen tekeminen olivat? Millainen on mielestäsi hyvä työhakemus? Mitä opit työhakemusta tehdessä?
- Millaista oli osallistua työhaastatteluun? Mitä opit työhaastattelusta?
- Kuvaile millaisia työtehtäväsi olivat päivän aikana? Mitä työtehtäväsi opettivat sinulle?
- Mitä Yrityskyläpäivä ja oma roolisi Yrityskylässä merkitsivät sinulle?
- Kuvaile, miten tärkeäksi koit oman ammattisi ja roolisi Yrityskyläpäivän toiminnan kannalta?

Oppiminen ja merkitykselliset oppimiskokemukset Yrityskylästä

- Mitä varten Yrityskylään tultiin?
- Mikä tarkoitus päivällä mielestäsi oli?
- Millaisia asioita Yrityskylässä opitaan?
- Mitä asioita halusit itse oppia ja opiskella päivän aikana?
- Mikä oli mielestäsi mielenkiintoisinta Yrityskylässä?
- Mikä taas vähiten kiinnostavaa?
- Kuvaile sinulle merkityksellisin tilanne, jossa opit jotain uutta? (ymmärsit tai oivalsit jotain)
- Mikä oli merkittävin asia, jonka opit Yrityskylässä?
- Mitä taitoja ja tietoja opit? Ovatko ne sinulle tärkeintä taitoja?
- Mikä tilanne teki sinuun suurimman vaikutuksen Yrityskylässä?
- Miten Yrityskyläpäivä vahvisti/ auttoi sinua ymmärtämään jo aiemmin oppimiasi asioita, esimerkiksi koulussa oppimiasi asioita?
- Millaista yhteistyötä teit päivän aikana muiden oppilaiden sekä opettajien kanssa? Mitä opit yhteistyöstä Yrityskyläpäivässä? Mitä yhteistyö opetti sinulle?
- Miten yhteistyö ja muut Yrityskylässä olleet henkilöt auttoivat sinua oppimaan päivän aikana?
- Millaisia ongelmatilanteita sinulla oli päivän aikana? Miten ratkaisit ongelmatilanteet?
- Mitä ongelmatilanteet ja niiden ratkaiseminen opettivat sinulle? Miten tilanteen olisi voinut estää?
- Millä tavoin seurasit muiden oppilaiden toimintaa? Mitä opit seuratessasi muita oppilaita?

- Kerro sinulle epämieluisin kokemus tästä päivästä? Oliko joku vaikeaa? Hanka-
laa? Jotain mistä et pitänyt? Tuliko vaikeita tilanteita muiden oppilaiden
kanssa?
- Kuvaile sellainen tilanne, jossa et mielestäni oppinut mitään uutta?
- Miten olisit voinut oppia hankalia asioita vieläkin paremmin Yrityskylässä?
- Miten ajankohtaisena pidät Yrityskyläpäivää ja siellä oppimiasi asioita oman
elämäsi kannalta tällä hetkellä?
- Millä tavoin koet tarvitsevasi näitä asioita? Missä niitä voisi tarvita?
- Millä tavalla Yrityskylä vastasi sinusta todellista maailmaa/ työelämää?
- Miten tämän päivän vuorovaikutustilanteet mielestäsi vastasivat todellisen elä-
män tilanteita?
- Millä tavoin vaikutteet todellisesta elämästä auttoivat sinua oppimaan?
- Miten voit hyödyntää Yrityskylässä oppimiasi asioita?
- Missä voit soveltaa Yrityskylässä oppimiasi asioita?
- Millä tavoin sovelsit koulussa oppimiasi asioita Yrityskylässä?
- Millä tavoin Yrityskyläpäivä auttoi sinua soveltamaan erilaisia asioita käytän-
töön?
- Millä tavoin sovelsit aikaisempaa osaamistasi Yrityskylässä?
- Miltä tällainen opiskelumuoto tuntui? Mitä ajatuksia se herättää sinussa?
- Millä tavoin Yrityskylä auttoi sinua oppimaan?
- Millä tavoin Yrityskylän sisällöt olisi voinut opettaa muuten?
- Mitä muuta tällaisella oppimisympäristöllä voisi opettaa?

Työelämätaidot, koulu ja Yrityskylä

- Millä tavoin koulu valmistaa työelämään?
- Millä tavoin koulu valmistaa tulevaisuuteen?
- Mitä ovat mielestäsi työelämätaidot?
- Mitä edellä mainitsemiasi/ työelämässä tarvittavia taitoja opit yrityskyläpäivän
aikana?
- Mitä työelämään liittyviä taitoja mielestäsi puuttui Yrityskylästä?
- Millainen kuva työelämästä sinulle tuli tämän päivän perusteella?
- Mitä työn tekeminen mielestäsi vaatii?
- Mitä ajattelit työelämästä ennen Yrityskyläpäivää?
- Millä tavalla käsityksesi työelämästä muuttui?
- Minkälaista tietoa tekemäsi työtehtävät vaativat työntekijältä?
- Minkälaisia taitoja tekemäsi työtehtävät vaativat työntekijältä?
- Minkälaisia taitoja/tietoja/ ominaisuuksia työn tekeminen vaatii työntekijältä ylei-
sesti?
- Miten voit soveltaa Yrityskylässä oppimiasi asioita tulevaisuudessa?
- Mitä tietoja ja taitoja ajattelet tarvitsevasi aikuisena työelämässä?
- Miten ajankohtaiselta työn tekeminen tuntuu sinusta?
- Millä tavoin Yrityskylä auttoi ymmärtämään tulevaisuuden työelämää? Tuntuiko
työelämä ajankohtaiselta ennen Yrityskyläpäivää? Entä sen jälkeen?
- Opitko itsestäsi jotain uutta?
- Millä tavoin Yrityskylä päivä auttoi tunnistamaan omia vahvuuksiasi tai kehitys-
kohteita itsessäsi?
- Millä tavoin päivä sai sinut suhtautumaan työelämään ja tulevaisuuteen?
- Millä tavoin Yrityskylä auttoi tulevaisuuden työelämään suhtautumisessa?
- Millä tavoin päivä auttoi hahmottamaan, millainen työ tulevaisuudessa voisi esi-
merkiksi kiinnostaa tai sopia sinulle? Oliko oma työtehtäväsi sellainen, joka
voisi kiinnostaa tulevaisuudessa? Mikä siinä oli sellaista mikä voisi kiinnostaa,
mikä ei?
- Puuttuiko Yrityskylästä mielestäsi joitain työtehtäviä?
- Minkä oppimasi asian koet tärkeimmäksi tulevaisuutta/työelämää ajatellen?
- Kerro, mikä oli mielestäsi tarpeetonta tai turhaa tulevaisuutta ajatellen?
- Millainen työntekijä haluat olla tulevaisuudessa?

LIITE 4

Opettajan teemahaastattelurunko

Taustakysymykset

- Nimi
- Koulutus- / työtausta
- Luokan oppilaiden taustat (monta erityisoppilasta, s2 oppilaat yms.)
- Pedagoginen näkemys/ käyttöteoria omassa opetuksessa
- Ajatukset Yrityskylästä pedagogisena toteutuksena
- Muut opiskelukokemukset luokan kanssa koulun ulkopuolella
- Miten Yrityskyläpäivä erosi tavallisesta koulupäivästä
- Mitä samanlaista siinä oli kuin tavallisessa koulupäivässä

Yrityskyläpäivään valmistautuminen

- Miksi alun perin halusit osallistua luokkasi kanssa Yrityskylään?
- Miten luokassanne valmistauduttiin työn hakemiseen (työhakemuksen tekemiseen/ haastatteluun) ja oman ammatin valintaan?
- Miten ne toteutettiin (työhakemuksen teko/ työhaastattelu)?
- Miten oppilaat suhtautuivat työn hakemisen eri vaiheisiin?
- Mitä uskot/ huomasit oppilaiden oppivan työhakemuksen tekemisestä, työhakemusta tehdessä/ työhaastattelusta/ työhaastattelussa ja sen jälkeen?
- Millä perusteella oppilaat valittiin eri ammatteihin?
- Kohtasivatko oppilaiden ajatukset itsestään (työntekijänä) opettajan ajatusten kanssa? (esim. käsitykset omista heikkouksista/ vahvuuksista)
- Miten oppilaille perusteltiin ammatinvalinta?
- Miten itse Yrityskyläpäivään valmistauduttiin koulussa?
- Miten motivoit oppilaita yrityskyläpäivään?
- Mitkä olivat luokkasi Yrityskyläpäivän tavoitteet? Mitä halusit oppilaidesi oppivan päivän aikana?
- Mitä oppilaat halusivat itse oppia päivän aikana?

Oppiminen ja merkitykselliset kokemukset Yrityskylässä

- Minkälaisia oppilaiden työtehtävät olivat päivän aikana?
- Miten eri yrityksissä olevien oppilaiden työtehtävät erosivat toisistaan?
- Mitä oppilaat mielestäsi oppivat työtehtäviä tehdessään/ työtehtävistään?
- Erosiko eri ammateissa/yrityksissä työskentelevien oppimiskokemukset mielestäsi jotenkin? Miten?
- Yllättikö oppilaiden toiminta jotenkin?
- Kuvaile päivän ajalta merkityksellinen tilanne, jossa oppilaat oppivat/ ymmärsivät/ oivalsivat jotakin uutta? (voit kertoa myös useamman)
  - keitä oli mukana tilanteessa, mitä tilanteessa tapahtui -> kerro mahdollisimman yksityiskohtaisesti
- Mikä oli mielestäsi merkittävin asia, jonka oppilaat oppivat yrityskyläpäivässä?
- Miten oppilaiden oppimiskokemukset erosivat toisistaan? Mikä siihen vaikutti mielestäsi? (Oppivatko kaikki saman asian/ samoja asioita vai eri asioita?)
  - Mikä vaikutti siihen, jos opittiin samanlaisia asioita?
  - Mikä vaikutti siihen, jos opittiin erilaisia asioita?

- Mikä tilanne teki sinuun opettajana suurimman vaikutuksen päivän aikana?
- Miten Yrityskyläpäivä vahvisti/ auttoi oppilaita ymmärtämään jo aiemmin esi-merkiksi koulussa opittuja asioita?
- Millaista yhteistyötä oppilaat tekivät päivän aikana muiden oppilaiden sekä opettajien kanssa?
- Oliko yhteistyö samanlaista vai erilaista kun koulussa?
- Miten yhteistyö ja muut Yrityskylässä olleet henkilöt auttoivat mielestäsi oppilaita oppimaan päivän aikana?
- Millaisia ongelmatilanteita oppilaat kohtasivat päivän aikana? Miten ongelmatilanteet ratkaistiin?
- Mikä oli oppilaille epämieluisaa päivän aikana?
- Mikä oli oppilaille vaikeaa/ hankalaa päivän aikana?
- Mistä tilanteesta/ asiasta oppilaat eivät mielestäsi oppineet mitään uutta?
- Miten hankalia asioita olisi voitu opettaa/ oppia paremmin Yrityskylässä?
- Millä tavalla Yrityskylä ja vuorovaikutustilanteet siellä vastasivat mielestäsi todellista maailmaa?

Yrityskyläpäivän jälkeen

- Miten puritte Yrityskyläpäivän tapahtumat koulussa päivän jälkeen?
- Minkälaisia ajatuksia oppilailla oli yrityskyläpäivästä sen jälkeen? (minkälaisia asioita oppilaat kertoivat/ tuli keskusteluun luokan kanssa päivän jälkeen?)
- Miten oppilaat voivat soveltaa Yrityskylässä oppimiansa asioita tulevaisuudessa? (Mitä itse ajattelet/ mitä oppilaat ovat sanoneet?)
- Miten oppilaat voivat hyödyntää Yrityskylässä oppimiansa asioita oikeassa elämässä? Mitä? Miten? Millaisissa tilanteissa esimerkiksi? (Mitä itse ajattelet, mitä oppilaat ovat sanoneet?)
- Miten ajankohtaisena pidät yrityskylää kuudesluokkalaisten oppilaidesi kannalta? (Pidätkö itse ajankohtaisena/ pitivätkö oppilaat?)
- Pääsivätkö oppilaat itselleen asettamiin tavoitteisiin?
- Oppivatko oppilaat ennalta suunnitelmiasi asioita yrityskylässä? Päästiinkö asetettuihin tavoitteisiin?
- Tuliko päivän aikana esille jotain muuta tärkeää, mitä et opettajana osannut ajatella etukäteen? (esimerkiksi oppivatko oppilaat jotain, mitä et osannut etukäteen ajatella)
- Vaikuttko vaikutelma todellisesta maailmasta mielestäsi oppilaiden oppimiseen?
- Minkälaisia ajatuksia oppilailla oli yrityskyläpäivästä sekä omasta roolistaan yrityskyläpäivässä?
- Miten tärkeäksi oppilaat kokivat yrityskyläpäivän ja oman roolinsa siellä mielestäsi?

Työelämätaitojen merkitys ja oppiminen

- Millainen kuva oppilailla oli työelämästä ennen yrityskyläpäivää?
- Minkälainen kuva työelämästä oppilaille tuli päivän perusteella?
- Mitä työn tekeminen mielestäsi vaatii oppilailtasi tulevaisuudessa?
- Mitä tietoja ja taitoja oppilaat tarvitsevat mielestäsi aikuisena työelämässä?
- Mitä ovat mielestäsi työelämätaidot?
- Onko niitä mielestäsi tärkeää opettaa koulussa?
- Mitä työelämätaitoja olisi mielestäsi tärkeintä opettaa oppilaille?
- Millaisia työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja oppilaat oppivat Yrityskylässä?
- Mitä uskot oppilaidesi kokevan tärkeimpänä asiana/ opittuna asiana?
- Kerro, mikä oli päivässä mielestäsi tarpeetonta tai turhaa tulevaisuutta ajatellen?
- Millaisia työntekijöitä oppilaistasi tulee tulevaisuudessa?

LIITE 5

Taulukko18. Työelämätaitorunko. (mukaillen Aarnikoivu 2010; Trilling & Fadel 2009; Tynjälä & Virtanen 2013; Wagner 2008)

Pääkategoria	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Uranhallinta- taidot	Itsetuntemus	Omien vahvuuksien, kiinnostuksen koh- teiden sekä osaamisen tunnistaminen	
		Itseluottamus ja itsenäistyminen	
		Vastuullisuus	
		Omien motiivien arviointi ja tiedostami- nen	
	Valinnat ja pää- töksen- teko	Aktiivinen ja tavoitteellinen tiedostava toiminta	
		Kriittinen ajattelu ja ongelmanratkaisu	
		Oman toiminnan arviointitaidot	
		Suunnittelutaidot	
		Kyky käsitellä ristiriitaista informaatiota	
	Työelämätunte- mus	Ymmärrys työelämästä ja työmarkki- noista	Perinteisten työelämän roolien tiedostaminen ja arvioiminen kriit- tisesti
		Tietoisuus omista mahdollisuuksista työ- elämässä	
		Tietoisuus työelämän yleisistä osaamis- tarpeista	
		Yrittäjämäinen ja oma-aloitteinen toimin- tatapa	
		Tietoisuus ja kokonaiskuvan muodostu- minen eri aloista ja niiden vaatimista pe- rustaidoista	
	Työnhakutaidot	Työhakemuksen ja CV:n tekeminen	
		Uusissa tilanteissa toiminen luovasti, ennakoiden sekä soveltaen oppimaansa tietoa	

Pääkategoria	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Työtehtävään liittyvä ammat- titaito	Yrityskylän ammatti	Oman alan perustiedot ja -taidot	
		Kokonaiskuva omasta alasta	
		Yleistiedot	

Pääkategoria	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Alakategoria 3
Yleiset työteh- tävästä riippu- mattomat val- miudet, taidot ja kyvyt	Tiedolliset ja op- pimiseen liittyvät valmiudet, taidot ja kyvyt	Yleissivistys	
		Teknologioiden hallinta	
		Oppimiskyky	
		Kyky hallinta kokonaisuuksia	
		Kielitaito	
		Tiedonhankinnan ja analysoimisen tai- dot ja kyvyt	
		Tiedon soveltamisen taidot ja kyvyt	
		Tiedon arviointitaidot ja kyvyt	
		Kriittisen ajattelun taidot	
		Luova ongelmanratkaisu	
		Informaation vastaanottaminen ja analy- sointi	
		Joustavuus ja mukautumiskyky	
		Järjestelmällinen ja pitkäjänteinen työ- kentely	
		Epäonnistumisen, epävarmuuden ja pet- tymystensietokyky	
		Sisukkuus ja yritteliäisyys	
		Työn ja työn tulosten arvostaminen	
		Aloitekyky ja itseohjautuvuus	
		Ketteryyys ja oma-aloitteisuus	
		Uteliaisuus ja mielikuvitus	
		Kekseliäisyys, uusien ideoiden kehittä- minen ja luovuus	
	Työyhteisö- taidot	Esimiestaidot	Johtajuus ja vastuu
			Reflektioidot
			Delegointitaidot
			Vaikutusvaltainen johtajuus
			Ristiriitojen hallinnan taidot
		Alaistaidot	Positiivinen työskentely
			Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen
			Hyvät taidot toimia työyhteisössä
		Yhteistoiminnallisuus	Ryhmätoiminta
			Projektityöskentely
			Yhteistoiminnallisuus virtuaali- sesti
			Yhdessä tekemisen taidot
		Vuorovaikutus, kommunikaatio ja vies- tintätaidot	Saman tavoitteen ja päämäärän eteen työskentely
			Hyvät suulliset ja kirjalliset viestin- tätaidot
			Asianmukainen käyttäytyminen
	Kansainvälistymiseen liittyvät taidot		Verkostoituminen
			Taito arvioida muiden toimintaa
			Monikulttuurinen vuorovaikutus
			Monikulttuurisuuden ymmärtämi- nen
			Eettisen näkemyksen kehittyminen